

Socialudvalget
SOU alm. del - Bilag 71
Offentligt

Folketinget — Socialudvalget
Christiansborg, den 11. november 2005

Til

udvalgets medlemmer og stedfortrædere.

Materiale fra udvalgets behandling af spørgsmål om tvangsadoption i folketingets året 2002-2003.

Vedlagt omdeles

- Høring om tvangsadoption af børn
- Materiale til høring om tvangsadoption den 22. januar 2003
- Folketingets § 71-tilsynet, Retsudvalg og Socialudvalgshøring om tvangsadoption af børn onsdag den 22. januar 2003
- Notat om mulighed for at adoptere et barn uden samtykke fra barnets forældre
- Henvendelse fra Børnerådet vedr. adgang til adoption uden samtykke
- Artikelsamling om tvangsadoption.

Med venlig hilsen
Jakob Heltoft,
udvalgssekretær.

Socialudvalget
(Alm. del - bilag 464)
diverse
(Offentligt)

§71, Alm. del - bilag 131 (Løbenr. 8744)

17. januar 2003

Høring om tvangsadoption af børn

Folketingets § 71-tilsyn, Retsudvalg og Socialudvalg afholder onsdag d. 22. januar 2003 en høring om tvangsadoption af børn.

Høringen sætter fokus på regler og praksis for tvangsadoption af børn. Især spørgsmålet om tvangsadoption af børn, der bliver tvangsfjernet ved fødslen, står i centrum. Endvidere skal høringen afdække, om der er behov for ændrede regler på området. Høringen er åben for pressen.

Høringen foregår i vær. 1-133 fra kl. 13.00 til 16.00.

Udvalgene har inviteret et panel af eksperter fra såvel Norge som Danmark til at komme med deres synspunkter. Forstander Charlotte Guldborg fra Skodsborg Observations- og behandlingshjem og Peter Grevsen, formand for Børnesagens Fællesråd er blandt deltagerne i panelet

Foreløbigt program for høringen er vedlagt. Der vil endvidere blive udarbejdet et referat af høringen, som vil blive sendt til de inviterede og som vil være offentligt tilgængeligt på Folketingets netsted www.folketinget.dk.

Yderligere informationer kan fås ved henvendelse til:

Udvalgssekretær Maiken Bork Clausen på tlf. 33 37 55 19.

Tilsynet i henhold til Grundlovens § 71

Christiansborg, den 17. januar 2003

SOCIALUDVALGET

Alm. del - bilag 469 (offentligt)

§71, Alm. del - bilag 133

REU, Alm. del - bilag 570

Materiale til høring om tvangsadoption onsdag den 22. januar 2003 fra kl. 13.00 til 16.00 i vær. 1-133.

Notat om mulighed for at adoptere et barn uden samtykke fra barnets forældre er omdelt i § 71-tilsynet på alm. del - bilag 129, i Socialudvalget på alm. del - bilag 453 og i Retsudvalget på alm. del - bilag 453.

Der henvises endvidere til vedhæftede bilag:

Avisartikel; "Narkobørn bør tvangsadopteres"

Avisartikel; "Spareideer lægger gift for debatten om tvangsbortadoption" og Tvangsbortadoption social dødsstraf".

Brev fra Karin Kildedal; diverse indslag i debatten og notat til Børnerådet.

Justitsministerens redegørelse for de norske regler for tvangsadoption.

Ændring af adoptionsloven, fra Justitsministeriets adoptionsudvalg, 1971.

Socialministerens svar vedrørende antallet af anbragte børn opgjort i så korte intervaller som muligt efter alder ved anbringelsen.

Justitsministerens svar vedrørende reglerne for tvangsadoption.

Med venlig hilsen

Maiken Bork Clausen,
udvalgssekretær.

ORIGINAL

§71-TILSYNET
Alm. del - bilag 79 (offentligt)

- Danmarks største online informationssystem
Rådhuspladsen 37 - 1785 København V - Telefon: 33 47 14 50 - Fax: 33 11 56 29 - Email: info@InfoMedia.dk

Berlingske Tidende

Y3920594

Svigt: V: Narkobørn bør tvangs-adopteret
Berlingske Tidende 27 november 2002, 1. SEKTION side 1

Åbenlyst uegnede og misbrugsramte forældre skal tvinges til at bortadoptere deres børn, mener flere partier. En professionel behandler advarer.

Af Jakob Weiss

Narkomaner, alkoholikere og psykisk syge skal tvinges til at bortadoptere deres småbørn, hvis de svigter deres forældreansvar.

Det foreslår formanden for Folketingets særlige paragraf 71-tilsyn - der bl.a. kontrollerer forholdene for tvangsanbragte børn - Venstres Inge-Lene Ebdrup. Hun støttes umiddelbart af de Konservative, Dansk Folkeparti og Kristeligt Folkeparti.

»Hvis moderen overhovedet ikke er interesseret i sit barn, ikke vil modtage behandling for sit misbrug og helt åbenlyst ikke viser nogen forældreevne, så bør vi for barnets skyld skride til **tvangsadoption**. På den måde kan vi sikre, at børnene får et liv i trygge rammer,« siger Inge-Lene Ebdrup, der vil have myndighederne til at tvinge en adoption igennem et til to år efter fødslen, hvis alle muligheder for at få forældrene på ret køl er udtømte.

Inge-Lene Ebdrup vurderer, at **tvangsadoption** vil være berettiget i mellem 10 og 20 tilfælde om året. Som reglerne er i dag, kan myndighederne kræve et barn bortadopteret, hvis forældrene ikke har haft kontakt til deres anbragte barn i en længere årrække.

Muligheden har dog ikke været brugt de seneste fem år, og det sætter en tyk streg under, at lovgivningen er for slap, mener formanden for Folketingets socialudvalg, Tove Videbæk (KrF). Hun henviser blandt andet til, at der i Norge tvangsadopteret omkring 100 børn om året.

»Hvis en misbrugende, gravid kvinde i forvejen har fået fjernet flere børn, og hun nægter behandling, så bør vi som sidste udvej alvorligt overveje at bortadoptere det nyfødte barn umiddelbart efter fødslen,« siger Tove Videbæk.

De Konservatives socialordfører, Charlotte Dyremose, mener, »at det af hensyn til barnet er vigtigt, at gribe ind«, og Pia Kristensen, der er Dansk Folkepartis socialordfører, ser positivt på en lovstramning. Hun siger dog, at partiet ikke har taget endelig stilling til spørgsmålet. Forstanderen på Skodsborg Observations- og Behandlingshjem, Charlotte Guldberg, advarer dog mod at gå for drastisk til værks. »Det, at en kvinde har en livsstil, der i en periode er uforenelig med forældrerollen, har intet at gøre med hendes kærlighed til barnet. Og hvis moderen ikke lever op til sit ansvar, så skyldes det i bund og grund, at hun ikke er blevet hjulpet godt nok,« siger Charlotte Guldberg.

jwe@berlingske.dk

Alt materiale i InfoMedia er omfattet af lov om ophavsret og må ikke kopieres uden særlig tilladelse.
En del artikler i InfoMedia indeholder links til andre websites. InfoMedia påtager sig intet ansvar for, at sådanne links fungerer, eller at de angivne web-adresser er korrekte.

/ritzau/**S71-TILSYNET**

Alm. del - bilag 80 (offentligt)

telegram

Anonym bruger

Betalende telegrammer

Spareideer lægger gift for debatten om tvangsbortadoption

København, onsdag /ritzau/

Et forslag om at tvinge narkomaner, alkoholikere og psykisk syge til at bortadoptere deres børn får en blandet modtagelse blandt de fagfolk, der har med udsatte børn at gøre, mens flere partier er positive overfor tanken.

Formand for foreningen Børns Vilkår John Halse kan se både fordele og ulemper. Men han er afskrækket over, at flere borgmestre har luftet det synspunkt, at tvangsbortadoptioner vil være billigere for kommunerne end at anbringe børn i familiepleje.

- Tvangsbortadoption er et så alvorligt indgreb, at det ikke må blive sovset ind i kroner og øre, og min tillid til, at kommunerne er i stand til at lade menneskelige forhold gå forud for penge, kan ligge på et meget lille sted, siger John Halse, som egentlig er positivt stemt overfor, at lovens muligheder for tvangsbortadoption fremover udnyttes i et videre omfang.

John Halse mener, at tvangsbortadoption kan være til glæde for børn, som vitterligt har uduelige forældre.

- Og dem findes der altså nogle flere af, end de få stykker der oplever tvangsbortadoption, siger John Halse. Han mener, at mange plejeforældre ville stå på spring til at adoptere, hvis de fik muligheden.

- Men uanset hvordan man vender og drejer det, er det et fælt indgreb, og det må aldrig blive noget, der sker per automatpilot. Tvangsbortadoption kræver et grundigt analysearbejde, siger John Halse. Han vurderer, at 50-100 børn hvert år har det så kummerligt, at de kunne have glæde af at blive bortadopteret ved hjælp af tvang.

Derimod har hverken børnepsykiater Gideon Zlotnik eller formand for foreningen af Danske Døgninstitutioner, Anne Bjerg, noget tilovers for forslaget, der er fremsat af folketingsmedlem Inge-Lene Ebdrup (V), som er formand for Folketingets særlige paragraf 71-tilsyn, der fører tilsyn med psykiatriske institutioner.

- Man risikerer at føje spot til skade, og at børnene kommer fra asken i ilden. Der er altid for store omkostninger ved den slags indgreb, siger Gideon Zlotnik, der er tidligere overlæge på børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling på Glostrup Sygehus.

Hans hovedpointe er, at man ikke kan lave lovgivning i et vakuum, men at det er, hvad der sker, når man lovgivningsmæssigt skaber mulighed for radikale indgreb uden at følge op med mennesker og bevillinger til at sikre et vellykket forløb.

- De familier, som får disse børn, og sagsbehandlerne får ikke den fornødne støtte, supervision og efteruddannelse, fordi hele det offentlige system er udsultet, vurderer Gideon Zlotnik.

Formand for foreningen af Danske Døgninstitutioner, Anne Bjerg, er kritisk overfor forslaget om tvangsbortadoption, bl.a. fordi det kan indebære bortadoption af børn med medfødte skader.

- Hvis der er tale om børn af stof- eller alkoholmisbrugere, som har været misbrugere hele svangerskabet igennem, er disse børn handicappede allerede, når de bliver født, siger Anne Bjerg. Hun undrer sig over, om samfundet med forslaget om øget adgang til tvangsbortadoption vil vælte ansvaret for disse børns behov over på adoptionsfamilierne.

- Det holder ikke nogen vegne, siger Anne Bjerg, der opfatter forslaget som et spareforslag. Justitsminister Lene Espersen (K) betegner tvangsadoption som et indgreb med meget alvorlige konsekvenser.

- Jeg forstår naturligvis godt ønsket om at bryde den sociale arv og sikre en god og tryk opvækst også for de børn, der har en dårlig social baggrund. Men man skal være opmærksom på, at bortadoption af børn mod forældrenes vilje er et indgreb, som har meget alvorlige og uigenkaldelige konsekvenser - ikke blot for forældrene, men også for barnet, siger Lene Espersen.

Hun påpeger, at der i den sociale lovgivning er mange muligheder for at støtte vanskeligt stillede børn - herunder også meget indgribende foranstaltninger såsom tvangsanbringelse uden for hjemmet.

- Jeg mener, at vi skal anvende disse redskaber og støtteforanstaltninger til at sikre de bedst mulige rammer - også for de ringest stillede børn og unge - før tvangsmæssig bortadoption overvejes, siger Lene Espersen.

/ritzau/

Tidspunkt	27.11.2002 12:43
Kategori	Indland
Prioritet	4
Telegram nr.	5819
Telegram navn	271243:TVANGSBORTADOPTION+NV

/ritzau/**Telegram**

Anonym bruger

Børnepsykiater: Tvangsbortadoption social dødsstraf**Børnepsykiater: Tvangsbortadoption social dødsstraf**

København, onsdag /ritzau/

Børnepsykiater Gideon Zlotnik tager afstand fra et forslag om tvangsbortadoption fremsat af folketingsmedlem Inge-Lene Ebdrup (V). Hun er formand for Folketingets særlige paragraf 71-tilsyn, der fører tilsyn med psykiatriske institutioner.

Forslaget lægger op til, at narkomaner, alkoholikere og psykisk syge skal kunne tvinges til at bortadoptere deres børn.

Men det er en dårlig idé, siger Gideon Zlotnik, der er tidligere overlæge på børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling på Glostrup Sygehus.

- Man risikerer at føje spot til skade, og at børnene kommer fra asken i ilden. Der er altid for store omkostninger ved den slags indgreb, siger Gideon Zlotnik.

Hans hovedpointe er, at man ikke kan lave lovgivning i et vakuum, men at det er, hvad der sker, når man lovgivningsmæssigt skaber mulighed for radikale indgreb uden at følge op med mennesker og bevillinger til at sikre et vellykket forløb.

- De familier, som får disse børn og sagsbehandlere, får ikke den fornødne støtte, supervision og efteruddannelse, fordi hele det offentlige system er udsultet, vurderer Gideon Zlotnik.

Han henviser til den seneste undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet.

- Den viste, at der er så mange utilstrækkeligheder i det offentlige system, lyder det fra børnepsykiateren, der betegner tvangsbortadoption som social dødsstraf.

- Engang havde vi dødsstraf, så fandt man ud af, at det ikke virkede. Nu vil man indføre social dødsstraf, siger Gideon Zlotnik.

Forslaget fra Inge Lene Ebdrup bakkes op af De Konservative, Dansk Folkeparti og Kristeligt Folkeparti.

/ritzau/

Tidspunkt	27.11.2002 09:38
Kategori	Indland
Prioritet	4
Telegram nr.	5687
Telegram navn	270938:TVANGSBORTADOPTION

S71-TILSYNET

Alm. del - bilag 82 (offentligt)

**Til § 71 udvalget
Tilsynet for administrativt frihedsberøvede
Folketinget
Christiansborg
1240 København K**

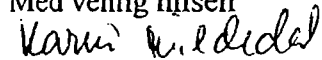
26. november 2002

Jeg er blevet bekendt med, at udvalget ønsker at debattere, hvorvidt mulighederne for tvangs-
bortadoption skal lempes, fremsender jeg hermed diverse indslag i debatten!

Dels et notat jeg for nogle år siden skrev til Børnerådet i en forbindelse med diskussionen om
samme emne - og dels en kronik, jeg for nylig har skrevet til Aalborg Stiftstidende om emnet.

Jeg står gerne til rådighed for yderligere oplysninger.

Med venlig hilsen

Karin Kildedal

cand.scient.soc/phd

Institut for Sociale Forhold og Organisation

Aalborg Universitet

Kroghstræde 7

9220 Aalborg Øst

Notat vedrørende Børnerådets arbejde med at skabe øget stabilitet og kontinuitet i omsorgssvigtede børns liv

Af socialrådg./cand. scient. soc. Karin Kildedal. August 1998

Udarbejdet efter ønske fra børnerådet

Kommentarer til Børnerådets beskrevne løsningsmodeller

1. Model:

Øget brug af adoption uden samtykke

Ud fra min erfaring er dette ikke nogen god løsning af flere årsager. Det er et så radikalt indgreb, at jeg har svært ved at forestille mig, at det vil komme til at fungere i praksis, fordi de fleste professionelle vil have svært ved at tage ansvar for en så alvorlig og indgribende beslutning og dermed gennemføre en sådan beslutning i den ofte meget kriseagtige situation en anbringelse er.

Men mest fordi, at det er min erfaring at børn har brug for at kende deres biologiske ophav, og at en løbende kontakt - der vel og mærke er etableret ud fra barnets behov, er det der giver barnet de bedste betingelser for at udvikle en "hel" identitet. Tab af denne mulighed kan føre til rodløshed, og manglende chancer for at knytte kontakt til andre personer, der kunne få stor betydning i barnets liv, f. eks. søskende, bedsteforældre osv. Vel at mærke, hvis barnet opholder sig hos voksne, der har forståelse for dette og kan samarbejde positivt om et samvær.

2. Model:

Adoption eller overdragelse af forældremyndigheden uden samtykke, men hvor de biologiske forældre bevarer en samværsret

Som udgangspunkt tror jeg ikke det er tvangsadoption der skal finde sted, heller ikke selvom der er tale om en bevaret samværsret. Årsagen er, at adoptivforældre og plejeforældre som udgangspunkt er meget forskellige som familietyper. Adoptivforældre opdager at de ikke kan få børn, og forsøger nye veje for at få deres eget barn. Dette behøver ikke at være kombineret (og er det ofte ikke) med en forståelse af børn født ind i miljøer med sociale problemer og som måske oven i købet får egne social/psykologiske problemer. I givet fald skulle man til at opdyrke en helt ny type adoptivforældre, og dette tror jeg umiddelbart ville være svært.

Plejeforældre har oftest en eller anden social forståelse, som gør at de har lyst til at hjælpe, og vil gerne lære og forstå. De har oftest egne børn, hvilket også er langt det bedste af to grunde: Dels har de erfaring i børns udvikling og udviklingsproblemer, og "sarte børn kommer bedst i trivsel under en "sikker" hånd, dels er der mindre "følelsesmæssig konkurrence" til de biologiske forældres "ret" til at have følelser for deres barn, omend de ikke selv kan tage vare på det.

Adoption betyder ingen plejeløn, det samme betyder overdragelse af forældremyndigheden til plejeforældrene. Det tror jeg ikke er hensigtsmæssigt. Der skal være penge inde i billedet efter min mening måske kun i en periode, idet dette samtidig er myndighedernes adkomst til at blande sig i forløbet. Hvis man bortadopterer, mister myndighederne også retten til at "blende sig" i forløbet, og dette kan vise sig at være katastrofalt. Selv om der er tale om et spædbarn, kender vi ofte ikke barnets genetiske potentieller eller de skader, der kan være opstået i fostertilstanden eller tidlige spædbarnealder nok til at kunne vide hvilke problemer, der kan opstå under opvæksten. Et barn kan vise sig i den grad at "skuffe" adoptivforældres forhåbninger til at have fået et almindeligt sundt barn, hvis det viser sig at være ubegavet, skadet af alkohol eller på andre måder problematisk. Derfor skal myndighederne være inde i billedet en rum tid til at støtte barn og plejeforældre. Anbringelse af disse børn bør have en anden form for bevågenhed fra professionel side end almindelige adoptivbørns opvækst i en familie.

3 model:

Tidligere og øget brug af tvangsanbringelser, samt stramning af krav til familiens situation forud for hjemgivelse

Denne løsning kunne umiddelbart ses som en fristende mulighed, men jeg tror ikke meget på den. På mange måder giver loven som den er muligheder nok. Efter min vurdering handler problemet meget mere om normer og holdninger i befolkningen, der gennemsyrrer også de politiske systemer, og dermed også rådgivernes muligheder for at komme igennem med en tvanganbringelse: "Barnet har det nu engang bedst hos sine forældre næsten uanset hvad." En ændret lovgivning og brug af en sådan lovgivning kræver en ændret folkeholdning og politisk holdning som opbakning for at komme til at virke.

4. Model:

Permanent anbringelse, hvor der ikke arbejdes på hjemgivelse, og hvor sagen ikke skal tages op

Sådan som jeg forstår forældremyndigheden, er ovennævnte ikke en gangbar model til at sikre barnet fred i opvæksten, men som børnerådet selv er inde på kræver dette en nærmere juridisk diskussion.

Selvom man indførte en mulighed for denne type anbringelse i loven, ville det formentlig udarte sig sådan, at nogle forældre ville gå ind i en evig retslig kamp om at få lov til at bruge deres forældremyndighed til at tage barnet hjem. Det er netop den kamp, der ofte er problemet i dag. At plejeforældre og barn konstant går i den usikkerhed at mor eller far vinder kampen om at få barnet hjem og som ofte betyder, at begge parter ikke giver helt lov til en tilknytning.

I praksis har jeg set mange sager, hvor een kommune har indstillet og arbejdet på, samt meddelt forældrene/mor, at der ikke arbejdes på hjemgivelse. Så flytter mor til en anden kommune, hvor der sidder en sagsbehandler med en helt anden grundholdning til børns opvækstvilkår, og så kan mor pludselig godt få lov til at prøve - nu skal hun have chansen, fordi hun har været i stand til at overbevise den nye sagsbehandler om, at nu har hun styr på sit liv - og tidligere kommunes mangeårige arbejde og konklusioner bruges ikke. Denne type sagsforløb er særlig problematiske i forhold til netop børn, der er blevet anbragt i familien som helt små, fordi de ikke har en historie sammen med deres biologiske ophav, men kun med deres plejeforældre.

Der er for mange individuelle/personafhængige opfattelser af børns behov og anbringelse, der spiller ind, til at denne mulighed er god nok.

5. Model:

Planlagt længerevarende anbringelse for 2 til 3 år, hvor sagen i en fastlagt periode ikke kan tages op

2 til 3 år er ikke nok i forhold til alle sager. På en eller anden måde bør det i nogle tilfælde sikres at et barn, der bliver anbragt fra spæd som udgangspunkt ikke bør flyttes hjem igen, medmindre der virkelig er en meget god sikkerhed for at moderen/forældrene radikalt har fået styr på livet på en sådan måde, at der er begrundet tro på, at det vil være resten af barnets opvækst (praksis viser oftest det modsatte - apropos Livs historie). Det vil selvfølgelig kunne forekomme i visse sjældne tilfælde, men det bør være undtagelsen.

6. Model:

Øget brug af anbringelse af mor/barn

En sådan løsning kan være en god idé i de tilfælde, der er en forældreevne at bygge på. Problemet er måske her, at personalet i socialforvaltningerne ikke er kvalificerede nok til at lave de vurderinger. For eksempel i sagen Jørn var vi formentlig mange, der arbejder i dette område der hurtigt kunne se, at der var ingen forældreevne at bygge på, og det vidste man - eller kunne man godt vide - før anbringelsen: Det var af hensyn til systemet og lovgivningen den anbringelse fandt sted, og imedens tog Jørn skade. En sådan model skal derfor ikke bruges ud over de tilfælde, hvor der er begrundet tro på, at det kan hjælpe, fordi der findes reel forældreevne at bygge på. Til gengæld er det min erfaring at der mangler institutionspladser af denne slags, og at nogle forældre/børn forhold der kunne være bygget op ikke er blevet det, fordi hjælpen ikke kom på det rette tidspunkt - og derfor førte det til en anbringelse længere henne i barnets opvækst.

Mine forslag til løsningsmodeller

Juridisk

Udgangspunktet for lovgivningen bør etisk efter min vurdering være:

- at have juridisk mulighed for skabe ro i barnets opvækst, men med mulighed for/og hjælp til at der etableres en kontakt mellem barn og forældre ud fra barnets behov for kendskab til sit biologiske ophav men ud fra barnets behov og dermed på barnets betingelser, og ikke forældrenes betingelser, som er det man gør i dag.

For at skabe reel mulighed for ro og kontinuitet for et barn, burde i loven være mulighed for at fratage/fradømme forældre forældremyndigheden i visse tilfælde.

Jeg kunne forstille mig at loven gav mulighed for at en tvangsfjernelse/anbringelse kunne have forskellige "grader af alvor", afhængig af forældremyndighedsindehaverens forældrekompetence eller mangel på samme. Dette ville betyde, at i det øjeblik sagen blev indstillet til det kompetente udvalg, blev den indstillet med overvejelser om "graden af alvor":

1. **Midlertidig anbringelse**

Tvangsfjernelse/frivillig anbringelse i sager hvor dette er nødvendigt, fordi forældremyndighedsindehaveren midlertidig er ude af stand til at tage vare på barnet, hvor sagen følges tæt, vurderes een gang årligt, og der arbejdes på hjemgivelse.

2. **Længerevarende anbringelse**

Tvangsfjernelse/anbringelse i sager hvor der er stærkt begrundet tvivl om forældremyndighedsindehaverens forældrekompetence og ansvarlighed i forhold til barnet, og hvor der anbringes for en periode af 2 eller 3 år, hvor forældremyndighedsindehaverens forældre evne undersøges, og der eventuelt iværksættes den indsats, der er nødvendig for at opøve forældre evnen.

3. **Anbringelse for hele barndommen**

Tvangsfjernelse/anbringelse i sager hvor der er begrundet vurdering af, at forældremyndighedsindehaveren ikke har eller kan opøve tilstrækkelig forældre evne. Forældremyndigheden bør her kunne fradømmes, således at barnet som udgangspunkt bliver anbragt for hele barndommen. Barnet anbringes i familiepleje og forældremyndigheden tillægges en tredjepart i barnets første 6 år, herefter evt plejeforældre, såfremt sagens forløb tilsiger dette.

Formålet med denne procedure er, at plejeforældre skal have tilsyn/supervision/vejledning de første 6 år af barnets liv. Dette for at sikre at plejeforældre får støtte til de evt. vanskeligheder barnet har med sig fra fødslen, samt at sikre at barn og biologiske forældre får støtte til at finde den form for kontakt, der er bæredygtig ud fra barnets behov i hvert enkelt tilfælde. Det skulle ikke være en selvfølge at plejelønnen stoppede efter disse 6 år, men noget der var udgangspunktet, der skulle vurderes i hvert enkelt tilfælde. Tilsyn - og dermed plejeløn burde fortsætte efter krav fra myndighederne - eller plejeforældre, såfremt barnet viser sig at have store vanskeligheder, eller plejeforældre ikke er i stand til at samarbejde med forældrene på en måde der er til gavn for barnet eller andre grunde der tilsiger, at der skal ydes hjælp.

4. **Hindring af hjemgivelse**

Specielt hvis der er tale om en anbringelse af et barn under tre år, vil dette barn uvægerligt knytte sig mest til plejeforældre.

Selvom der fra starten var tale om en midlertidig anbringelse, men hvor denne anbringelse på grund af forældrenes manglende evne til/mulighed for at få styr på tilværelsen på en sådan måde, at barnet ville kunne hjemgives til forsvarlige vilkår, burde lovgivningen indeholde retningslinier for, hvornår det ikke længere var muligt at kræve barnet hjem, burde der i loven indføres f. Eks: At hvis et barn er anbragt da det var under 5 år gammel - og har være i plejefamilien mere end 3 måske 4 år, skal barnet ikke kunne hjemgives, medmindre barnet selv ønsker det.

5. **Større vægt på barnets mening/holdning/tilknytning**

I dag forholder det sig således, at børn mellem 12 og 15 skal spørges - og hvad børn under 12 år angår, skal man kende deres mening. Nu kan man jo ikke spørge eller få

mening med ord af et barn under tre år. Men det burde kræves i loven, at også det lille barns "holdning" - tilknytning skal undersøges og tillægges vægt. For eksempel ville dette have stor betydning i de sager, hvor det lille barn ikke har fået nogen tilknytning til sine biologiske forældre - og de biologiske forældre ikke ville være gode nok til at etablere en tilknytning og til at indgå i et kvalificeret samspil med barnet. Der findes i dag viden nok, til at kunne vurdere og tolke en "tilknytningsadfærd" hos et lille barn.

Kronik

Send til Aalborg Stifttidende den 26. november 2002

Der har gennem længere tid været ført en debat i Aalborg Stifttidende om at lempe på reglerne for tvangsbortadoption af børn, hvis forældre er så dårligt fungerende, at de er ude af stand til at tage forsvarligt vare på dem. Jeg skriver dette synspunkt, fordi jeg synes at Aalborg Stifttidendes journalister gennem den måde debatten føres på, bidrager til en meget ensidig debat. Der fremmes kun eet bestemt synspunkt: nemlig ønsket om lempelse af loven om tvangsbortadoption.

At lempe loven med henblik på at gennemføre flere tvangsbortadoptioner har en lang række komplikationer, som gør, at det ikke nødvendigvis er den rigtige løsning på de problemer, der er i disse børns liv. Der findes alternative løsningsmuligheder, der efter ud fra min erfaring ville være langt mere realistiske, humanistiske og virkningsfulde. For eksempel at ændre lovgivningen, således at man kan fratage forældremyndigheden fra en forælder, der ikke er i stand til at tage vare på sit barn, og som man ikke vurderer kan blive i stand til det (det kan man f.eks. i Norge). På den måde kan man sikre, at barnet kan vokse op i en anden familie og forblive der til det 18.ende år. Samtidig kan man på denne måde sikre barnet sin historie gennem en eller anden form for kontakt til barnets biologiske forældre!

Når dette ud fra min faglige erfaring er en bedre mulighed skyldes det, at der er en lang række problemer forbundet med at tvangsbortadoptere et barn. Jeg vil her nævne de væsentligste af dem: Børn, født af mødre, der har det så dårligt, at anvendelsen af tvangsbortadoption kommer på tale, har ofte, på grund af moderens omfattende problemer, allerede i fostertilstanden været udsat for belastninger der gør at de bliver født med problemer. Ofte viser disse sig først når barnet når 2-3 års alderen. Der kan være tale om f.eks. mindre hjerneskader, skader efter moderens alkohol- eller stofmisbrug og andre lignende problemer. Det betyder at barnet, og de voksne der tager sig af barnet, får brug for kvalificeret hjælp fra eksperter, der ved noget om hvordan man arbejder med den type problemer, og det kræver ofte professionel hjælp gennem, en lang periode. Et barnløst par, der ønsker at adoptere, har naturligt nok ønsket om at få et normalt, sundt og uproblematisk barn, og er derfor ofte helt uforberedt på disse problemer. Jeg har i min tidligere praksis, som anbringelseskonsulent gennem årene mødt adskillige børn, der var blevet en stor belastning (og skuffelse) for adoptivforældrene på denne baggrund. I nogle tilfælde endte det med at adoptivbarnet blev anbragt i perioder på grund af problemerne, naturligvis til stor sorg for adoptivforældrene. Plejeforældre derimod er oftest mennesker, der selv har børn, men har overskud og ønsker om at tage endnu et barn til sig. De bliver undersøgt og valgt, fordi de er interesseret i at arbejde med og leve sammen med børn med problemer.

Et andet problem ved tvangsbortadoption er, at barnet bliver historieløst. Alle mennesker har brug for en historie. Ofte viser det sig, at adoptivbørn hele deres barndom har gået og spekuleret på, hvem deres biologiske forældre er, og mange bruger oceaner af kræfter på at finde dem, enten før eller efter deres adoptivforældre er døde. Nogen gange påfører vi et barn et problem ved ikke at sørge for at barnets historie er intakt. Da jeg arbejdede i praksis med børn anbragt i familiepleje, så jeg, specielt i begyndelsen af firserne, mange børn, der ikke havde kontakt til - eller ikke vidste hvem deres biologiske forældre var eller hvordan de levede. Det skyldtes at "systemet" på det tidspunkt (før jeg overtog sagen) ikke havde gjort noget for at opretholde kontakten, fordi det var

det, man troede på i de år i mange faglige kredse. Jeg oplevede, at mange af disse børn havde store problemer, fordi de opbyggede store illusioner og drømte om, hvad deres forældre kunne og ikke mindst drømte om alt hvad deres forældre nok var i besiddelse af! Disse illusioner ødelagde i nogen tilfælde kontakten mellem barnet og dets plejeforældre, fordi barnet flygtede ind i illusionen og drømmen hver gang der var konflikter, i stedet for at medvirke til at løse konflikter mellem sig og sine plejeforældre. Dermed skete der en slags "skintilpasning" men ikke en reel tilknytning, og dette er ikke befordrende for et barns udvikling. I nogle tilfælde, hvor jeg som konsulent påtog mig at finde de biologiske forældre og præsentere dem for barnet med det resultat, at barnet opdagede, at mor ikke havde "penge, slotte, heste og biler" - men i stedet levede i kummerlige vilkår med store alkoholproblemer, skete der en helt anden udvikling i relationen mellem plejebarn og plejeforældre. Jeg taler her om tilfælde, hvor de var givet at barnet ikke skulle hjem, men skulle vokse op i sin plejefamilie. (altså den type situationer, hvor en tvangsbortadoption kunne komme på tale). Erfaringen på dette område viser, at det er bedst for børn at vokse op med en viden om, hvem deres biologiske forældre er. Ikke nødvendigvis med tæt kontakt, men nogen gange kun med det, jeg har kaldt "et historisk" billede af mors liv! Jeg arbejdede i praksis med en dreng en gang, hvis mor jeg "slæbte" mere eller mindre beruset på besøg to gange om året i plejefamilien, hvor han kunne kigge på hende: "*Nå, det er min mor!!*" - og mor kunne se: "*Nå, sådan lever min dreng!*". Selvom hun skældte og smældte hver gang vi kørte derfra, kom der samtidig med dette raseri, over at hun ikke selv måtte have sit barn, en tydelig lettelse over at hendes barn ikke skulle vokse op og ende som hende selv! Senere døde denne mor, og herefter adopterede plejefamilien drengen.

Vi ved forskningsmæssigt alt for lidt på nuværende tidspunkt om, hvorvidt der er godt eller skidt at tage så radikalt et skridt, som at prøve at presse flere tvangsbortadoptioner igennem. Men set fra erfaringerne i praksis, er jeg ikke sikker på det er den rigtige løsning. Endelig tror jeg ikke, at det vil komme til at fungere i praksis. Det er et meget stort skridt for en socialrådgiver i en kommune at skulle sætte sig til dommer over et andet menneskes liv på denne måde. Hvordan skal man som menneske og socialrådgiver være så sikker på, at en mor (eller en far) aldrig i livet vil blive i stand til at tage vare på sit barn, at man tør gøre sig selv til dommer på den måde? Hvordan kan man være så skråsikker, at man endog vil fratage denne i forvejen ramte mor, den smule glæde det vil være, i det mindste at få lov til at følge med i sit barns opvækst på en eller anden måde. Selv ville jeg ikke turde gøre mig til dommer over et andet menneskes liv på den deterministiske måde. Jeg tror heller ikke ret mange andre vil, og derfor vil en sådan lov ikke komme til at fungere i praksis. Lige der (jeg tilhører ellers ikke den borgerlige fløj) er jeg enig med vores justitsminister i, at vi ikke bare kan give de fattiges børn til de rige, og så er problemet løst! Det er en umenneskelig tankegang. Dette problem er dybt kompliceret, og trænger til en gennemgribende forskning før man griber til den slags løsninger.

Når det så er sagt, så er jeg helt enig i, at der skal ske stramninger på den måde, at børnene skal sikres bedre, og at de skal inddrages i deres eget liv (når de bliver større end babyer) på en langt mere seriøs måde end de bliver i dag, ikke mindst omkring hvor meget og hvor lidt kontakt de selv ønsker at have med deres forældre. Børn skal have flere rettigheder til at være medbestemmende. Og det er da også hvad vores socialminister i disse dage melder skarpt ud med. Hun vil melde kommunerne til tilsynsrådet, hvis de ikke inddrager børnene i deres eget liv. Hun vil arbejde på at ændre loven så også børn under 12 år skal høres. Det er her vi skal tage fat i stedet for et så håbløst og umenneskeligt projekt for både børn og forældre, at gennemføre flere tvangsbortadoptioner.

De problemer, vi her taler om, kunne f.eks., som jeg skriver i starten sikres ved, at man ændrede

loven således at forældre kunne fradømmes forældremyndigheden og anbringe barnet med en dom om, at det skal kunne blive i en plejefamilie, til det er voksent. Det vil sige, at forældrene mister retten til at bestemme over deres barn, og dermed også til at bestemme, hvor barnet skal vokse op, og hvilken kontakt der skal være mellem dem og barnet. De ville heller ikke kunne tage barnet hjem, og sagen skulle ikke op til evindelige vurderinger, som det er tilfældet i dag, når et barn er tvangsfjernet. Men forældrene kunne f.eks. have ret til at følge med i deres barns liv, ud fra præmisser, hvor barnets synspunkter blev mere tilgodeset. Men kan også forestille sig en ordning, hvor denne type plejeforældre dermed havde pligt til, og fik hjælp til at sørge for den kontakt gennem en årrække f.eks. 5-8 år. Herefter kunne de adoptere barnet. Dette ville kræve udvikling af familieplejeområdet og anbringelser hos en anden slags mennesker, end barnløse par, der er skrevet op til adoption, og som naturligt nok ønsker at få helt deres eget barn!

Men kunne således forestille sig, at der blev arbejdet med mange andre løsningsmodeller, end tvangsbortadoption, hvor der blev taget udgangspunkt i både barnets ret til at kende sin historie men samtidig blive beskyttet og sikret en stabil opvækst. Men også i mødres (og fædres) ret til at blive behandlet humant, selv når de er så langt ude i misrøgt af sig selv og livet, at de ikke er i stand til at tage vare på et barn! Det skulle debatten og arbejdet gå ud på i stedet for fastholdelsen af dette ensidige, unuancerede løsningsforslag!

Karin Kildedal
cand.scient.soc./phdAalborg Universitet

§ 71-bilsvnet 2002 bil. 9 3

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Folketinget
Tilsynet i henhold til Grundlovens § 71
Christiansborg
1240 København K.

Dato: - 3 DEC. 2002
Kontor: Lovteknikkontoret
Sagsnr.: 2002-792-0683
Dok.: CHA20459
+ bilag

Afsendt med
- E-Post 3/12-02

Vedlagt fremsendes i 70 eksemplarer besvarelse af spørgsmål nr. 9 og 10 af 22. oktober 2002 fra Tilsynet i henhold til grundlovens § 71 (Alm. del – bilag 33).

Lene Espersen

Lars Bay Larsen

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Lovteknikkontoret
Sagsnr.: 2002-792-0683
Dok.: CHA20458

Besvarelse af spørgsmål nr. 9 og 10 af 22. oktober 2002 fra Tilsynet i henhold til Grundlovens § 71 (Alm. del – bilag 33).

Spørgsmål nr. 9:

”Ministeren bedes beskrive de norske regler for tvangsadoption og redegøre for de norske erfaringer med tvangsbortadoption, herunder i hvilket omfang muligheden for tvangsbortadoption anvendes.”

Svar på spørgsmål 9:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet en udtalelse fra det norske Barne- og Familiedepartement, som vedlægges. Endvidere vedlægges pkt. 9.9 – 9.11 i Stortingsmelding nr. 40 (2001-2002), der indeholder en beskrivelse af de norske regler og praksis vedrørende adoption uden samtykke samt nogle overvejelser om behovet for ændring af reglerne.

Af udtalelsen fra Barne- og Familiedepartementet fremgår bl.a., at når en adoption skal gennemføres mod forældrenes ønske (tvangsadoption), behandles sagen i et tostrengt system. Sagen skal således først behandles af fylkesnemnda for sociale sager efter reglerne i lov nr. 100 af 17. juli 1992 om barneverntjenester (barneværnsloven). Derefter skal sagen behandles af adoptionsmyndighederne ved Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen efter lov nr. 8 af 28. februar 1986 om adopsjon (adoptionsloven).

Sagen fremsendes således først til fylkesnemnda for sociale sager med anmodning om, at forældremyndigheden fratages forældrene, og at fylkesnemnda giver samtykke til adoptionen i forældrenes sted, jf. barnevernloven § 4-20. Når forældrene er frataget forældremyndigheden efter barnevernloven, er de ikke længere kompetente til at give samtykke efter adoptionslovens § 7 første led. I stedet kan fylkesnemnda give samtykke til adoption.

I medfør af barnevernlovens § 4-20 kan fylkesnemnda give samtykke mod de biologiske forældres ønske, såfremt det må anses for sandsynligt at:

- 1) forældrene ikke vil kunne give barnet forsvarlig omsorg eller

- 2) barnet har fået en sådan tilknytning til de mennesker og det miljø, hvor de er placeret, at det efter en samlet vurdering kan føre til alvorlige problemer for barnet, hvis det bliver flyttet, og
- 3) adoption vil være til gavn for barnet og
- 4) adoptionsansøgerne har været plejefamilie for barnet og har vist sig egnet til at opdrage barnet, som om det var deres eget.

Fylkesnemndas afgørelse om samtykke til adoption kan efter barnevernlovens regler indbringes for domstolene.

Når fylkesnemnda for sociale sager har givet sit samtykke til adoption, eller når en domstol har stadfæstet fylkesnemndas afgørelse herom, skal sagen indsendes til adoptionsmyndighederne (Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen).

Adoptionsmyndighederne foretager herefter en selvstændig vurdering af, om betingelserne efter adoptionsloven er opfyldt. Det følger af adoptionslovens § 2, at adoptionsbevilling kun må udstedes, hvis det kan antages, at adoptionen vil være til gavn for barnet. Det kræves endvidere at ansøgeren ønsker at opfostre barnet, eller har opfostret det. Adoptionsmyndighederne skal ved vurderingen af, om betingelserne efter adoptionsloven er opfyldt, tage udgangspunkt i forholdene på afgørelsestidspunktet, og hvad der på længere sigt må anses for at være til barnets bedste.

Som hovedregel vil adoptionsmyndighederne tillade en adoption, når fylkesnemnda for sociale sager eller domstolen har givet sit samtykke til adoption. Dog kan der i specielle tilfælde under sagsbehandlingen ved adoptionsmyndighederne fremkomme nye og væsentlige oplysninger, f.eks. om barnets forhold til plejeforældrene (ansøgere). Disse oplysninger vil kunne have en sådan karakter, at adoptionsmyndighederne kommer til det resultat, at adoptionen ikke vil være til gavn for barnet, jf. adoptionslovens § 2.

Af udtalelsen fremgår det endvidere, at der i 2001 blev gennemført i alt 187 adoptioner af norske børn. Af disse 187 var 152 adoptioner stedbarnsadoptioner, mens de øvrige 35 adoptioner omhandlede "andre norske adopsjoner". Det fremgår ikke af statistikken, om det er forældrene eller fylkesnemnda, der har givet samtykke til de 35 andre norske adoptioner, men i udtalelsen anføres, at der er god grund til at antage, at det i de fleste af sagerne er fylkesnemnda, der har givet samtykke.

I den vedlagte Stortingsmelding nr. 40, pkt. 9.9.2, er der henvist til en rapport om en undersøgelse af udviklingen i antallet af tvangsadoptioner. Undersøgelsen omfatter 10 ud af 12 fylkesnemndas afgørelser om fratagelse af forældremyndigheden og/eller samtykke til adoption i henholdsvis 1994 og 1998.

Af undersøgelsen fremgår det, at der i 1994 og 1998 blev anmodet om samtykke til adoption fra fylkesnemnda for i alt 58 børn.

I 1994 blev der anmodet om samtykke til adoption for 41 børn, hvoraf der blev givet samtykke til adoption for 34 børn. I 1998 blev der anmodet om samtykke til adoption for 17 børn, hvoraf fylkesnemnda gav samtykke til adoption for 16 børn.

Spørgsmål nr. 10:

”Ministeren bedes beskrive de danske regler for tvangsadoption og redegøre for de danske erfaringer med tvangsbortadoption de seneste ti år, herunder udviklingen i antallet af tvangsbortadoptioner.”

Svar på spørgsmål 10:

Det fremgår af adoptionslovens § 7, at adoption af en person, som er under 18 år og umyndig, som udgangspunkt kræver samtykke fra barnets forældre.

I medfør af lovens § 9, stk. 2, kan adoptionsbevilling, selv om der ikke kan opnås samtykke efter § 7, i særlige tilfælde meddeles, såfremt hensynet til barnets tarv afgørende tilsiger det. Er barnet med bistand fra kommunen anbragt uden for hjemmet, kræves samtykke fra Den Sociale Ankestyrelse.

Efter § 10 kan statsamtet efter anmodning fra Den Sociale Ankestyrelse tillade, at et barn, der med bistand fra kommunen er anbragt uden for hjemmet, senere bortadopteret, selv om samtykke ikke kan opnås fra forældrene. Tilladelse kan efter bestemmelsen kun gives, hvis betingelserne i § 9, stk. 2, er opfyldt.

Det fremgår af forarbejderne til adoptionsloven, at bestemmelsen i adoptionslovens § 9, stk. 2, navnlig kan anvendes overfor børn, der igennem længere tid af kommunen har været anbragt i privat familiepleje, og hvor de biologiske forældre har undladt at opretholde en rimelig kontakt med barnet. Bestemmelsen vil dog efter omstændighederne også kunne anvendes i situationer, hvor der har været kontakt mellem barn og forældre, hvis kontakten skønnes at have været til skade for barnet. Bestemmelsen om, at barnets tarv afgørende skal tilsige en tvangsadoption, er meget streng.

Det fremgår endvidere af de nævnte forarbejder, at bestemmelsen i § 10 tager særligt sigte på de såkaldte "glemte" børn på institutioner. Det sikres ved bestemmelsen, at plejeforældre, der er interesseret i at adoptere et institutionsanbragt barn, får rimelig sikkerhed for, at de, hvis en passende observationsperiode i hjemmet fungerer tilfredsstillende, kan adoptere barnet, selv om barnets forældre ikke vil give samtykke.

Betingelserne er som efter § 9, stk. 2, meget strenge, og bestemmelsen er sjældent anvendt i praksis.

I Socialministeriets vejledning nr. 4 af 16. januar 2002 om særlig støtte til børn og unge (kapitel 9) anføres om tvangsadoption efter de nævnte bestemmelser bl.a. følgende:

"Bestemmelserne i adoptionslovens §§ 9, stk. 2, og 10 betyder, at kommunen, i de tilfælde hvor det må anses for udelukket, at et barn kan vende tilbage til sit hjemlige miljø, må overveje disse muligheder for adoption. Det må herunder undersøges om barnets tilbagevenden til det oprindelige miljø vil stride afgørende imod barnets tarv, bl.a. som følge af svigtende kontakt mellem barn og forældre."

I vejledningen anføres endvidere vedrørende kommunens medvirken bl.a. følgende:

"Bestemmelsen i adoptionslovens § 9, stk. 2, vil navnlig kunne have betydning for børn, der gennem længere tid har været anbragt i familiepleje med kommunens medvirken, og hvor de biologiske forældre har undladt at opretholde en rimelig kontakt med barnet. Bestemmelsen vil dog også kunne finde anvendelse i situationer, hvor der har været kontakt mellem barn og forældre, men hvor kontakten skønnes at have været til skade for barnet.

...

Finder kommunen efter en grundig undersøgelse og vurdering, at betingelserne for anvendelse af bestemmelsen i adoptionslovens § 9, stk. 2, er opfyldt, herunder at det er plejefamiliens alvorligt mente ønske at adoptere barnet, sendes sagens akter til Den Sociale Ankestyrelse tillige med en redegørelse for barnets forhold under anbringelsen og en udførlig begrundelse for anbefalingen af at gennemføre en adoption mod forældrenes eller værgens ønske.

Forinden fremsendelsen til Ankestyrelsen bør kommunen sikre sig, at plejefamilien er godkendt af adoptionsmyndighederne som adoptanter, og dette bør fremgå af sagen.

En beslutning om anbefaling af at anvende adoptionslovens § 9, stk. 2, træffes af børn og ungeudvalget, jf. § 62, stk. 2.

Adoptionslovens § 10 tager særligt sigte på institutionsanbragte børn, for hvem det har vist sig umuligt at opretholde den kontakt mellem barn og forældre, der er forudsat i § 57, stk. 1. Det vil i sådanne tilfælde dreje sig om børn, der har opholdt sig på vedkommende institution i længere tid,

og det er med bestemmelsen søgt at sikre, at familien, der ønsker at adoptere barnet, får en rimelig sikkerhed for, at de, hvis en passende observationstid i hjemmet er forløbet godt, vil have mulighed for at adoptere barnet. Bestemmelsen giver således adgang til, at der på forhånd kan opnås afgørelse om tilsidesættelse af forældrenes eller værgens vægring ved at give samtykke til adoption.

Er tilladelse givet efter adoptionslovens § 10, skal forældrene ikke på ny spørges, når adoption til sin tid søges gennemført. Fremgangsmåden vil i øvrigt være den samme som anført ovenfor om anvendelsen af adoptionslovens § 9, stk. 2.”

Endelig anføres i vejledningen følgende:

”For at sikre, at mulighederne for adoption anvendes i disse særlige tilfælde, hvor hensynet til barnets tarv afgørende tilsiger dette – navnlig som følge af svigtende kontakt mellem forældre og barnet, påhviler det kommunen at være opmærksom på sådanne tilfælde med henblik på vurdering af, om der skønnes grundlag for at søge en adoption fremmet. Det vil således efter omstændighederne være et forhold, som inddrages i overvejelserne i forbindelse med revision af planen.”

Tvangsadoption gennemføres i øvrigt i overensstemmelse med adoptionslovens almindelige regler. Det indebærer bl.a., at adoptionsbevilling udstedes af statsamtet, jf. lovens § 1, og at plejeforældrene normalt skal være godkendt som adoptanter, jf. nærmere lovens § 4 a.

Endelig skal det oplyses, at der i adoptionslovens § 9, stk. 1, er mulighed for at gennemføre en adoption i tilfælde, hvor forældremyndighedsindehaveren tilbagekalder sit samtykke, hvis tilbagekaldelsen under særlig hensyntagen til barnets tarv ikke er rimeligt begrundet. Der kræves ikke så meget til at fremme en adoption, hvis et meddelt samtykke er blevet tilbagekaldt, som hvis samtykket aldrig er blevet givet.

En gennemgang af Civilretsdirektoratets sager for de sidste 10 år har vist, at der i 3 tilfælde er meddelt tilladelse til tvangsadoption efter adoptionslovens § 9, stk. 2, og i et tilfælde efter adoption efter § 9, stk. 1. 3 af tilladelserne er givet i perioden 1994-1996, og en tilladelse, der vedrørte et barn bosiddende i Grønland, er givet i 2000. Der er ikke i perioden givet tilladelser efter adoptionslovens § 10.

Justitsministeriet er bekendt med, at der aktuelt verserer to sager om tvangsadoption efter adoptionslovens § 9, stk. 2, heraf en vedrørende et barn bosiddende i Grønland.

DET KONGELIGE
BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENT

Jmt. modt.
20 NOV. 2002

Justisministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
DANMARK

Modtaget
18 NOV. 2002
Civiretsdirektoratet

Jmt. modt.
18 NOV. 2002

Deres ref
2002-792-0683

Vår ref
02/03438

Dato
14. november 2002

**ADOPSJON AV BARN DER FYLKESNEMNDA FOR SOSIALE SAKER HAR GITT
SITT SAMTYKKE ETTER BARNEVERNLOVENS REGLER**

Vi viser til Deres brev 24. oktober 2002 hvor det bes om en beskrivelse av de norske reglene for tvangsadopsjon, samt en redegjørelse for de norske erfaringer med tvangsadopsjon, herunder hvilket omfang tvangsadopsjon anvendes.

Nedenfor vil det bli gitt en nærmere oversikt over saksbehandlingen i saker der fylkesnemnda for sosiale saker har gitt sitt samtykke til adopsjon etter barnevernlovens regler. Dette kan gjelde saker der foreldrene nekter å gi sitt samtykke til adopsjon, samt saker der barnet er under barneverntiltak og det kan knyttes tvil om foreldrene har gitt et reelt samtykke til adopsjon. Når det gjelder beskrivelse av disse sakene, herunder omfang og erfaringer, viser vi også til vedlagte stortingsmelding nr. 40 (2001-2002) Om barne- og ungdomsvernet, punkt 9.9.

Når adopsjon skal gjennomføres mot foreldrenes vilje, behandles saken etter et to-spolet system. I disse tilfellene skal saken først behandles av fylkesnemnda for sosiale saker etter reglene i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven), og deretter av adopsjonsmyndighetene ved Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen etter lov 28. februar 1986 nr. 8 om adopsjon (adopsjonsloven). Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen er et forvaltningsorgan underlagt Barne- og familiedepartementet, og skal i tillegg til å behandle saker etter adopsjonsloven, være sentralmyndighet etter Haagkonvensjonen av 29. mai 1993 for vern av barn ved internasjonale adopsjoner.

Saken skal først fremmes for fylkesnemnda for sosiale saker med begjæring om at foreldreansvaret fratras og at fylkesnemnda gir samtykke til adopsjon i foreldrenes sted, jf. barnevernloven § 4-20. Når foreldreansvaret er fratatt foreldrene etter barnevernloven § 4-20, har foreldrene ikke lenger kompetanse til å gi samtykke etter adopsjonsloven § 7 første ledd. Fylkesnemnda gir i disse sakene samtykke til adopsjon i foreldrenes sted. Samtykket kan gis

19/11

Civiretsdir. jnr.

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Akersgt. 59

Telefon - sentralbord
22 24 90 90 / 22 24 26 01
Org. nr.:
972 417 793

Barne- og ungdomsavdelingen
Telefaks:
22 24 27 19

Saksbehandler
Hanne K. Bratlie
22 24 24 17

mot de biologiske foreldrenes vilje.

Av barnevernloven § 4-20 tredje ledd følger at samtykke til adopsjon kan gis dersom det må regnes som sannsynlig at

- foreldrene varig ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg eller
- barnet har fått slik tilknytning til mennesker og miljø der det er, at det etter en samlet vurdering kan føre til alvorlige problemer for barnet om det blir flyttet og
- adopsjon vil være til barnets beste og
- adoptivsøkerne har vært fosterforeldre for barnet og har vist seg skikket til å oppdra det som sitt eget.

Fylkesnemndas vedtak om samtykke til adopsjon etter barnevernlovens regler kan bringes inn for retten. Tingrettens dom kan ankes til lagmannsretten og lagmannsrettens dom kan ankes til Høyesterett.

Når fylkesnemnda for sosiale saker har gitt samtykke til adopsjon eller en domstol har stadfestet fylkesnemndas vedtak, skal saken oversendes adopsjonsmyndigheten (Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen).

Når saken er mottatt i Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen, må kontoret kontrollere at fylkesnemndas vedtak, eller dommen, er endelig eller rettskraftig. Der det foreligger et vedtak fattet av fylkesnemnda, må det klarlegges om biologiske foreldre ønsker å bringe vedtaket inn for retten. Hvis vedtak etter barnevernloven bringes inn for retten, må adopsjonssaken stilles i bero, inntil utfallet av domstolsbehandlingen er klar. Har saken vært behandlet fullt ut for domstolen og senere blitt brakt inn for fylkesnemnda på nytt, må adopsjonsmyndigheten vurdere om adopsjonssaken fortsatt bør stilles i bero eller om den kan tas under behandling.

Det forutsettes at Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen foretar en selvstendig vurdering av om vilkårene etter adopsjonsloven er tilstede. Kontoret skal innhente uttalelse fra foreldrene selv om de ikke har del i foreldreansvaret, jf. adopsjonslovens § 7 tredje ledd. Samtykke til adopsjon skal innhentes fra barnet, i de tilfellene barnet er 12 år eller eldre, jf. adopsjonslovens § 6 hvor det går frem at den som har fylt 12 år ikke kan adopteres uten eget samtykke. Adopsjonslovens § 3 setter en nedre aldersgrense på 25 år som vilkår for å kunne adoptere. Rent unntaksvis er det likevel åpnet for at det kan gis bevilling til den som har fylt 20 år. I følge § 5 kan den som er gift bare adoptere sammen med sin ektefelle. Av samme bestemmelse går det videre frem at andre enn ektefeller ikke kan adoptere sammen.

Det følger av adopsjonsloven § 2 at adopsjonsbevilling bare må gis der det kan antas at adopsjon vil bli til gagn for barnet. Det kreves videre at søker enten ønsker å oppfostre barnet eller har oppfostret det, eller at det foreligger annen særlig grunn til adopsjonen. Adopsjonsmyndigheten skal ved vurderingen av om vilkårene etter adopsjonsloven er til stede, ta utgangspunkt i forholdene på avgjørelsestidspunktet og hva som anses å være til barnets beste på sikt.

Det legges imidlertid til grunn at det vanskelig kan tenkes å være forhold som skulle føre til at bevilling ikke bør gis, når fylkesnemnda for sosiale saker eller domstolen har gitt sitt samtykke til adopsjon. Spørsmålet om adopsjonen er til barnets beste har da allerede vært gjenstand for en grundig vurdering i fylkesnemnda og eventuelt i retten etter barnevernlovens regler. Det kan likevel i helt spesielle tilfelle under saksbehandlingen i Barne-, ungdoms- og

familieforvaltningen, fremkomme nye og vesentlige opplysninger, for eksempel om barnets forhold til fosterforeldrene. De nye opplysningen vil kunne være av en slik karakter at kontoret kommer til at adopsjonen likevel ikke vil bli til gagn for barnet, jf. adopsjonsloven § 2.

6/c I vedlagte Stortingsmelding om barne- og ungdomsvernet, punkt 9.9 er adopsjon som barneverntiltak nærmere beskrevet, herunder fylkesnemndene for sosiale saker sin praktisering av § 4-20. Som nevnt i stortingsmeldingen går det ikke frem av adopsjonsstatistikken fra Statistisk sentralbyrå (SSB) hvor mange adopsjoner som blir gjennomført hvert år etter at fylkesnemnda har gitt sitt samtykke etter barnevernloven § 4-20. Denne statistikken gir en oversikt over det totale antall adopsjoner og skiller mellom stebarnsadoptions (av norske og utenlandske barn), og andre adopsjoner, av norske og utenlandske barn.

For år 2001 går det imidlertid frem av statistikken at det ble gjennomført i alt 187 adopsjoner av norske barn dette året. Av disse 187 adopsjonene gjaldt 152 adopsjoner stebarnsadoptions av norske barn, mens 35 adopsjoner gjaldt "andre norske adopsjoner". Det er god grunn til å anta at de fleste av "andre norske adopsjoner" gjelder adopsjoner der fylkesnemnda har gitt sitt samtykke til adopsjon. Under denne kategorien av adopsjoner kan en blant annet også finne adopsjoner som gjennomføres etter henvendelse fra biologiske foreldre hvor de ber myndighetene om hjelp til å gjennomføre adopsjonen av barnet.

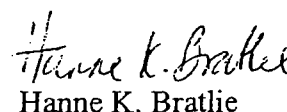
I stortingsmeldingen vises det til en undersøkelse (av Lena Lauritsen) som omfatter 10 av 12 fylkesnemnder. Undersøkelsen viser at det for årene 1994 og 1998 var spørsmålet om samtykke til adopsjon oppe for til sammen 58-barn. Fylkesnemnda ga samtykke til adopsjon for 50 av disse 58 barna.

./ Barnevernloven og adopsjonsloven følger også som vedlegg, samt siste års statistikk fra Statistisk sentralbyrå.

Vi håper at vi med dette har gitt svar på Deres henvendelse.

Med hilsen

Lise Gundersby (e.f.)

Hanne K. Bratlie

Vedlegg

DET KONGELEGE
BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENT

St.meld. nr. 40

(2001-2002)

Om barne- og ungdomsvernet

omsorgsovertaking er retta mot foreldra, medan vedtak om særtiltak for barn med alvorlege åtferdsvanskar er retta mot barnet sjølv. Bakgrunnen for at ein i barnevernlova innførte egne reglar om åtferdsvanskar, var mellom anna at barnevernet og foreldra ofte vil vere einige om – og derfor kan samarbeide om – tiltaket, og at det var nødvendig å betre rettstryggleiken for den unge i desse sakene.

Befringutvalet kjem i NOU 2000:12 med framlegg om at inngrepskriteria i barnevernlova skal behandlast under eitt, slik at omsorga blir overteken også der inngrepskriteriet knyter seg til åtferdsvanskane hos ungdommen. Utvalet uttalte at ei eiga ordning for barn og unge med åtferdsvik kan føre til ei underkommunisering av bakanforliggjande omsorgssvikt eller bakanforliggjande psykiske problem. Praktiseringa av ordninga har, slik utvalet ser det, ført til eit perspektivskifte på barnet ut frå alder: Opp til ca. 12 år blir barn vurderte i lys av omsorgssituasjonen sin, og etter det blir dei meir vurderte som vanskelege eller kriminelle.

38 høyringsinstansar har uttrykt støtte til framlegget om at inngrepskriteria ved alvorlege åtferdsvanskar blir tekne inn i barnevernlova § 4-12, slik at det blir nødvendig å ta over omsorga. 26 går imot.

Barne- og familiedepartementet vil understreke at det ikkje utan vidare er ein samanheng mellom åtferdsproblematikk hos barn og unge og omsorgssvikt hos foreldra. I dei tilfella der det ikkje er ein slik samanheng, vil det etter regjeringa si oppfatning vere uheldig dersom barneverntenesta også må overta omsorga for å kunne tilby barnet behandling for åtferdsvanskane. Barne- og familiedepartementet legg også til grunn at utsiktene til eit godt samarbeid mellom barneverntenesta og foreldra vil kunne bli vanskelegare dersom barneverntenesta må fokusere på omsorgsevnene til foreldra framfor problema til barnet. Barne- og familiedepartementet er, som Befringutvalet, oppteke av å styrkje autoriteten til foreldra og gjere dei meir sjølvtrygge. Ei endring som krev at foreldra blir fråtekne omsorga, er etter Barne- og familiedepartementet sitt syn ikkje i samsvar med auka fokus på foreldreautoritet og samarbeid mellom barnevern og familiar.

Barne- og familiedepartementet er oppteke av at det også for barnet kan føre med seg ei ekstrabelastning dersom foreldra mister omsorga. Vidare kan barn som er under omsorg av foreldra sine, men som det er sett i verk åtferdstiltak overfor, bu heime i periodar der dei ikkje held til på

institusjonen. Framlegget i Befringutvalet er etter Barne- og familiedepartementet sitt syn i dårleg samsvar med «det mildeste inngreps prinsipp» som inneber at barneverntenesta ikkje skal setje inn meir inngripande tiltak enn nødvendig. Det er også i dårleg samsvar med det «biologiske prinsipp» som blir lagt til grunn i barnevernlova. At den biologiske tilknytninga er viktig, blir også lagt vekt på i andre delar av utgreiinga frå Befringutvalet.

Barne- og familiedepartementet vil peike på at dersom det er ein samanheng mellom problema hos barnet og foreldra si omsorg, gjev alt dagens lov fylkesnemnda høve til å gjere vedtak om omsorgsovertaking og åtferdstiltak samstundes. For 1998 og 1999 blei slike dobbelte vedtak gjorde i ca. 25 % og 20 % av sakene. Slik departementet ser det, tek dagens ordning derfor vare på den nødvendige fleksibiliteten. Ho gjev også handlingsrom til å behandle sakene ut frå dei ulike føresetnadene hos dei unge og på bakgrunn av den samansette problematikken omkring dei. Dagens ordning sikrar vidare det viktige omsynet til samarbeid med foreldra og styrking av foreldreautoriteten. Barne- og familiedepartementet meiner derfor at dagens ordning bør stå ved lag.

9.9 Adopsjon som barneverntiltak

9.9.1 Vilkår og verknad

Barnevernlova § 4-20 regulerer spørsmålet om fråtaking av foreldreansvaret og høvet fylkesnemnda har til å samtykkje i ein adopsjon. Dersom fylkesnemnda har vedteke å ta over omsorga for eit barn, kan nemnda ut frå denne regelen også vedta at foreldreansvaret i det heile skal takast frå foreldra. Fylkesnemnda kan i desse sakene også gje samtykke til adopsjon i staden for foreldra. Samtykket kan ein gje mot dei biologiske foreldra sin vilje.

Adopsjon mot foreldra sin vilje er eit særdeles inngripande tiltak. Ordninga er likevel ikkje ny ved barnevernlova av 1992. Også barnevernlova av 1953 gav heimel for adopsjon jamvel om dei biologiske foreldra ikkje gav sitt samtykke. Dette gjekk ikkje fram av ordlyden i lova, men blei slått fast av Høgsterett i 1982 (Rt. 1082 s. 1687).

Vilkåra for å gje samtykke til adopsjon etter gjeldande barnevernlov § 4-20 er strenge. Foreldreansvaret må vere teke frå foreldra. Det er vidare eit krav at det må reknast som sannsynleg at omsorgsovertakinga vil bli varig, anten fordi foreldra varig ikkje vil kunne gje barnet forsvarleg

omsorg, eller fordi barnet har fått slik tilknytning til fosterforeldra sine og miljøet der det er, at det etter ei samla vurdering kan føre til alvorlege problem for barnet om det blir flytt tilbake til foreldra sine. Det krevst vidare at adopsjon vil vere til det beste for barnet, og at fosterforeldra har vist seg skikka til å oppdra barnet som sitt eige. Når desse vilkåra er til stades, kan fylkesnemnda i staden for foreldra gje samtykke til adopsjon. Årsaka til at vilkåra er strenge, er dei omfattande rettsverknadene ein adopsjon har for barnet, dei biologiske foreldra og for adoptivforeldra. Sjølve adopsjonen følgjer reglane i adopsjonslova, og det er Barne-, ungdoms- og familieforvaltninga som gjev adopsjonsløyve.

Verknadene av ein adopsjon er regulert i lov av 28. februar 1986 nr. 8 om adopsjon. Lova bygger på det prinsipielle grunnsynet at alle adoptivbarn, same kva årsaka til adopsjonen er, og eignefødde barn skal likestillast i juridisk forstand. I Noreg er det såleis sidan 1957 berre gjeve løyve til såkalla sterke adopsjonar. Det følgjer av adopsjonslova § 13 at adoptivbarnet ved adopsjonen får same rettsstilling som om det hadde vore adoptivforeldra sine eignefødde barn. Ved adopsjonen går såleis alle dei plikter og rettår som biologiske foreldre har, og som følgjer av foreldreansvaret, over på adoptivforeldra. Samstundes fell rettsforholdet til dei biologiske foreldra og familien deira bort. Ein konsekvens av dette er at foreldra ikkje har nokon *rett* til samvær med barnet etter at adopsjonen er gjennomført. Eit adopsjonsforhold kan ikkje opphevast. Forholdet mellom adoptivforeldre og adoptivbarn kan berre endrast ved tiltak etter barnevernlova eller ved ein ny adopsjon.

Det går ikkje fram av adopsjonsstatistikken frå Statistisk sentralbyrå kor mange adopsjonar som blir gjennomførte kvart år etter at fylkesnemnda har gjeve sitt samtykke etter § 4-20. Undersøkinga til Lena Lauritsen, «Barnevernloven § 4-20, fratakelse av foreldreansvar og samtykke til adopsjon», som omfattar vedtaka frå 10 fylkesnemnder etter § 4-20 for åra 1994 og 1998, viser likevel at spørsmålet om samtykke til adopsjon var oppe for til saman 58 barn i desse to åra. Som det går fram av kapittel 2.4, ligg den store hovudvekta av innsatsen i det norske barnevernet på det førebyggjande området. Adopsjon utan foreldra sin vilje er derfor sett under eitt eit lite brukt tiltak i barnevernet.

9.9.2 Fylkesnemndene si praktisering av § 4-20

Stortinget vedtok hausten 1996 å sende over til regjeringa eit oversendingsframlegg utan realitetsvotering der Stortinget oppmoda regjeringa til å vurdere om barnevernlova § 4-20 fungerer etter sitt hovudformål. Framlegget blei sett fram i samband med behandlinga i Stortinget av St. meld. nr. 39 (1995-96) Om barnevernet, jf. Inst. S. nr. 6 (1996-97).

I ein høgsterettsdom frå 1997, innteken i Rt. 1997 s. 534, uttalte førstvoterande at lovgjevar burde vurdere «om det bør åpnes for en rett til samvær mellom biologiske foreldre også etter en adopsjon.» Førstvoterande sa vidare: «*Dette ville medføre at fordelene for barnet ved en adopsjon ikke måtte avvies mot fordelene ved fortsatt rett til samvær med biologiske foreldre.*» I den aktuelle barnevernsaka som var bakgrunnen for fråsegna frå førstvoterande, kom fleirtalet i Høgsterett til at adopsjonssamtykke ikkje burde gjevast. Dommen blei avsagt under dissens: tre-to. Førstvoterande, som tilhørde fleirtalet, grunn gav sitt standpunkt med barna sitt behov for samvær med si biologiske mor.

På bakgrunn av oppmodinga frå Høgsterett om å vurdere å opne for rett til samvær også etter ein adopsjon, og oversendingsframlegget frå Stortinget, tok departementet initiativet til forskingsprosjektet «Fratakelse av foreldreansvar og adopsjon». Prosjektet har vore ein del av programmet Velferd og Samfunn / Evaluering av velferdslovene. Sjølve forskingsprosjektet «Fratakelse av foreldreansvar og samtykke til adopsjon» er til no ikkje avslutta, og arbeidet blir ført vidare som eit doktorgradsprosjekt ved juridisk fakultet ved Universitetet i Tromsø.

Forskaren Lena Lauritsen gjennomgår i rapporten som er nemnd framanfor, avgjerdene i fylkesnemndene om fråtaking av foreldreansvar og adopsjon etter barnevernlova § 4-20 for åra 1994 og 1998. Rapporten inneheld også ein artikkel, trykt i Hefte for Kritisk juss 2000 (27) nr. 3, der det blir drøfta om det bør opnast for høve til å avgjere at det skal vere samværsrett mellom biologiske foreldre og barn etter ein såkalla tvangsadopsjon.

På grunn av oppmodinga frå Høgsterett finn departementet det rett å gå så grundig inn i vurderinga av spørsmålet: Til grunn for undersøkingsdelen i rapporten ligg vedtak frå 10 av 12 fylkesnemnder for åra 1994 og 1998. Vedtaka som er gjennomgått, gjeld både saker om fråtaking av for-

eldreansvar, saker om fråtaking av foreldreansvar og samtykke til adopsjon, og saker om samtykke til adopsjon (der foreldreansvaret tidlegare er teke frå foreldra). Materialet omhandlar 84 barn, fordelte på 66 saker. Talet på barn er større enn talet på saker fordi nokre vedtak omhandlar fleire sysken. 43 av vedtaka (som gjaldt 57 barn) blei gjorde i 1994, og 23 vedtak (som gjaldt 27 barn) blei gjorde i 1998. Resultata i undersøkinga viser til talet på barn og ikkje til talet på vedtak.

Bakgrunnen for at barnevernet blei kopla inn i dei sakene som blei gjennomgått, var i all hovudsak knytt til dei biologiske foreldra. To forhold som svært ofte går att, er psykiske problem hos ein eller begge biologiske foreldre og rusproblem av ulik art. Andre forhold som blir nemnde av barnevernet, er umodne foreldre, problem i parforholdet, økonomiske problem og vald.

Som nemnt ovanfor gjeld undersøkinga også saker som berre gjeld fråtaking av foreldreansvar. Resultata av denne delen av undersøkinga vil ikkje bli nærmare omtalt her utover at undersøkinga viser at det er store skilnader mellom vurderingane av dette spørsmålet frå dei ulike fylkesnemndene. Dette kan tyde på at rettstilstanden knytt til fråtaking av foreldreansvaret er for uklar. Dette spørsmålet vil departementet følgje opp og vurdere nærmare før det tek stilling til kva skritt som bør takast for å avhjelpe denne situasjonen.

Det er fylkesnemnda som gjer vedtak om fråtaking av foreldreansvar og adopsjon etter framlegg frå barneverntenesta i kommunane. I dei vedtaka som utgjer grunnlaget for undersøkinga, var det i 1994 og 1998 reist sak om samtykke til adopsjon for til saman 58 barn. For 42 barn gjaldt saka både fråtaking av foreldreansvar og adopsjon. For 16 barn var det tidlegare reist sak om fråtaking av foreldreansvaret, slik at vedtaket berre gjaldt samtykke til adopsjon. I 1994 blei det fremja framlegg om samtykke til adopsjon for 41 barn, for 31 av desse barna gjaldt saka både fråtaking av foreldreansvar og samtykke til adopsjon. Fylkesnemndene gav samtykke til adopsjon for 34 av dei 41 barna. For 1998 er dei tilsvarande tala 16 samtykke av 17 moglege.

I dei sakene som gjaldt både fråtaking av foreldreansvar og samtykke til adopsjon, er det ein markant nedgang i talet på saker frå 1994 til 1998. I 1994 blei det gjeve samtykke til adopsjon for 26 barn av framlegg om 31. I 1998 blei det gjort framlegg om samtykke til adopsjon for 11 barn, og fylkesnemndene gav samtykke til adopsjon for 10 av dei. Undersøkinga gjev ikkje grunnlag for å

kunne seie noko sikkert om årsaka til den klare nedgangen i talet på saker.

Etter forskaren si meining er alle vedtaka frå 1998 grundig og godt nok behandla, i motsetnad til det ho meiner er tilfellet for alle vedtaka frå 1994. I rapporten blir det vist til at 1998-sakene framhevar og vektlegg det biologiske prinsippet og verdien av samvær mellom dei biologiske foreldra og barna i mykje større grad enn det som var tilfellet i sakene frå 1994. I rapporten blir det vist til at det ikkje har vore noka lovending i denne perioden, men at avgjerder frå Høgsterett og avgjerda frå Den europeiske menneskerettsdomstolen (Johansen mot Noreg) kan ha verka inn.

I 10 av dei 26 sakene frå 1994 der foreldreansvaret blei fråteke og adopsjonssamtykke blei gjeve, hadde det vore samvær mellom dei biologiske foreldra og barna. Dette samværet blei dermed brote for dei 10 barna desse sakene gjaldt, ved at det blei gjeve adopsjonssamtykke. Sju av dei 10 barna det blei gjeve samtykke til adopsjon for i 1998, hadde hatt samvær med sine biologiske foreldre. Både i sakene frå 1994 og 1998 ser det ut som om fylkesnemndene legg relativt stor vekt på lovnader frå fosterforeldra om å halde oppe kontakten mellom barnet og dei biologiske foreldra etter at ein adopsjon er gjennomført.

Undersøkinga viser at også i dei sakene som berre gjaldt samtykke til adopsjon, var det ein nedgang i talet på saker frå 1994 til 1998. Tala er 10 (1994) og 6 (1998). I dei 10 sakene frå 1994 blei det gjeve samtykke til adopsjon for 8 barn. Ei sak blei avvist på grunn av prosessuelle feil, og i ei sak blei adopsjonssamtykke ikkje gjeve. I dei seks sakene frå 1998 blei det gjeve samtykke i alle. Undersøkinga viser at når det gjeld desse sakene, er det liten skilnad i måten fylkesnemndene vurderer dei på. Alle sakene blir etter forskaren si meining drøfta godt, og alle sakene står fram som nokså klare. Desse sakene dreier seg i hovudsak om små barn som ikkje har hatt nokon kontakt med sine biologiske foreldre.

9.9.3 Bør lova endrast slik at ein kan vedta samværsrett mellom barn og dei biologiske foreldra etter ein adopsjon mot foreldra sin vilje?

Rapporten om fråtaking av foreldreansvar og samtykke til adopsjon (sjå førre avsnitt) drøftar også spørsmålet om det bør opnast for samværsrett for biologiske foreldre etter ein adopsjon (såkalla open adopsjon som byggjer på at partane er

kjende med kvarandre i motsetnad til det som er vanleg ved adopsjonar mot foreldra sin vilje). Omsyna for og imot ei slik endring blir grundig gjennomgått i rapporten. Når det gjeld omsyn som taler for å opne for samvær, blir det mellom anna drege fram at barnet både kan få tryggleiken og stabiliteten ved å bli adoptert og sleppe å vekse opp som fosterbarn, samstundes som barnet kan ha fordel av å få ha noko kontakt og kjennskap til sine biologiske foreldre. Når det gjeld omsyn som taler mot ei slik løysing, blir det peikt på at sjansane til å handheve ein slik samværsrett vil bli svært problematisk dersom barnet eller adoptivforeldra saboterer samværsretten. Vidare blir det peikt på at kombinasjonen av adopsjon og samværsrett kan opplevast konfliktskapande og opprivande for barnet dersom det ikkje er semje om ordninga. Eit anna viktig motomsyn som blir drege fram, er risikoen for at ein slik regel kan føre til auka tal på adopsjonar etter barnevernlova § 4-20. Det blir her vist til at i dei sakene der adopsjonssamtykke i dag ikkje blir gjeve fordi ein finn at barnet har behov for kontakt med sine biologiske foreldre, vil resultatet kunne bli annleis med ein regel som opnar for samvær. I rapporten blir det konkludert, under noko tvil, med at ei slik endring ikkje er å tilrå. Det blir presisert at føresetnaden for denne konklusjonen er at praksisen med å gje samtykke til adopsjon når det er ønskeleg med samvær med biologiske foreldre, tek slutt.

Befringutvalet tilrår i si innstilling at spørsmålet om samværsrett etter adopsjon blir vurdert nærmare. På s. 152 i innstillinga heiter det mellom anna om dette:

« ...Tidligere forskning, blant annet Bohman og Sigvardssons (1980), har konkludert med at barn som blir adoptert, klarer seg bedre enn barn som har varig fosterhjemstatus, og at adoptivbarna skiller seg minst fra barn som vokser opp under vanlige vilkår. Tolkninger av dette peker bl.a. på fosterbarnas uvissheit om fremtiden og den utryggheten som vil følge av fosterforeldrenes uklare status. Samtidig som adopsjon mot foreldrenes vilje er et svært inngripende tiltak som bryter mot barnevernets premiss om det biologiske prinsipp, kan det være grunnlag for å diskutere nærmere om det bør være en økt bruk av adopsjon i de tilfelle der det likevel er klart at det er snakk om lang-siktige fosterhjemsplasseringer. I denne sammenheng bør man også stille spørsmål ved om adopsjoner bare kan være lukket, i den forstand at en avskjærer all forbindelse mellom foreldre og barn (slik det i dag er ved adopsjo-

ner), eller om det også bør være mulighet for å gjennomføre åpne adopsjoner, der barn og foreldre kan ha kontakt og treffes også etter adopsjonen. ...»

Enkelte høyringsinstansar har uttalt seg til dette spørsmålet. I og med at Befringutvalet i si innstilling ikkje gjorde framlegg om noka endring, men berre tilrådde ei vidare utgreiing av dette spørsmålet, er det vanskeleg å oppsummere synet hos høyringsinstansane på spørsmålet om det bør gjennomførast ei endring.

Slik Barne- og familiedepartementet ser det, er det ut frå den kunnskapen ein har om dette spørsmålet i dag, ikkje godt nok grunnlag for å opne for ei endring som inneber høve til å fastsetje ein samværsrett for biologiske foreldre etter at adopsjonen er gjennomført. Etter Barne- og familiedepartementet sitt syn er det fleire viktige innvendingar mot å innføre ein rett til samvær etter ein adopsjon. Den viktigaste innvendinga er at ei slik endring kan føre til ein auke i talet på adopsjonar etter barnevernlova. Slik departementet ser det, er dette ikkje ei ønskeleg utvikling. Adopsjon mot viljen til dei biologiske foreldra er særdeles inngripande både overfor barnet og foreldra. Det vil det framleis vere sjølv om det skulle innførast ein samværsrett for biologiske foreldre i somme av sakene.

Ei anna viktig innvending er at ein lovfesta tilgang til samvær etter adopsjon som følgje av at foreldreansvaret er fråteke etter barnevernlova § 4-20, vil føre til at ein i Noreg får to former for adopsjonar: Ei form der nokre få barn skal stå i rettsleg forhold både til biologiske foreldre og til adoptivforeldre, og dagens ordning der alle juridiske band blir brotne og alle adopterte barn får same rettsstilling overfor adoptivforeldra som om dei var deira eignefødde barn. Ein kan hevde at ei ordning med adopsjon med samvær vil innebere ei «utholing» av adopsjonsinstituttet som er meint å vere ei endeleg og varig rettsleg tilknytning mellom barnet og adoptivforeldra og eit like endeleg brot mellom barnet og dei biologiske foreldra.

Ytterlegare argument mot ei slik endring er dei uheldige konsekvensane det kan ha for barnet i dei tilfella der det ikkje er semje mellom adoptivforeldra og dei biologiske foreldra om samværsretten. Ein slik situasjon kan opplevast utrygg og belastande for barnet. I denne samanhengen må ein også vurdere korleis ein slik samværsrett skal handhevast dersom han blir sabotert av barnet sjølv eller av adoptivforeldra. Det er knapt noka god løysing for barnet dersom samværsretten blir gjennomført med tvang. Så langt Barne- og fami-

liedepartementet kan sjå, finst det heller ikkje andre sanksjonsalternativ som står fram som heldege med tanke på omsynet til barnet. Usemje og konflikhtar mellom biologiske foreldre og adoptivforeldre om ein samværsrett vil kunne undergrave dei fordelane for barnet som i andre samanhengar blir dregne fram når det gjeld adopsjon, nemleg stabilitet, tryggleik og grunnlag for framtidsvurderingar i omsorgssituasjonen rundt barnet.

Barne- og familiedepartementet meiner det er svært viktig å følgje utviklinga når det gjeld spørsmålet om adopsjon etter barnevernlova nøyte. Ein har merka seg at forskingsrapporten viser ei utvikling i fylkesnemndene si behandling av desse sakene frå 1994 til 1998. Det har skjedd ein tydeleg nedgang i talet på saker som blir fremja av kommunen. Samstundes har vedtaka i fylkesnemndene blitt mykje grundigare og konkrete, og viktige prinsipp er tekne med i vurderinga. Det er ikkje usannsynleg at dommen mot Noreg frå Den europeiske menneskerettsdomstolen i 1996 og avgjerder frå Høgsterett har verka inn på utviklinga. Dommen frå menneskerettsdomstolen har vekt stor interesse i dei aktuelle fagmiljøa, og det er grunn til å tru at dommen har ført til ein større grad av bevisst tenking rundt spørsmåla. Det er også grunn til å tru at den forskingsrapporten som er omhandla her, vil føre til ei endå, sterkare bevisstgjerung og meir diskusjon rundt temaet. Barne- og familiedepartementet følgjer nøyte utviklinga når det gjeld desse spørsmåla og vurderer heile tida om det er forhold som tilseier at det bør gjerast endringar i lova. Slik departementet ser det, er det likevel ikkje eit sikkert nok grunnlag som taler for slike endringar no. Adopsjon etter barnevernlova § 4-20 er eit særdeles inngripande tiltak, og ein bør vise varsemnd med å gjere endringar som kan innebere ein auke i talet på slike adopsjonar. I den omtalte rapporten blir det hevda at adopsjonssamtykke etter barnevernlova ikkje bør gjevast i dei tilfella der ein ser det som bra for barnet å ha kontakt med sine biologiske foreldre. Barne- og familiedepartementet deler dette synspunktet og er oppteken av korleis ein best kan sikre at adopsjonssamtykke ikkje blir gjeve der det er ønskeleg med samvær med biologiske foreldre. Det blir vurdert om ein skal gje retningslinjer for dette.

9.10 Lovfesting av barns rett til barneverntenester

Barnevernlova inneheld i dag ikkje ein lovbestemt rett for barn til å motta barneverntenester, sjølv om lova slik ho er i dag, legg plikt på barnevernet på fleire område.

Befringutvalet kjem med framlegg om at ein lovbestemt rett bør innførast for å gjere det tydeleg at det er barn og barns interesser som står i fokus, og som ledd i ei harmonisering med sosialtenestelova og kommunehelsetenestelova. Utvalet meiner likevel det kan vere grunn til å ta ein reservasjon for «rett til tvang», i alle fall med omsyn til åtferdstiltak for ungdom. Det store fleirtalet av høyringsinstansane har gjevet si støtte til framlegget.

Utvalet viser til rapporten Rettigheter og rettslige forpliktelser i barnevernet (Holgersen, 2000). I rapporten drøftar Holgersen den rettslege posisjonen barnet har overfor barneverntenesta etter dagens lov, og vurderer om det bør gjerast endringar for å klargjere og styrkje barnet si stilling. Spørsmålet om «rett til tvang» blir behandla særskilt. Holgersen går ikkje inn for lovfesting av tvangstiltak. Rapporten er eit ledd i evalueringa av barnevernlova.

Holgersen peiker på at det i gjeldande lov er innebygd element av rettar av varierende styrkegrad, for det meste av nokså svak karakter. Ho er av den oppfatning at ein bør lovfeste retten til frivillige hjelpetiltak, som til dømes støttekontakt, avlastning, barnehageplass, økonomisk hjelp med meir. Som grunngeving legg ho vekt på signaleffekten dette gjev og den positive psykologiske verdien for brukarane. Ei slik lovfesting av rettane meiner ho også vil markere at barnet og barnet sine interesser og behov står i fokus, og at dette er eit felt som er nødvendig å prioritere. Ho seier likevel at den rettslege verdien av ei lovfesting ikkje vil vere så stor. Dette mellom anna fordi rettane vil vere utforma nokså mykje etter skjønn, og fordi det i dag alt er lovfesta omfattande plikter for barneverntenesta og klare plikter for kommunane til å sørgje for nødvendige løyvingar. Holgersen går ikkje inn for lovfesting av tvangstiltak.

Spørsmålet om å innføre rett til barneverntenester blei drøfta i samband med vedtaket av gjeldande barnevernlov. Fråsegnene i forarbeida kastar i stor utstrekning lys over dei problemstillingane spørsmålet om lovfesting reiser. (Sjå NOU 1985:18 Lov om sosiale tjenester m.v., Ot. prp. nr. 44 (1991-92) Om lov om barneverntjenester og Innst. O. nr. 80 (1991-92).)

Det ville vore positivt om ein gjennom ei lovfesting av rettane kunne klargjere brukarane sin posisjon andsynes kommunen ved at området for bruk av skjønn blir avgrensa. Ei lovfesting av rettane ville også gjere tydelegare det høvet brukarane har til å nytte seg av rettsapparatet for å få tiltak og tenester, og eventuelt for å fremje krav om erstatning for manglande inngrep frå barnevernet si side. I tillegg kunne ei lovfesting også understreke klarare det som normalt er gjeldande situasjon, nemleg at budsjettomsyn ikkje kan brukast som grunnleggjande for å avgrense tiltak og tenester.

Etter departementet sitt syn er det viktigaste likevel at barn og unge som har behov for hjelp etter lova, får slik hjelp i rett tid. Dette er i dagens lov søkt oppnådd ved at den kommunale barneverntenesta innan gjevne tidsfristar er pålagt å gjere undersøkingar og setje i verk tiltak som fell inn under lova. Kommunane har også plikt til å løyve dei midlane som er nødvendige for at barneverntenesta skal kunne gje hjelp til dei barn og unge som fell inn under vilkåra i lova. Vidare er Fylkesmannen pålagt å føre tilsyn med at kommunane utfører pliktene sine etter lova, og den private parten har høve til å klage vedtak gjorde av den kommunale barneverntenesta inn for Fylkesmannen. Når ein ser på dei pliktene som alt ligg på kommunane i dag, er det departementet sitt syn at ei lovfesting av rettar vil ha liten reell verdi for brukarane av tenestene. Dette peiker også Holgersen på, jf. tidlegare omtale av rapporten hennar.

Lovfesting av rettar vil by på store juridiske utfordringar. Som peikt på i forarbeida til gjeldande barnevernlov vil lovfesting krevje eit detaljert regelverk med konkrete definisjonar av kva slags situasjonar som skal utløyse retten, og kva retten skal gå ut på. Denne typen regelverk er etter regjeringa sitt skjønn verken mogleg eller formålstenleg på eit område som barnevernet, der ein nødvendigvis må bruke skjønn når ein skal vurdere om vilkåra for tiltak er til stades, og ved vurderinga av kva slags tiltak barnet har behov for. Holgersen seier om dette i sin rapport at det neppe vil vere mogleg eller formålstenleg å gå svært langt i å gje ei detaljert regulering i barnevernlova, og at ein del vurderingar vil ein måtte overlata til eit konkret skjønn.

Departementet finn det vidare noko uheldig å bruke ordet rettar i lova all den tid avgjerdene må byggje på skjønn og vere avhengige av prioriteringa innanfor barneverntenesta. Ordet rett vil da kunne vere eigna til å villeie brukarane til å tru at

dei har krav på meir enn dei faktisk har. Vidare er det unaturleg å definere noko som eit gode dersom rettshavaren, det vil seie barnet, ikkje utan vidare er av same oppfatning. Dette vil vere ei aktuell problemstilling ved bruk av tvangstiltak etter lova, og i dei tilfella foreldra, men ikkje barnet, oppfattar eit tiltak som eit gode.

Vurderinga av om vilkåra for ytingar er til stades, er etter regjeringa sitt syn meir konkret etter kommunehelsetenestelova § 2-1 og i dei aktuelle reglane i sosialtenestelova, enn den som blir gjort etter barnevernlova når det gjeld behovet barnet har for hjelp. Det er i prinsippet også klarare etter dei to førstnemnde lovene kva slags innsatsar som bør setjast i verk. At sosialtenestelova og kommunehelsetenestelova gjev rett til ytingar, kan derfor etter regjeringa si vurdering ikkje vere eit avgjerande argument for å innføre same ordninga i barnevernlova.

Ei eventuell lovfesting av rettar ville truleg få innverknad på overføringane til kommunane, fordi ein må rekne med at utgiftene til barneverntiltak i så fall vil auke. Det er all grunn til å tru at krava mot kommunane frå foreldre som ønskjer støttetiltak i form av avlastningstiltak, økonomisk hjelp med meir, vil bli fleire ved ei lovfesting. Ei lovfesting vil vidare kunne føre til den uheldige vridningseffekten at det er dei mest vanskelegstilte som vil bli dårlegast prioriterte, fordi dei mest ressurssterke lettast vil få fremja sine krav.

Etter ei samla vurdering finn departementet at det ligg føre såpass tungtvegande argument mot ei lovfesting av rett til barneverntenester, at framlegget frå Befringutvalet på dette punktet ikkje bør følgjast opp. Som det også går fram av NOU 2000:12, må ein ikkje overvurdere den reelle verdien for barn av ei lovfesting av retten til hjelp frå barneverntenesta, så lenge barneverntenesta alt har plikt til å setje i verk undersøkingssak og tiltak. Etter departementet sitt syn tek reglane om dei pliktene barneverntenesta og kommunane har, saksbehandlingsreglane – her medrekna klageretten til Fylkesmannen og det tilsynet Fylkesmannen har med kommunane – vare på omsynet til barnet på ein tilfredsstillande og formålstenleg måte.

9.11 Framtidige utfordringar og tiltak til oppfølging

Kapitlet gjennomgår og understrekar kor viktig generelt førebyggjande arbeid er for barn, unge og familiar. Teksten i dette kapitlet bør ein sjå i

samanheng med det som blir skriva om førebygging i kapitlet om barnevernet og velferdspolitikken og i kapitlet om organiseringa av barnevernet og samarbeidet med andre instansar.

I mesteparten av dette kapitlet oppsummerer vi det vi veit om korleis reglane i barnevernlova og tiltaka frå barnevernet fungerer. Sjølv om hovudbodskapen i teksten vanskeleg kan samanfatta i nokre få setningar, vil departementet likevel framheve kor viktig det er å satse endå meir på å utvikle gode, fleksible og behovstilpassa hjelpetiltak i nær dialog med involverte barn og foreldre.

I dei tilfella barn og unge må plasserast utanfor heimen, er det som oftast til beste for barna at barn og biologiske foreldre har samvær. I mange tilfelle vil det også vere aktuelt å føre barna tilbake til heimen. Som det vil gå fram av enkelte av oppfølgingsframlegga, ser departementet behov for at barneverntenesta må arbeide meir systematisk og målretta når det gjeld spørsmåla om samvær og tilbakeføring til heimen.

Kapitlet drøftar også dei lovendringsframlegga frå Befringutvalet som gjeld tiltak frå barnevernet. Som det går fram av teksten, finn ikkje departementet grunnlag for å støtte framlegga om å lovfeste retten til barneverntenester eller til å innføre ei tidsavgrensing når det gjeld plasseringar utanfor heimen som hjelpetiltak.

Departementet går heller ikkje inn for å lovfeste retten til gratis og anonym rettleiing til barn og foreldre etter dansk modell slik Befringutvalet gjer framlegg om. Vi må understreke at vi her berre avviser framlegget om å lovfeste ei ny teneste, men samstundes er positive til denne typen tiltak.

Dei viktigaste tiltaka som regjeringa gjer framlegg om å setje i verk for å betre tiltaka i barnevernet, er desse:

- Besøks- og avlastningsheimar er ikkje spesifikt nemnde i lova, men har i fleire år vore det mest brukte hjelpetiltaket. Barne- og familiedepartementet vil synleggjere dette tiltaket ved å ta det inn som eitt av døma på hjelpetiltak i barnevernlova § 4-4
- Førebyggjande innsats bør som hovudregel vere ein del av det ordinære arbeidet kommunen gjer for barn, unge og familiar. Det er behov for tiltak som fangar opp risikogrupper på eit tidleg stadium. Tiltaka bør integrerast i dei førebyggjande planane i kommunane og prioriterast når det gjeld tid og ressursar. I denne samanhengen ønskjer departementet å stimulere til utradisjonelle løysingar og ny

kompetanse anten i form av å dra inn nye yrkesgrupper eller ved å nytte nye samarbeidsformer eller metodar

- Barne- og familiedepartementet meiner det er behov for å vidareføre og styrkje førebyggjande tiltak i familiar med barn som er i ein vanskeleg livssituasjon. Departementet vil derfor føre vidare støtta til nasjonal samordning og oppfølging av mellom anna Home-Start Familiekontakten (sjå kapittel 6.3.3). Departementet vil også støtte vidareutvikling og spreiding i bruken av andre familiebaserte førebyggjande tiltak og hjelpetiltak i barnevernet
- Helsedepartementet vil i samarbeid med Barne- og familiedepartementet vurdere forsøket med familiesentralar (sjå kapittel 6.3.3) med tanke på vidareutvikling der ein mellom anna vil ta stilling til kva rolle barnevernet bør ha i eit slikt lågterskeltilbod
- Barne- og familiedepartementet vil gje ut ein brosjyre der dei ulike informasjons-, råds- og rettleiingstelefonar og -instansar blir presenterte samla.
- Barne- og familiedepartementet meiner at det er behov for vidare styrking av fokuset på ressursane hos foreldra og familien. Departementet vil omtale desse verdiane i nye retningslinjer om barnevernet sitt arbeid i utgreiingssaker
- Barne- og familiedepartementet er oppteke av at barnevernet i utgreiinga av barnevernsaker bør styrkje fokuset på ressursane hos foreldra og familien og på spørsmålet om korleis foreldra kan få hjelp til å betre omsorgsevna si. Dette vil bli utdjupa i retningslinjer frå Barne- og familiedepartementet som omhandlar arbeidet til barnevernet i utgreiingssaker
- Oppfølginga av foreldre etter ei omsorgsovertaking burde ha vore betre. Barne- og familiedepartementet vil kome med eit framlegg til lovendring i § 4-16 for å presisere det ansvaret barnevernet har for å følgje opp foreldre etter ei omsorgsovertaking
- Barne- og familiedepartementet ser at bruk av støtteperson for foreldra etter ei plassering utanfor heimen kan vere ein måte å styrkje oppfølginga av foreldra på, og vil omtale dette tiltaket i rundskriv. Departementet vil også ta initiativ til å få arbeidd ut eit temahefte om arbeid med foreldre når barn blir plasserte utanfor heimen
- Justisdepartementet vil leggje fram ein odelsingsproposisjon om innarbeiding av FN's barnekonvensjon i norsk lov. Dette vil mellom

- anna få innverknad på barns rett til å bli høyrde, noko som mellom anna vil verke inn på bruken av tiltak i barnevernet
- Barne- og familiedepartementet er oppteke av at frivillige plasseringar etter § 4-4 femte ledd blir brukte etter formålet. Departementet ønskjer ikkje å innføre noka lovpålagd tidsavgrensing på frivillige plasseringar som hjelpe-tiltak (§ 4-4 femte ledd), men vil presisere kor viktig det er at barneverntenesta sørgjer for at frivillige plasseringar blir brukte etter sitt formål. Departementet vil i retningslinjer utdjupe den plikta barneverntenesta har til med jamne mellomrom å vurdere den enkelte plasseringa
 - Barne- og familiedepartementet vil avklare kva rammevilkår fosterheimane skal ha når det gjeld sosiale rettar, og vil sjå nærmare på spørsmål knytte til den arbeidsrettslege situasjonen deira
 - I den vidare oppfølginga av planen for fosterheimstenesta vil Barne- og familiedepartementet mellom anna leggje vekt på dette: Betre samordning og organisering av opplæringa av fosterforeldra, høgare fagleg kvalitet på oppfølginga av fosterforeldra, styrking av tilsynsforarfunksjonen og opplæringa av tilsynsførarane, tilpassing av PMT og MST til den spesielle situasjonen fosterforeldra er i
 - Opplæringsprogrammet PRIDE for fosterforeldre skal utviklast vidare og mellom anna tilpassast fosterforeldre med annan enn norsk etnisk bakgrunn.
 - Barne- og familiedepartementet vil vurdere om fylkesmannen også skal få avgjerdsrett til å avgjere usemjer om punkt i fosterheimsavtalen
 - Regjeringa vil sikre vidare samarbeid og koordinering mellom barnevernet og det psykiske helsevernet for barn og unge.
 - Barne- og familiedepartementet vil nøye følge utviklinga når det gjeld spørsmål om adopsjon etter fråtaking av foreldreansvar, jf. barnevernlova § 4-20. Departementet vil på denne bakgrunnen vurdere behovet for å gje retningslinjer som sikrar at det ikkje blir gjeve samtykke til adopsjon der det er til beste for barnet å ha samvær med biologiske foreldre.

Tilsynet i henhold til Grundlovens § 71
Christiansborg, den 11. december 2002

Til

tilsynets medlemmer.

Vedlagt omdeles på et medlems foranledning "Ændring af adoptionsloven", fra Justitsministeriets adoptionsudvalg.

Med venlig hilsen

Maiken Bork Clausen,
udvalgssekretær.

ÆNDRING AF
ADOPTIONSLOVEN

BETÆNKNING I

fra Justitsministeriets adoptionsudvalg

BETÆNKNING NR. 624

1971

Indholdsfortegnelse

	Side
Udvalgets nedsettelse og hidtidige arbejde	5
Udkast til lov om adoption	7
Udkast til lov om ændring af lov om retens pleje	10
Bemærkninger til udkast til lov om adoption	12
<i>Til kapitel 1: Betingelser</i>	
§ 1. Adoption ved bevilling	12-29
§ 2. Hovedbetingelsen for adoption	12
§ 3. Forbud mod adoption af eget barn	13
§ 4. Adoptantens alder	14
§ 5. Samadoption	15
Genadoption	15
§§ 6-12. <i>Samtykke til adoption</i>	16-28
De gældende regler	16
Samtykke fra værge for en umyndiggjort	16
Samtykke fra den, der ønskes adopteret (§ 6)	16
<i>Samtykke fra barnets forældre</i>	
Indledning	16
Udvalgets forslag:	
Aldersgrænsen (§ 7, stk. 1)	18
Generelle undtagelser (§ 7, stk. 2-3)	18
Formkrav og vejledning ved samtykkets afgivelse (§ 8, stk. 1, 3 og 5-6)	18
Tidsfrist for samtykkets afgivelse (§ 8, stk. 2)	19
Samtykke til anonym adoption (§ 8, stk. 4)	20
Eventuelt bortfald af samtykkets retsvirkning	20
Tilbagekaldelse af samtykke (§ 9, stk. 1)	20
Adoption uden samtykke (§ 9, stk. 2)	22
Tilladelse til senere adoption uden samtykke fra forældrene (§ 10)	24
Behandling af spørgsmålet om adoption uden samtykke. Domstolsprøve (§ 11) ...	26
Foranstaltninger til at bevare status quo under sagens behandling (§ 12)	28
§ 13. Erklæring over adoptionsansøgning, hvor samtykke ikke kræves	28
§ 14. Erklæring fra værge for en umyndiggjort	29
§ 15. Vederlag i anledning af adoption	29
<i>Til kapitel 2: Rejsvirkninger</i>	
Kapitlet i almindelighed	29-33
Til de enkelte bestemmelser:	
§ 16. Familieskifte	30
§ 17. Arveretsforbehold	31
§ 18. Successionsretligheder	32
Ægteskabshindring	32

<i>Til kapitel 3: Ophævelse</i>	Side
Almindelige bemærkninger	33
§ 19. Ophævelse efter overenskomst	33
Bortfald af lovens § 17	34
Bortfald af lovens § 19	35
§ 21. Betingelser ved fællesadoption	35
§ 22. Værneting	35
§ 23. Ophævelse ved ny adoption	36
§ 24. Ophævelsens retsvirkninger	36
§ 25. Erklæringer til brug for sagen	36
<i>Til kapitel 4: Forskellige bestemmelser</i>	36
§§ 26 og 27. Regler om statsborgerforholds betydning	36
<i>Til kapitel 5: Ikrafttrædelsesbestemmelser</i>	36
§ 28. Ikrafttrædelsesdato	36
§ 29. Overgangsbestemmelser	36
§ 30. Ophævelse af ældre lov	36
§ 31. Lovens territoriale anvendelse	38
Bemærkninger til udkast til lov om ændring af lov om rettens pleje	38
Almindelige bemærkninger	39
Til de enkelte bestemmelser	39
Amtskontorchef Fogs mindretalsudtalelser	39
	41

BILAG	
1. Lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption	45
2. Europæisk konvention om adoption af børn	48
3. Forklarende beretning til Den europæiske Adoptionskonvention	58
4. Oversigt over adoptionslovgivningen i visse fremmede lande	70
5. Skrivelse af 15/8 1968 fra mødrehjælpen i København til justitsministeriet	75
6. Skrivelse af 26/8 1968 fra Københavns Overpresidium til justitsministeriet	78
7. Skrivelse af 6/9 1968 fra De danske Plejehjemsforeninger, Hovedbestyrelsen til justitsministeriet	79
8. Skrivelse af 14/9 1968 fra landsforeningen af børne- og ungdomsværn til justitsministeriet	82
9. Skrivelse af 23/9 1968 fra Foreningen af Amtsjurister til justitsministeriet	84
10. Skrivelse af 4/10 1968 fra udenrigsministeriet til justitsministeriet	85
11. Skrivelse af 14/11 1971 fra socialministeriet til adoptionsudvalget	88
12. Oversigt udarbejdet af socialstyrelsen i december 1970 vedrørende »glemte børn i børne- og ungdomshjem	90
13. Skrivelse af 14/4 1971 fra børne- og ungdomsforborgens pædagogiske nævn til adoptionsudvalget	93
14. Notat af 22/3 1971 fra landsnævnet for børne- og ungdomsforborg	94

Udvalgets nedsættelse og hidtidige arbejde

Den 2. december 1969 nedsatte justitsministeriet et udvalg med den opgave at foretage en gennemgang af adoptionsloven med særligt henblik på eventuel ændring af reglerne om samtykke til adoption, samt at overveje en revision af lov nr. 63 af 1. april 1914 om adgang til medvirken ved anbringelse af børn, herunder de særlige problemer, der er forbundet med adoption af udenlandske børn.

Udvalget fik følgende sammensætning: Højesteretsdommer *P. Spleth*, (formand), Socialinspektør *Eitar Andersen*, udpeget af Hovedbestyrelsen for De danske Plejehjemsforeninger.

Kontorchef i justitsministeriet *Tage Bækgaard*. Amtskontorchef *Henrik Fog*, udpeget af Foreningen af Amtsjurister.

Ekspeditionssekretær i socialministeriet *Birthe Frederiksen*.

Amtmand *Knud Glenne*, udpeget af Foreningen af Amtmænd.

Overpræsident *Carl Moltke*.

Kontorchef i mødrehjælpen i København *Kirsten Bak Mortensen*.

Som sekretær for udvalget har indtil august 1970 fungeret sekretær i justitsministeriet *Karsten Hjørth* og derefter sekretær i justitsministeriet *Torben Plessing*.

Udvalget modtog ved sin nedsættelse en del materiale vedrørende de af justitsministeriet foretagne undersøgelser angående spørgsmålet om samtykke til adoption, herunder de som bilag 5-10 gengivne erklæringer. Endvidere modtog udvalget den af Europarådet vedtagne Europæiske Konvention om Adoption af Børn, der er åbnet for underskrift den 24. april 1967, med forklaring (bilag 2-3).

I maj 1970 modtog udvalget endvidere et af det svenske justitiedepartement udarbejdet program indeholdende forslag vedrørende nedsættelse af aldersgrænsen for adoption, bortfald af adgangen til at ophæve adoption og ændring af retsvirkningen af de ældre, såkaldte »svage«

adoptioner til »stærket adoptioner. Repræsentanter for udvalget har i august 1970 deltaget i en embedsmandsdrøftelse med nordiske repræsentanter angående disse forslag, der i det væsentlige er gennemført i Sverige ved lov af 17. december 1970 med virkning fra 1. januar 1971.

I juni 1970 modtog udvalget en redegørelse fra det af socialministeren den 1. november 1968 nedsatte undersøgelsesudvalg vedrørende mødrehjælpsinstitutionernes virksomhed.

I henhold til udvalgets kommissorium har udvalget med hensyn til adoptionsloven ikke indskrænket sig til en behandling af spørgsmålet om ændring af reglerne om samtykke til adoption, men har tillige i det omfang, udvalget har skønnet det påkrævet, gennemgået adoptionsloven i øvrigt og har herunder særlig overvejet, om de i Sverige gennemførte ændringer i adoptionsloven måtte give anledning til tilsvarende ændringer i Danmark.

Udvalget har indhentet oplysninger om mødrehjælps og plejehjemsforeningernes behandling af adoptionsager og om udnyttelsen af de i henhold til loven af 1. april 1914 meddelte tilladelser til medvirken ved anbringelse af børn. Endvidere er indhentet oplysning om den talmæssige fordeling af de forskellige typer adoptionsager, om ekspeditionstiden for disse og om, hvorledes forbindelsen mellem barnet og de adoptionssøgende er tilvejebragt.

Det har for udvalget været væsentligt at søge åbnet mulighed for adoption af de såkaldte »glemte børn, især børn, som opholder sig på børneforsorgens institutioner, uanset om forældrene samtykker, når disse børn ikke har haft en rimelig kontakt med deres forældre og i øvrigt er egnede til bortadoption. Da den praktiske værdi af en sådan adgang efter udvalgets opfattelse forudsætter en positiv stillingtagen fra børneforsorgens myndigheder, har udvalget brevvekslet med socialministeriet og børne- og ungdomsforborgens pædagogiske

Adoptionslov.

Kapitel I.

Betingelser.

§ 1. Adoption meddeles ved bevilling, der udfærdiges af overvrigtheden.

§ 2. Adoption må kun bevilges, når den efter foretagen undersøgelse kan antages at være til gavn for den, som ønskes adopteret, og denne enten ønskes opfostrer hos adoptanten eller har været opfostrer hos denne, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen.

§ 3. Bevilling til adoption af eget barn kan ikke meddeles.

§ 4. Bevilling til adoption kan kun meddeles den, som er fyldt 26 år. Når særlige grunde taler derfor, kan bevilling dog meddeles den, som er fyldt 20 år.

§ 5. Den, som er gift, kan kun adoptere sammen med sin ægtefælle, medmindre denne er forsvundet, sindsygt eller åndssvag. Dog kan den ene ægtefælle med den andens samtykke adoptere dennes barn eller adoptivbarn.

§ 6. Kun ægtefæller kan adoptere sammen.

§ 7. Er den, der ønskes adopteret, fyldt 12 år, bør bevillingen ikke meddeles uden indhentelse af samtykket skønnes at være til skade for barnet.

§ 8. Samtykket skal afgives under personligt fremmøde for overvrigtheden eller for anden myndighed eller institution, der er godkendt i medfør af § 8, stk. 1. Myndigheden eller institutionen skal gøre barnet bekendt med adoptionens betydning.

Lovforslag. Folketingsåret 1971-72.

Justitamins. j. nr. L. A. 1971.41012-8.

kan opnå tilladelse til senere adoption uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver. Herudover beholder udkastet til adoptionslov nogle forslag til mindre betydningsfulde ændringer, bl. a. med hensyn til adgangen til oplysning af adoption og med hensyn til adoptantens alder.

Et af udvalgets medlemmer, *Glenite*, har taget afstand fra forslaget om tilladelse til senere adoption uden samtykke.

Et andet af udvalgets medlemmer, *Fog*, har, efter at udkastene var udtarbejdede, i skrivelse af 17. august, der er gengivet s. 41, afgivet en særudtalelse, hvori der rejses spørgsmål om i stedet for den af udvalget foreslåede domstolsprøvelse at henlægge hele behandlingen af adoptionsagen til domstolene, når samtykke fra forældrene ikke foreligger. Endvidere rejses spørgsmål om at løse samtykkespørgsmålet for børn, der er under børne- og ungdomsforbudsforbud, og som gives børneforsorgsmyndighederne adgang til gennem en særlig retssag at fratage forældrene forældremyndigheden og overlade til en værge at give det fornødne samtykke til adoptionen.

Disse forslag, der tildels går ud over den udvalgt ved dets nedsættelse stillede opgave, er fremkommet på et så sent tidspunkt, at udvalgets flertal ikke har set sig i stand til at genoptage drøftelserne angående udkastenes principielle grundlag.

Udvalget påregner senere at afgive betænkning om en eventuel revision af loven af 1. april 1914.

Udvalget er optaget som bilag 4.

Udvalget er en væsentlig sammenhæng mellem problemerne om samtykke til adoption og om omhandlingen i adoptionsloven - og om adgangen til medvirken ved adoption af børn - der omhandles i loven af 1. april 1914 - er udvalget under sine drøftelser kommet til det resultat, at det er muligt at fremsætte forslag til revision af adoptionsloven, derunder af samtykkereglerne, uden samtidig at optage spørgsmålet om revision af reglerne om medvirken ved adoption af børn til afgørelse. Da det er ønskeligt hurtigt at gennemføre påkrævede ændringer i adoptionsloven, har udvalget udsendt dette spørgsmål til særskilt behandling og afgiver hermed delbetænkning indeholdende udkast til ny lov om adoption og i tilslutning hertil et udkast til tillæg til retsplejeloven vedrørende behandlingen af sager om prøvelse af betingelserne for adoption uden forældrenes samtykke.

Ved udarbejdelsen af udkastene er der lagt vægt på, at disse ikke vil udgøre nogen hindring for Danmarks tiltræden af den ovennævnte adoptionskonvention.

I udkastet til lov om adoption foreslås indført mulighed for i særlige tilfælde at gennemføre en adoption uden samtykke fra barnets forældre, eller i tilfælde, hvor kun en af forældrene har forældremyndigheden, uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver. Adoptionsmyndighedens beslutning herom skal efter udkastet af forældrene kunne forlanges prøvet af domstolene under en sag mellem

København i september 1971.

P. Splith Einar Andersen Tage Bækgaard Henrik Fog Birthe Frederiksen Knud Glente
(formand)

Carl Moltke Kirsten Bak Mortensen

Torben Plessing.

§ 7. Adoption af en person under 18 år kræver med nedennævnte undtagelser samtykke fra forældrene.

Stk. 2. Samtykke kræves ikke fra den af forældrene, som er forsvundet, sindsygt eller åndssvag eller uden del i forældremyndigheden.

Stk. 3. Gælder det i stk. 2 anførte begge forældre, kræves samtykke fra værge.

§ 8. Samtykke efter § 7 skal afgives skriftligt under personligt fremmøde for overvrigtheden eller for anden myndighed eller institution, som er godkendt dertil af Justitsministeren.

Stk. 2. Samtykke kan ikke modtages før 3 måneder efter barnets fødsel, medmindre særlige forhold foreligger.

Stk. 3. Forinden samtykket modtages skal forældrene (værge) være vejledt om adoptionsens og samtykkets retsvirkninger.

Stk. 4. Samtykke kan meddeles til, a) barnet adopteres af den, som udpeges af en myndighed eller institution, som har beføjelse til at medvirke ved adoption af børn.

Stk. 5. Justitsministeren kan fastsætte regler om samtykkeerklæringens form.

Stk. 6. Justitsministeren kan bestemme at samtykke afgivet for en udenlandsk myndighed eller institution ligestilles med samtykke afgivet for dansk myndighed eller institution, og kan i så fald tillade afgivelsen fra reglerne i stk. 1-3.

§ 9. Tilbagekaldes et i overensstemmelse med § 8 meddelt samtykke, kan adoptionsbevilling dog meddeles, såfremt tilbagekaldelsen under særlig hensyntagen til barnets tarv ikke er rimeligt begrundet.

Stk. 2. Selv om der ikke kan opnås samtykke efter § 7, stk. 1 eller 3, kan adoption:

§ 10. Overøvrigheden kan på begæring af landsnævnet for børne- og ungdomsforbrug meddele tilladelse til, at et barn, der er undergivet børne- og ungdomsforbrug, senere bortadopteret, selv om samtykke efter § 7, stk. 1 eller 3, ikke kan opnås. Tilladelse kan kun meddeles under de i § 9, stk. 2, nævnte betingelser.

§ 11. Beslutter overøvrigheden, at der i et af § 9 eller § 10 omfattet tilfælde bør bortses fra, at samtykke til adoption ikke foreligger, underrettes forældrene (værger) herom med tilkendegivelse af, at beslutningen inden en af overøvrigheden fastsat frist, der ikke må være mindre end 14 dage, kan forlanges indbragt for retten. Overøvrighedens beslutning skal foreligge skriftligt og udleveres af overøvrigheden eller ved stævningssmand til den pågældende personligt.

Stk. 2. Modtager overøvrigheden begæring om, at beslutningen prøves af retten, indbringer overøvrigheden sagen i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kap. 43, medmindre bevilling allerede er udfærdiget efter udløbet af den i stk. 1 nævnte frist.

Stk. 3. Er begæring fremsat efter den i stk. 1 nævnte frist, kan retten efter påstand afvise at prøve beslutningen, såfremt overskrivelsen af fristen ikke findes at være undskyldelig.

Stk. 4. Stadfæstes overøvrighedens beslutning, eller afvises prøvelse, kan bevilling ikke udfærdiges, før anke- eller kæretristen er udløbet, uden at anke eller kære er sket, eller ansøgning om tilladelse til indbringelse for højestret er indgivet til justitsministeren.

§ 12. Har overøvrigheden besluttet, at der bør ses bort fra, at samtykke til adoption ikke foreligger, kan barnet, såfremt det opholder sig hos den, der søger adoption, ikke af forældremyndighedens indehaver fjernes fra hans hjem under adoptionsagens behandling.

§ 13. Fra forældre, hvis samtykke ikke kræves efter § 7, stk. 1-2, skal der, inden

§ 14. Den, som er umyndiggjort, må ikke adopteres, uden at erklæring er indhentet fra værger.

§ 15. Inden der meddeles bevilling til adoption, skal det søges oplyst, om der fra nogen af siderne er betalt eller skal betales vederlag, og i bekræftende fald, hvor stort dette er. Herom kan skriftlig erklæring afkræves alle vedkommende.

Stk. 2. Ydes der adoptanten vederlag, kan bevillingen gøres afhængig af, at vederlaget helt eller delvis sikres anvendt til bedste for adoptivbarnet.

Kapitel 2.

Retsvirkninger.

§ 16. Ved adoption indtræder samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn som mellem forældre og deres søgtebarn, og barnet og dets livsarvinger arver og arves af adoptanten og dennes slægt, som om adoptivbarnet var adoptantens eget barn. Samtidig bortfalder retsforholdet mellem adoptivbarnet og dets virkelige slægt.

Stk. 2. Såfremt en søgtefælle adopterer sin søgtefælles barn eller adoptivbarn, får barnet i forhold til søgtefællerne samme retsstilling, som om det var deres fælles barn.

Stk. 3. Med hensyn til adoptivbarnets navn gælder reglerne i lovgivningen om personnavne.

§ 17. Uanset bestemmelsen i § 16, stk. 1, kan det på begæring i bevillingen bestemmes, at adoptivbarnets arveret efter den virkelige slægt bevarer. Sådan bestemmelse giver dog ikke barnet adgang til ved samme arveløst at tage arv både som adoptivbarn og som slægtning af adoptanten.

§ 18. Adoption giver ikke successionsret til len, stamhuse eller andre fideikommissar, medmindre dette særlig er hjemlet.

terne umyndiggjort, skal oplyst om, om de er indhentet.

Stk. 2. Er barnet mindretalrigt, kan ophævelse efter stk. 1 finde sted, når adoptanten og adoptivbarnets virkelige forældre er enige derom, og ophævelsen skønnes at være bedst stemmende med barnets tarv. Er adoptivbarnet fyldt 12 år, kræves også samtykke fra dette.

Stk. 3. Når adoptanterne er døde, kan justitsministeren på begæring af forældrene ophæve adoptivforholdet, såfremt dette skønnes bedst stemmende med barnets tarv.

§ 20. Adoptivforholdet bliver efter påstand af ophæve ved dom, såfremt adoptanten har forset sig groft mod barnet eller i væsentlig grad forsømmer de ham ifølge adoptionen påhvillende forpligtelser, eller såfremt ophævelse i øvrigt skønnes at være af væsentlig betydning for adoptivbarnet.

Stk. 2. Sag om ophævelse anlægges af adoptivbarnet eller, hvis det er umyndigt, sindssygt eller åndssvagt, enten af dets værge eller af dets virkelige fader eller moder eller af det offentlige.

§ 21. Hvis søgtefæller har fælles adoptivbarn, kan adoptivforholdet kun ophæves over for dem begge.

Stk. 2. I de i § 20 nævnte tilfælde kan ophævelse ske, selv om de der nævnte forhold kun gælder den ene af adoptanterne.

§ 22. Kan der ikke efter retsplejelovens almindelige regler påvises noget værning, for hvilket søg til ophævelse af et adoptivforhold kan indbringes, anlægges sagen ved den ret, som justitsministeren bestemmer.

§ 23. Ved ny adoption anses det tidligere adoptivforhold for ophævet, jfr. dog § 16, stk. 2.

§ 24. Ved ophævelse bortfalder retsvirkningerne af adoptionen mellem adoptivbarnet og adoptanten og dennes slægt. Når særlige grunde taler derfor, kan retten ved

ten under hensyntagen til anledningen til ophævelsen, barnets alder og de øvrige omstændigheder bestemme, at retsforholdet mellem barnet og dets virkelige slægt skal genopstå.

Stk. 4. I øvrigt genindtræder ingen retsvirkninger i forhold til den virkelige slægt.

§ 25. Forud for ophævelsen af et adoptivforhold i medfør af § 20 skal retten så vidt muligt lade indhente erklæring fra de personer, hvis samtykke eller erklæring kræves til adoptionsbevillingens meddelelse. Retten kan dog, når særlige forhold taler derfor, og der ikke er spørgsmål om at lade retsforholdet til den virkelige slægt genopstå, bestemme, at sådan erklæring ikke skal indhentes.

Kapitel 4.

Forsærlige bestemmelser.

§ 26. Ved overenskomst med fremmet stat kan det bestemmes, at dennes statsborgere kun kan adoptere eller adopteres her landet under bestemte, traktatmæssigt fastsatte betingelser.

Stk. 2. Tilsvarende bestemmelser kan træffes med hensyn til ophævelse af adoptivforholdet, når adoptanten er fremmet statsborger.

§ 27. Med hensyn til bestemte angivne fremmede stater kan det ved kongelig anordning fastsættes, at danske statsborgere kun under bestemte betingelser kan adoptere eller adopteres i vedkommende stat.

Stk. 2. På samme måde kan det bestemmes, at adoptivforholdet ikke kan hæves fremmed stat med virkning her i riget, medmindre den stat er dansk statsborger.

Kapitel 5.

Ikræfttrædelsesbestemmelser m. v.

§ 28. Loven træder i kraft den 1. januar 1972.

Stk. 3. For adoptivforhold stiftet inden den 1. januar 1957 gælder bestemmelserne i lov nr. 87 af 26. marts 1923 med følgende ændringer:

§ 13, stk. 2, udgår.

§§ 18-24 udgår og erstattes af bestemmelserne i denne lovs §§ 19-25.

Bemærkninger til lovforslaget.

Spørgsmålet om en ændring af adoptionsloven har i de senere år tiltrukket sig stadig større opmærksomhed og har flere gange været frendraget i folketingets spærgetid.

I sidste folketingsår blev der fremsat et forslag til lov om ændring af adoptionsloven, se FT 1970-71, sp. 3620 ff og tillæg A, sp. 2147. Forslaget blev imidlertid ikke færdigbehandlet, se FT 1970-71, tillæg B, sp. 3191.

I december 1969 nedsatte justitsministeriet et udvalg med den opgave at foretage en gennemgang af adoptionsloven med særligt henblik på eventuel ændring af reglerne om samtykke til adoption samt at overveje en revision af lov nr. 63 af 1. april 1914 om adgang til medvirken ved anbringelse af børn, herunder de særlige problemer der er forbundet med adoption af udenlandske børn.

Udvalget har nu afgivet en delbetænkning (nr. 624/1971), der indeholder udkast til en ny adoptionslov.

I forhold til den gældende lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption som ændret ved lov nr. 338 af 24. november 1961, lov nr. 266 af 4. juni 1969 og lov nr. 579 af 19. december 1969 indeholder udvalgets lovudkast en række ændringer.

Udkastet indeholder således i § 9, stk. 1, forslag om adgang til at meddele adoption, selv om forældrene eller en af dem har tilbagekaldt deres samtykke til adoption, såfremt tilbagekaldelsen under hensyn til barnets tarv ikke er rimeligt begrundet. Samtidig foreslår udvalget, at den hidtidige principielle formløshed med hensyn til samtykke til adoption opgives. Der er derfor i udkastets § 8 regler om, at forældrenes samtykke skal afgives skriftligt under personligt fremmøde for en offentlig myndighed, der forinden skal vejlede forældrene om adoptionens og samtykkets retsvirkninger. Noget tilsvarende regler

§ 33. Lov om ændring af adoptionsloven.

§ 31. Lov om ændring af adoptionsloven og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landområder med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

Foreslås i § 6, stk. 2, for de tilfælde, hvor barnet skal samtykke. Endvidere foreslås det i § 8, stk. 2, at lovfaste den allerede i praksis anvendte regel, at der først kan tilregges et samtykke betydning, hvis det er afgivet 3 måneder efter barnets fødsel.

Det foreslås i § 9, stk. 2, yderligere, at den skal kunne meddeles adoption i særlige tilfælde, selv om der ikke kan opnås samtykke fra forældrene, såfremt hensynet til barnet afgørende tilsiger det.

Som et supplement til reglen i § 9 om adoption i tilfælde, hvor forældresamtykke ikke kan opnås, foreslås i § 10 en regel om, at der i disse tilfælde også kan gives en forhåndstilladelse til, at børn under 16 år og ungdomsforsørg senere bortadopter. Man søger herved at løse adoptionsproblemet for de børn, der er anbragt på institutioner, de såkaldte "glemte børn". Der henvises til bemærkningerne i betænkningen s. 24-26. Et mindretal i udvalget har, som det fremgår af betænkningen s. 25 og 41, ikke kunnet tilbrænde dette forslag.

Afgørelsen efter §§ 9 og 10 foreslås henlagt til overensværgigheden, der er den myndighed, der meddeler adoptionsbevillinger. Udvalget foreslår imidlertid i §§ 11-12, at forældrene skal have adgang til at forlange sagen indbragt for domstolens ved overensværgighedens foranstaltning.

Også på andre punkter indeholder adoptionslovsudkastet ændringer i forhold til den gældende lov. Medens 25 års aldersgrænsen for adoptanter hidtil har været absolut, foreslås nu i § 4 indført adgang til at meddele bevilling, når adoptanten er fyldt 20 år, hvis særlige grunde taler derfor. Endvidere foreslås i § 7, at der ikke mere skal kræves forældresamtykke til bortadoption af børn mellem 18 og 20 år. Udkastets kapitel 2 om retsvirkningerne af adoption indeholder ikke særlige nydannelser, hvilket

§ 34. Lov om ændring af adoptionsloven.

Forslaget til kapitel 3 om ophævelse af adoption indebærer en væsentlig indskrænkning i adgangen til ophævelse af adoption, idet det foreslås, at der ikke længere skal være adgang til ophævelse på grund af adoptivbarnets åndsvarighed eller sindssygdom, jfr. den gældende lovs § 17. Også adgangen til ophævelse, hvis adoptivbarnet har forset sig groft mod adoptanten eller i øvrigt har indvirket på groft lastværdigt forhold, jfr. den gældende lovs § 19, foreslås afskaffet. Om baggrunden herfor henvises til betænkningen s. 35-36.

Efter § 4, stk. 2, i den gældende adoptionslov kan et adoptivbarn, så længe adoptanten lever, ikke på ny adopteres af andre end dennes ægtefælle. Opløses adoptantens ægteskab ved skilsmisse, og indgår den af adoptantens, der har fået tillagt forældremyndigheden, nyt ægteskab, kan barnet ikke adopteres af den nye ægtefælle, uden at det første adoptionsforhold ophæves. Dette foreslås i § 23

om eventuel revision af loven af 1. april 1914 i adgang til medvirken ved anbringelse af børn. Det foreliggende lovforslag er identisk med valgets udkast.

Om lovforslagets enkelte bestemmelser henvises til bemærkningerne i udvalgets betænkning s. 12. Indførelse af reglerne om afgivelse af samtykke over for offentlig myndighed kan ikke antages medføre nogen væsentlig forøgelse af den enkelte myndigheds arbejdsbyrde.

Efter den gældende lovs § 1 meddeles adoptivbevilling efter lov nr. 78 af 17. marts 1947 om ændring af gebyrerne for kongelige bevillinger m. v. medfører et gebyr på 40 kr. i høstemmelser i § 1 om, at adoption fremtidig meddeles ved en bevilling udfærdiget af overretsheden, vil forslaget derfor medføre et indtægtstabel til, at antallet af adoptioner er 1.300 om året, anslås indtægtstab til ca. 60.000

Gældende formulering.

Kapitel 1. Betingelser.

§ 1. Ved kongelig bevilling kan den, som er fyldt 25 år, få tilladelse til at antage en anden som adoptivbarn. Bevillingen udfærdiges ad mandatum af justitsministeren og kan efter ministerens nærmere bestemmelse udleveres af overværgigheden.

§ 2. Bevilling til adoption af eget barn kan ikke meddeles.

§ 3. Såfremt den, der ønsker at adoptere, er unyndiggjort, må han have sin værge samtykke til adoptionen.

§ 4. Den, som er gift, kan kun adoptere sammen med sin ægtefælle, medmindre denne er forsvundet eller er sindssyg eller åndssvag. Dog kan den ene ægtefælle med den andens samtykke adoptere dennes barn eller adoptivbarn.

§ 5. Kun ægtefæller kan adoptere sammen.

§ 6. Et adoptivbarn kan, så længe adoptanten lever, ikke påny adopteres af nogen anden end adoptantens ægtefælle.

§ 7. Er den, der ønskes adopteret, over 12 år, bør bevillingen ikke meddeles uden den pågældendes samtykke, medmindre indhentelsen af samtykket skønnes at være til skade for barnet.

§ 8. Er den, som ønskes adopteret, under 20 år, kræves samtykke fra forældrene. Er den ene af forældrene død eller forsvundet,

..... opføres i nøjre spalte.

Forslaget.

§ 1. Adoption meddeles ved bevilling, der udfærdiges af overværgigheden.

§ 2. Bevilling til adoption kan kun meddeles den, som er fyldt 25 år. Når særlige grunde taler derfor, kan bevilling dog meddeles den, som er fyldt 20 år.

§ 3. Bevilling til adoption af eget barn kan ikke meddeles.

§ 4. Den, som er gift, kan kun adoptere sammen med sin ægtefælle, medmindre denne er forsvundet, sindssyg eller åndssvag. Dog kan den ene ægtefælle med den andens samtykke adoptere dennes barn eller adoptivbarn.

§ 5. Kun ægtefæller kan adoptere sammen.

§ 6. Ved ny adoption anses det tidligere adoptivforhold for ophævet, jfr. dog § 16, stk. 2.

§ 7. Er den, der ønskes adopteret, fyldt 12 år, bør bevillingen ikke meddeles uden den pågældendes samtykke, medmindre indhentelse af samtykket skønnes at være til skade for barnet.

§ 8. Samtykket skal afgives under personligt fremmøde for overværgigheden eller for anden myndighed eller institution, der er godkendt i medfør af § 8, stk. 1. Myndigheden eller institutionen skal gøre barnet bekendt med adoptionens betydning.

§ 9. Adoption af en person under 18 år kræver med nedennævnte undtagelser samtykke fra forældrene.

Stk. 1. Udvalgte børn fra værgen.

foreldre, kræves samtykke fra værgen.

§ 13. Fra forældre, hvis samtykke ikke kræves efter § 7, stk. 1-2, skal der indføres afgørelse træffes, indhentes en erklæring medmindre dette skønnes at ville kunne være til væsentlig skade for barnet eller ville medføre en uforholdsmæssig forsinkelse af sagen.

§ 8. Samtykke efter § 7 skal afgives skriftligt under personligt fremmøde for overværgigheden eller for anden myndighed eller institution, som er godkendt af justitsministeren.

Stk. 2. Samtykke kan ikke modtages før måned efter barnets fødsel, medmindre særlige forhold foreligger.

§ 3. Forinden samtykket modtages skal forældrene (værge) være vejledt af adoptionens og samtykkets retsvirkninger.

§ 4. Samtykke kan meddeles til barnet adopteres af den, som udpeges af myndighed eller institution, som har bemyndigelse til at medvirke ved adoption af barnet.

§ 5. Justitsministeren kan fastsætte regler om samtykkekrævningsform.

§ 6. Justitsministeren kan bestemme at samtykke afgivet for en udenlandsk myndighed eller institution ligeledes samtykke afgivet for dansk myndighed institution, og kan i så fald tillade afvigelser fra reglerne i stk. 1-3.

§ 9. Tilbagekaldes et i overensstemmelse med § 8 meddelt samtykke, kan adoption bevilling dog meddeles, såfremt tilbagetrækningen under særlig hensyntagen til barnets vel er rimeligt begrundet.

§ 2. Selv om der ikke kan opnås samtykke efter § 7, stk. 1 eller 3, kan adoption bevilling dog i særlige tilfælde meddeles fremt hensynet til barnets tarv afgiver tilsiger dette. Er barnet undergivet omsorg og ungdomsforsorg, kræves samtykke fra landsnævnet for børne- og ungdomsfor-

Forslaget.

§ 10. Overværgigheden kan på begæring af landsnævnet for børne- og ungdomsforbors meddele tilladelse til, at et barn, der er underdøbt børne- og ungdomsforbors, senere bortadopter, selv om samtykke efter § 7, stk. 1 eller 3 ikke kan opnås. Tilladelse kan kun meddeles under de i § 9, stk. 2, nævnte betingelser.

§ 11. Beslutter overværgigheden, at der i et af § 9 eller § 10 omfattet tilfælde bør bortses fra, at samtykke til adoption ikke foreligger, underrettes forældrene (værgen) herom med tilkendeværelse af, at beslutningen inden en af overværgigheden fastsat frist, der ikke må være mindre end 14 dage, kan forlanges indbragt for retten. Overværgighedens beslutning skal foreligge skriftligt og udleveres af overværgigheden eller ved stævningsmand til den pågældende personligt.

Stk. 2. Modtager overværgigheden begæring om, at beslutningen prøves af retten, indbringer overværgigheden sagen i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kap. 43 b, medmindre bevilling allerede er udfærdiget efter udløbet af den i stk. 1 nævnte frist.

Stk. 3. Er begæring fremsat efter den i stk. 1 nævnte frist, kan retten efter påstand afvise at prøve beslutningen, såfremt overskyldelsen af fristen ikke findes at være undskyldelig.

Stk. 4. Stadfæstes overværgighedens beslutning eller afvises prøvelse, kan bevilling ikke udfærdiges, før anke- eller kærefristen er udløbet, uden at anke eller kære er sket, eller ansøgning om tilladelse til indbringelse for højesteret er indgivet til justitsministeren.

§ 12. Har overværgigheden besluttet, at der bør ses bort fra, at samtykke til adoption ikke foreligger, kan barnet, såfremt det opholder sig hos den, der søger adoption, ikke af foreldremyndighedens indehaver fjernes fra hans hjem under adoptionssagens behandling.

§ 7. Den, som er umyndiggjort, må ikke adopteres uden samtykke af værgen.

Gældende formulering.

Forslaget.

§ 8. Adoption må alene gives, hvor den efter foretagen undersøgelse kan antages at være til gavn for den, som skal adopteres, og denne enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos ham, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen.

§ 9. Inden der meddeles bevilling til adoption, skal det søges oplyst, om der fra nogen af siderne er betalt eller skal betales vederlag, og i bekræftende fald hvor stort dette er. Herom kan erklæring på tro og love afskrives alle vedkommende.

Stk. 2. Ydes der adoptanten vederlag, kan bevillingens meddelelse gøres afhængig af, at vederlaget helt eller delvis sikres anvendt til bedste for adoptivbarnet.

Kapitel 2. Retvirkninger.

§ 10. Ved adoptionen får adoptivbarnet adoptantens slægtsnavn, medmindre det under særlige omstændigheder i bevillingen bestemmes, at det skal beholde sit eget navn eller bære begge navne i forening.

§ 11. Ved adoptionen går foreldremyndigheden og værgemålet over til adoptanten.

§ 12. Adoptanten er forpligtet til at forsøge adoptivbarnet som sit eget barn og har ikke krav på at få bidrag dertil af de virkelige forældre.

§ 13. Adoptivbarnet og dets livsarvinger arver og arves af adoptanten og dennes slægt, som om det var adoptantens eget barn.

Stk. 2. Ved adoptionen bortfalder det arveretlige forhold mellem adoptivbarnet og dets virkelige slægt. Det kan dog på begæring i bevillingen bestemmes, at barnets arveret efter den virkelige slægt bevares.

§ 2. Adoption må kun bevilges, når den efter foretagen undersøgelse kan antages at være til gavn for den, som ønskes adopteret, og denne enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos denne, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen.

§ 15. Inden der meddeles bevilling til adoption, skal det søges oplyst, om der fra nogen af siderne er betalt eller skal betales vederlag, og i bekræftende fald, hvor stort dette er. Herom kan skriftlig erklæring afskrives alle vedkommende.

Stk. 2. Ydes der adoptanten vederlag, kan bevillingen gøres afhængig af, at vederlaget helt eller delvis sikres anvendt til bedste for adoptivbarnet.

Kapitel 2.

Retvirkninger.

§ 16. Stk. 3. Med hensyn til adoptivbarnets navn gælder reglerne i lovgivningen om personnavne.

§ 16. Ved adoptionen indtræder samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn som mellem forældre og deres søgtebarn, og barnet og dets livsarvinger arver og arves af adoptanten og dennes slægt, som om adoptivbarnet var adoptantens eget barn. Samtidig bortfalder retsforholdet mellem adoptivbarnet og dets virkelige slægt.

§ 17. Uanset bestemmelsen i § 16, stk. 1, kan det på begæring i bevillingen bestemmes, at adoptivbarnets arveret efter den virkelige slægt bevares. Sådan bestemmelse giver dog ikke barnet adgang til ved samme arvefald at tage arv både som adoptivbarn og som slægtning af adoptanten.

Gældende formulering.

§ 14. Adoption giver ikke successionsret til len, stamhuse eller andre fideikommiss, medmindre dette særlig er hjemlet.

§ 15. Iøvrigt får adoptivbarnet i forhold til adoptanten retsstilling som dennes ægte barn.

Stk. 2. Såfremt en ægtefælle adopterer sin ægtefælles barn eller adoptivbarn, får barnet i forhold til ægtefællerne samme retsstilling, som om det var deres fælles barn.

Kapitel 3. Ophævelse.

§ 16. Adoptivforholdet kan på begæring ophæves af justitsministeriet, når adoptanten og adoptivbarnet er enige derom. Er nogen af parterne umyndiggjort, må tillige værgerne give sit samtykke. Er barnet mindreårigt, kan ophævelse efter denne bestemmelse ikke finde sted.

Stk. 2. Når adoptivforældrene er døde, kan justitsministeriet på begæring af forældrene ophæve adoptivforholdet, såfremt det må anses for bedst stemmende med barnets tarv.

§ 17. Adoptivforholdet bliver efter påstand at ophæve ved dom, såfremt adoptivbarnet viser sig at lide af åndssvaghed eller indsygdom i en sådan grad, at det ville være åbenbart ubilligt at forlange forholdet opretholdt, og lidelsen hidrerer fra tiden før adoptionen, uden at adoptanten var bekendt dermed.

Stk. 2. Sag herom må anlægges inden 5 år fra adoptionsbevillingens dato.

Stk. 3. Sagen anlægges af adoptanten eller, hvis han er sindssyg eller åndssvag, af hans værge.

§ 18. Adoptivforholdet bliver efter påstand at ophæve ved dom, såfremt adoptanten har forset sig groft mod barnet eller i væsentlig grad forsømmer de ham ifølge

Forslaget.

§ 18. Adoption giver ikke successionsret til len, stamhuse eller andre fideikommiss, medmindre dette særlig er hjemlet.

§ 16. Stk. 2. Såfremt en ægtefælle adopterer sin ægtefælles barn eller adoptivbarn, får barnet i forhold til ægtefællerne samme retsstilling, som om det var deres fælles barn.

Kapitel 3.

Ophævelse.

§ 19. Adoptivforholdet kan ophæves af justitsministeren, når adoptanten og adoptivbarnet er enige derom. Er nogen af parterne umyndiggjort, skal erklæring fra værgerne indhentes.

Stk. 2. Er barnet mindreårigt, kan ophævelse efter stk. 1 finde sted, når adoptanten og adoptivbarnets virkelige forældre er enige derom, og ophævelsen skønnes at være bedst stemmende med barnets tarv. Er adoptivbarnet fyldt 12 år, kræves også samtykke fra dette.

Stk. 3. Når adoptanterne er døde, kan justitsministeren på begæring af forældrene ophæve adoptivforholdet, såfremt dette skønnes bedst stemmende med barnets tarv.

Gældende formulering.

adoptionen påvilende forpligtelser, eller såfremt ophævelse iøvrigt skønnes at være af væsentlig betydning for adoptivbarnet.

Stk. 2. Sagen om ophævelse anlægges af adoptivbarnet eller, hvis det er umyndigt, sindssygt eller åndssvagt, enten af dets værge eller af dets virkelige fader eller moder eller af det offentlige.

§ 19. Adoptivforholdet bliver efter påstand at ophæve ved dom, såfremt adoptivbarnet har forset sig groft mod adoptanten eller det iøvrigt på grund af groft løstverdig forhold hos adoptivbarnet ville være åbenbart ubilligt at forlange adoptivforholdet opretholdt.

Stk. 2. Sagen anlægges af adoptanten eller, hvis han er sindssyg eller åndssvag, af hans værge.

§ 20. Hvis søgtefæller har fælles adoptivbarn, kan adoptivforholdet kun ophæves overfor dem begge.

Stk. 2. Ophævelse ifølge §§ 17 og 19 kan kun ske efter påstand af begge søgtefæller, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Stk. 3. I de i §§ 18 og 19 omtalte tilfælde kan ophævelse ske, selvom de der nævnte forhold kun gælder den ene af adoptanterne.

§ 21. Kan der ikke efter retsplejelovens almindelige regler påvises noget værneting, for hvilket søg til ophævelse af et adoptivforhold kan indbringes, anlægges sagen ved den ret, som justitsministeriet bestemmer.

§ 22. Ved ophævelse bortfalder retsvirkningerne mellem adoptivbarnet og adoptanten og hans slægt; det kan dog tillades adoptivbarnet at beholde navnet. Når særlige grunde taler derfor, kan det bestemmes, at adoptanten skal svare bidrag til barnets underhold.

Stk. 2. Ophæves adoptivforholdet i medfør af § 16, stk. 2, genindtræder barnet i retsforholdet til den virkelige slægt.

Stk. 3. I de i §§ 17, 18 og 19 nævnte tilfælde kan retten under hensyntagen til anledningen til ophævelsen, barnets alder og de øvrige omstændigheder bestemme, at

Forslaget.

adoptionen påvilende forpligtelser, eller såfremt ophævelse iøvrigt skønnes at være af væsentlig betydning for adoptivbarnet.

Stk. 2. Sag om ophævelse anlægges af adoptivbarnet eller, hvis det er umyndigt, sindssygt eller åndssvagt, enten af dets værge eller af dets virkelige fader eller moder eller af det offentlige.

§ 21. Hvis søgtefæller har fælles adoptivbarn, kan adoptivforholdet kun ophæves over for dem begge.

Stk. 2. I de i § 20 nævnte tilfælde kan ophævelse ske, selv om de der nævnte forhold kun gælder den ene af adoptanterne.

§ 22. Kan der ikke efter retsplejelovens almindelige regler påvises noget værneting, for hvilket søg til ophævelse af et adoptivforhold kan indbringes, anlægges sagen ved den ret, som justitsministeren bestemmer.

§ 24. Ved ophævelse bortfalder retsvirkningerne af adoptionen mellem adoptivbarnet og adoptanten og dennes slægt. Når særlige grunde taler derfor, kan retten ved ophævelse efter § 20 bestemme, at adoptanten skal betale bidrag til barnets underhold.

Stk. 2. Ophæves adoptivforholdet i medfør af § 19, stk. 2 eller 3, genindtræder barnet i retsforholdet til den virkelige slægt.

Stk. 3. I de i § 20 nævnte tilfælde kan retten under hensyntagen til anledningen til ophævelsen, barnets alder og de øvrige omstændigheder bestemme, at retsforholdet

Gældende formulering.

retsforholdet mellem barnet og dets virkelige slægt skal genopstå.

Stk. 4. I øvrigt genindtræder ingen retsvirkninger i forhold til den virkelige slægt.

§ 23. Forud for ophævelsen af et adoptivforhold i henhold til §§ 17-19 skal retten så vidt muligt indhente erklæring fra de personer, hvis samtykke eller erklæring kræves til adoptionsbevillings meddelelse. Retten kan dog, når særlige grunde taler herfor og opmærksomheden ikke får retsvirkninger for nogen af disse personer, bestemme, at sådan erklæring ikke skal indhentes.

Kapitel 4. Forskellige bestemmelser.

§ 24. Ved overenskomst med fremmed stat kan det bestemmes, at dennes statsborgere kun kan adoptere eller adopteres her i landet under bestemte, traktatmæssigt fastsatte betingelser.

Stk. 2. Tilsvarende bestemmelser kan træffes med hensyn til ophævelse af adoptivforholdet, når adoptanten er fremmed statsborger.

§ 25. Med hensyn til bestemt angivne fremmede stater kan det ved kongelig anordning fastsættes, at danske statsborgere kun under bestemte betingelser kan adoptere eller adopteres i vedkommende stat.

Stk. 2. På samme måde kan det bestemmes, at adoptivforholdet ikke kan hæves i fremmed stat med virkning her i riget, når adoptanten er dansk statsborger.

§ 26. (Ophævet).

§ 27. For adoptivforhold, der er stiftet inden denne lovs ikrafttræden, gælder bestemmelserne i lov nr. 87 af 26. marts 1923 om adoption med følgende ændringer:

§ 13, stk. 2, udgår.
§§ 18-24 udgår og erstattes af bestemmelserne i denne lovs §§ 16-23 og 26.

Forslaget.

mellem barnet og dets virkelige slægt skal genopstå.

Stk. 4. I øvrigt genindtræder ingen retsvirkninger i forhold til den virkelige slægt.

§ 25. Forud for ophævelsen af et adoptivforhold i medfør af § 20 skal retten så vidt muligt lade indhente erklæring fra de personer, hvis samtykke eller erklæring kræves til adoptionsbevillings meddelelse. Retten kan dog, når særlige forhold taler derfor, og det ikke er spørgsmål om at lade retsforholdet til den virkelige slægt genopstå, bestemme, at sådan erklæring ikke skal indhentes.

Kapitel 4.

Forskellige bestemmelser.

§ 26. Ved overenskomst med fremmed stat kan det bestemmes, at dennes statsborgere kun kan adoptere eller adopteres her i landet under bestemte, traktatmæssigt fastsatte betingelser.

Stk. 2. Tilsvarende bestemmelser kan træffes med hensyn til ophævelse af adoptivforholdet, når adoptanten er fremmed statsborger.

§ 27. Med hensyn til bestemt angivne fremmede stater kan det ved kongelig anordning fastsættes, at danske statsborgere kun under bestemte betingelser kan adoptere eller adopteres i vedkommende stat.

Stk. 2. På samme måde kan det bestemmes, at adoptivforholdet ikke kan hæves i fremmed stat med virkning her i riget, når adoptanten er dansk statsborger.

§ 29. Reglerne i § 6, stk. 2, og § 8 finder ikke anvendelse på samtykke meddelt inden lovens ikrafttræden.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på adoptivforhold stiftet den 1. januar 1957 og senere.

Stk. 3. For adoptivforhold stiftet inden den 1. januar 1957 gælder bestemmelserne i lov nr. 87 af 26. marts 1923 med følgende ændringer:

§ 13, stk. 2, udgår.
§§ 18-24 udgår og erstattes af bestemmelserne i denne lovs §§ 19-25.

Gældende formulering.

Stk. 2. Justitsministeriet kan, når omstændighederne taler herfor, tillægge en før denne lovs ikrafttræden udtærdiget bevilling retsvirkning efter § 13, jfr. § 12.

Stk. 3. Indtil 2 år efter denne lovs ikrafttræden kan søg i henhold til § 17 anlægges, selvom den der foreskrevne frist på 5 år er overskredet.

§ 28. Denne lov træder i kraft den 1. januar 1957.

Stk. 2. Samtidig ophæves § 81 i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning.

Stk. 3. Loven gælder ikke for Grønland, men den kan ved kongelig anordning sættes i kraft for denne landsdel.

Forslaget.

Stk. 4. Justitsministeren kan, når omstændighederne taler herfor, tillægge en før 1. januar 1957 udtærdiget bevilling retsvirkning efter § 16.

§ 28. Loven træder i kraft den 1. juli 1972.

§ 30. Fra lovens ikrafttræden ophæves lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption.

§ 31. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Sp. 721, den 17/ii 1971.

tingsår får mulighed for at gennemføre de ønskede ændringer.

Forslaget til adoptionsloven er identisk med det lovudkast, der findes i betænkningen. Jeg vil derfor ikke gennemgå forslaget, men henviser til bemærkningerne, hvor der er en oversigt over de bestemmelser, der ændrer den gældende retstilstand. Blot skal jeg henviser til, at der i § 9 findes nye regler om adgang til at meddele adoption, selv om forældrene eller en af dem har tilbagekaldt deres samtykke til adoption, såfremt tilbagekaldelsen under hensyn til barnets tarv ikke er rimeligt begrundet, og adgang til at meddele adoption i særlige tilfælde, selv om der ikke kan opnås samtykke fra forældrene, såfremt hensynet til barnet afgørende tilsi-ger dette. Om detaljer vil jeg henviser til betænkningen.

Et af de spørgsmål, der har været fremme, er som nævnt faderens retsstilling i forhold til et barn uden for ægteskab. En regel herom hører hjemme i myndighedsloven, og spørgsmålet om faderens retsstilling, hvis forældrene lever eller har levet sammen i et ægteskabsliknende forhold, behandles i ægteskabsudvalget af 1969. Jeg har imidlertid fundet det rigtigst allerede nu i forbindelse med adoptionslovsforslaget og i overensstemmelse med de tanker, der lå bag gennemførelsen af myndighedslovens § 27, stk. 2, at styrke faderens retsstilling i tilfælde, hvor moderen tager skridt til bortadoption og dermed har tilkendegivet, at hun ikke selv ønsker at have barnet hos sig. Den foreslåede ændring af myndighedsloven tjener dette formål.

Den omstændighed, at lovforslagene fremsættes kun kort tid efter, at adoptionsudvalgets betænkning er offentliggjort, viser, at justitsministeriet endnu ikke har indhentet udtalelser fra interesserede myndigheder og organisationer om lovforslagene og betænkningen. Dette skyldes et ønske fra det folketingsudvalg, der i sidste folketingsår behandlede adoptionsspørgsmålene. Vi vil imidlertid meget snart sende lovforslagene

Justitsministeren (K. Azel Nielsen):
Hermed har jeg den ære at fremsætte forslag til adoptionslov og forslag til lov om ændring af myndighedsloven. (Forældremyndighed over børn uden for ægteskab).

Spørgsmålet om en ændring af adoptionsloven har som bekendt i de senere år ved flere lejligheder været drøftet her i tinget bl. a. under behandlingen af det lovforslag, fru Lene Bro og andre medlemmer af socialdemokratiet fremsatte i sidste folketingsår. Det er navnlig en ændring af reglerne om forældresamtykke til adoption, der har været fremme i debatten. Også spørgsmålet om faderens retsstilling over for et barn uden for ægteskab i tilfælde af moderens ønske om at bortadoptere barnet har været nævnt. Jeg er derfor glad for, at det adoptionsudvalg, den daværende justitsminister nedsatte i december 1969, har været i stand til nu at afgive delbetænkning om en ny adoptionslov, således at folketinget i dette jkte-

[Justitsministeren.]

og betænkningen til høring og anmode om hurtige svar. Når de foreligger, vil de blive sendt til det udvalg, som jeg venten skal behandle forslagen. Svarene og justitsministeriets overvejelser vil antagelig give anledning til fremsættelse af nogle ændringsforslag. Jeg håber på et godt samarbejde med udvalget herom. I dag skal jeg kun nævne en af de ændringer, der kan komme på tale. Det er en ophævelse af reglen i adoptionslovsforslagets § 17, hvorefter det i bevillingen kan bestemmes, at adoptivbarnets arvetret efter den virkelige slægt bevares. Som det fremgår af betænkningen s. 31-32, har der ikke i udvalget kunnet opnås enighed om at foreslå bestemmelsen ophævet. Reglen anvendes imidlertid kun ret sjældent i praksis, og da den giver anledning til problemer, bør det nok overvejes at ophæve den. Betænkningen indeholder også et udkast til et nyt kapitel i retsplejeloven om domstolsprøvelse af betingelserne for beslutning om adoption uden forældrenes samtykke. Dette udkast har nøje sammenhæng med adoptionslovsforslaget, men jeg har fundet det ønskeligt at bede retsplejerådet om en udtalelse, inden lovforslag fremsættes. Det vil blive fremsat, så snart retsplejerådets udtalelse foreligger.

Med disse bemærkninger skal jeg anmode om velvillig behandling af lovforslagene.

Forhandlingerne i Folketingsåret 1971-72. Nr. 58

Sp. 992, den 30/11 1971.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til adoptionslov.

(Lovforslaget (nr. 35) findes i tillæg A. sp. 513, fremsættelsen i tidenden sp. 721).

Første næstformand (Grete Hækkerup): Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af myndighedsloven. (Forældremyndighed over børn uden for ægteskab).

(Lovforslaget (nr. 36) findes i tillæg A. sp. 539, fremsættelsen i tidenden sp. 721).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Lene Bro: Det er selvfølgelig med stor glæde, at jeg ser dette lovforslag lagt på bordet. Det er ikke nogen hemmelighed, at det for mig personlig, og for mit parti på et vist tidspunkt, hvor vi fremsatte forslag, har været en hjertesag.

Nu har vi resultatet af det arbejde, der er gjort af adoptionsudvalget, og jeg kan sige ministeren min største velvilje i et udvalgsarbejde, jeg håber må blive meget dybtgående. Men jeg håber også, ministeren vil forstå, at der må komme visse bemærkninger, som henhører under de ting, vi i sin tid berørte i det lovforslag, nogle af mine gruppemedlemmer og jeg lagde frem på bordet her.

Jeg må principielt sige, at det eneste, jeg egentlig vil anke over, er § 9, hvor man ikke foreslår en tidsbegrænsning. Jeg er bange for, at en administration meget nemt kan forsinke nogle ting og netop på en eller anden måde ødelægge det, vi gerne vil opnå, nemlig at forhindre de såkaldte glemte børn. Men jeg håber, at ministeren er enig med mig, og at vi gennem udvalgsarbejdet kan nå frem til helt klare retningslinjer om, hvad det er vi vil med dette.

Yderligere må jeg lige kommentere § 5, stk. 2, hvor der står: kun søgtefæller kan adoptere sammen. Det vil jeg også meget gerne have lejlighed til at drøfte i udvalget, idet vi må tage højde for, at samlivsformerne i dag har forandret sig og der kan måske være folk, der har lyst til at adoptere, uden at de har indgået et lovformeligt ægteskab.

Med hensyn til forslag til lov om ændring af myndighedsloven vil jeg gerne sige til ministeren, at jeg forstår det sådan, at det skal være en trøst for § 3 i forslaget til adoptionslov, hvor der står, at man ikke kan få lov at adoptere sit eget barn; hvis det er tilfældet, vil jeg også gerne have lov at diskutere dette med ministeren i udvalget.

Men jeg tilsiger mit partis velvillighed.

Hanne Budtz: Også fra mit parti-afde og navnlig af enkelte medlemmer af mit parti

— jeg tænker især på det ærede medlem fru Lis Møller — har der jo været gjort meget i denne sag, og vi har set hen til det arbejde i adoptionsudvalget, der nu er afsluttet, men dog kun delvis, idet det jo er en delbetænkning, der er kommet.

Som det blev lovet i den tidligere justitsministers tid, har jeg forstået, at dette lovforslag, der er et resultat af adoptionsudvalgets arbejde, netop er blevet fremsat uden forudgående høring, som ministeren oplyser det i fremsættelsestalen. Inden vi overhovedet kan komme i gang med et egentligt udvalgsarbejde, må vi vel afvente disse høringer, så lovforslaget er altså vel egnet til at være grundlag for en helt principiel diskussion om denne sag.

Der er derfor efter min opfattelse nærmest kun anledning til at fremkomme med nogle helt principielle bemærkninger om denne sag. Vi synes i det hele taget, det er en god betænkning, der indeholder nogle rimelige synspunkter. Uden at gå alt for meget i enkeltheder skal jeg sige, at det synes at være rigtigt at bevare en adoptionsalder, altså en alder for adoptanten eller adoptanterne, på 25 år med mulighed for dispensation ned til myndighedsalderen, 20 år, men således at de 25 år altså stort set er reglen.

Det er også rigtigt, at der kræves noget særligt af samtykket, af dets form og af den måde, det afgives på, så vi kan blive fri for flere af disse ulykkelige søger, hvor det i virkeligheden har vist sig, at miseren lå i, at der ikke var et tilstrækkeligt rigtigt og formelt afgivet samtykke; at det nu skal ske for en offentlig myndighed, synes jeg også er en god idé.

Så er der jo spørgsmålet om, at man tilbagekaldte samtykket til en adoption. Også her synes jeg det er rigtigt, hvad udvalget har foreslået, nemlig at der ikke gives nogen ganske bestemte stramme regler og tidsfrister, og at det på den anden side også ligger sådan, at selv om et samtykke tilbagekaldes, kan der være mulighed for alligevel at bestemme

[Hanne Budtz.]

dens hen syn til barnets tarv.

Endelig er der hele det store og meget vigtige spørgsmål om de glemte børn. Lovforslaget indeholder også her, synes jeg, noget rimeligt, idet der tages hensyn til den mulighed, der også bør indføres i dansk ret, for, at de såkaldte glemte børn kan blive adopteret. Nu er det jo altid et meget stort problem at definere, hvad der er glemte børn, og jeg synes, det er rigtigt, at man ikke i lovforslaget er kommet ind på en ganske bestemt og fastsat nøgtern tidsgrænse, inden for hvilken der ikke har været nogen kontakt mellem forældrene og børnene. Selv om det først og fremmest er barnets tarv, man må tage hensyn til, er der naturligvis også et hensyn at tage til forældrene; der kan være mange individuelle forhold, som man ikke kan presse ind i en kold og nøgtern tidsfrist i en lovbestemmelse.

Det er altså i det hele taget rigtigt, synes vi, at der ikke er meget stramme tidsbestemmelser i paragrafferne, og det er naturligvis også rigtigt, at der indføres en adgang til prøvelse ved domstolene.

Det er interessant at se, hvad der men det er også interessant at se, hvad der ikke er med i lovforslaget. Jeg tror, at mange i denne sal endnu husker den voldsomme diskussion i 1950'erne, for den nu-gældende lov, det var vist i april 1957, blev til, og hvor vi i 1956-loven indførte en adgang til at ophæve adoptionen, hvis det viste sig, at det adopterede barn var sindssygt eller åndssvagt, og der ikke havde været nogen mulighed for forældrene for at kende denne situation. Det vakte voldsomt røre, og derfor ser det egentlig ganske flot ud, at nu slettes denne — altså muligvis — med en håndbevægelse — det er nok noget, vi skal se nærmere på, når vi engang kommer til udvalgsarbejdet.

Der er også det ved de glemte børn at lægge særligt mærke til, og som også fremgår af betænkningen, at det er altid let at bortadoptere små børn og spedte børn; det, der er det vanskelige navnlig ved de glemte børn, er, at de er i en sådan alder, at mange potentielle adoptivforældre ikke vil have lyst til at tage sig af dem, idet det er børn,

som de ikke vil kunne formå at præge fra begyndelsen; det er jo et overordentlig emfindtligt spørgsmål og ikke nær så let at løse, som der undertiden har været givet udtryk for.

Vi er også enige i den mulighed, der nu vil blive i ganske særlige tilfælde for faderen til et barn født uden for ægteskab, ikke for, deri er vi enige, at han skal kunne adoptere sit eget barn, men for, at han kan få tillagt forældremyndigheden over det, hvis der har været en særlig tilknytning, sådan at det er rimeligere at give ham forældremyndigheden end at lade barnet bortadoptere.

Der er mange enkeltheder, jeg ønsker at gå nærmere ind på, men det vil jeg gerne vente med til udvalgsarbejdet.

Nathalie Lind: Også jeg vil takke justitsministeren for, at vi så hurtigt har fået dette lovforslag fremsat, og at man herved opfylder det løfte, som den tidligere justitsminister, hr. Thestrup, afgav.

Når man læser adoptionsudvalgets betænkning — og jeg har studeret den med megen interesse — synes jeg, man bliver klar over, at det var rigtigt, hvad man gjorde i foråret: at man åbenlyst fremkomsten af denne betænkning.

Det er her foreslået, at i særlige tilfælde skal adoption kunne meddeles uden samtykke, såfremt hensynet til barnets tarv afslagslignende tilføjer dette, og jeg finder, at denne formulering er langt bedre end en regel om dette, en fast tidsfrist. Ved afgørelsen vil det naturligvis være af væsentlig betydning, om forældrene har undladt at holde sig iken rimelig kontakt med børnene, men som det sagtyndige udvalg påpeger, bør dette ikke være en afvejning af, der kan også være kon- Det afvejning kontakt kan være uheldig, ligesom dette lovforslag i for høj grad har glemt barnets tarv, og derfor finder jeg den for- mulering, som lovforslaget bygger på, langbatn fra plejehjemmet, så har plejeforældre ingen mulighed for at fere sagen vil kunne løse de ulykkelige problemer, der opstår for børn anbragt i private plejehjem, og der også i lovforslaget en regel om, at man på forhånd skal kunne meddele samf. samtykke; jeg er tilfreds med, at der iværhævedes eller en anden instans

[Nathalie Lind.]

som udpeges af en myndighed eller en institution, der har beføjelse til at medvirke ved adoption af børn.

Her er vi altså ved problemet om, hvordan man skal løse forholdet for de såkaldte glemte børn. Talmæssigt er det, som det fremgår af en redegørelse fra socialstyrelsen, vel kun en lille gruppe; det nævnes her, at en opgørelse for året 1970 viser, at det antal børn, der i givet fald kunne være tale om blev bortadoptet, er 39.

Menneskelig set er jeg imidlertid helt klar over de store problemer, der foreligger. Jeg forstår også, at for at give plejeforældrene, der eventuelt vil påtage sig at opdrage et af disse børn, en vis trykthed for, at adoption senere kan gennemføres, er det nødvendigt at finde frem til lovregler herom. Men jeg synes nok, at vi i udvalget må se nærmere på, om denne form med at se på forhånd giver samtykke til en ikke bekendt person, er den rigtige. Principielt er jeg altså positivt indstillet over for at finde en løsning, men jeg vil dog pege på, at der også her er mindretalsudtalelser i betænk-

I denne forbindelse, når jeg tager plejeforældrenes forhold frem, vil jeg spørge — det er nok mere rettet til socialministeren — om man i forbindelse med dette lovforslag påtænker ændringer i børneforsorgsformuleringer, der er i forbindelse med dette lovforslag. Udvalget er jo flere steder inde på en fast tidsfrist. Ved afgørelsen vil det naturligvis være af væsentlig betydning, om forældrene har undladt at holde sig iken rimelig kontakt med børnene, men som det sagtyndige udvalg påpeger, bør dette ikke være en afvejning af, der kan også være kon- Det afvejning kontakt kan være uheldig, ligesom dette lovforslag i for høj grad har glemt barnets tarv, og derfor finder jeg den for- mulering, som lovforslaget bygger på, langbatn fra plejehjemmet, så har plejeforældre ingen mulighed for at fere sagen vil kunne løse de ulykkelige problemer, der opstår for børn anbragt i private plejehjem, og der også i lovforslaget en regel om, at man på forhånd skal kunne meddele samf. samtykke; jeg er tilfreds med, at der iværhævedes eller en anden instans

justitsministeren bemyndiger hertil. Den tidligere regering havde sat en undersøgelse i gang af, om det var rigtigt at opretholde statsamtterne, og hvis denne undersøgelse som jeg formoder bliver videreført, skulle føre til det resultat, at de ikke skal opret- holdes, er der altså allerede her skabt hjemmel for, at disse overvågningsforretninger kan varetages af en anden myndighed.

Jeg er også enig i, og jeg synes, det er absolut nødvendigt, at loven har en stemmelse om, at de forældre, som nægter at give samtykke til adoption, hvis deres bestemmelse bliver tilsidesat, da har ret til at indbringe sagen for retten. Men igen her må jeg rejse spørgsmålet om plejeforældrenes stilling. De søger om adoption, får afslag, fordi forældrene ikke vil give samtykke, og overvågningsforældrene vil give samtykke barnets tarv ikke afgørende tilføjer en adoption uden forældrenes samtykke, så kan plejeforældrene ikke gøre mere, så dem, og jeg synes, der burde være ligestilling her. Flere af de sager, vi ulykkeligt har været stillet over for i de senere år, har derfor mindst berørt plejeforældre dybt, og det sker i lovforslaget, at man, som det sker i lovforslaget, vil afskære en domstolsprøvelse. Der er jo også her en særudtalelse fra amtskontorchef Henrik Fogh. Fru Hanne Budtz var inde på en anden side af sagen, nemlig at man foreslår op- hævet bestemmelse om, at adoptanter skal have ret til at forlange adoptionen op- hævet på grund af adoptivbarnets ånds- svaghed eller sindssygdom. Jeg ved, hvor meget man diskuterer det i 1956, og jeg synes næsten, man har været så optaget af problematikken om de glemte børn, at justitsministeren helt glemmer dette i sin fremråttelsestale; der kommer så i sin- ningerne til lovforslaget nogle ganske enkelte udtalelser herom. Men det kan måske skyldes, at man efterhånden er nået til den fælles opfattelse, som jeg kan dele, at det er rigtigt at ophæve den gældende bestemmelse i adoptionsloven. For danske børn er forholdet vel det, at der foretages så grundige undersøgelser, at sådanne tilfælde vel her sjældent vil forekomme, men vi behøver vel blot at tænke på det stigende antal adoptioner af udenlandske børn.

[Mathias Lind.]

blev alene tilbage i et fremmed land uden familie eller slægt.

Med hensyn til de ændringer, der er foretaget i myndighedsloven, er jeg enig i, at faderen skal kunne få tillagt foreldremyndigheden over barnet, hvis moderen ønsker at bortadoptere det til en anden end sin søgte. Det er en følge af de regler, man indførte i 1969, og jeg ser det som en videreførelse af den liggerpolitik, vi også fra mit partis, fra venstres, side er tilhængere af.

Fru Lene Bro nævnte først lovforslagets § 5 om, at kun søgtefæller kan adoptere sammen. Jeg formoder, at når justitsministeriets ægteskabsudvalg fra 1969 har gennemarbejdet de problemer, der opstår, når man ønsker lever sammen i et ægteskabslignende forhold uden, som det hedder, at have papir på det og har afklaret denne problemstilling, kommer vi også til at se på spørgsmålet her i adoptionsloven, men jeg er enig i, at vi nok i første omgang må afvente denne redigering.

Jeg tror også, der er andre spørgsmål, vi skal se på i udvalget. Der var måske mulighed for, at vi af socialministeren kunne få oplyst, om man overvejer at ændre berne-tilskudsloven i forbindelse med adoptioner. Vi er bekendt med et tilfælde for nybyg, hvor en mand adopterer sin afdøde kones børn og nu som enlig forsøger er afskåret fra at få det særlige børnetilskud, der svarer til det normale bidrag, som man kunne få til et forældreløst barn eller til et barn, hvortil faderskabet ikke var fastslået. Her synes jeg at den enlige adoptivfader eller adoptivmoder må have samme ret som den enlige forsøger i øvrigt.

Til sidst skal jeg blot knytte nogle ord til bemærkningerne i udvalget om, hvilke myndigheder der skal behandle disse sager. Lovforslaget går jo ud fra, at det skal være overvåget, der meddeler bevilning, og at det er ved de ordinære domstole, spørgsmålet om vurderingen af forholdene, hvis der ikke foreligger samtykke, skal afgøres. Der er ikke enighed på dette område, og vi må vel også diskutere dette i udvalget, men jeg vil godt føre den tanke frem, at socialministeren har bebudet et forslag om oprettelse af en social ankeret. Man ikke vi skulle overveje i udvalget at lade i hvert fald domstolskontrollen i disse

sager henlægge til denne ankeret? Det kommer jo an på, hvordan den bliver opbygget; men som jeg forestiller mig det, skulle man vel her få et organ, som både ud fra sin praksis har social indsigt og samtidig i kraft af sin uafhængighed af administrationen er udstyret med de fornødne judicielle garantier.

Med disse bemærkninger skal jeg tilslutte venstres vegne en velvillig og interesseret udvalgsbehandling af disse meget vigtige lovforslag.

Valbæk: Jeg vil også med det samme bringe min anerkendelse af den hurtighed, hvorved lovforslaget er kommet frem. Til gengæld må ministeren vel også erkende, at folketinget havde handlet forkert, hvis det i foråret havde ladet sig presse til at tage stilling på grundlag af det forslag, som medlemmer af den socialdemokratiske gruppe dengang lagde frem. Sagen er jo den, at ministeren i et og alt følger det lovudkast, som et flertal af søgkynsige har samlet sig om.

Og hvordan ser så det forslag ud? På intet punkt følges de løsningsforslag, som blev lagt frem i sin tid. Sidste års udspil indeholdt forslag om at nedsette mindstetaldere for adoptanter til 20 år. Ministeren foreslår den gældende regel bibeholdt, men med adgang til dispensation. Jeg er enig med ministeren, og jeg er altså også enig i betænkningens begrundelser.

Udspillet dengang ville give en uøget skabelig fader adoptionsret. Ministerens forslag giver faderen kvalificeret adgang til at få foreldremyndigheden i den situation, hvor moderen ønsker at bortadoptere. Også her er jeg enig med ministeren og altså enig i de begrundelser, der er givet.

Udspillet sidste år ville løse problemet omkring tilbagekaldelse af samtykke med en 12 måneders regel, og man ville give hjemmel til tvangsadoption uden samtykke med ændring af en generel 2 års regel. Nu befinder man sig vel nok på, og også på de to punkter ville vi have handlet forkert, hvis vi havde truffet et valg i foråret. Vi ville have manglet et kvalificeret grundlag at tage politisk stilling på. Det er det, vi har nu.

Dermed har jeg ikke ville diskutere de mål, som sidste års udspil forfølger. Det er

[Valbæk.]
de samme, som følges i de lovforslag, vi behandler i dag, og dem kan mit parti give sin tilslutning. Men når jeg har opholdt mig lidt ved denne sags politiske forhistorie, er det, fordi det minder i hvert fald mig om de fristelser, vi har i det høje ting og bit kan falde for, nemlig at haste til hurtigt opstillede løsninger på meget komplicerede problemer alene på grund af enkelstående dramatiske hændelser og skæbner. De begved liggende problemer er jo som regel så dybtgående, at de desværre yderst sjældent finder en egentlig løsning gennem reglerne i det område, hvor symptomet viser sig med dramatisk effekt.

Med en ændring af reglerne kan vi vel forhåbentlig nå til at give en udvikling et hensigtsmæssigt drej, hvis vi vel at mærke tildeler os selv den tid, der skal til for at lave de regler, som er egnede til formålet uden at have utilsigtede sidevirkninger.

Vor tilslutning til lovforslaget om ændring af myndighedsloven er uforbeholden, så uforbeholden, at vi end ikke har noget ønske om udvalgsarbejde om dette lovforslag.

Adoptionslovforslaget vil vi derimod gerne have lejlighed til at se nærmere på i udvalget. Der er jo tale om en fuldstændig revision. Om de fleste af lovforslagets 31 paragraffer er vi enige. Om resten er vi ikke på forhånd uenige. Men det er dem, vi vil lægge vægt på at få drøftet, få prøvet af over for andre mulige løsninger, få vejret osv.

Det drejer sig især om nydannelserne omkring samtykke og tvangsadoption. Problemet har vel været og er at finde en balance. På den ene side har vi den øvrige lovgivning om børn, her specielt børneforsørgslovgivningen, dens tilbudslinje, dens sigte. Loven hviler på frivillighed, ikke på tvang. Loven forpligter forsorgen til at anvende hjælpeforeanstaltningerne med sigte på at vedligeholde, stabilisere eller reetablere forbindelse imellem barn og normale forældre. Heroverfor står så behovet for at have regler, der i undtagelsestilfælde gør brud på den almindelige linje af hensyn til barnet.

Det, vi må drøfte, er da, om man ved lovforslaget har ramt så tæt på balancepunktet, som det er muligt. Vi må drøfte, osv.

om det er hensigtsmæssigt at opretholde en tilbagekaldelsesret for samtykke, efter at vi indfører en betryggende procedure forud for og i forbindelse med afgivelse af samtykke. Vi gennemfører jo med lovforslaget regler, der sikrer tid for rolig overvejelse, for nøje vejledning om retsvirkningerne og for skriftlighed lige over for kompetent offentlig myndighed. Spørgsmålet er da: tjener det nogen af parternes sande interesser, den, der bortadopterer inkulsive, at der efter denne proces fortsat kan hænges en muligvis skadeligt tvivl i luften? Jeg ser, at plejehjemforeningerne, jeg ser, at mødrehjælpen mener, at der kan være behov for uigenkaldelighed, og jeg ser også, at der i en mindretalsudtalelse gives udtryk for samme holdning. Jeg mener i øvrigt, at denne mindretalsudtalelse som helhed må indgå i vore drøftelser i udvalget.

Jeg ser på den anden side også, at Europakonventionen forudsætter en tilbagekaldelsesmulighed, men andre af konventionens bestemmelser tyder så på, at man forudsætter, at de enkelte lande har andre bestemmelser, der kan løse eventuelle problemer. Jeg tænker her på lovbestemmelser om fratagelse af foreldremyndigheden med den virkning, at samtykke ikke behøves for videre adoption. Her i landet er mulighederne for at anvende den fremgangs måde meget begrænset. Ud fra en samlet vurdering vil derfor en regel om uigenkaldelighed måske næppe bringe os ud til kanten af de beskyttelseshensyn, som konventionen tilsligter at tilgodese.

Lovforslaget søger sig vej ud til en løsning med en undtagelsesbestemmelse om, at man kan se bort fra tilbagekaldelsen. Anvendes bestemmelsen efter sin hensigt, vil den, så vidt jeg kan se, opfylde sit formål, nemlig at tjene det konkrete barns tarv, men den konkrete mor havde været bedre tjent med, at samtykket i sin tid var uigenkaldeligt.

Men lad os nu få en rolig drøftelse i udvalget om dette spørgsmål, og det gælder også forslaget til løsning af problemerne i de tilfælde, hvor der er åbenlyst behov for adoption af hensyn til barnets tarv, men hvor samtykke ikke foreligger.

Betænkningen giver gode grunde for, at man skal lade være med at formulere en lovbestemmelse med hjemmel til at foretage

[Valbak.]

tvangsadoption efter f. eks. 2 års manglende kontakt mellem barn og forældre. Nogle børns behandling tilsiger, at forældrene holder sig væk for en kortere eller længere periode end de 2 år. Hertil kommer, at børnepsykiatere og børnepsykologer fortæller os, hvor afgerende det er, at kontakten med det nye forældrepar for spekbørns vedkommende startes senest omkring 7-8 måneders alderen; modsat gives for de noget ældre børn med tabt forældrekontakt næppe nogen løsning, der kan indeholdes i en standardformulering.

Om vi skal blive stående på ministerens forslag til løsning af et behov for tvangsbestemmelser, er måske et spørgsmål om, hvordan vejledende cirkulærer udformes. Det vil derfor, synes jeg, være af betydning, om vi i udvalget kan få forelagt et udkast til vejledende cirkulærer på disse punkter. Sammenfattende vil jeg gerne sige, at lovforslaget vil gennemføre give bidrag til en bedre løsning af problemer, der har givet sted til lovforslagets udarbejdelse, hvis altså loven til sin tid administreres efter sin hensigt. Vi har ikke skråsikre forhåndermeninger om, at andre bestemmelser end de foreslåede vil være bedre egnede.

Med disse bemærkninger har jeg gerne villet bidrage til, at ministeren allerede nu kan forberede de kommende drøftelser i udvalget, for vi har nemlig et ønske om, at denne lovgivning bringes i hus snarest og senest inden denne samlings udløb, og vore bestræbelser vil være bestemt af det.

Ruth Olsen: Dette samfund hviler som bekendt på den hellige almindelige og private ejendomsret. Dette princip har normalt ret så ubehagelige virkninger, men når det drejer sig om forældrenes ejendomsret til børnene, plejer det ikke at give anledning til de helt store problemer. Vi er jo alle enige om, at samfundet har et medansvar, når det gælder at beskytte de værgeløse, børnene, selv om vi dermed af og til må trods ejendomsrettens indehavere.

I det foreslåede forslag til ny adoptionslov er der da også i erkendelse af, at hensynet til børnene kan gøre det nødvendigt, åbnet mulighed for at se bort fra forældrenes manglende samtykke til adoption eller

givet samtykke, i ganske ekstraordinære tilfælde vel at mærke.

At loven åbner en sådan mulighed, behøver ikke i sig selv at give anledning til bekymring. Det, der bekymrer én nok så meget, er den kendsgerning, at det mest afgerende ved denne såvel som ved så mange andre love i øvrigt er den måde, den vil blive administreret på. Kan man nu f. eks. regne med, at når vi nu rykker paragraffen med princippet om barnets tarv frem i forreste leddet, vil det også blive vurderet så høj, at en eller anden aldersgrænse eller et par overvægtsskilo f. eks. ikke vil blive afgerende?

Det er glædeligt, at vi nu samtidig får en ændring i myndighedsloven, sådan at den ugifte får mulighed for at få forældremyndigheden til sit barn, hvis moderen ikke ønsker at have den. Men vil loven så blive administreret sådan, at det også bliver en reel mulighed for ham? Vil man tage konsekvensen af, at flere og flere lever sammen uden at have papir på hinanden, altså i de såkaldte papirløse ægtepar?

Principielt kan jeg gå ind for ændringerne, men jeg vil gerne i udvalget have lov at se lidt nærmere på de kriterier, der lægges til grund for vurderingen af, dels hvorvidt eventuelle personer er værdige til at adoptere eller ej, dels hvilke frister man generelt set vil betragte som rimelige med hensyn til, hvornår et barn anses for glemt henholdsvis faldet til i et plejehjem, hvor det er anbragt med adoption for øje. For vi lægger meget denne lovgivning et meget stort ansvar på de besluttede instanser. Hvordan sikrer vi os de mest menneskelige og for barnet bedst mulige afgørelser?

Lovforslaget betyder imidlertid et fremstredt, som jeg i øvrigt vil tilslutte mig.

Justitsministeren (K. Azzel Nielsen): Jeg takker samtlige ordførere for den meget villige behandling, lovforslagene her har fået, og for tilsagnet om at medvirke til et grundigt og dybtgående udvalgsarbejde. Jeg takker også hr. Valbak for tilsagnet om — og jeg håber, det gælder alle udvalgets medlemmer — at medvirke til en hurtig gennemførelse af lovforslagene. Ved hurtigt forstod hr. Valbak, og det gør jeg også, at det bliver færdigt i denne folketingsamling.

[Justitsministeren.]

ændringer, som presser sig på, og så kan jeg da ikke lade være med at sige i den forbindelse, at når man nu sammenholder dette forslag til adoptionslov med det forslag, der blev fremsat af medlemmer af socialdemokratiet i forrige samling, skal man påse på, at man ikke hæfter sig for meget ved det formelle og ved de formelle uligheder, der var til behandling i sidste lovforvalg, for ser man på sigtet med det lovforvalg, og dem, der er til forhandling her, er det det samme, nemlig at gavne barnet; det er barnets tarv, der holdes frem hele tiden.

Der er faldet mange bemærkninger, og jeg skal prøve at kommentere nogle af dem. Fru Lene Bro havde et par anker, f. eks. over at der ingen tidsbegrænsning er i § 9; andre priste lovforslaget netop for dette.

Der er altså noget, der skal drøftes, og jeg tror, det vil være muligt at finde frem til et resultat, som alle kan tiltræde.

Fru Lene Bro er også utilfreds med, at kun søgtefæller kan adoptere sammen, men jeg mener, at vi her nok må afvente søgtefællesudvalgets betænkning, hvor dette spørgsmål rettelig hører hjemme. Jeg synes ikke, vi bør skride til en lovgivning på dette område, før vi har fået søgtefællesudvalgets betænkning. Denne bemærkning kan også gælde fru Ruth Olsen, som var inde på de samme betragtninger.

Så spørger fru Lene Bro, om forslaget om en ændring af myndighedsloven er en trøst for bestemmelsen i adoptionslovforslagets § 3. Hertil vil jeg gerne sige, at når man i fjor drøftede spørgsmålet om at tillægge faderen til et barn født uden for ægtekab mulighed for eller ret til at adoptere sit eget barn, var det jo, fordi man ikke dengang havde tænkt på, at man faktisk lettere kunne løse spørgsmålet ved simpelt hen at give faderen til barnet forældremyndighed, for så har faderen faktisk fået akkurat de samme rettigheder, som han ville få som adoptant. Her ser man altså nytten af, at man lader specielt søgkyndige behandle så indviklede problemer, som der her er tale om.

Jeg synes, der er grund til at påskønne det hurtige arbejde, som dette udvalg har præsteret, og jeg er glad for, at vi nu også

får ros for, at vi så hurtigt følger udvalgsbetænkningen op med et lovforslag; jeg tror kun, der gik 2-3 dage, fra udvalgsbetænkningen blev afleveret, til vi fremsatte lovforslag. Men heraf følger jo så også, hvad nogle ordførere har været inde på, blandt andre fru Hanne Budtz, at vi endnu ikke har hørt nogen høring på lovforslaget. Jeg kan sige, at straks da vi modtog betænkningen, gik den ud til høring hos en lang række institutioner og personer, og resultaterne af denne høring, som vi har bedt om at få hurtigt, vil blive forelagt folketingsudvalget, efterhånden som de indløber. Jeg er ikke i tvivl om, at de vil bidrage til at fjerne megen tvivl, som her under første behandling er rejst, og være egnet til at lette udvalgsbehandlingen.

Fru Hanne Budtz gjorde rigtig opmærksom på, at dette er en delbetænkning, og at der senere kan ventes en færdiggørelse af udvalgets arbejde med en betænkning om adgangen til at medvirke til adoption.

Jeg er enig med fru Hanne Budtz i, at det er en god betænkning, den er smidig, og den er forsigtig, som det sømmer sig arbejde udført af så høj kvalificerede personer. Jeg er glad for, at også fru Hanne Budtz anerkender, at vi nu får en domstolsprøvelse.

I den forbindelse vil jeg gerne nævne de bemærkninger, som fru Nathalie Lind kom med om, hvorvidt vi kunne lade den såkaldte sociale ankeret — er det ikke sådan, den hedder? — optræde som det organ, hvorved domstolsprøvelsen skal finde sted. Se, det er sprængfarligt stof, det kan jeg rolig sige, for hvad betyder det? Denne sociale ankeret er jo tænkt som et administrativt organ. Har man tænkt sig, at denne sociale ankeret skulle etableres som en slags underinstans eller eneste instans i disse sager, eller skulle der være mulighed for at anke direkte fra denne sociale ankeret til de ordinære domstole? Det kunne medføre, at man uden videre ved et pennestreg lader et organ som dette bestående af i hovedsagen administrativ myndighed overføre til et område, som er uden for ombudsmandens kompetence, og det kan da vist ikke være rigtigt. Der er altså noget her, som i høj grad skal overvejes. Jeg vil meget fraråde, at man etablerer denne sociale ankeret som en direkte domstol i grundlovens forstand.

(Justitsministeren.)

Det må og skal være en administrativ ankeinstans, ligesom vi har det inden for f. eks. skatteområdet.

Med hensyn til bemærkningerne fra hr. Valbak om, at der var denne grove uoverensstemmelse mellem lovforslaget fra i fjor og dette lovforslag med hensyn til aldersgrænsen for at kunne adoptere, må jeg måske have lov at pege på, at den reelle forskel er mikroskopisk. Her fastslås som hovedregel i lovforslaget, at alderen er 25 år med adgang til at dispensere. I lovforslaget fra i fjor hed det, at aldersgrænsen skulle være myndighedsalderen, men i den fremsættelsestale, som ledsagede lovforslaget, hedder det udtrykkelig, at man forudsætter, at bestemmelsen administreres således, at adoptionsbevilling kun i undtagelsestilfælde meddeles personer under den hidtil gældende aldersgrænse. Jeg vil gerne spørge: hvor er så egentlig forskellen?

Jeg tror ikke, det er lensomt at bore for meget i de rent formelle forskelle, der kan være. Jeg erkender, at det lovforslag, vi her bearbejder, i højere grad end det, vi behandlede i fjor, bærer præg af at være udarbejdet af den højeste sagkundskab, vi har på området.

Jeg tror, jeg skal lade det blive ved disse bemærkninger, idet jeg naturligvis tilsiger udvalget, som jeg ventet bliver nedsat til behandling af disse lovforslag, min medvirken til at komme til et godt og fornuftigt resultat inden denne samlings afslutning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagernes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):
Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

FOLKETINGET 1971-72

Betænkning

over

I. forslag til adoptionslov,

II. forslag til lov om ændring af myndighedsloven
(Førelsemyndighed over børn uden for ægteskab) og

III. forslag til lov om ændring af retsplejeloven.
(Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke).

(Afgivet af retsudvalget den 17. maj 1972).

Udvalget har behandlet lovforslagene i en række møder og har fra justitsministeren modtaget skriftlige besvarelser af en række af udvalget stillede spørgsmål. Justitsministeren har endvidere tilstillet udvalget udtalelser, som justitsministeriet har indhentet om forslag til adoptionslov og forslag til lov om ændring af myndighedsloven fra forsøglige ministerier, domstole, amter, mødrehjælpsinstitutioner og faglige juridiske og sociale foreninger.

Fra socialministeren er modtaget svar på spørgsmål stillet af udvalget og materiale til belysning af bestemmelser i børneforsorsloven, der har relation til spørgsmål i adoptionslovsforslaget, og hvordan disse bestemmelser virker i praksis.

Udvalget har modtaget en skriftlig henvendelse fra Dansk Socialrådgiverforening. Endvidere er der tilgået udvalget to skrivelser fra Aktivistgruppen Vennon til justitsministeren og en skrivelse fra Terres Hømses.

Udvalget har holdt et samråd med justitsministeren og et samråd, hvori både justitsministeren og socialministeren deltog. Udvalget har drøftet spørgsmålet om plejeførelse i stilling i adoptionsloven og børneforsorsloven med justitsministeren og socialministeren. Der er opnået enighed om at give plejeførelse mulighed for at indbringe visse afgørelser efter de nye love for højere administrativ myndighed og for

mulighed for, at plejeførelse i tilfælde, hvor de efter lovens § 9, stk. 1, har søgt bevilling, til trods for at førelse eller en af dem har tilbagekaldt et samtykke til adoptionen, kan indbringe overvrighedens afslag for domstolene. Samtidig har socialministeren givet tilsagn om i næste folketingsår at fremsætte lovforslag om ændring af børneforsorslovens §§ 81 og 82, således at plejeførelse får adgang til at indbringe børne- og ungdomsværnets afgørelse i disse sager for højere instans. Man vil tillige søge betingelserne i § 81 for nedlæggelse af forbud mod fjernelse fra plejehjemmet udformet på samme måde som betingelserne i adoptionslovsforslagets § 9.

Når ændringen i børneforsorsloven er gennemført, vil reglerne om plejeførelse retsstilling i adoptionsloven og børneforsorsloven være afpasset til hinanden i det omfang, det for tiden er muligt. I den antagelig kortere overgangsperiode, indtil dette sker, vil forskellene formentlig kun få yderst ringe betydning. Der vil muligvis i dette tidsrum kunne opstå visse vanskeligheder under adoptionssagens behandling hos overvrigheden samt i justitsministeriet eller for retten i tilfælde, hvor plejeførelse indbringer en sag efter adoptionslovens § 9, stk. 1, hvis børne- og ungdomsværnet afslår at nedlægge forbud mod fjernelse fra plejehjemmet, idet plejeførelse ikke kan indbringe børne- og ungdomsværnets afgørelse

vil antagelig i overgangsperioden kun foreligge enkelte gange eller måske slet ikke. Justitsministeren har stillet en række ændringsforslag til lovforslagene. Herom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Ad I. forslag til adoptionslov.

Et flertal (udvalget med undtagelse af det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse med de af justitsministeren foreslåede ændringer.

Et mindretal (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) kan ikke tiltræde det af justitsministeren stillede ændringsforslag nr. 6, hvorefter lovforslagets § 17 udgår.

Mindretallet indstiller herefter lovforslaget til vedtagelse med de øvrige af justitsministeren foreslåede ændringer.

Ad II. forslag til lov om ændring af myndighedsloven. (Forældremyndighed over børn uden for ægteskab) og III. forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Fremelse af beslutning om adoption uden samtykke).

Udvalget indstiller lovforslagene til vedtagelse med de af justitsministeren foreslåede ændringer.

Ændringsforslag

til

I. forslag til adoptionslov.

Af justitsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 5.

1) Stk. 1. 1. pkt., affattes således:

„Den, som er gift, kan kun adoptere sammen med sin ægtefælle, medmindre denne er forsvundet eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftmæssigt.“

Til § 7.

2) Paragraffen affattes således:

„§ 7. Adoption af en person under 18 år kræver samtykke fra forældrene.

Stk. 2. Hvis den ene af forældrene er uden del i forældremyndigheden, forsvundet eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftmæssigt, kræves kun samtykke fra den anden.

Stk. 3. Gælder det i stk. 2 anførte begge forældrene, kræves samtykke fra værg.

Til § 8.

3) Stk. 5 udgår.

Til § 11.

4) Paragraffen affattes således:

„§ 11. Beslutter overværgigheden, at bevilling eller tilladelse efter §§ 9 eller 10 skal meddeles, selv om samtykke til adoption efter § 7 ikke foreligger, underrettes forældrene eller værgen herom. Beslutter overværgigheden, at der ikke kan meddeles bevilling efter § 9, stk. 1, underrettes den, der søger henblik på adoption. Bestutningen skal være skriftlig og udleveres af overværgigheden til de pågældende personligt eller forkyndes for dem. Inden 14 dage efter, at de har modtaget beslutningen, eller efter forkyndelsen kan de forlange sagen forelagt for justitsministeren eller indbragt for retten. Overværgigheden kan, når særlige grunde taler derfor, fastsætte en længere frist eller inden fristens udløb forlænge denne. Bestutningen skal indeholde oplysning om adgangen til at få afgørelsen prøvet af justitsministeren og domstolene og om fristen herfor.

Stk. 2. Bestemelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis en afgørelse efter §§ 9 eller 10 træffes eller opretholdes af justitsministeren.

Stk. 3. Justitsministeren kan ikke prøve afgørelsen, hvis anmodning om forelæggelse for ministeren modtages efter udløbet af fristen i stk. 1.

Stk. 4. Modtager overværgigheden anmodning om, at beslutningen prøves af retten, indbringer overværgigheden sagen efter reglerne i retsplejelovens kap. 43 b, medmindre bevilling er udfærdiget efter udløbet af fristen i stk. 1.

Stk. 5. Opretholder retten overværgigheden eller justitsministerens beslutning om, at bevilling eller tilladelse efter §§ 9 eller 10 skal meddeles, eller beslutter retten, at be-

villing kan meddeles, selv om samtykke er tilbageskaldt, kan bevilling ikke meddeles, før sønke- eller kørefristen er udløbet, uden at anke eller kære er iværksat. Det samme gælder, hvis retten afviser prøvelse, jfr. retsplejelovens § 475 b, stk. 4.“

Til § 12.

5) Paragraffen affattes således:

„§ 12. Har overværgigheden besluttet, at der bør ses bort fra, at samtykke til adoption ikke foreligger, kan barnet, såfremt det opholder sig hos den, der søger adoption, ikke af forældremyndighedens indehaver fjernes fra ansøgerens hjem under adoptionens behandling. Det samme gælder, hvis landsnævnet for børne- og ungdomsfor-

sorg har givet samtykke efter § 9, stk. 2, 2. pkt., eller fremsat begæring efter § 10.“

Af justitsministeren, tiltrådt af et flertal (Thomas Have, Karen Dahlerup Andersen, Hjortnes, Falk Hansen, Koch, Otto Mørch, Tastesen, Kurt Brauer, Inger Lise Petersen, Per Federspiel, Nathalie Lind, Johan Philipssen, Gudme og Valbak):

Til § 17.

6) § 17 udgår.

Af justitsministeren, tiltrådt af udvalget:

7) I stk. 3 indsættes som 2. pkt.: „Er adoptivbarnet fyldt 12 år, kræves samtykke fra dette.“

Til § 20.

8) Stk. 2 affattes således:

„Stk. 2. Sag om ophævelse anlægges af adoptivbarnet. Hvis barnet er umyndigt eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftmæssigt, anlægges sagen af barnets værg, af dets virkelige fader eller moder eller af justitsministeren eller den, han bemyndiger dertil.“

Af justitsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 19.

9) Stk. 3 indsættes som 2. pkt.:

„Er adoptivbarnet fyldt 12 år, kræves samtykke fra dette.“

Til § 28.

10) Paragraffen affattes således:

„§ 28. Loven træder i kraft den 1. oktober 1972.“

11) § 29 affattes således:

„§ 29. Reglerne i § 6, stk. 2, og § 8 anvendes ikke på samtykke meddelt før lovens ikrafttræden.“

Nye paragraffer:

12) Efter § 29 indsættes som nye paragraffer:

„§ 01. Kapitel 2 anvendes på: 1) adoptivforhold stiftet den 1. januar 1957 eller senere, 2) adoptivforhold stiftet før den 1. januar 1957, når der efter § 03, stk. 2, er tillagt bevilling retsvirkninger efter kap. 2, og 3) adoptivforhold stiftet før den 1. januar 1957, når der efter § 27, stk. 2, i lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption er tillagt bevilling retsvirkninger efter den nævnte lovs § 13, jfr. § 12. Stk. 2. Uanset stk. 1. nr. 1, anvendes bevillingen i § 13, stk. 2, 2. pkt., i lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption på adoptivforhold meddelt før lovens ikrafttræden med bestemmelse om, at barnets arvet ret efter den virkelige slægt bevares.“

Til nr. 1.

Efter ændringsforslaget bliver det afgørende for, om en ægtefælle kan adoptere alene eller kun sammen med den anden ægtefælle, om dennes sindssygdом eller åndssvaghed er af en sådan art, at den berøver den pågældende evnen til at forstå betydningen af adoptionen. Det foreslås endvidere at sidestille anden sjælelig forstyrrelse af varigere karakter med sindssygdом og åndssvaghed.

Til nr. 2.

Det foreslås at begrænse undtagelsesreglen vedrørende forældresamtykke i stk. 2 til sindssyge og åndssvage, der er ude af stand til at handle fornuftmæssigt. Det foreslås endvidere at sidestille anden sjælelig forstyrrelse af varigere karakter med sindssygdом og åndssvaghed. Samtidig foreslås enkelte sproglige ændringer i bestemmelsen.

Til nr. 3.

Der henvises til bemærkningerne nedenfor under nr. 9.

Til nr. 4.

Ændringsforslaget har sammenhæng med forslaget til lov om ændring af retsplejeloven. (Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke).

Bestemmelserne i stk. 1, 2 og 5 afløser lovforslagets § 11, stk. 1 og 4. De er med enkelte sproglige ændringer udformet i overensstemmelse med retsplejerådets udkast. Der henvises til retsplejerådets skrivelse, der er optrykt som bilag til retsplejelovforslaget.

Efter lovforslaget har plejeforældrene ikke mulighed for at indbringe overværgedens afslag på ansøgning om adoptionsbevilling efter § 9 for domstolene, medens det nu antages, at plejeforældrene har adgang til at påklage overværgedens afslag til justitsministeriet. I § 11, stk. 1, foreslås som 2. pkt. indsat en bestemmelse om, at plejeforældrene i tilfælde, hvor de efter § 9, stk. 1, har søgt om bevilling til trods for, at forældre eller en af dem har tilbagekaldt et samtykke meddelte i overensstemmelse med § 8, kan indbringe overværgedens afslag for domstolene. Efter ændringsforslaget kan plejeforslaget

forældrene derimod ikke i sager efter § 9, stk. 2, eller § 10 indbringe afslag for domstolene.

I sager efter § 9, stk. 1, bliver plejeforældrene i tilfælde af afslag på adoptionsansøgning efter ændringsforslaget stillet på samme måde som forældrene er stillet i tilfælde af en positiv beslutning om, at adoption skal gives, selv om deres samtykke er tilbagekaldt. De skal underrettes om beslutningen på den særlige måde foreskrevet i § 11, stk. 1, og fristerne gælder også for dem. I stk. 5 og i retsplejelovforslaget er foretaget mindre ændringer på grund af plejeforældrenes indbringelsesadgang. Under retsægen vil plejeforældre, der har forlangt beslutningen prøvet for retten, i øvrigt blive omfattet af de regler, der gælder i retsplejelovforslaget om "klagerne".

Det tilføjes, at § 12, også som affattet ved ændringsforslag nr. 5, ikke omfatter tilfælde, hvor plejeforældre indbringer afslag efter § 9, stk. 1, for justitsministeren eller retten. Plejeforældrene er derfor henviset til også under sagens behandling for disse myndigheder eventuelt at anvende børneforsorgens regler.

Stk. 3 er ny. Den indebærer, at forældrene eller værgerne ikke kan indbringe sagen for justitsministeren efter 14 dages fristens udløb. Er fristen udløbet, må de i stedet søge sagen fremmet ved retten, jfr. retsplejelovforslaget § 475 b, stk. 4. Efter denne bestemmelse kan retten behandle sagen, selv om anmodning om beslutningens prøvelse for retten er modtaget efter udløbet af 14 dages fristen, hvis overskriddelsen er undskyldelig eller særlige grunde i øvrigt taler for at behandle sagen.

Reglen i stk. 4 er med sproglige ændringer i overensstemmelse med lovforslagets § 11, stk. 2. Der henvises til bemærkningerne i adoptionsudvalgets betænkning s. 27.

Lovforslagets § 11, stk. 3, er efter retsplejerådets henstilling indsat i retsplejelovforslaget som § 475 b, stk. 4.

Til nr. 5.

Efter lovforslagets § 12 kan et barn ikke fjernes fra ansøgerens hjem under adoptionsagens behandling, når overværgigheden er besluttet, at der bør bortses fra, at samtykke til adoption ikke foreligger.

Som det frengår af adoptiv-

betænkning s. 28, vil det være uheldigt, at barnet fjernes, medens sagen undersøges. Udvalget har dog ikke fundet, at selve den omstændighed, at der indgives andragende om adoption, bør medføre, at barnet ikke kan fjernes, idet et sådant andragende da kunne anvendes af plejeforældre, der ikke har nogen rimelig udset til at kunne gennemføre adoptionen, alene med det formål at forhindre, at barnet udleveres.

Justitsministeriet ken tiltræde dette, således at plejeforældrene som anvist af adoptionsudvalget under overværgighedens behandling af sagen henvises til eventuelt at anvende børneforsorgens regler. Efter forhandling med socialministeriet foreslås det imidlertid at udvide § 12 til også at omfatte det tidsrum, hvor en sag verserer for overværgigheden, i tilfælde, hvor en offentlig myndighed, landsnævnet for børne- og ungdomsforplejelse eller en prøvelse af sagen har fundet, at adoptionsagen bør fremmes. Det gælder i tilfælde, hvor adoption efter § 9, stk. 2, søges fremmet, selv om der ikke kan opnås samtykke til adoption og barnet er undergivet børne- og ungdomsforplejelse, idet der i disse tilfælde kræves samtykke fra landsnævnet for børne- og ungdomsforplejelse til adoptionen. Det gælder også efter § 10 i tilfælde, hvor landsnævnet for børne- og ungdomsforplejelse har anmodet om, at der meddeles tilladelse til, at et barn, der er undergivet børne- og ungdomsforplejelse, senere bortadopteres, selv om samtykke ikke kan opnås.

Til nr. 6.

Hovedreglen om retsvirkningerne af adoption er efter den gældende adoptionslov § 12 og § 13, stk. 1, og lovforslagets § 16, at retsforholdet mellem adoptivbarnet og dets virkelige slægt bortfalder. I stedet indtræder samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn som mellem forældre og deres ægtebarn. Barnet og dets livsarvinger arver om adoptanten og dennes slægt, som om adoptivbarnet var adoptantens eget barn. Der sker således "fuldt familieskifte". Dog kan det på begæring i bevillingen bestemmes, at barnets arveret efter den virkelige slægt bevares, jfr. lovens § 13, stk. 2, og lovforslagets § 17.

Sidstnævnte regel blev indsat under folketingsbehandlingen i 1955-56 i adoptionslovsforslaget (Folketingstidende 1955-56,

tillæg B, sp. 598 ff). Udvalgets flertal anførte som begrundelse for reglen bl. a.:

"Der vil dog forekomme tilfælde, hvor det ved adoptionen kan forudses, at der efter leml barnet og slægten, og det synes naturligt, at slægten, når den i sådanne tilfælde ønsker at stille barnet arveretligt, som om adoptionen ikke var sket, skal kunne gøre det, uden at den henvises til — i det omfang det er muligt — ved testamentet at sikre barnet en sådan arveret. Der tænkes her navnlig på tilfælde, hvor barnet adopteres af bedsteforældrene eller af en søster eller broder til en af forældrene, men også på nogle af de tilfælde, hvor barnet adopteres af moderens eller faderens ægtefælle eller af nære personlige venner."

Adoptionslovsudvalget har, som det fremgår af betænkningen s. 31-32, drøftet bestemmelsen, men der har ikke i udvalget kunnet opnås enighed om at foreslå den ophævet.

Det oprindelige forslag til den gældende adoptionslov af 1956 blev fremsat, uden at der i forslaget var adgang til at bevare arveretten efter den naturlige slægt. Efter justitsministeriets opfattelse var det ikke sandsynliggjort, at der forelå et så stærkt behov for to adoptionsformer som foreslået i kommissionsbetænkningen, at dette kunne begrunde en tilsidesættelse af hensynet til den klarhed og enkelthed i reglerne, som en skarp regel om fuldt familieskifte ville medføre. Som anført blev bestemmelsen ændret under folketingsbehandlingen.

Den antagelse, at der ikke har været større behov for at tage forbehold om bevarelse af arveret efter den virkelige slægt, har i praksis vist sig at holde stik. En undersøgelse har vist, at justitsministeriet i tidsrummet 1968-70 har haft 39 sådanne sager. Der blev givet tilladelse i 30 tilfælde, mens 9 ansøgninger blev afslået. 27 af søgerne vedrørte stedbørnsadoptioner. I de senere år er bestemmelsen således kun blevet anvendt i ca. 10 tilfælde årligt, d. v. s. i mindre end 1 pct. af samtlige adoptionsbevillinger og kun ved ca. 2 pct. af stedbørnsadoptionerne.

Eksestenen af disse forbehold, der får deres virkning efter mange års forløb, volder praktiske vanskeligheder. Dommerfuldmægtigforeningen har i en udtalelse om adoptionslovsforslaget bl. a. anført, at det ofte vil beto

på tilfældigheder, om skifteretten får oplysning om bortadoptioner i arveladers slægt. Medarvinger vil ofte ikke have kendskab til, at arveretsforbehold kan tages, og vil derfor ikke have anledning til at oplyse skifteretstøperen, at et medlem af slægten er bortadopteret. I disse tilfælde er der en nærliggende risiko for, at skifteretten slet ikke bliver bekendt med forbeholdet. Hvis der foreligger oplysninger om bortadoption, bør skifteretten formentlig ved forevisning af adoptionsbevilling sikre sig, at arveretten efter den virkelige slægt ikke er bevaret. Dette vil ofte være forbundet med store praktiske vanskeligheder og kan give anledning til ulemper for adoptivforældrene og adoptivbarnet, som måske er uden kendskab til adoptivforholdet. I praksis er det således ganske tilfældigt, om et arveretsforbehold bliver oplyst for skifteretten og dermed tages i betragtning ved boets deling.

Hertil kommer, at arveretsforbeholdene, den anvendes, kan skabe usikkerhed og uklarhed om retstillingen for den virkelige slægt. Forbeholdet begrænses ikke til en del af slægten, men når et barn bortadopteret, vil medlemmer af den naturlige slægt, der ikke har haft med adoptionen at gøre, gå ud fra, at der er sket det fulde familieskifte, som er lovens hovedregel, og indrette deres testamentariske bestemmelser herefter. Efter den gældende praksis vil kun de personlige erklæring om adoption eller afgive erklæring om adoption, vide, om der er fremsat begæring om arveretsforbehold. Derimod vil hele den del af den virkelige slægt, som ikke skal samtykke eller afgive erklæring, men som adoptivbarnet arver efter loven, hvis der tages forbehold, være uden viden om dette forbehold. Det drejer sig om bedsteforældre, søskende og deres børn og børnebørn, morbrødre, mostre, farbrødre og faster. Særlig for bedsteforældre, hvis testationskompetence kan være berøret på grund af det bortadopterede barns stilling som tvangsarving, vil det være meget uheldigt, hvis de har truffet testamentariske dispositioner ud fra urigtige orudsætninger om arveforholdene.

Også for sidelinjene kan manglende viden om arveforholdene have betydning, fordi man i tillid til, at barnet er bortadopteret og derfor ikke længere arverettigt, kan have

undladt at oprette testamente, der udelukker barnets arveret.

Hvis adgangen til at tage arveretsforbehold bibeholdes, må det overvejes at give regler for, at der skal gives visse medlemmer af den virkelige slægt underretning om, at forbehold er taget, hvis der ikke ligefrem bør indhentes samtykke fra dem til forbeholdet. Dette gælder under alle omstændigheder de personer, barnet er tvangsarving efter, men i og for sig er enhver afgrænsning af den personkreds, der bør have underretning, vilkårlig, og et krav om, at den samlede virkelige slægt skal have underretning eller give samtykke, vil give anledning til betydeligt administrativt besvær.

Det kan endvidere anføres, at der siden adoptionsloven af 1956 er sket ændringer i de arveretlige regler, der gør det ubetænkeligt at henvisne den naturlige slægt til i stedet for at anmode om et forbehold i bevillingen at oprette testamente, hvis den ønsker at begunstige det bortadopterede barn. Ved arveloven i 1963 er testationskompetencen blevet udvidet, og man kan nu, selv om man har tvangsarvinger, råde over halvdelen af sit bo til fordel for fremmede. Der vil herefter kun være to tilfælde, hvor man ikke ved testamente kan give det bortadopterede barn samme arvepart, som det ville have fået som legal arv, hvis der havde været taget forbehold. Det gælder, hvis adoptivbarnet er eneste livsarving og den af de virkelige forældre, der er afgået ved døden efterlader sig en søgtetælle foruden barnet. I den anden situation, hvor arveladeren er en af adoptivbarnets bedsteforældre, er forudsætningen også, at adoptivbarnet er eneste livsarving efter arveladeren, og at arveladeren efterlader sig en søgtetælle foruden barnet. I disse to situationer ville barnet legalt arve 2/3, hvis der var taget forbehold, mens der ved testamente kan tillægges 1/2.

Hertil kommer, at skattedepartementet har oplyst, at børn, der er bortadopteret, svarer arveafgift af arv efter den virkelige slægt efter samme regler, som om det ikke var bortadopteret, uanset om der er taget arveretsforbehold eller ej.

Det tilføjes, at der både i Sverige og Norge gælder regler om fuldt familieskifte også på det arveretlige område, uden at der er adgang til at forbeholde arveret for adop-

tivbarnet efter den naturlige slægt. I Sverige har man i december 1970 ændret adoptionsloven, således at de adoptioner, der er meddelt før 1959, og hvor arveretten efter den naturlige slægt var bevaret, nu får de samme retsvirkninger som yngre adoptioner, hvilket indebærer, at intet adoptivbarn i Sverige har arveret efter den virkelige slægt.

Det foreslås derfor, at § 17 udgår af lovforslaget.

Da der ikke bør foretages indgreb i de adoptionsbevillinger, der er udfærdiget med forbehold af arveretten efter den naturlige slægt, foreslås der i § 01, stk. 2, indsat en overgangsregel om, at et arveretsforbehold i bevillinger meddelt før lovens ikrafttræden bevarer sin gyldighed.

Til nr. 7.

I den gældende adoptionslovs § 16, stk. 2, findes en regel svarende til forslags § 19, stk. 3. Reglen anvendes i praksis også i tilfælde, hvor adoptivbarnet er i moden alder, og der forlanges erklæring fra adoptivbarnet, når det er fyldt 12 år.

I forslags § 19, stk. 2, findes en bestemmelse om, at adoptivforholdet for mindrerige børn kan ophæves, hvis adoptanten og de virkelige forældre er enige herom. Det er udtrykkeligt nævnt, at der kræves samtykke fra adoptivbarnet til ophævelsen, hvis det er fyldt 12 år.

Ændringsforslaget skal tydeliggøre, at det også i de tilfælde, der er nævnt i § 19, stk. 3, kræves samtykke fra adoptivbarnet, der er fyldt 12 år, til ophævelse af adoptivforholdet.

Til nr. 8.

Også i denne bestemmelse foreslås reglen vedrørende sindsyge og åndssvage begrænset til tilfælde, hvor de pågældende er ude af stand til at handle fornuftsmæssigt. Det foreslås ligeledes at sidestille anden søjelig forstyrrelse af varig karakter med sindsyge og åndssvaghed. Endelig er reglen om det offentlige sagsanlæg fastslået således, at sager anlægges af justitsministeren eller den, han bemyndiger dertil.

Der henvises til bemærkningerne til nr. 2.

Til nr. 9.

Bestemmelsen erstatter forslags § 8, stk. 5, hvorefter justitsministeren fastsætter regler om formen for samtykkeerklæringen fra barnets forældre. Det er fundet nødvendigt at foreslå en videregående bemyndigelse, idet der yderligere må fastsættes regler om, hvilken stedlig overvåring der skal behandle adoptionsager. Endvidere vil det være naturligt i en bekendtgørelse at redigere for indholdet af ansøgninger om adoption, om ophævelse af adoption og om tillæggelse af retsvirkninger efter kapitel 2, jfr. § 03, stk. 2, samt for, hvilke dokumenter der skal ledsage ansøgningerne.

Til nr. 10.

Det vil være nødvendigt inden lovens ikrafttræden at udsende både en bekendtgørelse og et cirkulære om adoption. Det er justitsministeriets hensigt at anmode de interesserede myndigheder og institutioner om udtalelser om et udkast til de administrative regler om adoption, når loven er gennemført og dens indhold derfor ligger fast. Af hensyn til arbejdet med de administrative regler foreslås lovens ikrafttrædelse udskudt til den 1. oktober 1972.

Til nr. 11 og 12.

Bestemmelserne i § 29-§ 03 erstatter lovforslags § 29.

§ 29 svarer til lovforslags § 29, stk. 1. § 01, stk. 1, svarer til lovforslags § 29, stk. 2. Det er dog søgt tydeliggjort, at det er reglerne om retsvirkningerne i kapitel 2, der anvendes på adoptivforhold stiftet den 1. januar 1957 og senere, og at kap. 2 tillige gælder for de ældre adoptioner, der er tillagte nye retsvirkninger. Om § 01, stk. 2, henvises til bemærkningerne ovenfor under nr. 6. § 02 svarer til lovforslags § 29, stk. 3, sidste led, idet det dog er søgt tydeliggjort, at reglerne om ophævelse af adoption skal gælde uanset tidspunktet for adoptivforholdets stiftelse.

§ 03 svarer til lovforslags § 29, stk. 3 og 4.

... forslag til lov om ændring af myndighedsloven. (Forældremyndighed over børn uden for ægteskab).

Justitsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 2.

1) Paragraffen affattes således: "§ 2. Loven træder i kraft den 1. oktober 72."

B e m æ r k n i n g e r.

Ændringsforslaget må ses i sammenhæng med ændringsforslaget til adoptionslovens § 28. Der henvises til bemærkningerne hertil.

III. forslag lov om ændring af retsplejeloven. (Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke).

Af justitsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 1.

1) § 475 g, stk. 3, affattes således: "Stk. 3. Kender forældrene eller værgerne ikke den, der søger adoption, må den adoptionsøgende og vidners navne ikke optages i udskrifter af retsbogen eller rettens afgørelser."

Til § 2.

2) Paragraffen affattes således: "§ 2. Loven træder i kraft den 1. oktober 1972."

B e m æ r k n i n g e r.

Til nr. 1 og 2.

Ændringsforslagene har sammenhæng med ændringsforslagene til adoptionslovens §§ 11 og 28. Der henvises til bemærkningerne hertil.

Thomas Have, formand.	Karen Dahlerup Andersen.	Hjortnæs.	Falk Hansen.	Koch.
Otto Mørch.	Tastosen, ansvarlig.	Inger Lise Petersen.	Thestrup.	
Hanne Budtz.	Hans Toft.	Per Federspiel.	Nathalie Lind.	
Johan Phillipsen.	Elsø-Merete Ross.	Valbak.		

Den næste sag på dagsordenen var:
Anden behandling af forslag til adoptionslov.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 35) findes i tidenden sp. 992, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1857).

Der var stillet 12 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af myndighedsloven. (Forældremyndighed over børn uden for ægteskab).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 36) findes i tidenden sp. 992, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1857).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 125) findes i tidenden sp. 3402, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1857).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Koch: Ved første behandling af lovforslaget gav mit partis ordførere udtryk for, at man måtte ønske at udvalget behandle...

gen måtte blive meget dybtgående. Jeg tror, alle i udvalget kan være enige om, at dette ønske er blevet opfyldt. Vi kan glæde os over, at det er lykkedes at komme igennem med denne reform i enighed bortset fra en enkelt undtagelse, og at det lykkedes at blive enige om væsentlige forbedringer i adoptionsloven. Jeg tror også, at vi med det adoptionslovsforlag, som her foresligger, er nået så langt, som det var realistisk, indtil der foreligger en betænkning fra ægteskabsudvalget. Det er ikke umuligt, at det, når denne betænkning kommer til at foreligge, bliver nødvendigt at se på visse bestemmelser i adoptionsloven igen.

Jeg skal ikke gå i detaljer med lovforslagene her og ændringsforslagene, men blot fremhæve et par ting.

Det første skal være den foreslåede ændring af adoptionslovsforlagets § 11, som betyder en væsentlig forbedring af plejeforældrenes stilling, således at de i videre omfang ligestilles med de biologiske forældre i retten til at påklage afgørelser, der går imod dem.

Det andet spørgsmål, jeg skal omtale, er det, hvorom vi ikke har kunnet nå til enighed i udvalget, nemlig spørgsmålet om ophevelsen af arveretten efter den biologiske slægt, hvor de konservative ikke har kunnet allereede udvalgets flertal. Ministeren bebudede her i tinget, at et sådant ændringsforslag...

Formanden: Jeg må bede om mere ro i salen.

Koch: ... at et sådant ændringsforslag nok ville komme, og vi er i socialdemokratiet helt enige i, at der bør gennemføres et sådant fuldstændigt familieskifte ved adoption, således at arveretten ikke længere kan bevares med et forbehold.

Idet jeg i øvrigt skal nøjes med at henvise til den meget udførlige og overbevisende begrundelse i udvalgsbetænkningen, kan jeg blot fremhæve, at vi hermed bringer os på linje med den ordning, man har etableret i Norge og Sverige. I Sverige er man endda gået endnu mere radikalt til værks, idet man også har ophævet de arveretlige virkninger af tidligere stiftede adoptioner. Jeg tror, det er rigtigt, at vi her i landet går mere blidt til værks og kun ophæver mulig-

[Koch.]
heden for at have arveret for fremtidige adoptionsforhold.

Jeg skal ikke herudover knytte yderligere bemærkninger til sagen, men benytte lejligheden til at takke ministeren for det meget udførlige materiale, vi har fået til belysning af de problemer, som er blevet rejst i udvalget.

Hanne Budtz: Også i mit parti synes vi, at vi har fået et godt adoptionslovsforslag at behandle, og vi er, bortset fra den undtagelse, der allerede er blevet nævnt af hr. Koch, nået til enighed i, som det nu til dags så meget hedder her i tinget, en behagelig og afslappet atmosfære, måske i modsætning til behandlingen af tidligere, privat fremsatte forslag, der var noget mere propagerende i. Der er blot et par enkelte ting, jeg har lyst til at fremhæve, og som også fremgår klart af betænkningen.

Det er fastholdt, og med god juridisk grund, at man ikke kan adoptere sit eget barn. Men som noget nyt kommer det samtidig behandlere forslag om ændring af myndighedsloven, der giver mulighed for at tillægge faderen til et barn født uden for ægteskab forældremyndigheden under ganske særlige omstændigheder. Det er endnu en styrkelse af den stilling, som faderen til et barn født uden for ægteskab har, om end på et meget begrænset område.

Jeg synes også, det er meget vigtigt, at samtykkeerklæringen nu undergives en meget betydelig garanti fra den afgivende mor eller forældre derved, at den, der giver samtykke, skal møde personligt frem, at det tidligt kan ske 3 måneder efter fødslen, og at man får en grundig vejledning om retsvirkningerne.

Hvad der har været meget væsentligt i hele diskussionen om adoptivbørn, er, om et én gang givet samtykke fortsat skulle kunne tilbagekaldes. Det kan stadig væk ske, og det er også rimeligt. Det, der vel har været særlig diskussion om tidligere, har været, om der skulle gives frist for tilbagekaldelsen af samtykket. Det har man med god grund ikke givet, for det er så vigtigt, at vi får smidige regler på så menneskeligt afgørende områder som dette. Dertil kommer det vigtige, at adoptionen dog kan bevilges, selv om man har tilbagekaldt et samtykke, når

det er et særligt hensyn til barnets tarv, der gør sig gældende, og det altså ikke er rimeligt begrundet at trække det tilbage.

Det, der har været kernen i hele den tidligere diskussion, har været problemet om de glømte børn på institutionerne, som ikke havde kontakt med deres forældre, og som der ikke var mulighed for at bortadoptere imod forældrenes samtykke. Det er godt, at vi nu får mulighed derfor, det er mit parti enig i. På den anden side er det klart, at det må være helt afgørende garantier for, at det er den eneste rigtige mulighed — selvfølgelig først og fremmest af hensyn til barnet. Det er jo nu engang sådan, at med det fulde familieskifte er det pågældende barn ikke længere de biologiske forældres barn, når det først imod deres ønske er bortadoptet. Det er klart, at der i betingelserne derfor har skullet gives særlige garantier for, at det er barnets tarv, der afgørende tilsiger det, og om måden, det gøres på, for det er et nyt og uprøvet område. Det er også derfor, vi har fået den ændring af retsplejeloven, vi også behandler i dag, om prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke. Det er da værd at fremhæve, at også plejeforældrene nu får en mulighed for at få afgørelser prøvet.

Jeg har netop spurgt socialministeren, om det var muligt at få sagt her fra folketingets talerstol, hvorledes det i tilfælde af, at barnets forældre dør og det derfor kan blive bortadoptet, forholder sig med bedstforældrenes retigheder i forhold til andre muligheder. Det er ikke noget, jeg vil forlange justitsministeren skal svare på. Men jeg har forstået, at hvis det er muligt, vil socialministeren kunne og meddele det her i dag. Jeg føler trang til at give udtryk for det håb, at det, når problemet om de glømte børn og muligheden for at få dem bortadoptet bliver taget op her, også kan komme de større børn til gode. Vi ved jo, at de fleste forældre, der vil adoptere, helst vil adoptere små børn, som de selv kan præge. Vi ved også, at der på institutionerne netop er større børn, børn i en alder, hvor det er vanskeligere at få andre til at tage sig af dem. Jeg håber enderligt, at mange mennesker vil betragte denne mulighed som en udfordring til at gøre den endnu større indsats, det måske er at tage et noget større barn til sig. Jeg vil gerne fremhæve, at den i dag gæl-

[Hanne Budtz.]
dende mulighed for ophævelse af adoption, såfremt det viser sig, at barnet er åndsavvagt eller lider af sindssygdom, nu ophæves. Begrundelsen derfor er, at der ikke længere er tale om en økonomisk byrde for de forældre, der har fået et meget lille barn og ikke har kunnet vide, at det var åndsavvagt eller sindssygt, idet det offentlige betaler mindst ophold på institutioner. Det har socialministeren oplyst i udvalget. Men selvfølgelig må vi konstaterer, at i det øjeblik adoptionen ikke kan ophæves, følger deraf, at barnets arveret efter adoptivforældrene bevares. Det har vi ikke noget som helst ønske om at ændre, man skal blot være klar over det.

En ny adoption medfører automatisk ophævelse af en tidligere adoption. Vi ser i praksis navnlig de tilfælde, hvor en mor ved nyt ægteskab leder sin nye ægtefælle adoptere barnet. Når ægteskabet så opløses og hun eventuelt indgår et nyt ægteskab, kan der blive tale om en ny adoption. Jeg håber — og jeg er sikker på, at ordningen praktiseres således fra ministeriets side — at det ikke medfører, at man alt for hyppigt får en ny adoptivfar. Det er nemlig en grundlæggende ændring, der i så fald sker. Der er ikke blot tale om en stedfar eller en plejefar, men om et adoptivforhold med alle de samme virkninger, som hvis det var den pågældendes eget barn.

Det er rigtigt, som hr. Koch fremhævede, og som det fremgår af betænkningen, at det konservative folkeparti har ønsket at bevare den mulighed, der er i den gældende lov for at forbeholde et adoptivbarns arveret efter den naturlige slægt. Da vi vedtog adoptionsloven i 1956, var vi klar over, at i langt de fleste tilfælde ville det blive en såkaldt „stærk adoption“, hvor der skete et fuldstændigt familieskifte. Men man indførte den mulighed, at barnet kunne bevare sin arveret efter sin naturlige slægt. Det føles jo ofte helt unaturligt, hvis det ikke kan ske. Hvis f. eks. begge barnets forældre dør — og nu til dags ser man desværre så mange trafikulykker, hvor begge forældre omkommer — kan det være naturligt, at slægtninge eller måske naboer eller gode venner adopterer barnet eller børnene, og i så tilfælde forekommer det os i det konservative folkeparti urimeligt, at barnet ikke kan bevare arveretten efter bedsteforældre f. eks. Jeg er

ganske klar over de udmærkede begrundelser, der er givet for det modsatte: klarheden og enkeltheden i praktiseringen deraf. Men der er forhold i tilværelsen, hvor man ikke kan indrette lovgivningen alene efter, hvad der er klart og let at administrere. Der må i lovgivningen være et hensyn ikke til mennesker, men til mennesket. Jeg erkender, at det vil være urimeligt at have dobbelt arveret, f. eks. både som barn og som barnebarn, men det tror jeg også ordnes i praksis fra ministeriets side.

Jeg vil gøre opmærksom på, at man i kommissionsbetænkningen ikke kunne blive enige om at foreslå muligheden for bevarelse af arveret efter den naturlige slægt opretholdt. Jeg ved også godt, at man altid kan henvise til, at slægtningene kan oprette et testamente; men vi ved alle, at de testamenter, der skulle oprettes, som regel ikke bliver det; det er ofte for sent, og så kommer vi i en situation, der i virkeligheden er modstridende med slægten og personernes ønsket.

Nu får vi en ny adoptionslov, som vi i øvrigt er enige om. Der er meget nyt i den. Jeg håber ikke, at den skal ændres lige med det samme, selv om praksis kan vise, at det kan blive nødvendigt. Det er nemlig sådan, at det, når man skal rådgive folk vedrørende adoption, eller når folk selv skal søge oplysninger om deres adoptivforhold, adoptionsforhold, kan være besværligt at afgøre, hvordan retighederne er. Det kan være lidt besværligt at finde ud af al den megen lovgivning, om en adoption er fra før 1923, om den ligger mellem 1923 og 1957, mellem 1957 og 1972 — bl. a. med henblik på de fortsat gældende arveretsforhold fra den tid, selv om jeg ved de ikke er mange — eller den er fra 1972 og fremefter.

Det er mit håb, at den nye adoptionslov viser sig at være så god, at der ikke sker ændringer af den foreløbig, for det er den slags alvorlige retforhold jo i almindelighed ikke tjent med. Den har fuld tilslutning fra det konservative folkeparti med den undtagelse, jeg nu har gennemgået.

Nathalie Lindt: Jeg kan på mit partis vegne udtale, at vi er glade for den udvikling, der er sket i denne sag.

Ved første behandling havde jeg lejlighed til at nævne et problem, som det nu er lykkedes i enighed at løse, spørgsmålet om ple-

[Mathalie Lind.]

forældres adgang til i visse tilfælde at indbringe afgørelser for en højere administrativ myndighed eller for domstolene. Jeg vil varmt takke ministeren, ikke blot for velvilje, men for en efter mit indtryk endda meget stor personlig indsats for at få dette problem løst. Jeg forventer, at vi i næste samling igen kommer til at beskæftige os med det, når socialministerens forslag til lov om ændring af den nuværende børneforsorgslov kommer frem. Men når vi i det arbejde, vi har gjort her, hele tiden har haft barnets tarv for øje, er det også vigtigt, at plejeforsældrene kan få adgang til en lige så alsidig vurdering af forholdene som de naturlige forældre.

Jeg skal ikke knytte mange ord til disse lovforslag, fordi vi har tilkendegivet vores principielle stilling ved første behandling, og vi har haft en grundig udvalgsbehandling. Jeg skal blot på mit partis vegne takke for det, der foreslås om ankerreglerne, og for de tilslagn, der er givet, og sige, at vi vil stemme for det ændringsforslag, det konservative folkparti ikke kan være med til. Vi må fastholde, at ved en adoption skal der ske fuldt familieskifte, og at den interesse, der kan være for at bevare arveforholdene mellem den naturlige slægt og barnet, kan tilgodeses ved testamentet. Vi har fæstet os ved den vanskelighed, der ellers ville blive for skifteretterne, og først og fremmest den tilfældighed, afgørelserne kunne blive præget af, og ligeledes har vi fæstet os ved, at rent arveafgiftsmæssigt vil der ikke være forskel på, om der tillægges arveret ved testamentet, eller om det sker ifølge loven.

Derfor er jeg tilfreds med de resultater, der er opnået under dette udvalgsarbejde, og jeg takker som sagt ministeren for velvilje.

Valbak: Hovedpunktet i de adoptionslovforslag, som her er til anden behandling, har været nydannelsen vedrørende samtykke og tvangslovgivning vedrørende adoption. Problemet for ministeren har været med det oplæg, der er kommet, at finde en balance. På den ene side har vi børneforsorgslovens tilbud om at hjælpe til at fastholde forbindelsen mellem barn og biologiske forældre, på den anden side behovet for regler, der giver hjemmel til i særlige tilfælde at gøre brud på denne linje under hensyntagen til barnets

tarv i det konkrete tilfælde. Det forslag, vi havde til første behandling for et halvt års tid siden, og som nu her er til anden behandling, var efter min mening bedre egnet end gældende retstilstand til at balancere disse to hensyn af.

Her ved anden behandling skal vi vel særlig tage stilling til et ændringsforslag, tiltrædt af hele udvalget, om det, der var hovedsigtet, ændringsforslaget om, at plejeforsældre og børneforsorg her adgang til på linje med de biologiske forældre at få overværghedsafslag prøvet ved retten. Så vidt jeg kan skønne, giver dette ændringsforslag, hvis det bliver gennemført, en endnu bedre balance over for de to hensyn, som jeg nævnte, så det kan vi med denne begrundelse gå ind for.

Drøftelserne i udvalget har været meget grundige og derfor vel også noget langvarige, inden vi nåede igennem til dette og de øvrige ændringsforslag. Derfor er det rimeligt, som det også er foreslået, at hensyn til administrationen at give en ny ikrafttrædelsesdato med den virkning, at lovens ikrafttræden først bliver tre måneder efter, hvad der oprindeligt var lagt op til. Det må vi tage med.

For mit vedkommende tilsagde jeg ved første behandling medvirken til, at denne sag skulle få en let gang igennem tinget. Det vil jeg fortsat gøre, bl. a. ved nu at afslutte mine bemærkninger med at sige, at vi går ind for samtlige de ændringsforslag, der er stillet.

Ruth Olsen: Jeg har ikke noget at tilføje ud over, at jeg håber, at det i det cirkulære, som påtænkes udsendt af justitsministeriet, klart og tydeligt bliver pålagt de adoptionsformidende instanser at give grundig vejledning om de eksisterende muligheder for social støtte, hvis vedkommende vælger at beholde barnet i stedet for at bortadoptere det. I adoptionsudvalgets betænkning står det:

„Man bør således bl. a. orientere barnets forældre om de muligheder for støtte, der efter den sociale lovgivning kan komme i betragtning“.

Jeg mener, at ordet „bør“ er for mildt. Jeg synes, der skal stå, at der skal gives denne orientering, og at der skal være automatik i det, så man ikke kan modtage en

Folketingets forhandlinger. (396)

6319

29/5 72: 2. beh. af f. t. adoptionslov m. m.

6320

[Ruth Olsen.]
samtykkeerklæring, der nu bliver så meget mere bindende, uden at man har sikkerhed for, at der er givet denne vejledning om de sociale hjælpeforanstaltninger.

Justitsministeren (K. Azzel Nielsen): Jeg vil takke udvalget for det store arbejde, der er udført, for de bemærkninger der her er kommet, for den venlighed, der også er udført over for mig, og for den forhandling, vi har haft. Jeg er enig med fru Hanne Budtz i, at forhandlingen er ført i en afslappet atmosfære. Det er anbefalelsesværdigt, vil jeg tro, i de fleste lovgivningsanledninger, men da ganske særlig når det drejer sig om et lovgivningsanliggende som det, vi her behandler.

Jeg vil så gerne sige, at når der er stillet så mange ændringsforslag af justitsministeren efter lovforslagernes fremsættelse, som tilfældet har været, skyldes det, at vi skyndte os at komme med lovforslagene, inden vi havde nået at få udvalgsbetænkningen ud til høring. Det er helt oplagt, at vi har måttet tage hensyn til de meget sagkyndige forslag, som er kommet fra de forskellige høringsinstanser. Det har altså givet disse ændringsforslag, og jeg er glad for, at disse ændringsforslag sammen med de oprindelige forslag har fået en så positiv modtagelse i udvalget.

Jeg skal sige til hr. Koch, at selv om jeg er enig med dem, der mener, at vi ikke skal ændre loven for tit, og at vi nu har fået så god en lov, at vi må håbe, at den kan blive stående, kan det ske, at søgteskabsløvsmissionen kan give anledning til ændringer. Men det må vi jo arvente.

Så vil jeg i øvrigt anbefale ændringsforslaget om det fulde familieskifte, sådan at også arveretten til den oprindelige biologiske familie ophæves ved adoptionen.

Jeg synes, at betænkningen, der gengiver Dommerfuldmægtighedsforeningens indlæg i spørgsmålet herom, er meget fyldstøgende og overbevisende i sin argumentation. Jeg skal ikke luste de konservative for, at de

mener, at vi skal bevare muligheden. Men jeg synes, der er grund til at pege på, at ved det fulde familieskifte opnår vi en lettere administrerbar ordning, som Dommerfuldmægtighedsforeningen peger på, og endvidere opnår vi, som jeg også synes man skal lægge vægt på, at vi på det punkt får nogenlunde lighed med de regler, der gælder i Norge og Sverige.

Fru Hanne Budtz nævnte den ændring, der sker i myndighedsloven, sådan at faderen til et barn født uden for søgteskab kan få forældremyndigheden, og sagde, at det forhåbentlig ikke blev noget, som skete ret tit. Det ligger vist i sagens natur, og det fremgår vel både af bestemmelsens formulering og motiverne til den, at i forhold til det antal børn, som fødes uden for søgteskab, vil det være i meget sjældne tilfælde, faderen får forældremyndigheden.

Fru Nathalie Lind og for øvrigt også hr. Valbak nævnte den nye regel om plejeforsældrenes adgang til at anke en afgørelse. Jeg er glad for, at den er kommet med, vil jeg gerne bekræfte. Nu må vi så vente på den tilsvarende ændring i børne- og ungdomsfor-sorgsloven i næste samling, som socialministeren har stillet i udsigt. Jeg tror, det vil forhindre nogle af de tragedier, vi har haft, når en afgørelse går plejeforsældrene imod — og det er jo den slags, der kan afstedkomme de store tragedier, selv om de ikke er mange i antal — vil denne adgang i hvert fald inddebære, at de pågældende kan forstå, at de har prøvet den yderste mulighed, selv om den endelige afgørelse også går dem imod.

Jeg synes, hr. Valbak med rette pegede på, at man skal søge at fremme balancen mellem det, som man benævnte tilbudsordningen, og så de sjældne tilfælde af tvangsadoption, eller skal vi hellere kalde det adoption uden forældresamtale. Han nævnte også, at balancen vil blive bedre, efter at vi har fået denne ankesadgang for plejeforsældrene. Det er jeg enig med ham i.

Fru Ruth Olsen sagde, at det cirkulære, som skal sendes ud, når loven er vedtaget, bør — nu siger jeg „bør“ — indeholde et

[Justitsministeren.]

grundig vejledning om, at man i givet fald kan beholde barnet, og en vejledning om hvilke hjælpeforanstaltninger der står til rådighed for den mor, der foretrækker at beholde sit barn. Jeg er enig i synspunktet, men jeg tror ikke, det vil medføre nogen realitetssædning, om man ændrer ordet "ber" til "skal". Vi har erfaring for, at når justitsministeriet over for andre myndigheder giver udtryk for, at noget "ber" være sådan eller sådan, så opfattes det, jeg tror til 100 pct., som om der stod "skal".

Herved sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til adoptionslov.

§§ 1-4, ændringsforslag nr. 1, § 5, således ændret, § 6, ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 7, § 7 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 3, § 8, således ændret, §§ 9 og 10, ændringsforslag nr. 4 om en ny affattelse af § 11, § 11 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 5 om en ny affattelse af § 12, § 12 i den ændrede affattelse og §§ 13-16 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6 vedtoges ved, at § 17 forkastedes med 108 stemmer mod 31.

§ 18, ændringsforslag nr. 7, § 19, således ændret, ændringsforslag nr. 8, § 20, således ændret, §§ 21-25, ændringsforslag nr. 9 om indsvættelse af en ny paragraf, §§ 26-27, ændringsforslag nr. 10 om en ny affattelse af § 28, § 28 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 11 om en ny affattelse af § 29, § 29 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 12 om indsvættelse af tre nye paragraffer og §§ 30-31 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden for nyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedta-

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af myndighedsloven. (Foreldremyndighed over børn uden for ægtekab).

§ 1, ændringsforslaget om en ny affattelse af § 2, § 2 i den ændrede affattelse og § 3 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden for nyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedta-

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke).

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den ændrede affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden for nyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedta-

Forhandlingerne i Ketyingsåret 1971-72. Nr. 57

Sp. 6411, den 15. 1972.

rammer er der imidlertid gjort en undtagelse, og det er det, jeg synes er vigtigt at få understreget her, en undtagelse, der også er af generel karakter, idet det nemlig udtrykkeligt siges: medmindre ansøgeren er nært beslægtet med barnet eller andre særlige forhold, der f. eks. eksisterer mellem bedeternetop indsat for at tilgodese de slægtkabsforhold, der f. eks. eksisterer mellem bedetforældre og børnebørn. Det er derfor helt i strid med cirkulerets mening, hvis børneværnene generelt inddrager den holdning, at bedsteforældre på forhånd må anses for uegnede. Vi vil derfor i forbindelse med det cirkulære, der skal udsendes her omkring adoptionslovens vedtagelse, understrege over for børneværnene, at cirkulæret skal efterkommes, således at eventuelle misforståelser kan undrøddes.

Hanne Budtz: Jeg vil gerne takke socialministeren for denne oplysning, som jeg mener har interesse i vide kredse, vedrørende bedetforældrenes særlige adgang til at få plejetilladelse.

Herved sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

Vedtoges enstemmigt med 129 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

nr. 279 den 2. juni 1972

Forslag

til

Adoptionslov.

(Vedtaget af Folketinget ved 3. behandling den 29. maj 1972).

Kapitel 1.

Betingelser.

§ 1. Adoption meddeles ved bevilling, der udfærdiges af overværgigheden.

§ 2. Adoption må kun bevilges, når den efter foretagen undersøgelse kan antages at være til gavn for den, som ønskes adopteret, og denne enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos denne, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen.

§ 3. Bevilling til adoption af eget barn kan ikke meddeles.

§ 4. Bevilling til adoption kan kun meddeles den, som er fyldt 25 år. Når særlige grunde taler derfor, kan bevilling dog meddeles den, som er fyldt 20 år.

§ 5. Den, som er gift, kan kun adoptere sammen med sin ægtefælle, medmindre denne er forsvundet eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftmæssigt. Dog kan den ene ægtefælle med den andens samtykke adoptere dennes barn eller adoptivbarn.

§ 6. Kun ægtefæller kan adoptere sammen.

§ 7. Er den, der ønskes adopteret, fyldt 12 år, bør bevillingen ikke meddeles uden den pågældendes samtykke, medmindre indhentelse af samtykket skønnes at være til skade for barnet.

Stk. 2. Samtykket skal afgives under personligt fremmøde for overværgigheden eller for anden myndighed eller institution, der er godkendt i medfør af § 8, stk. 1. Myndigheden eller institutionen skal gøre barnet bekendt med adoptionens betydning.

§ 7. Adoption af en person under 18 år kræver samtykke fra forældrene.

Stk. 2. Hvis den ene af forældrene er uden del i forældremyndigheden, forsvundet eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftmæssigt, kræves kun samtykke fra den anden.

Stk. 3. Gælder det i stk. 2 ånførte begge forældrene, kræves samtykke fra værge.

§ 8. Samtykke efter § 7 skal afgives skriftligt under personligt fremmøde for overværgigheden eller for anden myndighed eller institution, som er godkendt dertil af justitsministeren.

Stk. 2. Samtykke kan ikke modtages før 3 måneder efter barnets fødsel, medmindre ganske særlige forhold foreligger.

Stk. 3. Forinden samtykket inddrages, skal forældrene (værgeren) være vejledt om adoptionens og samtykkets retsvirkninger.

Stk. 4. Samtykke kan meddeles til, at barnet adopteres af den, som udpeges af en myndighed eller institution, som har beføjelse til at medvirke ved adoption af børn.

Stk. 5. Justitsministeren kan bestemme, at samtykke afgivet for en udenlandsk myndighed eller institution ligestilles med samtykke afgivet for dansk myndighed eller

institution, og kan i så fald tillade afvigelse fra reglerne i stk. 1-3.

§ 9. Tilbagekaldes et i overensstemmelse med § 8 meddelt samtykke, kan adoptionsbevilling dog meddeles, såfremt tilbagekaldelsen under særlig hensyntagen til barnets tarv ikke er rimeligt begrundet.

Stk. 2. Selv om der ikke kan opnås samtykke efter § 7, kan adoptionsbevilling dog i særlige tilfælde meddeles, såfremt hensynet til barnets tarv afgørende tilsiger dette. Er barnet undergivet børne- og ungdomsomsorg kræves samtykke fra landsnævnet for børne- og ungdomsomsorg.

§ 10. Overevrigheden kan på begæring af landsnævnet for børne- og ungdomsomsorg meddele tilladelse til, at et barn, der er undergivet børne- og ungdomsomsorg, senere bortadopter, selv om samtykke efter § 7 ikke kan opnås. Tilladelse kan kun meddeles under de i § 9, stk. 2, nævnte betingelser.

§ 11. Beslutter overevrigheden, at bevilling eller tilladelse efter §§ 9 eller 10 skal meddeles, selv om samtykke til adoption efter § 7 ikke foreligger, underrettes foreldrene eller værgeren herom. Beslutter overevrigheden, at der ikke kan meddeles bevilling efter § 9, stk. 1, underrettes den, der søger om adoption eller har barnet i pleje med henblik på adoption. Bestlutningen skal være skriftlig og udleveres af overevrigheden til de pågældende personligt eller forkyndes for dem. Inden 14 dage efter, at de har modtaget beslutningen, eller efter forkyndelsen kan de forlange sagen forelagt for justitsministeren eller indbragt for retten. Overevrigheden kan, når særlige grunde taler derfor, fastsætte en længere frist eller inden fristens udløb forlænge denne. Bestlutningen skal indeholde oplysning om adgangen til at få afgørelsen prøvet af justitsministeren og domstolene og om fristen herfor.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis en afgørelse efter §§ 9 eller 10 træffes eller opretholdes af justitsministeren.

Stk. 3. Justitsministeren kan ikke prøve afgørelse, hvis anmodning om forelæggelse

for ministeren modtages efter udløbet af fristen i stk. 1.

Stk. 4. Modtager overevrigheden anmodning om, at beslutningen prøves af retten, indbringer overevrigheden sagen efter reglerne i retsplejelovens kap. 43 b, medmindre bevilling er udfærdiget efter udløbet af fristen i stk. 1.

Stk. 5. Oprætter retten overevrighedsens eller justitsministerens beslutning om, at bevilling eller tilladelse efter §§ 9 eller 10 skal meddeles, eller beslutter retten, at bevilling kan meddeles, selv om samtykke er tilbagekaldt, kan bevilling ikke meddeles, før anke- eller kærefristen er udløbet, uden at anke eller kære er iværksat. Det samme gælder, hvis retten afviser prøvelse, jft. retsplejelovens § 475 b, stk. 4.

§ 12. Har overevrigheden besluttet, at der bør ses bort fra, at samtykke til adoption ikke foreligger, kan barnet, såfremt det opholder sig hos den, der søger adoption, ikke af forældremyndighedens indehaver fjernes fra ansøgerens hjem under adoptionens behandling. Det samme gælder, hvis landsnævnet for børne- og ungdomsomsorg har givet samtykke efter § 9, stk. 2, pkt., eller fremsat begæring efter § 10.

§ 13. Fra forældre, hvis samtykke ikke kræves efter § 7, stk. 1-2, skal der, inden afgørelse træffes, indhentes en erklæring, medmindre dette skønnes at ville kunne være til væsentlig skade for barnet eller at ville medføre en uforholdsmæssig forsinkelse af sagen.

§ 14. Den, som er umyndiggjort, må ikke adopteres, uden at erklæring er indhentet fra værgeren.

§ 15. Inden der meddeles bevilling til adoption, skal det søges oplyst, om der fra nogen af siderne er betalt eller skal betales vederlag, og i bekræftende fald, hvor stort dette er. Herom kan skriftlig erklæring afkræves alle vedkommende.

Stk. 2. Ydes der adoptanten vederlag, kan bevillingen gøres aflægsig af, at vederlaget helt eller delvis sikres anvendt til bedste for adoptivbarnet.

Kapitel 2.

Retsvæbninger.

§ 16. Ved adoption indtræder samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn som mellem forældre og deres søgtebarn, og barnet og dets livsarvinger arver og arves af adoptanten og dennes slægt, som om adoptivbarnet var adoptantens eget barn. Samtidig bortfalder retsforholdet mellem adoptivbarnet og dets virkelige slægt.

Stk. 2. Såfremt en søgtefælle adopterer sin søgtefælles barn eller adoptivbarn, får barnet i forhold til søgtefællerne samme retsstilling, som om det var deres fælles barn.

Stk. 3. Med hensyn til adoptivbarnets navn gælder reglerne i lovgivningen om personnavne.

§ 17. Adoption giver ikke successionsret til len, stamhuse eller andre fideikommiss, medmindre dette særlig er hjemlet.

Kapitel 3.

Ophævelse.

§ 18. Adoptivforholdet kan ophæves af justitsministeren, når adoptanten og adoptivbarnet er enige derom. Er nogen af parterne umyndiggjort, skal erklæring fra værgeren indhentes.

Stk. 2. Er barnet mindrerigt, kan ophævelse efter stk. 1 finde sted, når adoptanten og adoptivbarnets virkelige forældre er enige derom og ophævelsen skønnes at være bedst stemmende med barnets tarv. Er adoptivbarnet fyldt 12 år, kræves også samtykke fra dette.

Stk. 3. Når adoptanterne er døde, kan justitsministeren på begæring af forældrene ophæve adoptivforholdet, såfremt dette skønnes bedst stemmende med barnets tarv. Er adoptivbarnet fyldt 12 år, kræves samtykke fra dette.

§ 19. Adoptivforholdet bliver efter påstand at ophæve ved dom, såfremt adoptanten har forset sig groft mod barnet eller i væsentlig grad forsommer de ham ifølge adoptionen påhvillende forpligtelser, eller såfremt ophævelse i øvrigt skønnes at være af væsentlig betydning for adoptivbarnet.

Stk. 2. Sag om ophævelse anlægges af adoptivbarnet. Hvis barnet er umyndigt eller på grund af sindssygdом, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftmæssigt, anlægges søgen af barnets værge, af dets virkelige fader eller moder eller af justitsministeren eller den, han bemyndiger dertil.

§ 20. Hvis søgtefæller har fælles adoptivbarn, kan adoptivforholdet kun ophæves over for dem begge.

Stk. 2. I de i § 19 nævnte tilfælde kan ophævelse ske, selv om de dér nævnte forhold kun gælder den ene af adoptanterne.

§ 21. Kan der ikke efter retsplejelovens almindelige regler påvises noget værnething, for hvilket sag til ophævelse af et adoptivforhold kan indbringes, anlægges sagen ved den ret, som justitsministeren bestemmer.

§ 22. Ved ny adoption anses det tidligere adoptivforhold for ophævet, jfr. dog § 16, stk. 2.

§ 23. Ved ophævelse bortfalder retsvirkningerne af adoptionen mellem adoptivbarnet og adoptanten og dennes slægt. Når særlige grunde taler derfor, kan retten ved ophævelse efter § 19 bestemme, at adoptanten skal betale bidrag til barnets underhold.

Stk. 2. Ophæves adoptivforholdet i medfør af § 18, stk. 2 eller 3, genindtræder barnet i retsforholdet til den virkelige slægt.

Stk. 3. I de i § 19 nævnte tilfælde kan retten under hensyntagen til anledningen til ophævelsen, barnets alder og de øvrige omstændigheder bestemme, at retsforholdet mellem barnet og dets virkelige slægt skal genopstå.

Stk. 4. I øvrigt genindtræder ingen retsvirkninger i forhold til den virkelige slægt.

§ 24. Forud for ophævelsen af et adoptivforhold i medfør af § 19 skal retten så vidt muligt lade indhente erklæring fra de personer, hvis samtykke eller erklæring kræves til adoptionsbevillingens meddelelse. Retten kan dog, når særlige forhold taler derfor og der ikke er spørgsmål om at lade retsforholdet til den virkelige slægt genopstå, bestemme, at sådan erklæring ikke skal indhentes.

Kapitel 4.

Forskellige bestemmelser.

§ 25. Justitsministeren fastsætter regler om adoptionsagens behandling, herunder om indholdet af ansøgninger om adoption in. v. og om afgivelse af santykke til adoption, jfr. §§ 6 og 8.

§ 26. Ved overenskomst med fremmed stat kan det bestemmes, at dennes statsborgere kun kan adoptere eller adopteres her i landet under bestemte, traktatmæssigt fastsatte betingelser.

Stk. 2. Tilvarende bestemmelser kan træffes med hensyn til ophævelse af adoptivforholdet, når adoptanten er fremmed statsborger.

§ 27. Med hensyn til bestemt angivne fremmede stater kan det ved kongelig anordning fastsættes, at danske statsborgere kun under bestemte betingelser kan adoptere eller adopteres i vedkommende stat.

Stk. 2. På samme måde kan det bestemmes, at adoptivforholdet ikke kan hævnes i fremmed stat med virkning her i riget, når adoptanten er dansk statsborger.

Kapitel 5.

Ikræftværelsesbestemmelser m. v.

§ 28. Loven træder i kraft den 1. oktober 1972.

§ 29. Reglerne i § 6, stk. 2, og § 8 anvendes ikke på santykke meddelt før lovens ikrafttræden.

§ 30. Kapitel 2 anvendes på:

- 1) adoptivforhold stiftet den 1. januar 1957 eller senere,
- 2) adoptivforhold stiftet før den 1. januar 1957, når der efter § 32, stk. 2, er tillagt bevillingen retsvirkninger efter kap. 2, og
- 3) adoptivforhold stiftet før den 1. januar 1957, når der efter § 27, stk. 2, i lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption er tillagt bevillingen retsvirkninger efter den nævnte lovs § 13 jfr. § 12.

Stk. 2. Uanset stk. 1, nr. 1, anvendes bestemmelsen i § 13, stk. 2, 2. pkt., i lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption på adoptionsbevillinger meddelt før lovens ikrafttræden med bestemmelse om, at barnets arveret efter den virkelige slægt bevares.

§ 31. Kap. 3 anvendes også på adoptivforhold stiftet før lovens ikrafttræden.

§ 32. For adoptivforhold, som er stiftet før den 1. januar 1957, og som ikke er omfattet af § 30, stk. 1, nr. 2 eller 3, gælder lov nr. 87 af 26. marts 1923 om adoption bortset fra § 13, stk. 2, og §§ 18-24.

Stk. 2. Justitsministeren kan, når omstændighederne taler derfor, tillægge adoptivforhold stiftet før den 1. januar 1957 retsvirkninger efter nærværende lovs kap. 2.

§ 33. Fra lovens ikrafttræden ophæves lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption.

§ 34. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Cirkulære om adoption.

Kapitel 1.

Adoptionsagen.

§ 1. Overvrigheden forelægger en ansøgning om adoption for justitsministeriet, hvis:

- 1) ansøgeren ikke har bopæl her i landet,
- 2) barnet ikke er dansk statsborger, medmindre det ansøges om adoption af søgte fælles barn eller adoptivbarn, og barnet er statsborger i Finland, Island, Norge eller Sverige og bosat i Danmark,
- 3) santykke til adoptionen er afgivet i udlandet, jfr. bekendtgørelsen om adoption § 23, eller
- 4) det søges om adoption uden forældre santykke, jfr. adoptionslovens § 9.

Stk. 2. Overvrigheden forelægger en ansøgning om tilladelse til senere bortadoption, jfr. lovens § 10, for justitsministeriet.

§ 3. Overvrigheden forelægger en ansøgning fra faderen til et barn uden for ægteskab om overførelse af forældremyndigheden efter myndighedslovens § 28, stk. 2, for justitsministeriet, hvis moderen har tilbagekaldt sit adoptionsantykke, jfr. lovens § 9, stk. 1.

§ 2. Hvis en adoptionssag er behandlet af en nødtrethjælpsinstitution, en plejehjemsforening under hovedbestyrelsen for De danske Plejehjemsforeninger eller direktoratet for Københavns børne- og ungdomsværn, kan sagen i almindelighed afgøres på grundlag af oplysninger fra disse institutioner og foreninger, og afhøring af ansøgeren eller andre vil ikke være påkrævet. Tilens bør de nødvendige oplysninger søges tilvejebragt ved henvendelse til ansøgeren eller dennes advokat eller med bistand fra børne- og ungdomsværnet, jfr. også § 3.

politirapport vil derfor i almindelighed kunne undgås.

§ 3. Overvrigheden indhenter en erklæring fra børne- og ungdomsværnet om, hvorvidt ansøgeren efter de regler, der gælder for at plejetilladelser, opfylder betingelserne for at have et barn i pleje med henblik på adoption. Det skal oplyses, hvilke undersøgelser der ligger til grund for erklæringen, og om der har foreligget særlige forhold, der kan gøre det tvivlsomt, om adoption er til gavn for barnet, jfr. navnlig § 4. I bekræftende fald skal det materiale, der har foreligget for børneværnet, medsendes erklæringen til overvrigheden.

Stk. 2. Det vil i almindelighed være unødigt at indhente erklæring fra børne- og ungdomsværnet, hvis:

- 1) der ansøges om adoption af søgtefælles barn eller adoptivbarn,
- 2) adoptionssagen er behandlet af en nødtrethjælpsinstitution, en plejehjemsforening under hovedbestyrelsen for De danske Plejehjemsforeninger, eller
- 3) barnet er fyldt 18 år og ikke er underlagt børne- og ungdomsværnet.

§ 4. Bortset fra tilfælde, hvor ansøgeren søger bevilling til adoption af søgtefælles barn eller adoptivbarn, skal overvrigheden indhente fuldstændig straffattest for ansøgeren, såfremt denne har meddelt santykke hertil. Dette gælder ikke, hvis en anden myndighed eller institution har tilvejebragt en ny straffattest i anledning af adoptionsagen.

Stk. 2. Hvis de oplysninger om ansøgerens økonomiske forhold, der foreligger, giver anledning dertil, skal der tilvejebringes oplysning om, hvorvidt ansøgeren modtager eller

adopteret af den, som udpeges af en myndighed, institution, forening eller person, som har tilladelse til at medvirke ved adoption af børn.

- 5) den, der har medvirket ved adoptionen,
- 6) rigesregistret, Politigården, 1567 København V, hvis barnet er fyldt 15 år og får navneforandring ved bevillingen, og
- 7) rigspolitichefen, tilsynet med udlændinge, hvis barnet ikke er statsborger i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige.

§ 21. Skal et vederlag for adoptionen efter § 8 indsettes i overfornyrderiet, sendes en genpart af bevillingen til overfornyrderiet med oplysning om vederlaget.

§ 22. Er barnet ikke dansk statsborger, og fremgår det af ansøgningen, at der ønskes tillagt det dansk statsborgerskab, jfr. bekendtgørelsens § 15, sendes en genpart af bevillingen vedlagt sagens akter, herunder de originale attester vedrørende adoptivforældrene og barnet, til indenrigsministeriet.

§ 23. Ved adoption af børn fra Finland, Island, Norge, Sverige og Forbundsrepublikken Tyskland sendes en genpart af bevillingen og fotokopi af sagens akter, herunder attesterne vedrørende adoptivforældrene, barnet, de virkelige forældre samt vedkommende udenlandske myndigheders erklæringer, til justitsministeriet med henblik på underretning af de udenlandske myndigheder.

§ 24. Har der før adoptionen været svarer bidrag til barnets underhold i henhold til en af overvrigheden udfærdiget bidragsresolution, skal den overvrighed, der har udfærdiget adoptionsbevillingen, sørge for, at bidragsresolutionen forsynes med påtegning om adoptionen og om, at bidragspligten er bortfaldet, samt sende meddelelse herom til den overvrighed, der har udfærdiget bidragsresolution, og, hvis der er flere bidragspligtige, til socialstyrelsen.

§ 25. Overvrigheden indsender for hvert kvartal en fortegnelse til justitsministeriet over de udfærdigede bevillinger samt for hver enkelt bevilling kort, der rekvireres fra Statens Trykningskontor.

§ 26. Samtidig med bevillingens udfærdigelse udfyldes et statistikkort, der rekvireres fra Danmarks Statistik. Kortene indsendes kvartalsvis til Danmarks Statistik, Frederiksholms Kanal 27, 1220 København K., inden den 15. i januar, april, juli og oktober måned.

Kapitel 5.

Ændring af ældre adoptionsretsvirkninger.

§ 27. Der bør så vidt muligt ikke optages politirapport i anledning af sager om ændring af ældre adoptionsretsvirkninger efter lovens § 32, stk. 2.

§ 28. Er adoptionsagens akter ardiveret ved den overvrighed, hvortil ansøgningen indsendes, vedlægges de ved indsendelsen til justitsministeriet.

Kapitel 6.

Ikræfttrædelsesbestemmelser.

§ 29. Cirkuleret træder i kraft den 1. oktober 1972.

Stk. 2. Reglerne i kapitel 2 anvendes ikke på samtykke meddelt for cirkulerets ikrafttræden.

§ 30. Fra cirkulerets ikrafttræden ophæves:

- 1) cirkulære nr. 150 af 28. juni 1968 om behandlingen af adoptionsager,
- 2) cirkulære nr. 191 af 8. november 1956 om forbud mod indgåelse af ægteskab mellem adoptant og adoptivbarn, og
- 3) cirkulæreskrivelse nr. 199 af 15. december 1964 vedrørende meddelelse af opholdstilladelse til udenlandske børn, der påtænkes adopteret her i landet.

Justitsministeriet, den 25. september 1972.

K. Axel Nielsen.

/ Hornslet.

Bilag 1.

Adoption af unavngivet barn.

Adoptionsbevilling.

Der meddeles herved

(adoptivfaderens) fornavn(e) slægtsnavn (personnummer) og (adoptivmoderens) fornavn(e) slægtsnavn, født pigenavn, (personnummer),

bevilling til at adoptere

en unavngiven dreng/pige (personnummer) (ellers:), født den fødselsdag og -år i (for danske børn:) sogn, kommune, amt, (for udenlandske børn:) by, land.

Barnet får slægtsnavnet

Bilag 2.

Adoption uden navneændring.

Adoptionsbevilling.

Der meddeles herved

(adoptivfaderens) fornavn(e) slægtsnavn (personnummer) og (adoptivmoderens) fornavn(e) slægtsnavn, født pigenavn, (personnummer),

bevilling til at adoptere

(barnets) fornavn(e) slægtsnavn (personnummer) (ellers:), født den fødselsdag og -år i (for danske børn:) sogn, kommune, amt (for udenlandske børn:) by, land og døbt i/navngivet til

inden for de sidste 3 år har modtaget offentlig hjælp eller ikke har betalt forfaldne underholdsbidrag.

Stk. 3. Hvis de oplysninger om ansøgerens helbredstilstand, der foreligger, giver anledning dertil, skal overvågeren indhente en udtalelse fra sundhedsstyrelsen om, hvorvidt oplysningerne gør en adoption betænkelig.

§ 5. Overvågeren indkalder ansøgeren for at gøre hant bekendt med adoptionens retsvirkninger. Dette gælder dog ikke, hvis ansøgningen er affattet af en af de i § 2, 1. pkt., nævnte institutioner eller foreninger eller af en advokat.

§ 6. Adoptionsagen bor i almindelighed ikke stilles i bero på en eventuel faderskabs-sag. Overvågeren kan meddele bevilling uden at indhente erklæring fra den eller de søgte i sagen.

Stk. 2. Adoptionsagen skal dog stilles i bero på faderskabsagen, hvis det er muligt, at moderens nuverende eller tidligere søgte fælle kan være barnets fader, eller hvis det er sandsynligt, at en mand kan gøre brug af bestemmelsen i myndighedslovens § 28, stk. 2. Dette gælder dog ikke, hvis manden samtykker i adoptionen.

§ 7. Bevilling til at adoptere en søgt-følles adoptivbarn må kun meddeles, hvis den allerede udfærdigede bevilling har eller får tillagt retsvirkning efter lovens kapitel 2, jfr. lovens § 32, stk. 2.

§ 8. Har barnets forældre ydet, eller skal de yde vederlag for adoptionen, afgør overvågeren, om vederlaget skal indsettes i overformynderiets som tilhørende barnet, jfr. dog justitsministeriets bekendtgørelse nr. 74 af 16. marts 1972 om overformynderiets bemyndelse af umyndiges midler m. v. § 2. Det samme gælder, hvis vederlag er ydet eller skal ydes af ansøgeren, og overvågeren bevilger adoption.

§ 9. Giver sagen anledning til mistanke om overtrædelse af loven om adgang til medvirken ved anbringelse af børn, sendes adoptionssagen, efter at den er afsluttet, til politiet.

§ 10. Blanketter til ansøgning om adoption af søgtefølles barn eller adoptivbarn, jfr. bekendtgørelsens § 4, stk. 5, rekvireres fra Statens Trykningskontor.

Afgivelse af samtykke til eller erklæring om adoption.

§ 11. Bestemmer overvågeren eller mødrehjælpsinstitutionen, at et barns samtykke til adoption skal afgives skriftligt, anvendes en blanket, der rekvireres fra Statens Trykningskontor.

Stk. 2. Bestemmer overvågeren eller mødrehjælpsinstitutionen, at et barns samtykke skal afgives mundtligt, udfærdiger den en erklæring om, at samtykket er afgivet.

Stk. 3. Samtykket eller erklæringen udleveres til barnet eller den overvåger, der behandler adoptionssagen. En genpart opbevares af overvågeren eller mødrehjælpsinstitutionen.

§ 12. For et barn giver samtykke, skal det gøres bekendt med adoptionens betydning, herunder om retsvirkningerne af adoptionen og samtykket.

§ 13. Forældres eller værges samtykke til adoption afgives på en blanket, der rekvireres fra Statens Trykningskontor. Samtykket udleveres til forældrene, værgen eller, i de tilfælde, hvor ansøgeren har anmodet overvågeren eller en mødrehjælpsinstitution om at indhente samtykket, til overvågeren eller mødrehjælpsinstitutionen. Behandles adoptionssagen af en myndighed, institution, forening eller person, der har tilladelse til at medvirke ved anbringelse af børn, kan samtykket udleveres til denne. En genpart opbevares af overvågeren eller mødrehjælpsinstitutionen.

§ 14. For forældrene eller værgen giver samtykke, skal det under drafteisen med dem søges klarlagt, hvad der er baggrunden for ønsket om bortadoption. Må det antages, at ønsket skyldes personlige, sociale eller økonomiske vanskeligheder, der eventuelt vil kunne afhjælpes ved søgtefølles støttefor-

anstaltninger, skal de vejledes om de muligheder, de efter den sociale lovgivning har for at opnå betryggende forhold for barnet, herunder om muligheden for at få bistand gennem familievejledningen.

Stk. 2. For forældrene eller værgen giver samtykke, skal de vejledes om adoptionen og samtykkets retsvirkninger, herunder om lovens kapitel 2 og 3 og om lovens §§ 9 og 12.

Stk. 3. Forældrene eller værgen skal om nødvendigt gøres bekendt med, at det for barnets tarv er væsentligt, at deres beslutning træffes hurtigst muligt, jfr. dog § 15.

Stk. 4. For moderen til et barn uden for regnskab giver samtykke til adoption af barnet til andre end hendes søgtefølle, skal hun, hvis sagen giver anledning dertil, gøres bekendt med faderens retsstilling efter myndighedslovens § 28, stk. 2, og med, at faderen vil blive gjort bekendt med denne regel.

Stk. 5. Før den af forældrene til et søgtebarn, som ved separation eller skilsmisse har fået forældremyndigheden over barnet, giver samtykke til adoption, skal han eller hun gøres bekendt med reglen i søgtefølles lovens § 48 og med, at den anden af forældrene vil blive gjort bekendt med denne regel.

§ 15. Skønnes det, at forældrenes eller værgens beslutning om adoption ikke er truffet efter fornøden overvejelse, eller findes det af andre grunde betænkeligt at modtage deres samtykke, opfordres de til at overveje sagen påny, inden samtykkeerklæringen afgives.

§ 16. Tilbagekaldes et adoptionsamtykke, underretter overvågeren ansøgeren herom, vejleder ansøgeren om retsstillingen og spørger, om adoptionen herefter ønskes gennemført.

§ 17. Erklæring fra:

- 1) forældrene eller fra den af forældrene, der er uden del i forældremyndigheden, jfr. bekendtgørelsens § 10, stk. 1 og 2,
 - 2) adoptanterne eller den af adoptanterne, der er uden del i forældremyndigheden, jfr. bekendtgørelsens § 11, og
 - 3) værgen, jfr. bekendtgørelsens § 12,
- afgives på en særlig blanket, der rekvireres fra Statens Trykningskontor.

Kapitel 3.

Ansøgning om tilladelse til senere bortadoption.

§ 18. Ansøgning fra landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg om tilladelse til, at et barn, der er undergivet børne- og ungdomsforsorg, senere bortadopteres, jfr. lovens § 10, sendes til overvågeren på det sted, hvor barnets forældre eller den af dem, der har forældremyndigheden over barnet, bor, eller, hvis de ikke har bopæl her i landet, på det sted, hvor de opholder sig. Har begge forældre del i forældremyndigheden, men forskellig bopæl, sendes ansøgningen til overvågeren på det sted, hvor en af dem bor, eller, hvis ingen af dem har bopæl her i landet, på det sted, hvor en af dem opholder sig. Har forældrene eller den af dem, der har forældremyndigheden over barnet, hverken bopæl eller opholdssted her i landet, sendes ansøgningen til overvågeren på det sted, hvor barnet bor eller opholder sig.

Kapitel 4.

Bevillingens udfærdigelse.

§ 19. Adoptionsbevillingen udfærdiges på en blanket, der rekvireres fra Statens Trykningskontor, efter en af de formularer, der er optaget som bilag til cirkulæret. En genpart af bevillingen opbevares af overvågeren i sagens akter.

§ 20. Meddelelse om adoptionen sendes til:

- 1) sognepræsten på det sted, hvor barnet er døbt eller navngivet, eller, hvis barnet endnu ikke er døbt eller navngivet, til sognepræsten på det sted, hvor barnet er født,
- 2) personregistret, hvis barnet er født eller navngivet i de sønderjyske landdele,
- 3) folkeretregisteret i den kommune, hvor barnet har bopæl,
- 4) de personer, fra hvem samtykke eller erklæring er indhentet i medfør af lovens §§ 5-7 og 13-14, nedmindre den pågældende lever i søgtefølles med ansøgeren, eller barnet er udenlandsk statsborger, eller samtykke er meddelt til, at barnet

Bilag 3.

Adoption uden navneændring af barn adopteret i udlandet.

Adoptionsbevilling.

Der meddeles herved
 adoptivfaderens) fornavn(e) slægtsnavn (personnummer) og (adoptivmoderens) fornavn(e) slægtsnavn, født pigenavn, (personnummer),
 bevilling til at adoptere
 barnets) fornavn(e) slægtsnavn, født den fødselsdag og -år i by, land og døbt i/navn- givet til

Barnet/børnene er ved et dekret fra (den udenlandske myndighed) den (dato) adopteret af ovennævnte adoptanter.

Bilag 4.

Adoption med navneændring.

Adoptionsbevilling.

Der meddeles herved
 adoptivfaderens) fornavn(e) slægtsnavn (personnummer) og (adoptivmoderens) fornavn(e) slægtsnavn, født pigenavn, (personnummer),
 bevilling til at adoptere

barnets) fornavn(e) slægtsnavn (personnummer) (ellers:), født den fødselsdag og -år i for danske børn:) sogn, kommune, amt (for udenlandske børn:) by, land og døbt i/navn- givet til

Barnet/børnene får slægtsnavnet
 og fornavnet/fornavnene

ved bortfald af fornavnet/fornavnene, således at dets/deres fulde navn herefter bliver

Bekendtgørelse om adoption.

I henhold til § 25 i adoptionslov nr. 279 af 7. juni 1972, § 18, stk. 1, i lov nr. 140 af 17. maj 1961 om personnavne og lov om udlændinges adgang til landet m.v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 20 af 7. februar 1961, fastsættes:

Kapitel 1.

Adoptionsformidling.

§ 1. Henvendelse om adoption af et barn, således at barnets forældre ikke får et vide, hvem adoptanten er, jfr. § 21, stk. 2, kan ske til:

- 1) en mødrehjælpsinstitution,
- 2) en plejehjemsforening under hovedbestyrelsen for De danske Plejehjemsforeninger,
- 3) et børne- og ungdomsværn, eller
- 4) en anden myndighed, institution, forening eller person, som har tilladelse til at optræde som mellemmand ved adoption af børn under 14 år.

§ 2. Henvendelse om adoption af et barn, der ikke er statsborger i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige, kan for tiden ske til følgende organisationer, der er godkendt af justitsministeriet

- 1) „Adoption Center“, Eckersberggade 17, I, 8000 Århus C,
- 2) „Glemte Børn“, Birkerød Hovedgade 24, 3460 Birkerød, eller
- 3) „Terre des Hommes, Danmark“, Ringgade 104, 6400 Sønderborg, dog kun for så vidt angår fysisk handicappede børn og børn, der er fyldt 5 år, fra institutionen „Holt Adoption Program“ i Korea.

Stk. 2. Justitsministeriets godkendelser og ændringer i disse offentliggøres i Ministerialtidende.

Kapitel 2.

Ansegning om adoption.

§ 3. Ansegning om adoption sendes til overvrigheden på det sted, hvor ansøgeren bor. Har ansøgeren ikke bopæl her i landet, sendes ansegningen til overvrigheden på det sted, hvor han opholder sig. Har ansøgeren hverken bopæl eller opholdsted her i landet, sendes ansegningen til overpræsidenten i København. Justitsministeriet kan dog bemyndige en anden overvrighed til at behandle sagen.

Stk. 2. Er der efter adoptionens § 10 meddelt tilladelse til senere bortadoption, sendes ansegning om adoption til den overvrighed, der har meddelt tilladelsen.

§ 4. Ansegningen skal underskrives af ansøgeren personligt og oplyses:

- 1) om barnet ønskes opfostret hos ansøgeren eller har været opfostret hos denne, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen,
- 2) barnets statsborgerforhold,
- 3) medmindre ansegningen vedrører søgte-felles barn eller adoptivbarn, om ansøgeren er indforstået med, at der indhentes alle oplysningerne i strafferegistret om ham,
- 4) hvilket slægtsnavn og fornavn eller fornavne, barnet skal have efter adoptionen, jfr. §§ 13 og 14, og
- 5) om ansøgeren eller barnets forældre har ydet eller skal yde vederlag for adoptionen, og i bekræftende fald arten og størrelsen af vederlaget.

Stk. 2. Ansegningen skal være vedlagt:

- 1) ansøgerens og barnets fødsels-, døbs- eller navneattester, for personer født i de sønderjyske landdele fødselsattester udstedt af personregisterføreren,
- 2) så vidt muligt personnummerbeviser for ansøgeren og barnet.

- 2) hvis barnet er fyldt 12 år, en erklæring fra dette om, at det ønsker sig tillagt dansk statsborgerskab, og
- 3) hvis barnet er tysk statsborger, fotokopi eller bekræftet genpart af dets tyske "Kinderausweis" eller erklæring fra rigspolischefen, tilsynet med udlændinge, om, at barnet har opholdstilladelse her i landet.

§ 16. Ansøgning om adoption fra en statsborger i et af de andre nordiske lande kan kun inedekommes, hvis ansøgeren er bosat her i landet.

§ 17. Ønskes adoptionen gennemført efter lovens § 9, selv om samtykke fra forældrene, værger eller adoptivforældre ikke foreligger eller er tilbagekaldt, skal der i ansøgningen vedgøres for, om betingelserne er opfyldt.

Stk. 2. Ved ansøgning efter lovens § 9, stk. 2, skal der, hvis barnet er undergivet bornes og ungdomsforplejning, vedlægges samtykke til adoptionen efter lovens § 9, stk. 2, 2. pkt.

Stk. 3. Er der efter lovens § 10 meddelt tilladelse til senere bortadoption, skal tilladelsen vedlægges.

§ 18. Ansøgeren skal efter anmodning til vejledning oversættelse til dansk af eventuelle erklæringer, attester, domsudskrifter m. v. udfærdiget på andre sprog end dansk, norsk, svensk, engelsk eller tysk. Oversættelsen skal være bekræftet af en offentlig myndighed i vedkommende land eller af en autoriseret translator eller tolk i vedkommende land eller i Danmark.

Kapitel 3.

Udførelse af samtykke til adoption.

§ 19. Samtykke fra barnet efter § 5 og fra forældrene, værger eller adoptivforældrene efter §§ 6-8 eller § 9, 2. pkt., skal afgives under personligt fremmøde for overværelse af en eller flere medlemmer af retten, jfr. dog § 23.

Stk. 2. Afgivelse af samtykke kan ske for en overværelse eller mødrehjælpsinstitution, uanset hvor barnet, forældrene eller ansøgeren bor.

§ 20. Samtykke fra barnet afgives skriftligt eller mundtligt efter myndighedens eller institutionens bestemmelse i hvert enkelt tilfælde.

§ 21. Samtykke fra forældrene, værger eller adoptivforældre afgives skriftligt.

Stk. 2. Samtykke kan meddeles til, at barnet adopteres af den, som udpeges af en medrehjælpsinstitution, et børne- og ungdomsværn, en plejehjemforening eller hovedbestyrelsen for De danske Plejehjemforeninger eller en anden myndighed, institution, forening eller person, som har tilladelse til at medvirke ved adoption af børn.

§ 22. Samtykke til adoption skal være ubetinget.

§ 23. Er samtykke afgivet i udlandet, afgør justitsministeriet i forbindelse med overværelsedens forelæggelse af adoptions-sagen, om samtykket kan ligestilles med samtykke afgivet for en af de myndigheder eller institutioner, der er nævnt i § 19, stk. 1.

Kapitel 4.

Meddelelse af opholdstilladelse til udenlandske børn med henblik på adoption.

§ 24. Et barn, der ikke er statsborger i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige, må ikke bringes her til landet med henblik på adoption, før der foreligger opholdstilladelse og eventuelt indrejsevisum.

Stk. 2. Er barnet født her i landet, og var moderen på fødselstidspunktet ikke bosat her, må barnet ikke uden opholdstilladelse opholde sig her med henblik på adoption.

§ 25. Ansøgning om opholdstilladelse og eventuelt indrejsevisum sendes til rigspolischefen, tilsynet med udlændinge (adresse: Anker Heegårdsgade 5, 1588 København V.).

Stk. 2. Er barnet under 18 år, skal ansøgningen være vedlagt en udtalelse enten fra en medrehjælpsinstitution eller fra en plejehjemforening under hovedbestyrelsen for De danske Plejehjemforeninger, vedlagt en erklæring fra Børneforsorger. Adoptionskontor (adresse: Vesterbr. orv. 8000

Arhus C), eller fra direktoratet for København børne- og ungdomsværn om, hvorvidt man kan anbefale, at barnet adopteres af plejeforældre, hvis navn, stilling og bopæl må angives i erklæringen.

§ 26. Efter loven om udlændinges adgang til landet m. v. § 16, stk. 1, straffes overtrædelser af loven eller de i medfør af samme givne bestemmelser med bøde, hæfte eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 måneder.

Kapitel 5.

Ændring af ældre adoptionsrets- virkninger.

§ 27. Ansøgning efter lovens § 32, stk. 2, fra en adoptant om, at der tillægges en adoptionsbevilling, udfærdiget før den 1. januar 1967, retsvirkning efter lovens kapitel 2, sendes til overværeligheden på det sted, hvor adoptanten bor. Har adoptanten ikke bopæl her i landet, sendes ansøgningen til justitsministeriet.

§ 28. Ansøgningen skal underskrives af ansøgeren personligt og oplyse, hvorvidt forbindelse mellem barnet og dets virkelige forældre er bevaret efter adoptionen.

Stk. 2. Ansøgningen skal være vedlagt:

- 1) den originale adoptionsbevilling, eller, hvis den er bortkommet og ikke er udfærdiget af justitsministeriet, en bekræftet genpart,
- 2) hvis forbindelse mellem barnet og dets virkelige forældre er bevaret efter adoptionen, en erklæring fra forældrene,
- 3) samtykke fra barnet, eller, hvis barnet er under 18 år, og indhentelse af samtykke skønnes at være til skade for barnet, oplysninger herom,
- 4) hvis en af adoptanterne er død, dødsattest, stigest fra skifteretten eller udskrift af dødsforordningsdom, og
- 5) hvis en af barnets virkelige forældre er død, og forbindelsen mellem barnet og forældrene er bevaret efter adoptionen, dødsattest, stigest fra skifteretten eller udskrift af dødsforordningsdom.

Kapitel 6.

I krafttrædelsesbestemmelser.

§ 29. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. oktober 1972.

Stk. 2. Reglerne i kapitel 3 anvendes ikke på samtykke meddelt før bekendtgørelsens ikrafttræden.

Justitsministeriet, den 25. september 1972.

K. Axel Nielsen.

/ Hornslet.

Folketingets Socialudvalg

Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København I

Dato: **19 DEC. 2002**

Tlf. 3392 9300
Fax. 3393 2518
E-mail sm@sm.dk

MMY/ J.nr. 640-734

Under henvisning til Folketingets Socialudvalgs brev af 27. november 2002 følger hermed – i 70 eksemplarer – socialministerens svar på spørgsmål nr. 79 (Alm. del – bilag 263).

Spørgsmål nr. 79:

”Ministeren bedes sende udvalget en oversigt over anbragte børn opgjort - i så korte intervaller som muligt - efter alder ved anbringelsen. Opgørelsen bedes opdelt på tvang og frivillig anbringelse.”

Svar:

Danmarks Statistik opgør antallet af anbragte børn og unge fordelt efter alder.

I spørgsmålet er det ønsket, at fordelingen skal tage udgangspunkt i alderen ved anbringelsen. Da alderen opgøres pr. 31. december hvert år, er dette ikke muligt.

I vedlagte bilag er de anbragte børn og unge fordelt på alder og om anbringelsen har været frivillig, tvangsmæssig eller foreløbig, eller om hjemtagelsesperioden har været forlænget. Tabel 1 indeholder aldersfordelte oplysninger om antallet af børn og unge, der har været anbragt i løbet af år 2001. Tabel 2 indeholder oplysninger om børn og unge, der var anbragt pr. 31. december 2001.

Henriette Kjær

/Birgitte Olesen

Bilag vedlagt:

Tabel 1: Aldersfordelte oplysninger om antallet af børn og unge, der har været anbragt i løbet af år 2001 fordelt på om anbringelsen har været frivillig, tvangsmæssig eller foreløbig, eller om hjemtagelsesperioden har været forlænget.

Tabel 2: Aldersfordelte oplysninger om antallet af børn og unge, der var anbragt pr. 31. december 2001 fordelt på om anbringelsen har været frivillig, tvangsmæssig eller foreløbig, eller om hjemtagelsesperioden har været forlænget.

Table 1: Antal børn og unge anbragt i løbet af år 2001*

Alder	Frivillig anbringelse	Tvangsmæssig anbringelse	Foreløbig anbringelse	Forlængelse af hjemtagelsesperioden	I alt
0	101	47	5	0	153
1	169	59	5	0	233
2	195	77	2	0	274
3	246	75	2	0	323
4	289	93	3	0	385
5	325	98	4	0	427
6	447	96	2	0	545
7	486	107	2	0	595
8	544	84	3	0	631
9	626	128	0	0	754
10	689	100	3	0	792
11	757	104	0	0	861
12	901	122	1	1	1.025
13	994	97	5	1	1.097
14	1.307	123	2	0	1.432
15	1.599	90	3	0	1.692
16	1.952	73	3	1	2.029
17	2.046	53	6	0	2.105
18	1.903	45	0	1	1.949
19	874	20	1	1	896
20	376	8	0	0	384
21	101	1	0	0	102
22	12	0	0	0	12
23 og derover	5	0	0	0	5
Uoplyst alder	2	1	0	0	3
I alt	16.946	1.701	52	5	18.704

* Bruttototal, dvs. det samme barn kan indgå flere gange.

Tabel 2: Antal børn og unge anbragt pr. 31. december 2001

Alder	Frivillig anbringelse	Tvangsmæssig anbringelse	Foreløbig anbringelse	Forlængelse af hjemtagelses- perioden	I alt
0	82	40	1	0	123
1	115	44	0	0	159
2	155	59	0	0	214
3	204	65	0	0	269
4	246	74	0	0	320
5	284	80	1	0	365
6	379	78	0	0	457
7	422	94	0	0	516
8	470	66	0	0	536
9	553	108	0	0	661
10	619	72	0	0	691
11	683	81	0	0	764
12	796	89	0	1	886
13	867	78	1	1	947
14	1.085	88	0	0	1.173
15	1.315	78	0	0	1.393
16	1.564	46	0	1	1.611
17	1.613	35	0	0	1.648
18	828	11	0	0	839
19	380	7	0	1	388
20	149	6	0	0	155
21	46	0	0	0	46
22	8	0	0	0	8
23 og derover	2	0	0	0	2
Uoplyst alder	0	0	0	0	0
I alt	12.865	1.299	3	4	14.171

Justitsminister
Lovafdelingen

§71-TILSYNET

Alm. del - bilag 112 (offentligt)

REU, Alm. del - bilag 474

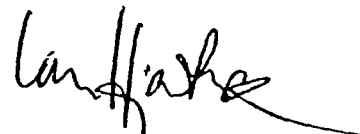
Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K.

Dato: 20 DEC. 2002
Kontor: Lovteknikkontoret
Sagsnr.: 2002-792-0700
Dok.: CHA20494
+ bilag

Afsendt med
E-Post 20/12-02

Vedlagt fremsendes i 5 eksemplarer besvarelse af spørgsmål nr. 154-159 af 26. november 2002 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del - bilag 347).

Lene Espersen

Lars Hjort

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Lovteknikkontoret
Sagsnr.: 2002-792-0700
Dok.: CHA20493

Besvarelse af spørgsmål nr. 154-159 af 26. november 2002 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del – bilag 347).

Spørgsmål nr. 154:

”Med henvisning til ministerens svar på spørgsmål nr. 114, jf. alm. del – bilag 304, om tvangsadoption bedes ministeren oplyse, om adoptionsbevilling uden samtykke fra forældrene kan opnås uden samtykke fra Den Sociale Ankestyrelse, hvis barnet endnu ikke er anbragt uden for hjemmet? (Der henvises til sidste sætning i 2. afsnit, hvor der sondres mellem om barnet er anbragt eller ej.)

Svar:

Ifølge adoptionslovens § 9, stk. 2, kræves der samtykke til adoption fra Den Sociale Ankestyrelse, hvis barnet ”er undergivet børne- og ungdomsforsorg”. Begrebet ”børne- og ungdomsforsorg” eksisterer ikke længere i lovgivningen, og bestemmelsen fortolkes således, at der skal foreligge samtykke fra Den Sociale Ankestyrelse, hvis barnet er anbragt uden for hjemmet med bistand fra kommunen.

Som det fremgår af Justitsministeriets besvarelse af 20. november 2002 af Retsudvalgets spørgsmål nr. 114 (Alm. del – bilag 304), har praksis på baggrund af adoptionslovens forarbejder udviklet sig således, at en adoption uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver(e) kun kan gennemføres, hvis barnet har en vis alder, og der i en årrække – typisk 6-8 år – ikke har været kontakt mellem barnet og de biologiske forældre.

Som det endvidere fremgår af denne besvarelse, er der efter Justitsministeriets opfattelse ikke hjemmel til at gennemføre adoption uden samtykke i væsentligt videre omfang, end det er tilfældet i dag.

Efter Justitsministeriets opfattelse, vil der således ikke være hjemmel til at gennemføre en adoption uden samtykke fra forældrene i et tilfælde, hvor barnet (endnu) ikke er anbragt uden for hjemmet, men stadig opholder sig hos forældrene. Det vil således ikke i praksis kunne blive aktuelt at tvangsbortadoptere børn, som ikke er anbragt uden for hjemmet.

Spørgsmål nr. 155:

”Er der efter nugældende lov mulighed for, at der kan opstartes en tvangsadoptionssag, mens moderen er gravid, hvis hun allerede har født 3-4 børn, som alle er tvangsfjernede på grund af hendes manglende forældreevne? Og har ministeriets adoptionsudvalg overhovedet forholdt sig til denne problematik i Betænkning 624/1971 eller i andre skrivelser eller beslutninger?

Svar:

Adoptionsudvalget har ikke i betænkning nr. 624/1971 forholdt sig til den nævnte problemstilling om adoption uden samtykke i tilfælde, hvor en mor, som er gravid, tidligere har fået tvangsfjernet flere børn på grund af manglende forældreevne. Adoptionsudvalget har imidlertid i betænkningen anført retningslinier for anvendelsesområdet for den gældende bestemmelse om adoption uden samtykke.

Der anføres således følgende på side 23 i betænkningen:

”Udvalget foreslår herefter, at adoptionsbevilling i særlige tilfælde skal kunne meddeles, selv om der ikke kan opnås samtykke fra forældrene, såfremt hensynet til barnet afgørende tilsiger dette (§ 9, stk. 2). Ved ordet ”afgørende” er det tilsigtet at udtrykke, at denne udvej kun bør benyttes i sjældne tilfælde, hvor det er helt klart, at barnets tarv kræver, at adoption gennemføres.

...

Ved afgørelsen vil det være af væsentlig betydning, om forældrene har undladt at holde sig i rimelig kontakt med barnet og i øvrigt at vise interesse for det.

...

Den foreslåede bestemmelse vil navnlig kunne få betydning for børn, der er anbragt i private plejehjem, hvad enten anbringelsen er sket direkte af barnets forældre eller gennem børne- og ungdomsværnet.”

Justitsministeriet kan i øvrigt henvise til besvarelsen af spørgsmål nr. 154 ovenfor og til besvarelsen af 20. november 2002 af Retsudvalgets spørgsmål nr. 114 (Alm. del – bilag 304). Det fremgår heraf, at der efter Justitsministeriets opfattelse ikke er hjemmel i adoptionslovens § 9, stk. 2, til at gennemføre tvangsadoption uden samtykke i et væsentligt videre omfang, end det er tilfældet i dag, hvor adoption uden samtykke forudsætter, at barnet har en vis alder, og at der ikke har været kontakt mellem barnet og forældrene i en årrække.

Gennemførelse af adoption uden samtykke umiddelbart efter fødslen vil efter Justitsministeriets opfattelse falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde og vil derfor kræve en lovændring.

Spørgsmål nr. 156:

"I svaret på spørgsmål 114 svares, at praksis på baggrund af forarbejderne har udviklet sig således, at der i dag skal være tale om, at barnet har en vis alder, før adoption kan gennemføres uden samtykke samt manglende kontakt typisk i en periode på mellem 6-8 år. Der anmodes om en oversigt over antal tvangsadopterede børn, herunder en angivelse af børnenes alder og længden af perioden, hvor de forudgående har været anbragt uden for hjemmet, som ligger til grund for svaret.

Svar:

Svaret er udarbejdet på baggrund af den viden om praksis, som i dag eksisterer i Civilretsdirektoratet. Praksis har udviklet sig siden lovens ikrafttræden i 1972, men Justitsministeriet er ikke i besiddelse af en samlet oversigt over sager, der vedrører tvangsadoption siden 1972. Civilretsdirektoratet har imidlertid foretaget en gennemgang af direktoratets sager om tvangsadoption inden for de seneste 10 år. Det fremgår heraf, at der er tale om 12 sager, hvor spørgsmålet om tvangsadoption har været behandlet. Heraf vedrører 6 sager børn bosiddende i Danmark og 6 sager børn bosiddende i Grønland.

Gennemgangen af sagerne viser, at der i 3 tilfælde er meddelt tilladelse til tvangsbortadoption efter adoptionslovens § 9, stk. 2, og i ét tilfælde til adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 1. Tre af tilladelseme er givet i perioden 1994-1996, heraf én tilladelse vedrørende et barn bosiddende i Grønland, og én tilladelse er givet i 2000, ligeledes vedrørende et barn bosiddende i Grønland.

I de 4 sager, hvor der blev givet tilladelse til adoption uden samtykke, havde barnet typisk været anbragt i plejefamilien fra omkring 1 års alderen. De nærmere omstændigheder i de fire sager var som følger:

I en sag havde barnet været anbragt hos plejeforældrene, fra det var 7 måneder gammelt. Barnet var ved afgørelsen 14½ år, og den biologiske mor havde kun været i kontakt med barnet én gang siden anbringelsen. Den Sociale Ankestyrelse samtykkede i adoptionen.

I en anden sag havde barnet været hos plejefamilien, siden det var 14 måneder gammelt. Barnet var ved afgørelsen knapt 10 år, og der havde ikke været kontakt med den biologiske mor, siden barnet var 10 måneder gammelt. Den Sociale Ankestyrelse samtykkede i adoptionen.

I en tredje sag var barnet ca. 1½ år, da det blev anbragt hos plejefamilien. Barnet var på afgørelsestidspunktet 13 år gammelt. Moderen havde haft meget lidt kontakt til barnet under anbringelsen, men ønskede barnet hjemgivet. Der havde endvidere kun været sporadisk kontakt til den

biologiske far. Parterne boede i Grønland, og Direktoratet for Sociale Anliggender samtykkede i adoptionen.

I den sidste sag blev adoptionen tilladt efter § 9, stk. 1, efter at den biologiske mor havde tilbagekaldt samtykket til adoption. Alle parter boede i Grønland. Moderen meddelte senere under domstolsbehandlingen af sagen samtykke til adoptionen. Der var tale om et barn, der havde boet hos plejeforældrene, siden det var ca. 2 år. Barnet var 5 år på tidspunktet for afgørelsen om tvangsadoption.

Spørgsmål nr. 157:

”Finder ministeren ikke, at forudgående tvangsfjernelser kan tale for tvangsadoption i sager, hvor der ikke er tegn på bedring for moderen i forhold til at passe et kommende nyfødt barn?

Svar:

Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. 155 ovenfor, vil tvangsbortadoption af et nyfødt barn efter Justitsministeriets opfattelse ikke kunne ske uden en lovændring.

Bortadoption af et barn mod forældrenes vilje er et særdeles indgribende og uigenkaldeligt skridt, som medfører alvorlige konsekvenser for forældrene og barnet. Det er Justitsministeriet opfattelse, at tvangsbortadoption bør have undtagelsens karakter, og at hensynet til beskyttelse af barnet mod omsorgssvigt og overgreb fra forældrenes side kan varetages ved anvendelse af reglerne i den sociale lovgivning om anbringelse uden for hjemmet.

Det bemærkes i den forbindelse, at Danmark ifølge Haagerkonventionen af 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner og FN's børnekonvention er forpligtet til at træffe passende foranstaltninger for at sikre, at et barn kan forblive i dets oprindelige familie, før en eventuel adoption overvejes.

Hertil kommer, at spørgsmålet om adgangen til at gennemføre tvangsadoptioner også må vurderes i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Tvangsmæssig bortadoption af et nyfødt barn vil således udgøre et indgreb i børns og forældres ret til respekt for deres familieliv. Denne ret er beskyttet af artikel 8 i Den Europæiske menneskerettighedskonvention.

Dette indebærer, at betingelserne i artikel 8 skal være opfyldt, for at et sådant indgreb kan anses for at være i overensstemmelse med konventionen.

Efter bestemmelsen skal et sådant indgreb have den fornødne lovhjemmel. Herudover skal indgrebet varetage et anerkendelsesværdigt formål, hvilket i praksis betyder, at det skal være begrundet i barnets interesser. Endelig skal indgrebet være "nødvendigt i et demokratisk samfund", hvilket navnlig indebærer, at indgrebet skal være proportionalt. I praksis er det navnlig den sidste betingelse, der er afgørende for vurderingen af indgrebets forenelighed med konventionen.

Der er ikke holdepunkter for at antage, at adoption mod den ene eller begge forældres ønske generelt er i strid med artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Til illustration kan nævnes, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i en konkret sag har fastslået, at en adoption mod den ene forældres vilje (en stedbarnsadoption) efter en konkret vurdering ikke ansås for at være i strid med artikel 8.

Domstolen anser imidlertid i praksis en tvangsfjernelse af et nyfødt barn for at udgøre "en ekstremt barsk foranstaltning", som skal være båret af "overordentligt tvingende hensyn" for at anses en sådan foranstaltning for at være forenelig med artikel 8.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har endvidere i relation til tvangsfjernelse af et barn udtalt, at tvangsfjernelse normalt skal anses for en midlertidig foranstaltning, der skal bringes til ophør, så snart omstændighederne tillader det, og at gennemførelsen af sådanne midlertidige foranstaltninger bør være forenelige med et overordnet mål om at genforene barnet med dets biologiske forældre. Der skal derfor foretages en rimelig afvejning af barnets interesse i at forblive i det offentlige varetægt over for barnets og forældrenes interesse i en genforening af familien. Ved denne afvejning lægges der særligt vægt på hensynet til barnets interesser, der efter omstændighederne kan veje tungere end hensynet til en genforening med familien.

De strenge krav, der skal være opfyldt ved tvangsfjernelse, må antages at gælde i endnu højere grad ved tvangsbortadoption, der i modsætning til tvangsfjernelse er uigenkaldelig.

Under hensyn hertil finder Justitsministeriet, at det næppe vil være foreneligt med artikel 8, hvis tvangsadoption af et nyfødt barn besluttet alene på baggrund af, at det tidligere er fastslået, at moderen manglede forældreovne, herunder at moderen tidligere har fået tvangsfjernet ældre søskende, uden at der er foretaget en vurdering af hendes forhold til det konkrete barn, som afgørelsen vedrører, og uden at inddrage faderens mulighed for at varetage omsorgen for barnet.

Justitsministeriet finder på denne baggrund, at der ikke er grundlag for at ændre lovgivningen om tvangsbortadoption på dette punkt.

Spørgsmål nr. 158:

"Finder ministeren ikke, at der skal tages vare på nyfødte børn fra starten, når det er indlysende, at moderen ved flere tidligere tvangsfjernelser af ældre søskende gentagne gange har vist manglende evne til at drage omsorg for sine egne børn – og at der i den anledning lige så godt kan foretages tvangsbortadoption først som sidst?"

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 157.

Spørgsmål nr. 159:

"Vil ministeren yde teknisk bistand til formuleringen af en ændring af adoptionsloven, som giver mulighed for tvangsbortadoption af nyfødte i situationer, hvor moderen har fået tvangsfjernet ældre søskende, og hvor der ikke er tegn på bedring for moderen?"

Svar:

Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. 157 ovenfor, vil det næppe være foreneligt med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvis tvangsadoption af et nyfødt barn besluttet alene på baggrund af, at det tidligere er fastslået, at moderen manglede forældreevne, herunder at moderen tidligere har fået tvangsfjernet ældre søskende, uden at der er foretaget en vurdering af hendes forhold til det konkrete barn, som afgørelsen vedrører, og uden at inddrage faderens mulighed for at varetage omsorgen for barnet.

Ved udarbejdelsen af en ændring af reglerne om tvangsadoption vil der således skulle tages stilling til, hvordan betingelserne for tvangsadoption nærmere skal udformes, idet dette skal ske på en måde, der er forenelig med konventionen.

Ved udarbejdelsen af bestemmelsen vil der endvidere skulle tages stilling til fremgangsmåden ved sådanne adoptioner, herunder samarbejdet mellem de sociale myndigheder og adoptionsmyndighederne.

Justitsministeriet finder derfor ikke på det foreliggende grundlag at kunne yde teknisk bistand til udarbejdelsen af et ændringsforslag som nævnt i spørgsmålet.

En lovændring som nævnt i spørgsmålet bør næppe gennemføres uden et lovforberedende udvalgsarbejde. Som anført i besvarelsen af spørgsmål nr. 157, finder Justitsministeriet imidlertid ikke, at der er grundlag for at ændre loven på dette punkt.

**Folketingets § 71-tilsyn, Retsudvalg og Socialudvalgshøring
om tvangsadoption af børn
onsdag den 22. januar 2003**

Tove Videbæk (KRF, formand for Socialudvalget):

Velkommen til. Høringen i dag vil give os stof til eftertanke, for emnet er jo noget, der kan og vil bevæge os alle, nemlig de truede småbørn.

Vi ved, det er vigtigt, at der sættes tidligt ind, når det handler om børn, der er truet af det miljø, de lever i. Vi har da også flere muligheder for at give de børn støtte. Men hvad er det, der virker? Og hvordan får de et bedre liv?

Folketingets § 71-tilsyn har besøgt institutioner rundt i landet og har set, at der anbringes børn helt ned til spædbørnsalderen. Det har medført, at vi må spørge os selv: Hvordan kan vi give disse børn, disse små, et bedre liv?

Sammen med Socialudvalget og Retsudvalget blev tilsynet enigt om, at der er brug for at se på, hvordan muligheden for at bortadoptere et barn uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver faktisk bruges.

Inden for de sidste 10 år har der kun været ganske få sager. Men hvorfor det? Hvilke barrierer er der? Hvilke muligheder er der, og hvilke muligheder kan det eventuelt give barnet? Det er det, vi håber at få svar på i dag.

Under forberedelserne til høringen besluttede udvalgene, at det var vigtigt at høre om erfaringer også udefra, og jeg er derfor meget glad for at kunne byde også Lise Gundersby fra Barne- og familiedepartementet i Norge velkommen. Norge har en anden tradition inden for dette felt, end vi har her i Danmark, så det bliver meget interessant at høre også dit indlæg. Tak, fordi du vil bidrage til høringen.

Som det fremgår af programmet, der er lagt frem på stolene, er der meget godt i vente. Så alt i alt bliver der lagt en god bund for debat senere i eftermiddag, og jeg håber, vi får en spændende dag,

der kan give os ny viden, stof til eftertanke og overblik.

Det vil være formanden for § 71-tilsynet, Inge-Lene Ebdrup, der sidder i midten, som styrer os igennem dagen, og hun har bedt mig sige, at der vil blive givet tid til korte og opklarende spørgsmål efter hvert indlæg.

Så vil jeg ellers give ordet til dagens første taler: Dorrit Sylvest Nielsen, som er direktør i Civilretsdirektoratet. Dorrit Nielsen vil give os et billede af regler og praksis, som de er i dag. Så værsgo Dorrit, og hav en god dag.

Dorrit Sylvest Nielsen (direktør, Civilretsdirektoratet):

Jeg vil gerne sige tusind tak, fordi vi har fået lov til at være med i dag, og som det blev sagt, har jeg fået til opgave at fortælle lidt om reglerne for tvangsadoption og meget kort også om praksis i vores sager.

Tvungen går simpelt hen på, at en forældremyndighedsindehaver modsætter sig adoption. for så er der tale om en tvangsadoption, det er sådan set meget kort fortalt. Hjemmelen til, at vi her i Danmark fik adgang til at tvangsadoptere mod en forælders ønske, kom ind i 1972 med adoptionsloven. De, der havde lagt op til det, var adoptionsudvalget, der havde afgivet en betænkning i 1971. Så det er altså sådan rimelig langt tilbage, vores grundlag for lovgivningen ligger.

Der er navnlig to bestemmelser i adoptionsloven, som jeg i den her sammenhæng lige vil nævne. Det er § 9, stk. 2, og den siger, at i særlige tilfælde kan man give tilladelse til adoption, selv om man ikke kan få samtykke, når hensynet til barnets tarv afgørende tilsiger dette.

Hvis barnet er undergivet, og der står lidt gammeldags børne- og ungdomsforsorg, så kræves der også samtykke fra Den Sociale Ankestyrelse. Man kan så se, at man, når man kigger på forarbejderne til bestemmelsen, har lagt vægt på, at man kun kan anvende bestemmelsen, hvis et barn i længere tid af kommunen har været anbragt i privat familiepleje, og hvor de biologiske forældre har undladt at opretholde en rimelig kontakt med barnet.

Man har dog også i forarbejderne til loven givet udtryk for, at selv om der har været en kontakt, vil man i helt særlige situationer kunne tillade tvangsadoption, men det er forudsat, at kontakten med barnet så har været til skade for barnet.

Det vil sige, at når man har et krav om, at barnets tarv afgørende skal tilsige tvangsadoption, er det et meget strengt krav. Hvis man ser på, hvad adoptionsudvalget forestillede sig i sin tid af omstændigheder, som man bør tillægge vægt, når man træffer denne her afgørelse, så sagde de, at det ville være af væsentlig betydning, om forældrene har undladt at holde sig i rimelig kontakt med barnet og ikke har vist interesse for det.

Men så tilføjer man, at det jo ikke er en bestemmelse, man skal bruge over for de uefterrettelige forældre. Det er simpelt hen for at hjælpe barnet. Så dette kriterium er ikke det eneste kriterium, man skal lægge vægt på - at man har undladt at holde sig i rimelig kontakt.

Man var også meget klog, for man undlod at definere rimelig kontakt, for det er jo et lidt diffust begreb. Man kom heller ikke ind på, i hvor lang en periode man ikke skulle have været i kontakt.

Det var sådan set det, der står om § 9, stk. 2, i forarbejderne og også i selve bemærkningerne til lovforslaget.

Så har man også en anden bestemmelse, hvorefter man kan tvangsadoptere, men jeg kan allerede nu afsløre, at den ikke har været brugt i de sidste 10 år. Det er § 10 i adoptionsloven, og det angår de såkaldt glemte børn på institutioner. I hvert fald tilbage i 1971 pegede man på, at der var børn, der havde opholdt sig i mange år på institutioner, og kunne de ikke finde en god plejefamilie?

Så ville man ikke, hvis man fandt en plejefamilie til de børn, risikere, at forældrene modsatte sig en adoption, så der indhentede man i og for sig myndighedernes samtykke til en adoption på forhånd, at hvis det her plejeforhold, en såkaldt observationstid og -periode, gik godt, og plejefamilien syntes, det var en god idé at adoptere, så skulle de biologiske forældre ikke kunne modsætte sig det. Også her skal Den Sociale Ankestyrelse ind over og give samtykke.

Som vi kan se, er det altså i det sociale system, der kommer en indstilling om, at man bør overveje at få børn adopteret bort, selv om en forælder måske modsætter sig det.

Det er først, når Den Sociale Ankestyrelse har været på banen, at statsamterne kommer ind som dem, der rent faktisk har kompetencen i Danmark til at træffe afgørelsen, og vi har for så vidt fra Civilretsdirektoratets side pålagt statsamterne at sende sagen til os, inden man træffer den endelige afgørelse, for den er jo ultimativ. Så på den måde har vi bedt om, at få disse sager sendt ind.

Nu sagde jeg, at det var Den Sociale Ankestyrelse og altså det sociale system, der kommer med indstillingerne om tvangsadoption, og der findes også i en vejledning, som Socialministeriet har lavet om særlig støtte til børn og unge, et lille kapitel om disse situationer, hvor kommunerne bør overveje, om tvangsadoption kan komme på tale.

De holder retningslinierne meget tæt til det, jeg allerede har sagt, altså de retningslinjer adoptionsudvalget havde for, hvad det skulle gøre. Men jeg vil dog bare her nævne, at det er børn- og ungeudvalget i kommunerne, der kommer med indstillingen til Den Sociale Ankestyrelse, og der står også i disse retningslinjer lidt om, hvornår en kommune bør overveje en tvangsadoption. Jeg vil bare kort citere fra vejledningen: »I det tilfælde, hvor det må anses for udelukket, at et barn kan vende tilbage til sit hjemlige miljø, må kommunerne overveje tvangsadoption. Det må herunder undersøges, om barnets tilbagevenden til det oprindelige miljø vil stride afgørende imod barnets tarv bl.a. som følge af svigtende kontakt mellem barn og forældre.«

Det er altså instruktionen til kommunerne.

Hvis så Den Sociale Ankestyrelse mener, at betingelserne er opfyldt, og at der er et grundlag for en tvangsadoption, sender man sagen til statsamtet, og som sagt sender de den til Direktoratet. Træffer man så beslutning om tvangsadoption, er der kontrol fra de danske domstole til en sådan afgørelse, hvis en forælder ønsker at indbringe sagen.

Praksis - det har jeg jo allerede afsløret - er der ikke. Der er ikke mange adoptioner. Det blev også fremhævet lige her i indledningen. Vi har på grund af, at der gennem det sidste års tid har været stillet en lang række spørgsmål fra Folketingets side om adoption, om administrationen, gennemgået de sidste 10 års sager i Civilretsdirektoratet.

Der har været tre tilfælde af tvangsadoptioner i de 10 år efter § 9, stk. 2, og så har der været et enkelt tilfælde - det er en bestemmelse, jeg ikke har nævnt - efter § 9, stk. 1, men det er, hvis en forælder har sagt ja til adoption, men trækker samtykket tilbage, for så er det jo reelt også, hvis man beslutter sig for at gennemføre adoptionen, en tvangsadoption.

Men det er disse i alt fire tilladelser til tvangsadoption, der er givet. De tre ligger tilbage til årene 1994-1996, og så er der givet en tilladelse i år 2000. Jeg kan sige, at der er 13 sager, der omfatter 12 børn i denne her 10-årige periode, og halvdelen vedrører børn i Grønland og halvdelen

børn i Danmark. Så det er egentlig meget få sager, der overhovedet er blevet behandlet.

På grund af tiden vil jeg ikke kommet så meget ind på det, men jeg kan da sige, at i de fire situationer, hvor man har tilladt tvangsadoption, er børnene kommet i familieplejen som ca. 1-årige, og børnene har så i disse sager været ret gamle, da afgørelsen blev truffet. Der er et barn på 14½ år, der er et på ca. 10 år, der er et på 13 år, og det sidste barn fra Grønland, hvor moderen havde trukket sit samtykke til adoptionen, var 5 år på det tidspunkt, hvor afgørelsen blev truffet.

Men det er altså store børn, der er inde i billedet, og de har altså i en årrække været i plejefamilien. I praksis siger vi, at man i hvert fald nok skal have været 6-8 år i plejefamilien og uden kontakt.

Af programmet her fremgår det jo også, at det, vi navnlig skal drøfte, er: Hvad kan vi bruge reglerne til, og måske navnlig, hvad kan de ikke bruges til? Der kan man i hvert fald se af de svar, der er givet her til Folketinget, at Justitsministeriet har bedømt, og det kan man også se af vores praksis, at adgang til tvangsadoptionerne er snæver. Man har i hvert fald helt klart udtalt, at der ikke er hjemmel i den gældende lovgivning til at tvangsadoptere børn, der ikke er anbragt uden for hjemmet. Er de stadig hos deres forældre, kan det regelgrundlag, vi har i dag, i hvert fald ikke anvendes.

Så har der også været rejst spørgsmål om, hvorvidt man umiddelbart efter fødslen kunne forestille sig, at man tvangsadopterer et barn, måske under indtryk af, at der måske er tre ældre søskende, der er blevet anbragt uden for hjemmet. Og så har man spurgt om en prognose omkring forældreevne, hvis den ligesom måtte komme til, at det da i hvert fald var sandsynligt, at det barn, der lige var født, også skulle tvangsanbringes og ville blive det gennem i hvert fald længere tid - om man så ikke kunne bortadoptere?

Der har man simpelt hen klart sagt, at det er der ikke hjemmel til i den gældende lov, og der har man så også fra Justitsministeriets side peget på den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 8, for der kan i hvert fald rejse sig mange problemer i forhold til prognosebetragtninger; hvordan mon det vil gå? For man siger, at det kræver en konkret vurdering i forhold til det konkrete barn, også den konkrete forælder. Man har sagt, at man næsten som sikkert må antage, at artikel 8 vil hindre, at vi kan gå ind og tvangsadoptere børn ud fra en prognosebetragtning af, hvordan det mon

vil gå.

Men det var sådan set lidt om det gældende regelsæt, og så glæder jeg mig også til debatten senere.

Inge-Lene Ebdrup (V, ordstyrer):

Tak for det. Jeg skal lige sige til jer, at når I bruger mikrofonen, skal den selvfølgelig være tændt, og når I er færdige, må I gerne slukke den, for ellers bliver der noget rungende lyd.

Nu er der mulighed for korte opklarende spørgsmål. Der er det vigtigt, at I lige rækker hånden op, og så er der en håndholdt mikrofon, som bliver transporteret rundt.

Grethe Laurberg (Landsforeningen af Aktive Bedsteforældre):

Hvordan har man tænkt sig tvangsadoptioner f.eks. inden for familien? Min mand og jeg er i den situation, at vi har forældremyndigheden over vores barnebarn, som nu er 11 år, og vi ville meget gerne adoptere hende, og vi har også forsøgt igennem statsamtet. Der har ikke været noget samvær i 6 år. Jeg har lige talt efter på fingrene.

Det er også noget barnet gerne vil, og alligevel stiller myndighederne sig på bagbenene, og det kan jeg simpelt hen ikke forstå, og der findes heller ikke nogen som helst omtale af det i loven. Der er kun omtalt børn på institution. Er det ikke noget, man har tænkt sig at ændre på? For ellers vil vi ikke bruge flere kræfter på det.

Ordstyrer:

Skal vi ikke lige tage de opklarende spørgsmål. Anne Baastrup har et spørgsmål.

Anne Baastrup (SF):

Nu var det jo relativt gamle børn, det kom på tale at tvangsadoptere. Involverer man børnene i det? Skal de give samtykke? Hvad med unge på 5 år? Hvad har I af principper - jeg er godt klar over, det ikke står i loven, men hvordan behandler I den type af sager omkring børnene?

Ordstyrer:

Dorrit svarer, og så tager vi en ganske kort runde bagefter.

Dorrit Sylvest Nielsen:

Nu kender jeg ikke den konkrete sag, og om den har været forelagt, eller noget som helst omkring familieforholdet. Men lovgivningsmæssigt og ud fra den hjemmel, der er, kan jeg ikke se, der ikke kan være hjemmel til, når et barn har været anbragt i pleje, altså uden for hjemmet, at kunne det. Også i familiesituationer vil der være en hjemmel. Jeg tør ikke sige noget som helst om det i den konkrete situation, men det er ikke udelukket, at hjemmelen også er der i den situation, du nævner.

Så til det med børnene. De skal jo høres efter adoptionsloven, når der er tale om adoption, altså 12-års- grænsen og længere ned. Så de store børn bliver jo inddraget her.

Om man i en konkret sag har været nede på 5 år, det kunne jeg godt forestille mig, men høringsreglen vil måske ikke omfatte 5-årige, for det kan være svært at vurdere retsvirkninger osv. Men vi går jo meget langt ned også i aldersgrænser, og jeg ville da ikke sige, det var udelukket at spørge et 5-årigt barn om det, men det er selvfølgelig svært, for det er svært at overskue, hvad en adoption betyder.

Men de almindelige regler om samtykke til adoption for børn skal jo være indhentet også her.

Ordstyrer:

Tak for det. Så havde Karsten Nonbo et spørgsmål.

Karsten Nonbo (V):

Jeg vil godt lege lidt med søskendeproblematikken. For hvis nu vi teoretisk forestillede os en af de sager, hvor der er sket tvangsbortadoption af et barn på 8 år, og man konkret har vurderet, at der ikke er nogen evne i forhold til det barn på 8 år - altså en af de tre sager, vi har haft - hvad så hvis det barn netop har en, to eller tre småsøskende? Er det sådan, vi siger, at vi beslutter, at det ældste altså kan tvangsbortadopteres nu, men vi lader lige den her tid gå for de andre? Der kan jo netop være et nyfødt barn eller en mor, der er gravid. Er det sådan, at man for at kunne overholde menneskerettighedskonventionen siger: O.k., vi tager dem en ad gangen til de alle sammen er ødelagt og har været gennem de her 7-8-års splittelse?

Ordstyrer:

Vi tager lige et spørgsmål mere.

Sandy Brinck (S):

Dorrit, du sagde på et tidspunkt, at kontakt ikke er det eneste kriterium, men når jeg læser bilagene til i dag - også ud fra det du sagde - har jeg svært ved at få hånd om, hvad de øvrige kriterier er. Kunne du uddybe det, for det lyder umiddelbart som et meget kvantitativt kriterium alene.

Dorrit Sylvest Nielsen:

Først angående spørgsmålet om søskende: Jeg har ikke set sådan en sag, der overhovedet har været forelagt, hvor der var et antal søskende, så det tør jeg ikke sige, for det er jo en konkret vurdering i den enkelte sag.

Men det eneste, jeg kan sige, er, at jeg i hvert fald i forhold til det ufødte barn helt klart mener, at der ville man ikke, sådan som i hvert fald menneskeretighedskonventionen er på det her punkt, kunne gå ind og sige, at et helt ufødt barn ville man kunne tvangsadoptere. Så skulle det være en lille efternøler i forhold til nogle lidt større børn. Jeg tør slet ikke bedømme det, for selvfølgelig er der da også nogle hensyn i forhold til det. For som jeg forstår dit spørgsmål, bliver det jo meget firkantet: Så tager vi 1 år, og så er der kommet ét barn til, så går vi ind og tvangsadopterer næste gang, næste gang, næste gang. Så tosset virker et system ikke. Det er et konkret skøn, om betingelserne er opfyldt. Men jeg ville tro, at det vil være ret store børn, det vil dreje sig om.

Er der så en efternøler, der kommer 10 år efter de andre, så spørger man: Kan det her barn så ikke omfattes af en tvangsadoption? Det ville jeg nok tro man ville være tilbageholdende med. Men ellers kan jeg ikke give svar om dette særlige. Jeg tror ikke, vi har haft nogen sager forelagt omfattende søskende.

Så til kriterierne. Det kan godt være, jeg fik skjult lidt, hvad det var for kriterier omkring kontakt, men det er altså også børnenes ophold uden for hjemmet, der er et kriterium, og deres alder. Men det er de tre ting, man lægger afgørende vægt på.

Ordstyrer:

Tak for det. Nu vil vi gå videre til den næste taler, og så bliver der rig lejlighed til at stille yderligere

spørsmål, når vi kommer til debatten.

Så vil jeg gjerne give ordet til Lise Gundersby fra Norge.

Lise Gundersby:

Først vil jeg takke for at jeg på vegne av Barne- og familiedepartementet får anledning til å være til stede på denne høringen. Det er vanskelige rettssikkerhetsmessige og faglige problemstillinger som reiser seg når en adopsjon gjennomføres mot foreldrenes vilje. Jeg skal kort gi en oversikt over de norske lovreglene på området. Videre vil jeg si noe om praktiseringen og våre erfaringer med adopsjon som et tiltak etter barnevernloven.

Det er vår lov om barneverntjenester fra 1992 som danner grunnlaget for å frigi barnet for adopsjon og således regulerer adgangen til å gjennomføre en adopsjon mot foreldrenes vilje.

Selve adopsjonsbevillingen blir utstedt av vår sentrale adopsjonsmyndighet, Barne- ungdoms og familieforvaltningen.

Det var et enstemmig Storting som vedtok bestemmelsen i lov om barneverntjenester § 4-20 som gir adgang til å gjennomføre en adopsjon mot foreldrenes vilje. Ordningen er likevel ikke ny ved barnevernloven av 1992. Også loven av 1953 ga hjemmel til adopsjon selv om de biologiske foreldrene ikke hadde samtykket til dette. Riktignok gikk ikke dette direkte frem av lovens ordlyd, men ble avklart ved en dom i Høyesterett i 1982. Denne dommen ble for øvrig avsagt på et tidspunkt hvor man på grunnlag av aktuell barnevernforskning hadde en omfattende faglig diskusjon i Norge om hvordan barn under offentlig omsorg kunne sikres en mer stabil oppvekst.

Vilkårene for å gi samtykke til adopsjon etter gjeldende barnevernlov er strenge. Utgangspunktet er at daglig omsorg og foreldreansvaret skal være fratatt foreldrene. Det er også et krav i loven om at det må regnes som sannsynlig at foreldrene varig ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg eller barnet har fått slik tilknytning til mennesker og miljø der det er, at det etter en samlet vurdering kan føre til alvorlige problemer for

barnet om det blir flyttet. Adoptivsøkerne skal videre ha vært fosterforeldre for barnet og vist seg skikket til å oppdra det som sitt eget. Det er også et helt grunnleggende vilkår at adopsjonen skal være til barnets beste. Et adopsjonssamtykke kan således bare gis der det etter en samlet vurdering av det enkelte barns behov, vil være klart bedre for barnet å bli adoptert enn å vokse opp som fosterbarn. Det må legges vekt på hvilken betydning det vil ha for barnet å ha samvær med sine biologiske foreldre, og på den annen side; betydningen av den særlige tilhørighet og trygghet som en adopsjon medfører. Det biologiske prinsipp som ligger nedfelt i loven, vil være et viktig tolkningsmoment. Prinsippet innebærer at det er lovens utgangspunkt at barnet skal vokse opp hos sine biologiske foreldre. Også det minste inngreps prinsipp om at det ikke må fattes mer inngripende tiltak enn nødvendig, må komme inn i vurderingen.

På grunn av avgjørelsens inngripende karakter og de omfattende rettsvirkninger en adopsjon har, er det lagt opp til en grundig saksbehandling. Det er fylkesnemnda for sosiale saker som etter forslag fra barneverntjenesten i kommunene, skal gi samtykke til adopsjon i foreldrenes sted. Fylkesnemnda er et uavhengig regionalt forvaltningsorgan som bl.a har i oppgave å behandle tvangssakene i barnevernet. Nemndas saksbehandling er langt på vei den samme som for en domstol. Nemndas vedtak om samtykke til adopsjon kan overprøves av domstolene fullt ut.

De strenge vilkårene i lov om barneverntjenester innebærer i praksis at adopsjon først og fremst vil være aktuelt for barn som blir tatt under omsorg som svært små, ofte spedbarn, og hvor foreldrenes prognose når det gjelder muligheten for å gi barnet forsvarlig omsorg må anses for å være dårlig. Som regel, når adopsjonsspørsmålet bli aktuelt, har det vært svært begrenset eller ingen kontakt mellom barn og foreldre. Dette dreier seg derfor om barn som har hele sin tilhørighet og tilknytning i fosterfamilien.

Noen hevder at norsk lovgivning går langt i å hjemle adgang til å nekte kontakt mellom barn og dets biologiske familie, og til å bryte de rettslige bånd mellom dem ved

adopsjon. Når lovgivningen likevel hjemler en slik adgang er det altså ut fra en erkjennelse av at det i visse tilfelle er nødvendig av hensyn til stabiliteten for barnet å benytte så vidt inngripende tiltak som det her er tale om.

Når det gjelder våre erfaringer med adopsjon mot foreldrenes vilje må jeg nevne en dom avsagt i 1996 av Den europeiske menneskerettighetsdomstolen. Domstolen kom til at det forelå brudd på Menneskerettighetskonvensjonens art. 8 fra norske myndigheters side i denne konkrete barnevernsaken ved å frata foreldreansvaret med sikte på adopsjon og ved å nekte samvær. Det fremgår av dommen at det ikke var regelverket, men praktiseringen i den konkrete saken som var konvensjonsstridig. Dommen innebærer at vedtak om fratakelse av foreldreansvar med sikte på adopsjon og vedtak om nektelse av samvær strider mot det som normalt skal være målet, nemlig gjenforening av foreldre og barn. Slike vedtak kan derfor bare treffes i ekstraordinære tilfeller og bare dersom slike tiltak er motivert av et dominerende eller overordnet hensyn til barnets beste. Barnet i den aktuelle saken er nå adoptert. Spørsmålet hvorvidt adopsjon i dette tilfelle ville være i strid med konvensjonen ble også nylig vurdert av domstolen i Strasbourg. Domstolen kom til at klagen skulle avvises som åpenbart grunnløs i det den sluttet seg til de vurderinger den norske domstolen hadde gjort ved behandlingen av adopsjonssamtykket.

Vi kan ikke lese direkte ut av vår adopsjonsstatistikk hvor mange adopsjoner som blir gjennomført hvert år etter at fylkesnemnda har gitt sitt samtykke. Barne- og familiedepartementet har imidlertid nylig fremmet en melding til Stortinget som bl. a. inneholder en evaluering av sentrale bestemmelser i lov om barneverntjenester. Her er også adopsjon som barneverntiltak evaluert. Evalueringen tar utgangspunkt i et forskningsprosjekt som fremdeles pågår ved universitetet i Tromsø. Forskeren har gått gjennom en rekke avgjørelser i fylkesnemndene som gjelder fratakelse av foreldreansvar og samtykke til adopsjon. Tallene gir ikke et fullstendig bilde, men sier likevel noe om omfanget av antall saker: I 1994 ble det gitt samtykke til adopsjon av 34 barn. I 1998, altså etter at menneskerettighetsdomstolen hadde avsagt sin dom, ble det gitt samtykke til

adopsjon av 16 barn.

Bakgrunnen for at barnevernet ble koplet inn i de sakene som ble gjennomgått, var i all hovedsak knyttet til de biologiske foreldrene. Det var særlig to forhold som gikk igjen, psykiske problemer hos en eller begge biologiske foreldre, og rusproblemer av ulik art.

Et særlig spørsmål som i den senere tid har vært diskutert i Norge er hvorvidt det bør åpnes opp i loven for at det kan bestemmes at det skal være samvær mellom barnet og biologiske foreldre etter en adopsjon. I en høyesterettsdom fra 1997 uttalte førstvoterende at lovgiver burde vurdere å åpne for en rett til samvær mellom biologiske foreldre og barnet også etter en adopsjon. Flertallet i Høyesterett kom i denne konkrete barnevernsaken til at adopsjonssamtykke ikke burde gis, og begrunnet dette med barnas behov for samvær.

Departementet har imidlertid konkludert med at det ikke bør åpnes opp for en adgang til å innvilge samvær. En slik endring vil for det første kunne føre til en økning i tallet på adopsjoner etter barnevernloven. For det andre kan det hevdes at en samværsordning vil innebære en uthuling av adopsjonsinstituttet slik vi i dag kjenner det. Adopsjon er ment å være en endelig og varig rettslig tilknytning mellom barnet og adoptivforeldrene og et like endelig brudd mellom barnet og de biologiske foreldrene. For det tredje kan en samværsordning få svært uheldige konsekvenser for barnet dersom det oppstår uenighet om samværsretten. Slike konflikter vil kunne undergrave de fordelene som vanligvis blir trukket frem når det gjelder adopsjon; nemlig stabilitet, trygghet og en mer forutsigbar omsorgssituasjon for barnet.

Etter departementets oppfatning er det viktig at det ikke blir gjennomført en adopsjon der det er ønskelig for barnet å ha kontakt med de biologiske foreldrene, og vi vil vurdere om det skal utarbeides egne retningslinjer om dette.

Når vi snakker om adopsjon som gjennomføres mot foreldrenes vilje er det viktig å se

ordningen i sammenheng med de øvrige tiltakene i barnevernloven. Det er ingen tvil om at den store hovedvekten av innsatsen i det norske barnevernet ligger på det forebyggende området. Ved utgangen av år 2000 hadde vi i alt ca 25 000 barn som mottok tiltak fra barnevernet. Vel 5 000 av disse barna var plassert i et omsorgstiltak utenfor hjemmet. Sett i en større sammenheng er derfor adopsjon som barneverntiltak et lite benyttet tiltak.

Avslutningsvis vil jeg si at departementet ser det som svært viktig å følge utviklingen av dette tiltaket nøye. På grunnlag av den omtalte forskningsrapporten har vi sett at det er en nedgang i antall saker som blir foreslått av kommunene. Samtidig har avgjørelsene i fylkesnemndene blitt grundigere og mer konkrete i sine begrunnelser. Viktige prinsipper som ligger nedfelt i loven er tatt med i deres vurderinger. Det er grunn til å tro at dommen mot Norge i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen fra 1996 og avgjørelser i Høyesterett har virket inn på denne utviklingen. Dommen i menneskerettighetsdomstolen har vekket stor interesse i de aktuelle fagmiljøene og kan ha bidradd til en større bevissthet om de spørsmål som reiser seg. Det er også grunn til å tro at den forskningen som nå gjøres ved juridisk fakultet ved Universitet i Tromsø vil gjøre sitt til at det skjer en ytterligere bevisstgjøring og diskusjon.

Uansett er det viktig å ha klart for seg at den muligheten som følger av vår lovgivning til å gjennomføre en adopsjon mot foreldrenes vilje er et tiltak som skal benyttes i helt ekstraordinære tilfelle og bare der barnets beste er det overordnede og dominerende motivet. Benyttet slik, mener vi det er riktig at loven åpner opp for dette.

Ordstyrer:

Ja, tak for det. Der er tid til et par ganske korte opklarende spørsmål. Ester Larsen.

Ester Larsen (V):

Jeg kan forstå, at det kun er fosterforeldre, der kan adoptere uden samtykke. Hvad betyder det for en

fosterfamilie økonomisk?

I Danmark er plejefamilier, som vi kalder dem, jo professionelle, og det vil sige, at de har tilrettelagt deres økonomi efter en plejeindtægt. Derfor vil det være meget sjældent, at der vil være så tætte bånd, at man vil lægge sin private økonomi til rette efter, at man ingen støtte får, når man har adopteret.

Får man støtte i Norge, og er det en problematik I har arbejdet med?

Lise Gundersby:

En betingelse for at fylkesnemnda skal kunne gi samtykke til en adopsjon i foreldrenes sted er at adoptivsøkerne har vært fosterforeldre for barnet, og at de har vist seg skikket til å oppdra det som sitt eget.

Fosterforeldre i Norge mottar fosterhjemsgodtgjøring. De som søker om adopsjon må være innforstått med at godtgjøringen opphører når adopsjonen er gjennomført.

Ordstyrer:

Så har Anne Baastrup markert.

Anne Baastrup (SF):

Jeg skal bare være helt sikker: Den eneste forskjell, der i virkeligheten er på lovgivningen i Danmark og i Norge, er, at i Danmark skal det være avgjørende for barnet - altså avgjørende riktig for barnet - og i Norge skal det være klart bedre for barnet, og at det i virkeligheten er praksis, der har betydning, at det er den forskjell i utviklingen.

Lise Gundersby:

Jeg er ikke godt nok kjent med det danske systemet til å kunne si hva forskjellen består i.

Det var Høyesterett som i sin tid avklarte at barnevernloven ga hjemmel til å frata foreldreansvaret for et barn med sikte på adopsjon mot foreldrenes vilje. Dette systemet ble videreført i ny lov om barneverntjenester.

Høyesterett har behandlet en rekke saker som gjelder spørsmål om fratakelse av foreldreansvar og samtykke til adopsjon mot foreldrenes vilje.

Ordstyrer:

Vi tager lige et enkelt, sidste spørsmål fra Karsten Nonbo. Så håber jeg, at I andre vender tilbage, når vi kommer til debatten og spørger ind. Værsgo, Karsten.

Karsten Nonbo (V):

Nu har I i Norge et meget større erfaringsgrundlag, man man sige, fordi I har haft mange flere sager, og det vil sige, at I kan bygge statistikken på mere end de fire sager, vi kan bygge den på i Danmark.

Har I blandt jeres sager haft nogen søskendesager, hvor man har tvangsbortadopteret mere én?

Og et andet spørsmål: Har I haft nogle tilfælde i Norge, hvor en sag - efter at den sådan set definitivt er afgjort - er taget op 5-8-10 år senere, hvor man har måttet erkende, at her foretog man en forfærdelig, frygtelig fejlbedømmelse fra rettens side? Er der nogle sager, hvor man virkelig kan sige, at der er gjort et helt forkert indgrep?

Lise Gundersby:

Ved gjennomgang av fylkesnemndsavgjørelser eller domstolsavgjørelser ser en fra tid til annen saker som gjelder søsken og at disse har vært plassert i samme fosterhjem.

Vi har ingen direkte statistikk som viser hvor ofte dette forekommer. Vi har heller ikke statistikk som direkte viser alderen på de barna som adopteres etter at fylkesnemnda har gitt sitt samtykke.

Dommen fra Den europeiske menneskerettighetsdomstolen som jeg nevnte i mitt innlegg har vært mye debattert i Norge, både i media og i aktuelle fagmiljøer. For øvrig har enkeltsaker i liten grad vært gjenstand for diskusjon.

Ordstyrer:

Ja tak.

Så vil jeg gerne give ordet til Mette Hartlev, ph.d., lektor, Københavns Universitet. Du vil gerne bruge overhead?

Mette Hartlev (ph.d., lektor, Københavns Universitet):

Tak for invitationen.

Jeg kender faktisk ikke så meget til adoptionssagers behandling i praksis, men det, jeg er blevet bedt om, er at sige noget om de mere overordnede, generelle etiske og juridiske principper, som man skal være opmærksom på inden for det her felt, der hedder tvangsadoption. Det vil jeg så forsøge at gøre.

Hvis man først ser lidt på, hvilke etiske principper, der er på spil inden for det her område, så må man sige, at det, der hedder respekten for den personlige autonomi, er et af de helt grundlæggende etiske principper, som vi også kender inden for mange andre områder. Det lægger op til, at man skal respektere det enkelte menneskes frihed og selvbestemmelsesret.

Så er der respekten for integriteten. Ved integritet forstår man normalt, at man har ligesom en urørlighedszone, som andre skal vise respekt for. Det kan være en urørlighedszone, der knytter sig enten til kroppen, eller til ens mentale jeg, eller til boligen, eller hvad det nu kan være.

Så er der også et meget vigtigt princip inden for etikken, som hedder »ikke skade-princippet«, dvs. man skal gøre, hvad man kan for ikke at skade andre. I forlængelse af det taler man også om et »gøre godt-princip«. Det lyder lidt komisk, men det, der ligger i det, er, at det ikke er nok, at man undlader at skade, man skal faktisk også i en række situationer gøre, hvad man kan for at hjælpe andre. Der er også nogle, der kalder det for det samaritanske princip.

Sådan ser det så ud inden for etikken, men disse etiske principper er ikke bare nogle fine etiske principper, det er faktisk også principper, som vi kan se bliver afspejlet i vores lovgivning. Det kan vi se forskellige steder. Nu tager jeg nogle eksempler ud, som meget går på nogle overordnede reguleringsinstrumenter, som vi kalder det, nemlig vores grundlov og menneskerettighedskonventionen. Vi har allerede været lidt inde på det i det foregående oplæg.

I grundloven er der jo en række bestemmelser, som beskytter den enkeltes personlige frihed og frihedsrettigheder, og det gælder selvfølgelig også i den europæiske menneskerettighedskonvention. Forkortelsen EMRK står altså for den europæiske menneskerettighedskonvention.

Deri ligger, kan man sige, en retliggørelse eller en retlig nedfældelse af autonomiprincippet, altså respekten for den enkeltes frihed og selvbestemmelsesret.

Så er der også en meget stærk beskyttelse af retten til privatliv, retten til familieliv og retten til en identitet. Det finder man ikke i den danske grundlov. Den er meget sparsommelig med bemærkninger inden for det her område. Men der er til gengæld lidt skyts at hente, hvis man kigger i den europæiske menneskerettighedskonvention, og Lise Gundersby har allerede været inde på artikel 8, som handler om retten til privatliv og familieliv.

Men der er faktisk også, hvis man kigger i børnekonventionen, som jo også er en meget relevant konvention at tage op i den her sammenhæng, utrolig mange bestemmelser, som handler om barnets ret til et familieliv, og hvad man skal gøre for at beskytte barnets ret til et familieliv og også barnets ret til identitet.

Så ligger det princip, at man skal gøre godt og ikke skade, også nedfældet i vores lovgivning som en pligt til at beskytte svage og udsatte mennesker. I denne sammenhæng er det så børnene, vi tænker på, men det kunne også være andre grupper. Det kunne være psykisk syge patienter osv.

Der er også, især hvis man kigger i børnekonventionen, en række centrale bestemmelser, som også griber ind i det her område. Man skal altså gøre noget aktivt. Det er statens ansvar at sikre, at omsorgen for børnene er tilstrækkelig.

Endelig er der et princip, som vi kalder proportionalitetsprincippet eller »det mindst indgribende middels princip«, som også er nedfældet i meget af vores lovgivning. Det går på, at hvis man skal gribe ind i andres grundlæggende rettigheder, ja, så skal man kun gøre det, hvis det er nødvendigt, og kun i det omfang, det er nødvendigt for at sikre de hensyn, man gerne vil varetage med et sådant indgreb.

Det er de grundprincipper, som er inde i det her felt, og som man skal tænke over, når man skal tage stilling til så svært et spørgsmål som tvangsadoption.

Det, der gør det utrolig vanskeligt, er jo, at disse principper ikke taler i samme retning. Respekten for forældrenes selvbestemmelsesret og for deres ret til at være familie med deres børn og bo sammen med dem taler jo ikke altid i samme retning som pligten til at drage omsorg for børn. I de situationer, hvor forældrene faktisk ikke er i stand til at tage vare på børnene, kan man altså ikke

overholde det ene princip uden at krænke det andet princip.

Når man står over for sådan nogle sammenstød mellem etiske og juridiske principper, er der så nogle afvejningsprincipper eller nogle tommelfingerregler, man kan bruge, og der er det som regel sådan, at man skal tage hensyn til den svage part, og i det her tilfælde er det så først og fremmest barnet. Det vil sige, at hvis barnets tarv taler for, at man griber ind, så er det som udgangspunkt et vægtigt argument, fordi vi har at gøre med en svag part, og staten har en særlig pligt til at beskytte svage og udsatte mennesker.

Et andet grundprincip er det, jeg er inde på her, nemlig proportionalitetsprincippet. Vi griber ikke mere ind, end hvad der er nødvendigt.

Til sidst er der for mig at se tre centrale spørgsmål, man må tage stilling til inden for det her område. Det første er selvfølgelig, hvad tjener barnets tarv bedst. Der er nemlig ingen tvivl om, at barnets tarv er et meget slagkraftigt argument, når vi er inden for det her område. Det fremgår også, hvis man kigger på Menneskerettighedsdomstolens praksis inden for det her område. Man anerkender, at hensynet til barnets tarv er et godt argument for at gribe ind i forældrenes ret til familieliv.

Så som udgangspunkt har man altså en god sag, når det handler om barnets tarv. Men det er klart, at man selvfølgelig skal være opmærksom på, hvad der nu tjener barnets tarv, og det kan jeg som jurist ikke rigtig have så mange meninger om. Men det er klart, at man må gå ind og undersøge, om det rent faktisk tjener barnets tarv bedst at blive adopteret fremfor at vokse op hos en plejefamilie.

Som sagt har jeg ikke nok indsigt i det til at kunne sige noget præcist om det. Man taler meget - det er også de argumenter, der har været fremme - om stabilitet og sådan nogle ting, og der er jo ingen, der er i tvivl om, at det betyder meget for børn at have stabilitet. Andre argumenter kunne være, at de børn, vi taler om, de børn, vi tænker på, jo f.eks er børn af mødre, der er misbrugere, og det kan være børn, der er skadet i fostertilværelsen og derfor har brug for særlig omsorg og behov i starten af livet. Altså nogle behov, som ikke nødvendigvis tilgodeses af de mennesker, vi tænker på, når vi tænker på adoptivforældre.

Det kan også være, at det er børn, som vil have varige skader, og derfor børn, som vil blive en

skuffelse for deres adoptivforældre. Jeg nævner det bare, fordi det er nogle af de argumenter, jeg har hørt. Men det er i hvert fald vigtigt at være opmærksom på, om dette virkelig tjener barnets tarv.

Det andet er, hvordan vi sikrer, at vi ikke griber mere ind i forældrenes rettigheder end højst nødvendigt. Der må man sige, at det biologiske princip, som vi også har hørt om, også er et princip, som ligger meget tungt nedfældet i menneskerettighedskonventionen. Den biologiske familie vægter simpelt hen bare tungere end andre familieformer. Det vil sige, at de signaler, man kan udlede, går på, at: ja, det kan være nødvendigt at gribe ind og fjerne et barn og fjerne det med tvang, men man skal gøre, hvad man kan for at opretholde en forbindelse. Det kan godt være, man ikke engang skal arbejde på at hjemgive barnet, men bare det at opretholde en forbindelse til den biologiske familie anses simpelt hen for at være et væsentligt og vigtigt princip.

Det sidste spørgsmål, man kan se på, er, hvordan man også sikrer respekten for barnets rettigheder, fordi ét er, hvad vi kan forestille os er barnets tarv, men noget andet er jo, at barnet også ifølge børnekonventionen har ret til en familie, og igen har den biologiske familie ligesom fortrinsret fremfor andre familiekonstruktioner. Barnet har ret til at kende sin egen identitet osv. Det er nogle principper, som på en måde også taler lidt imod, at man bryder de biologiske bånd. Det vil sige, at der altså skal være ganske tungtvejende hensyn på banen.

Hvis jeg skal forsøge at konkludere ud fra de her etiske principper og ud fra, hvad man kan udlede af menneskerettighedskonventionens artikel 8, skal der være ganske tungtvejende grunde til at gribe til tvangsadoption. Det er irreversibelt i hvert fald i juridisk forstand. Det bryder de juridiske bånd mellem barnet og forældrene, og det vil sige, at det er et indgreb, der skal være tungtvejende grunde til at foretage. Det kender vi også inden for andre områder, hvor vi foretager irreversible indgreb.

Den danske praksis er vældig streng, og sådan som jeg hører den norske praksis, er den også vældig streng. Det, at der er så få sager i Danmark sammenlignet med Norge, er måske i virkeligheden udtryk for nogle ganske små nuancer i vurderingen af de her sager eller en forskel i en kultur i forhold til, hvordan man skal praktisere de her regler. For dybest set tror jeg egentligt ikke, der er forskel på det.

Den danske praksis lever fuldt ud op til menneskerettighedskonventionen, og det gør den

norske også, selv om I havde den gamle Johansensag fra 1996, sådan som jeg hørte. Og det, der er vigtigt ud af den praksis, er jo netop, at man skal arbejde på at opretholde en eller anden form for kontakt.

Til gengæld vil jeg så også sige, at i det omfang vi har at gøre med børn, som ikke har kontakt med deres biologiske forældre, og som derfor i realiteten ikke har en familie, enten fordi forældrene ikke ønsker kontakt med barnet, eller fordi kontakten med forældrene er decideret skadelig for barnet, kan jeg godt se en pointe i, at man går ind med en tvangsadoption. Det er jo faktisk en måde at skaffe barnet en familie på, for det har det jo ikke, når det har en plejefamilie, i hvert fald ikke i samme forstand som det har det i forbindelse med adoption.

Så mit budskab er vel egentligt, at jeg synes, at de regler, vi har i dag, egentlig er meget gode, som de er, og at man jo også kan varetage barnets tarv på andre måder end gennem en tvangsadoption. Der er ingen af os, der ønsker svingdørsbørn osv., osv., men at man i hvert fald i første omgang skal kigge meget grundigt på de andre muligheder, man har. Tak.

Ordstyrer:

Tak for det. Der er tid til et enkelt opklarende spørgsmål, for vores tidsplan er lige ved at skride. Jeg kan se Tove Videbæk.

Tove Videbæk (KRF):

Mette, du taler lidt om det her med praksis, og hvordan vi gør det i Norge, hvordan vi gør det i Danmark. I Danmark vurderes det jo, at man vil komme ud i problemer med Den Europæiske Menneskerettighedskommission, hvis man bortadopterer de helt små børn, men man vurderer det anderledes i Norge, selv om vi har næsten identisk lovgivning.

Du har også sat lidt ord på det, om det er forskellig kultur osv., men er det så din holdning og mening, at der i Danmark sådan set nødvendigvis ingen barrierer er for at kunne bortadoptere de helt små? Er det bare noget, vi tror, altså at der er nogle barrierer, men de er der faktisk ikke?

Mette Hartlev:

Det vil jeg nødig give et krystalklart svar på, for faktisk synes jeg, at ud af de sager, jeg har læst fra

Menneskerettighedsdomstolen - nu omhandler de ikke alle sammen tvangsadoption, de går meget på tvangsfjernelse - så pointerer de jo faktisk vigtigheden af, at man forsøger at understøtte mulighederne for at bevare et forældreskab og bevare en kontakt mellem forældrene og børnene.

Derfor ville min umiddelbare opfattelse på baggrund af de sager, jeg har læst, være - men jeg vil så skynde mig at sige, at jeg altså ikke er ekspert inden for det her område - at det at bortadoptere et barn fra fødslen, måske endda begynde at tage stilling til det, endnu inden det er født, fordi man ved, at det barn bliver født af en mor, hvor der er tvangsfjernet 3-4 børn i forvejen, simpelt hen ikke vil være godt nok.

I de sager, jeg har set - også Johansensagen fra Norge - var der andre søskende inde i billedet, også søskende, der var fjernet. Der pointerer man netop, at det forhold, at der er fjernet børn i forvejen, altså ikke er tilstrækkeligt til, at man kan gribe ind med drastiske foranstaltninger i forhold til et nyfødt barn.

Det må bero på en konkret vurdering. Man lægger til grund, som jeg siger, at vi har at gøre med børn, som har mistet kontakten til deres familie, som i realiteten ikke har en familie mere, og så kræver det jo også et anbringelsesforløb. Det, der også taler for det, er sådan set også det, at man har mulighed for at kontrollere, om det kan fungere med den her familie, for vi har at gøre med børn, som sikkert har særlige behov. Det ville jo være frygteligt, hvis de blev bortadopteret til en familie, hvor det så viser sig, når barnet er 5 år, at den ikke magter opgaven. De bliver frygtelig skuffet.

Så på en måde synes jeg egentlig, at den praksis, vi har i dag, er god. Men jeg er helt med på den der med, at det er vigtigt at sikre stabilitet, og at det er uheldigt med svingdørsbørn og alle de der ting. Men jeg tror, det er fornuftigt at vente lidt med de adoptioner.

Ordstyrer:

Så vil jeg give ordet til Eva Caspersen fra Aalborg Kommune.

Eva Caspersen (Aalborg Kommune):

Jeg vil sige tak, for at jeg måtte komme og sige noget her i dag.

Jeg vil sige, at det, jeg siger, er udtryk for min egen mening og ikke for Aalborg Kommunes mening. Godt nok er jeg ansat i Aalborg Kommune og har i 20 år arbejdet med det tunge

børneområde. Jeg har også lavet forskellige undersøgelser om, hvordan det går anbragte børn. Jeg er selvfølgelig præget af, at jeg har arbejdet med det her område i mange år.

Jeg vil prøve at give mit bud på, hvorfor jeg mener, at vi i Danmark stort set ikke anvender tvangsadoptionsreglerne. Vi har også lige hørt det. Vi har fået bekræftet den ene regel, § 10 i adoptionsloven, som omhandler glemte børn på institutioner; den anvendes overhovedet ikke. Det er jo selvfølgelig, fordi der ikke findes glemte børn på institutioner i dag. Med det ansvar, kommunerne har, så findes de ikke. Men vi har faktisk også hørt, at § 9, stk. 2, anvendes og har været anvendt i de sidste 10 år for fire børns vedkommende.

Så vil jeg i den forbindelse minde om, at ifølge de sidst offentliggjorte tal, vi har om anbragte børn, er rent faktisk pr. 31. december anbragt 14.171 børn. Det er kun det, der hedder bestandstal. Hertil kommer i hvert fald mindst en tredjedel flere, som i løbet af året er gået til og fra. Så vi er faktisk i Danmark oppe på 18.000-19.000 børn, der om året anbringes.

Vi kan se af de officielle tal, at 6.492 børn er i familiepleje pr. 31. december 2001. Det er faktisk et meget stort antal børn, vi taler om.

Min opfattelse af, hvorfor der stort set ikke eksisterer tvangsadoptioner og heller ikke frivillige adoptioner og anbragte børn her i landet, er, at det er, fordi vi har en holdning her i landet om - det er selvfølgelig en rigtig god holdning - at børn og forældre hører sammen, og at børn skal vokse op hos deres forældre.

Hvis forældrene ikke kan varetage omsorgen, har vi altså nogle hjælpeforanstaltninger, som vi kan tilbyde forældrene. Det er også foranstaltninger, som accepteres af borgerne. Dog må vi sige, at den mest indgribende eksisterende hjælpeforanstaltning, nemlig tvangsfjernelse af børn, er en hjælpeforanstaltning, som hos mange volder mistro, tvivl og er behæftet med en negativ holdning.

I gamle dage var det jo helt almindeligt, at man kunne bortadoptere børn, hvis forældrene ikke kunne varetage omsorgen. Men i dag er det holdningen, og det er også den socialfaglige og psykologiske holdning, at børn ikke kan skifte forældre. Det har det sådan set ikke altid været. Der er en anden psykologisk holdning, som siger, at det kan børn godt. Og det er en, som er forskningsbaseret i Anna Freuds undersøgelser under Anden Verdenskrig af engelske børn.

Men i Danmark taler vi altså ikke om adoptivforældre for anbragte børn, men vi taler om

plejeforældre. Det er meget mærkværdigt, for vi synes jo i Danmark, at det er helt i orden, hvis vi adopterer børn fra fremmede lande. Det er faktisk også anbragte børn. De børn har rent faktisk også været på børnehjem, og de har faktisk også forældre, der ikke har kunnet varetage omsorgen.

Hvis man vil se, hvordan det går anbragte børn fra fremmede lande, som er adopteret, så kan vi bare lave undersøgelser af, hvordan det går adoptivbørn her i landet. Det går faktisk rigtig godt. Så vi er meget ambivalente i vores holdning.

Hvad skyldes det så efter min mening, at § 9, stk. 2, overhovedet ikke bruges, bortset fra de fire tilfælde, vi har hørt om her? Det er efter min opfattelse begrundet i retspraksis. Vi har en meget gammel retspraksis. Den sidst offentliggjorte dom er fra 1978, så vi har altså ikke 15 højesteretsdomme, vi kan lægge vores praksis på. Vi har en meget, meget gammel og restriktiv retspraksis, som også, hvad angår den juridiske teoris rolle, er analyseret i Ugeskrift for Retsvæsen.

Den meget restriktive retspraksis, vi har, som er meget gammel, siger rent faktisk, at i de tilfælde, hvor man har tilladt det - jeg kan høre, at det er i de samme tilfælde, man tillader det gennem de sidste 10 år, altså de her fire børn - er det børn, som er anbragt i plejefamilie, og som har været det i mange år, og hvor der gennem mange, mange år ikke har været kontakt mellem forældre og børn.

Jamen hvordan kan det så være? Der vil jeg pege på noget andet. Det er rent faktisk sådan, at servicelovens regler i den grad modarbejder ethvert forsøg på og enhver sag om tvangsadoption.

Det er sådan ifølge servicelovens § 57, at dér pålægges kommunerne at sørge for, at forbindelsen mellem forældre og børn holdes ved lige. Det gør socialforvaltningerne så. De sørger for, at den kontakt holdes ved lige også mellem de forældre, der ikke fungerer særlig godt, som har problemer med alkohol, narko, eller som er psykisk syge. Så laver man overvåget samvær.

Det er meget, meget svært i dagens Danmark at få truffet en afgørelse, som forhindrer kontakt mellem forældre og børn, hvor det er til skade for barnet. Så laver man i stede for noget, der hedder overvåget samvær.

Jeg kan sige, at Den Sociale Ankestyrelse faktisk ikke accepterer, at børn- og ungeudvalgene træffer afgørelse om afbrydelse af samværet for mere end 1 år.

Man kan jo sige sig selv, at når vi har en meget gammel retspraksis, der siger 3-5-års manglende kontakt mellem forældre og børn, men der rent faktisk i serviceloven stilles krav til socialforvaltning, og socialforvaltningen selvfølgelig opfylder dem, så er de to ting jo kontraindiceret. Det er min forklaring på, hvorfor vi ikke har tvangsadoptioner af børn her i landet.

Jeg må også sige, at jeg selvfølgelig er præget af, at jeg har set på børns skæbne gennem 20 år. Det er jeg. Jeg må sige, at det ikke er godt nok. Jeg synes selvfølgelig ikke, at man varetager børns rettigheder her i landet. Jeg synes i det hele taget, at servicelovens regler i den grad er gennemsyret af forældrerettigheder.

Bestandig skal socialforvaltningerne, og det er også godt nok for formentlig 99 pct. af børnene, sørge for, at forældrenes forhold forbedres på en sådan måde, så børn, hvis der bare er en lille bitte, bitte, mikroskopisk chance for det, skal komme tilbage til forældrene igen.

Vi arbejder, og vi arbejder, og vi arbejder konstant og hele tiden på, at de børn kan komme hjem igen. Det står der alle steder i serviceloven at vi skal, og det gør vi selvfølgelig.

Jeg ved selvfølgelig godt, at det her område er et utrolig dilemmabelagt område. Jeg ved selvfølgelig godt, at det er præget af holdninger og ideologier.

På den ene side kan man sige, at det jo er rigtigt, at myndighederne skal sørge for, at der er kontakt mellem de biologiske forældre og barnet. Det er også rigtigt, at myndighederne skal sørge for at ændre på forældrenes livsvilkår med henblik på at undersøge enhver mulighed for, at barnet kan komme tilbage.

Man kan også sige, at den ideologi nok bygger på den holdning, at det er alt for smertefuldt for forældre at skulle miste deres barn. Vi kan bare sige til os selv: Tænk nu, hvis det var vores barn, som myndighederne ville tage fra os; vores barn, som man ville bortadoptere til en fremmed familie.

Men vi må ikke glemme, at vi på den anden side har hensynet til barnet. Det er vigtigt at være elsket, at have en tryk barndom, at få de samme muligheder for en sund opvækst som andre børn, at ens barndom ikke skal være præget af tab, af splitning, af afmagt og sorg og savn, fordi ens forældre er alkohol- eller stofmisbrugere eller kronisk psykisk syge. Det er også vigtigt at have sikkerhed for, at man ikke skal fjernes igen, at have en tryk barndom, at være elsket for ens egen skyld, at vide, at ens plejeforældre ikke bare får løn for en, men at de holder af en for ens egen skyld. Det er utrolig

vigtigt, og det er det, som er med til at give børn selvtillid.

Masser og masser af de anbragte børn har så lav, så lav, så lav en selvtillid. Man må også huske på, at det at blive adopteret ikke alene er godt for barndommens liv, men det er godt for de her børn gennem hele voksenlivet.

Jeg tror selvfølgelig ikke på, at man kan løse alle anbragte børns problemer ved adoptioner, herunder tvangsadoptioner. Men jeg mener, at vi burde have sådan nogle regler, som man har i Norge. Man burde i helt ekstraordinære situationer, hvor forældrene ikke varigt kan varetage omsorgen af barnet, have muligheden for at lave tvangsadoptioner.

Det ville jo også hjælpe lidt, hvis der overhovedet bare et eller andet sted i servicelovens regler i kapitel 8 om hjælpeforanstaltninger til børn og unge, bare et eller andet sted stod noget om adoption.

Jeg er helt sikker på, at hvis man fik vendt den der tankegang og sagt, at nu har vi muligheden for tvangsadoptioner, så ville man også begynde at tænke meget mere i frivillige adoptioner. Så ville man få vendt hele den der tankegang med, at det skal vi ikke røre ved. Det skal vi overhovedet ikke tænke på. Det skal blive ved at være, sådan som vi har det i dag.

Jeg er meget, meget spændt på, om der kommer noget ud af det her i Folketinget, men det er helt klart, at det må være Folketinget, som opstiller reglerne for, i hvilke situationer man skal gå ind og kunne adoptere børn.

Ordstyrer:

Tak for det. Vores tid skrider en hel del. Er der et enkelt, enkelt opklarende spørgsmål? Der er et helt nede bag ved. Vi tager det, og så venter vi med resten til efter kaffepausen.

Karen Klint (S):

Jeg skal nok lade være med at tage ideologierne op. Men tak for oplægget, Eva Caspersen.

Du var lidt inde på statistikken, så jeg vil holde mig til et statistisk spørgsmål. Har du en statistik over, hvor mange af de anbragte børn, der faktisk er livslangt anbragt under hele opvæksten, for det er jo dem, der kan være interessante: dem, der aldrig kommer hjem igen, uanset om det er tvang eller frivilligt eller hvad? Den statistik var lidt vigtig at få frem.

Eva Caspersen:

Det har jeg desværre ikke. Jeg mener også, det her er et område, der virkelig trænger til noget undersøgelse. Men jeg kan jo se det. Når jeg har været så mange år i det her arbejde, kan jeg jo se, at der er børn, der livslangt bliver anbragt.

Ordstyrer:

Så vil jeg gerne give ordet til fru Charlotte Guldborg, der er forstander for Skodsborg Observations- og Behandlingshjem.

Charlotte Guldborg:

Jeg vil også sige tak for invitationen i dag.

Jeg vil starte med at fortælle en lille historie fra min hverdag. Min tanke er, at den vil kunne illustrere brudstykker af de problemstillinger, der rejses på høringen i dag. Jeg vil efterfølgende bruge casen som udgangspunkt for nogle generaliseringer og diskussion.

Susan er en gravid stofmisbrugende kvinde. Hun er 40 år, og hun startede sit misbrug i teenageårene. Susan fortsatte sit misbrug i graviditeten, og de sociale myndigheder besluttede, at barnet efter fødslen skulle anbringes på Skodsborg Observations- og Behandlingshjem. Susan sad i Vestre Fængsel, hvor hun afsonede en dom på 5 måneder, da hun mærkede de første veer. Hun blev kørt til Hvidovre Hospital, hvor hun fødte sin dreng. Susan var hos ham i 2 døgn, og derefter blev hun ført tilbage til fængslet.

Niklas blev født med abstinenser. Han reagerede på, at han ikke fik tilført stoffer. Han havde svært ved at spise, svært ved at falde i søvn, svært ved at modtage kontakt og svært ved at blive trøstet. Det viste sig, at Niklas var så medtaget af sine abstinenser, at han, mens han lå på børneafdelingen i 10 uger, måtte medicineres med fenemal og opiumsdråber.

Der var allerede inden fødslen planlagt et omsorgs- og behandlingsforløb for Niklas på Skodsborg, og hans primære pædagog Terese var blevet udpeget til at være den hovedansvarlige for hans omsorg. Terese besøgte Niklas på hospitalet flere gange om ugen, og hun lærte ham langsomt at kende.

Under sine mange besøg på hospitalet savnede Terese det at kunne tale med Niklas' mor. Det viste sig at være vanskeligt at mødes med Susan på hospitalet, og derfor skrev Terese i stedet et brev til hende. Hun skrev bl.a.: Hvor kunne jeg ønske, at vi to kunne mødes og tale om vores samarbejde om din dejlige dreng. Du skal vide, at du på trods af de svære omstændigheder kan hjælpe ham. På Skodsborg ved vi, at små børn, der af den ene eller den anden grund adskilles fra deres mødre, kan hjælpes af at have et sansemæssigt minde om deres mor. En ting, der bl.a. lugter af mor. Tag derfor et stykke tøj af, som du har inderst på kroppen, og læg det hos ham. Så skal jeg hjælpe ham med at huske dig.

Brevet gjorde et dybt indtryk på Susan, og da hun besøgte Niklas på hospitalet, tog hun sin grå T-shirt af og lagde den i sin drengs vugge. Og ved de efterfølgende besøg, lod Terese Niklas mærke og lugte og generelt sanse T-shirten. Terese talte meget til Niklas, fortalte ham om, hvad der var sket i hans liv, og om hvad der ville ske. Et par dage inden Niklas' flytning til Skodsborg skiftede Terese hospitalets dyne ud med en dyne fra Skodsborg.

Når vores praksis indeholder dette med en T-shirt, en dyne og det at fortælle barnet om sit liv, så er det jo i bestræbelsen på at lempe det lille barns oplevelse af brud.

Da Niklas kom til Skodsborg, fik hans mors T-shirt en plads i hans seng, og Terese understregede dens følelsesmæssige værdi for ham. Susan afsluttede sit fængselsophold og kom i endnu et behandlingstilbud i forsøget på at hjælpe, og trods sine op- og nedture besøgte hun jo sin søn en til to gange om ugen, indtil Niklas flytter til sin plejefamilie.

Under sine besøg hos Niklas tog Susan T-shirten på igen. Hun bemærkede, at Terese studsede lidt over det, men hun sagde: Jamen det er ligesom med batterier, de skal jo lades op.

Niklas kom i en god og overbevisende trivsel, og han knyttede stærke bånd både til Terese og til sin mor. Og 16 måneder gammel lærte han sin plejefamilie at kende. Han har fortsat sin positive udvikling i plejefamilien, og han får besøg af sin mor en gang om ugen. Ligesom på Skodsborg falder Niklas også i søvn med sin mors grå T-shirt ved sin kind. Vi er overbevist om, at det hjælper ham til at opleve kontinuitet i sit liv.

Nu er der gået 1 år, siden Niklas flyttede til sin plejefamilie, og trods sin svære start på livet har det altså været muligt at etablere en tæt og vedvarende kontakt mellem mor og barn. En relation,

som vil få betydning for begges fremtidige liv.

I dag spørger vi jo hinanden: Havde det været bedre for Niklas at blive tvangsbortadopteret fra fødslen? Set ud fra nogle af oplæggene til dagens høring, så er svaret måske ja. Set ud fra barnets perspektiv og mit professionelle perspektiv, så er svaret nej. Jeg skal i det efterfølgende forsøge at motivere mine synspunkter.

Niklas bør ikke tvangsbortadopteres af den grund, at han allerede har en mor, som har ønsket ham, og som viser sit engagement i hans liv. Han har oven i købet en stærk og en velbegavet mor, klog af livet.

At leve et langt liv i misbrugskulturen - et liv som outsider - er kun muligt, hvis kvinden har en stærk psyke og en stærk fysik.

For os andre betyder det jo dog, at hun er ude af stand til at leve op til vores idealbillede af en mor. Og der er ingen tvivl om, at den misbrugende kvindes livsvilkår og livsstil er uforenelige med det at påtage sig det fulde traditionelle omsorgsansvar for sin søn.

Men at fortolke dette som moderens manglende evne til at knytte bånd og føle kærlighed og omhed for sit barn er efter min opfattelse en fejltagelse. Og i øvrigt er der jo i sociallovgivningen taget højde for, at barnet selvfølgelig skal beskyttes mod omsorgssvigt af enhver art.

Det er ikke håbet som sådan, der karakteriserer Susans forestillinger om moderskabet eller en fælles fremtid for hende og barnet. Håbet som begreb er jo egentlig utopi for en erfaren misbruger. Det ved vi godt. Derimod har de en anden stærk følelse til fælles, nemlig længslen efter hinanden. Det som andre måske ville kalde blodets bånd, en urkraft, en følelse, som varer livet ud. Og her kommer den offentlige omsorg altså til kort. Vi kan og har simpelt hen ikke nogen muligheder for at nærme os dette fællesskab. Den genetiske og psykologiske arv kan vi ikke ændre ved. Det er grundvilkår, der konstituerer tilværelsen.

Vi kan derimod forholdsvis nemt bryde den sociale arv ved at give barnet nogle gode opvækstmuligheder i en velfungerende plejefamilie eller på et mindre børnehjem. Det offentliges opgave bliver at forpligte sig til også at støtte moderen, så hun kan forblive en del af sit barns hverdagsliv og dermed få mulighed for at følge det og få indflydelse på dets opvækst, hvis hun vel at mærke lever så længe.

Den relationsorienterede forskningstradition, som har barnets identitetsudvikling i centrum, pointerer, at såfremt et barn mister kontakten til sine biologiske forældre, mister det også en del af sig selv. Trangen til at kende sin livssammenhæng er dybt forankret i os alle. Med andre ord: enhvert menneskes identitetsopfattelse er stærkt forbundet med kontakten til familie og dermed til dets rødder.

At fratage barnet retten til sin familie, til sin slægt, er efter min opfattelse uforeneligt med FN-konventionen om børns rettigheder; og det er heller ikke i overensstemmelse med det moderne samfunds værdiideologiske intentioner om at tage hånd om mennesker med dybt personlige og sociale problemer.

Det er måske nærliggende i de tilfælde, hvor der er tale om svært misbrug eller psykisk sygdom, at få tanken, at den gravide kvinde skal tvinges til at give afkald på sit barn. Set ud fra min synsvinkel er det uden takt og tone. Det er som at tage fra de fattige og give til de rige. Det er umenneskeligt. Tak.

Ordstyrer:

Tak for det. Så tager vi lige to opklarende spørgsmål. Der er en, der sidder heroppe og meget gerne vil spørge.

Karsten Nonbo (V):

Jeg har et meget brændende spørgsmål til dig, Charlotte. Betyder det, du siger dér, ikke, at vi faktisk skulle forbyde adoption af udenlandske børn til Danmark? Begår vi ikke en form for hæleri i forhold til den frygtelige forbrydelse, når vi adopterer udenlandske børn?

Ordstyrer:

Skal vi ikke lige tage et spørgsmål mere? Er det o.k. med dig? Så var der et spørgsmål nede bagi.

Og jeg skal lige minde jer om, at alt, hvad der bliver sagt, bliver optaget til referat, så I ikke behøver at grifle for meget, og I skal derfor også huske at sige jeres navn.

Margrethe Vestager (RV):

Har du erfaringer med nogle af de situationer, som Mette Hartlev nævnte, med børn, som er født af

misbrugere, og som har så svært og traumatiseret et livsforløb, at de er meget vanskelige for en plejefamilie og en adoptionsfamilie overhovedet at håndtere, og hvad sådan et barn kan gøre ved en formodet lykkelig familiesituation hen over årene?

Charlotte Guldberg:

At tale om adoption af udenlandske børn er måske relevant i denne sammenhæng. På den anden side er det omgæret med nogle helt andre betingelser, nogle helt andre udgangspunkter, nogle helt andre typer adoptivfamilier, end der ville være tale om her.

Det er ikke for at tilsidesætte - hvad skal man sige - adoptivbørn, som kommer fra udenlandske familier, men de har et helt, helt andet udgangspunkt end børn, som ville blive tvangsbortadopteret her.

Det, at ens mor har valgt, at man skal bortadopteret, kan godt opfattes som en kærlighedserklæring og et udgangspunkt i livet, som adoptivforældre kan understøtte, som de kan forherlige, og som kan give én en oplevelse af, at min mor har valgt det her for mig, fordi hun ikke selv var i stand til det, og fordi hun vil det bedste for mig.

Men at vokse op med et kendskab til, at min mor er narkoprostitueret inde i Skelbækgade, og der var en tilfældig jurist et tilfældigt sted og en tilfældig socialarbejder et tilfældigt sted, som i øvrigt er gået på pension, som besluttede, at den krise min mor var i, da hun var misbrugende, var så altafgørende, at vores bånd uigenkaldeligt blev kappet, gør en væsentlig, væsentlig forskel.

Jeg møder jo også danske velfungerende børn, som er blevet bortadopteret, og det er lykkelige stunder, når de møder deres adoptivfamilie. Og der er ingen tvivl om, at de får nogle nye psykologiske forældre, som vil bære dem, og de er deres vægt værd i guld.

Det er en helt, helt anden problemstilling end det, vi taler om i dag. Jeg har her en svensk undersøgelse af adoptivbørn, som viser, at der er en større risiko for at få psykiske problemer, begå selvmord eller komme ud i stof- og alkoholmisbrug, når man er blevet bortadopteret som udenlandsk barn til Sverige.

Det, vi taler om i dag, er noget helt, helt andet. Sådan opfatter jeg det i hvert fald. Det at adoptere et barn, som er født måske med abstinenser eller med føtalt alkoholsyndrom, er noget helt

andet end at adoptere et barn, som er født sundt og frisk og sprudlende og livsglad. Der er meget høj grad af risiko for, at både plejefamilier og adoptivfamilier vil opleve en afmagt over for at skulle opdrage et barn, som er så sårbart, som vil udvikle et livslangt handicap måske pga. sin mors misbrug, som er retarderet pga. misbrug, og som på alle måder ikke lever op til de forventninger, vi har til det at være en velfungerende familie.

Mine erfaringer er også, at de børn er meget kompetente ud i at splitte en familie ad, og at lige præcis det at vokse op i en familie er det, der gør, at livet bliver rigtig svært for dem. Jeg har mange erfaringer med, at de børn er så sårbare, at de skal have et helt særligt opvækst- og udviklingstilbud, og det kan vi hverken forvente, at en adoptivfamilie eller en plejefamilie skal kunne imødekomme, medmindre den er meget kompetent.

Ordstyrer:

Ja, tak. Så vil jeg give ordet til Peter Grevsen, formand for Børnesagens Fællesråd. Værsgo.

Peter Grevsen (Børnesagens Fællesråd):

Tak skal du have.

Jeg er den sidste i rækken, og så er man en gang imellem udsat for, at nu er de ting, man har at ville berette, allerede er blevet sagt, og samtidig er det lige før pausen. Nogle enkelte ting vil jeg forkorte.

Det er oplyst over for Folketingets Retsudvalg, at Justitsministeriet ikke mener, at bestemmelsen giver hjemmel til at gennemføre tvangsadoptioner i væsentlig større omfang, end det er tilfældet. Og den tolkning, mener jeg, skal især ses på baggrund af den pågældende betænkning, hvorefter tvangsadoptioner klart skal have undtagelsens karakter, og gælde for børn, der i en længere periode har været anbragt i private plejefamilier, og som ønskes adopteret til plejeforældrene. Over for Folketingets Retsudvalg gør Justitsministeriet opmærksom på, at tvangsadoption er et særdeles indgribende og uigenkaldeligt skridt, hvorfor der må stilles betydelige krav til, at der i loven er en klar og utvetydig hjemmel til det.

Jeg finder det meget spændende at se, hvilken besked der gået fra Justitsministeriet til de forskellige udvalg her i huset. Samtidig har det også været meget spændende at følge debatten og

læse om reglerne i Norge samt at læse den dom vedrørende moderen og barnet, der tidligere blev omtalt, hvor Højesteret gik imod, fordi samværskravet ikke var opfyldt.

Kigger vi lidt tilbage i papirerne også inden for organisationsområdet, prøvede man i 1998 i Børnerådet at komme med seks forslag til forskellige modeller, herunder nogle, hvor også tvangsadoption var inde i billedet. Således skrev man dengang, at det foreslås, at lovgivningen formuleres, så det fastslås, at der ikke arbejdes på hjemgivelse, men sikring af barnets opvækst.

Der vil jeg helt klart sige, at den holdning om, at man ikke skal arbejde for hjemgivelse, men for sikring af barnets opvækst, er Børnesagens Fællesråd uenig i. Vi mener, at der er et familieansvar, og at der skal bygges på familien, så langt det er muligt. Anette Faye Jacobsen har i sin bog »Børn har rettigheder«, der har en udførlig udlægning af børnekonventionens forskellige dele, beskrevet, hvordan netop dette område er både følsomt og vanskeligt.

Artikel 5 er en generel understregning af, siger hun, at det er forældrene eller i nogle samfund den udvidede familie, der har det primære ansvar for børnene. Dette vil konventionen respektere, samtidig med at staterne forpligtes til at sikre, at barnet får opfyldt de rettigheder, konventionen giver. Hun skriver, at her bevæger konventionen sig atter ind i det svære felt, hvor børnenes placering mellem forældre og stat bliver behandlet.

Det danske Folketing debatterede i foråret 1991 en oplysningskampagne om børnekonventionen. Her fastslog socialministeren, hvis ministerium skulle stå for kampagnen, at man vil gøre det klart, at det fortsat var forældrene, som havde bestemmelsen over deres børn. Det er altså med andre ord en understregning af, at børnekonventionen ikke er begyndelsen til fagre nye verden, hvor staten overtager ansvaret for børnene.

Går jeg så ind og ser på Socialministeriets vejledning fra den 5. marts 1998, så er den på linje med principperne i konventionen om børns rettigheder. For her slås et grundsyn fast om, at er barnet eller den unge en del af familien, er det uanset problemerne for barnet eller den unge og vedkommendes familier væsentligt at bevare familieenheden, hvis mulighederne er til stede. Og det synspunkt dér, som Socialministeriet skriver i vejledningen, kan Børnesagens Fællesråd også tilslutte sig.

Samtidig er vi underlagt og skal leve op til menneskerettighedskonvention. Kigger man på

forarbejdet til Norges barneværdslov, så kan man se, at der skrives, at nyere forskning har vist, at det i mange tilfælde er meget vigtigt for et barn i fosterhjem at opretholde kontakten med sine biologiske forældre. Det er både fordi, der er stærke følelsesmæssige bånd mellem børn og forældre, og fordi barnet derigennem kan få en følelse af kontinuitet.

Når jeg så prøver at komme ind til kernen i dette her, så må jeg sige, jeg må ind og se på børnekonventionen sammenholdt med Børnesagens Fællesråds synspunkter. Hvor kan man så gå ind og se, hvor sammenkoblingen er mellem børns ret og deres biologiske forældre? Det står klart i artikel 3, 5 og 9. I kender dem nok, og der står nemlig til sidst, at sådan en beslutning kan kun være nødvendig i særlige tilfælde, f.eks. ved forældres misbrug eller vanrøgt af barnet, eller hvor forældrene bliver adskilt, og der skal træffes beslutning om barnets bopæl.

Vi kender det alle sammen, at man skal fastholde forbindelsen til forældrene så lang tid, der er behov og nødvendighed for det. Kigger vi så på, hvor vi har haft debatten henne i det sidste års tid, så har vi har haft den i kommuner ovre i Vestjylland - måske ud fra faglige, måske ud fra økonomiske synspunkter. Og ser jeg på området i dag, ja, så er der områder, hvor tvangsadoption for et barn vil være en glæde for et barn. Men alle mulighederne skal være afprøvet, også herunder inddragelse af forældre-netværket.

For Børnesagens Fællesråd er der hverken belæg for fagligt eller lovmæssigt - hvis ikke artikel 9 er gældende, hvorefter det kun er i tilfælde af misbrug og vanrøgt - at man overhovedet kan komme i tanke om at fjerne et barn. Det skyldes netop, at basen - det står klart og tydeligt i konventionen - er familielivet og privatlivet. Det er grundpillerne i det danske samfund. Derfor er det nødvendigt, at forældreansvaret fortsat skal være gældende.

Når jeg så samtidig må konkludere, at Socialforskningsinstituttet udgav en rapport den 24. september om kommunernes indsats på børne- og ungdomsområdet. Der må jeg sige, at den var meget kritisk, den var om manglende handleplaner, manglende kvalitet i arbejdet, manglende kontinuitet, manglende stabilitet, manglende inddragelse af børn i arbejdet og anbringelsesområdet.

Så må Børnesagens Fællesråd sige: Lad os starte med at få opfyldt de områder, som Socialforskningsinstituttet beskriver ikke er gældende i dag. Derfor kan vi anbefale, at man afventer erfaringerne af den lovændring, der nu er gældende inden for serviceloven og retssikkerhedsloven,

og samtidig at man kan nedsætte et udvalgsarbejde, hvor man virkelig kommer ind til grundpillerne i de problematikker, vi har snakket om her i dag.

Derfor kan vi ikke anbefale, at man begynder med et nyt socialt politisk instrument på det nuværende grundlag. Tak.

Ordstyrer:

Tak for det. Er der enkelte opklarende spørgsmål? Det var der ikke. I er nok ved at være rigtig godt kaffetørstige, tror jeg, så nu holder vi kaffepause indtil kl. 14.50.

PAUSE

Ordstyrer:

Jeg håber, I trods alt fik tid til at få en kop kaffe og strække benene lidt.

Nu vil vi gå i gang med spørgerunden. Det vil foregå på den måde, at der er to håndholdte mikrofoner, som bliver bragt rundt, og den første spørgerunde vil være forbeholdt medlemmer af Folketinget. Derefter går vi over til alle de andre spørgsmål.

Igen vil jeg bede jer om at sige, hvem I er, hvor I kommer fra samt hvem, spørgsmålet er henvendt til, når I spørger.

Men jeg synes, vi skal lægge ud.

Anne Baastrup (SF):

Jeg vil godt spørge Eva Caspersen: Hvad sagde du indvendig til dig selv, da borgmestrene gik ud og jublede over dit forslag om, at man skulle kunne tvangsadoptere, for så kunne de rigtig spare en masse penge?

Så til Charlotte Guldborg: Du havde en enkelt bemærkning - sådan i en bisætning - om mindre børnehjem. Det vil jeg godt lige have, at du folder ud.

Eva Caspersen:

Det tænkte jeg ikke så meget over. Jeg tænkte på, at begrundelserne for borgmestrene kunne være to.

Jeg er ret sikker på, at borgmestrene har så meget kontakt med deres socialinspektører, med deres ansatte, at de godt ved, at der er nogle få børn, som vi kunne hjælpe ved en bortadoption.

Men så ved jeg selvfølgelig også godt, at der kan være nogle økonomiske forhold, der spiller ind. Jeg tænkte ikke sådan dårligt om borgmestrene. Jeg tænkte, at de har snakket med deres socialinspektører, og deres socialinspektører har set, at der er nogle børn, der er blevet skadet ved det her, og dem skal vi prøve at hjælpe.

Jeg tænkte ikke sådan, som du tænkte.

Charlotte Guldberg:

Ja, jeg vil gerne svare på det første spørgsmål om det lille børnehjem, for jeg har en vision om, at vi i Danmark kunne have nogle små børnehjem, hvor børnene kunne få lov til at vokse op, og hvor de kunne få lov til at bo under hele deres barndom.

Det er på baggrund af, at vi godt ved, at børn, som har brud i deres livssammenhæng, brud i kontinuiteten i livet, får nogle sværere opvækstvilkår end børn, som forbliver i deres barndomshjem under hele opvæksten.

Det er jo sådan, at børn, som er behandlingskrævende, som har brug for en særlig indsats, som er særlig sårbare, de børn vælger vi nogle gange at anbringe i familiepleje. Det vil sige, at vi forventer, at de sværest belastede børn får den hjælp og støtte, de skal have hos familien Danmark.

Min erfaring er, det ikke altid er den bedste løsning, for det viser sig ofte, at de børn har svært ved at knytte bånd. De børn kommer også ofte til at ødelægge den familie, de bor i. Der er mange vellykkede plejeanbringelser, det er ikke det, men der er også mange plejeanbringelser, hvor børnene faktisk kommer til at ødelægge meget.

Jeg har en vision om, at vi kunne tilbyde de børn et barndomsliv, hvor de kunne knytte sig til fællesskabet, hvor de ikke nødvendigvis behøvede at tilfredsstille de voksne eller andre børn i en familie, som har brug for intimitet, for det, vi jo gerne vil have i en familie, er det intime liv, det er privatsfæren.

Men børn, som har haft en svær start på livet, som har nogle udviklingsvanskeligheder, som

måske har en lidt afvigende personlighed, har svært ved at give, har svært ved at udtrykke deres følelser. Derved kan det være børn, som er svære at være sammen med. Men hvis de børn får en opvækstmulighed i et børnefællesskab, hvor det er børnene, der forbliver, hvor de er, og det er de voksne, der flytter sig - hvis der er nogen, der skal flytte sig - ville det give nogle helt andre kvalitative tilbud til en gruppe af særlig sårbare børn.

Jeg synes, at det at få et tilbud om at vokse op i en børnegruppe i et børnefællesskab også er et privilegium, og det er så bestemt et tilbud for livet, som har nogle værdier, som jeg synes, vi måske mangler.

Jeg ved, at Kristelig Forening og andre har den anbringelsesmulighed, men i forhold til alle de børn, jeg gerne vil have anbragt, har vi slet ikke tilstrækkeligt af den institutionstype. Men vi må nok begynde at fjerne os lidt fra at privatisere og tænke i private anbringelsesformer, og tænke lidt mere på gruppeopdragelse, gruppefællesskab for de børn, for de kan ikke det tætte, private, intime.

Ordstyrer:

Så tager vi lige en runde mere med Folketingets politikere.

Karsten Nonbo (V):

Også et spørgsmål til Charlotte Guldborg, som før var inde på, at de børn, man eventuelt gik hen og tvangsbortadopterede, var skadede, og så ville den nye adoptivfamilie modtage nogle skadede børn. Ser du ikke lidt en fordel i, at man i det mindste kender hele forløbet? Man oplever jo også med udenlandske børn, som vi får her til landet, at der er en vis årsag til, at de bliver bortadopteret, og så sker der det samme. Vi kender bare ikke forhistorien, og de adoptivforældre, der modtager dem, har heller ikke en chance, så det er vel parallelt?

Så et spørgsmål til Eva Caspersen: Ser du nogen forskel på, om det er danske børn, som tvangsbortadopteres, eller vi henter dem fra udlandet, for det lille barn, når det fødes, ved jo fra start ikke, om det skal tale spansk, fransk eller dansk, altså hvor i verden det er født?

Må der ikke gælde de samme krav til det udenlandske barns rettigheder til at opretholde forbindelsen med sine forældre? I givet fald, hvis det er korrekt, er der så ikke noget dobbeltmoralisk

i, at vi siger, at den ene vej kan det godt lade sig gøre, den anden vej kan det ikke lade sig gøre, når vi er enige om, at vi varetager barnets tarv fremfor forældrenes tarv?

Ordstyrer:

Jeg skal lige se, om der er flere af Folketingets politikere, der har bedt om ordet. Der er Tove Videbæk.

Tove Videbæk (KRF):

Det er til Lise Gundersby. Nu har vi en opgørelse over, hvor gamle de danske børn er, som er blevet tvangsadopteret over de seneste 10 år. Men har du noget overblik over, hvor gamle børnene er i Norge? Jeg ved ikke, om du sagde det, og jeg måske bare ikke fangede det, men kunne du lige gentage, hvis du har sagt det, hvor gamle børnene var, som blev tvangsadopteret i Norge.

Så ville jeg egentlig også godt spørge Mette Hartlev: Hvordan ser du på det med den danske lovgivning, hvis det skulle være sådan, at vi skal kunne bortadoptere børn helt ned til f.eks. 1-års-alderen? Kan du så umiddelbart se, om der skal nogen ændring til, eller hvad skal der ændres, eller er det bare holdningerne i Danmark, der skal ændres?

Ordstyrer:

Ja, tak. Så tager vi svarrunden først.

Charlotte Guldberg:

Som udgangspunkt har barnet ret til sin egen livshistorie. Det er jo ikke altid, at barnet selv kan skabe den historie, hvis man kan sige det sådan, så der er nogle voksne omkring barnet, som må forpligte sig til at samle den historie.

Men det afgørende er, som vi talte om inden pausen, tvangselementet i det her. Det at kende sin historie giver jo mulighed for, at ens liv hænger meget bedre sammen, som jeg også var inde på i mit oplæg.

Min erfaring er, at de børn, som bliver anbragt i familiepleje lige fra fødslen, hvor man umiddelbart ville tro, at her er muligheden for at knytte bånd, her er muligheden for at danne relation til ganske få voksne, de børn får det ofte svært, fordi de faktisk ikke kender deres udviklingsprognose.

Derimod vil de børn, som bliver anbragt i professionelle hænder under en professionel omsorg i starten af deres liv, blive grundigt undersøgt, de vil blive grundigt behandlet, vil blive beskrevet. Kontakten til deres biologiske familie vil blive etableret, og vi vil forsøge at bevare den. I det øjeblik, børnene så skal flytte videre til en psykologisk familie, hvis vi kan vælge at kalde det det, er barnet beskrevet, barnets personlighed beskrevet, barnets udvikling beskrevet. Det er et helt andet udgangspunkt end at få et nyfødt barn, hvor man slet ikke kender til svangerskabet, kender til fødslen.

Jeg kan se, at der er en tendens til, at plejefamilier, som får børn fra fødslen, må give op, fordi barnet faktisk udvikler sig med nogle vanskeligheder, som man ikke havde forventet, som man ikke havde troet, og det var egentlig ikke den opgave, man sagde ja til, da man fik barnet. De børn, der er tale om, er jo børn, som bliver født med nogle vanskeligheder helt fra fødslen, hvor der har været vanskeligheder under svangerskabet. Det er børn, som er særlig sarte, og som måske har nogle udviklingsvanskeligheder, der varer hele barndommen igennem.

Jeg har så svært ved at koble det til de udenlandske børn, for det er en helt anden problemstilling. Det er klart, at det at være født på et rumænsk børnehjem og komme til Danmark er meget, meget vanskeligt, men det er vel formentlig også de børn, vi ser på de børnepsykiatriske afdelinger nu.

Det lader sig ikke gøre. Man kan ikke bare skifte en livshistorie ud med en anden og så tro, at det er gjort med det. Det er det ikke. Barnet bærer sin historie helt fra undfangelsen med sig.

Ordstyrer:

Ja, tak. Eva Caspersen.

Eva Caspersen:

For det første vil jeg sige, at vi ligesom har snakket om, at de anbragte børn, som i givet fald tænkes bortadopteret, er børn, der har skader. Det er jo langt fra tilfældet. Der er mange anbragte børn, som ikke har skader, nu skal vi ikke bare fokusere på abstinensbørn. Der er mange anbragte børn, som bliver anbragt på grund af forældreforhold.

Der hvor vi snakker om muligheden i de ekstraordinære situationer for tvangsadoption, er jo

der, hvor forældrene varigt ikke kan varetage omsorgen for barnet. Så vi må passe meget, meget på, at vi ikke siger, at de børn, hvor vi snakker om tvangsadoption, er skadede børn. Det er overhovedet ikke tilfældet for masser af børns vedkommende.

Så er der det andet, når man taler om adopterede børn, men jeg forstår det ikke helt, for jeg ved, at der er en gammel SFI-undersøgelse om adopterede børn her i landet, og de børn klarer sig faktisk vældig godt. Det er også meget ressourcestærke adoptivforældre, de får.

Det gælder også, når vi taler om plejeforældre, som ønsker at adoptere et barn, de har haft i pleje nogle år, så er de jo også ressourcestærke. Men jeg vil da ikke udelukke, at det er et område, der kan trænge til yderligere undersøgelser.

Det var mig selv, der bragte spørgsmålet om adoption af udenlandske børn på banen, for jeg synes, at det er en dobbeltmoralisk holdning at have, for vi ved, at det også er forældre, der ikke har kunnet magte omsorgen, og det er også børn, der har været på børnehjem.

Jeg er slet ikke tilhænger af, at man skal adoptere anbragte børn. Det er jo kun i de her ekstra-, ekstraordinære tilfælde, hvor vi ser, at forældrene ikke varigt kan varetage omsorgen, og hvor der ikke er nogen kontakt eller meget, meget dårlig kontakt, og hvor plejeforældrene så ønsker adoption. Vi skal jo hele tiden holde os for øje - og det gælder også for den norske praksis - at det jo er et lille antal børn.

Ordstyrer:

Ja tak, så vil jeg give ordet til Lise Gundersby.

Lise Gundersby:

Vi har ikke statistikk som direkte viser alderen på de barna som adopteres etter at fylkesnemnda har gitt sitt samtykke.

Ordstyrer:

Ja tak. Mette Hartlev.

Mette Hartlev:

Jeg vil tro, at hvis man skal kigge på den nuværende lovgivning og den praksis, der er, og med de

forarbejder og de forestillinger, man har haft om anvendelse af loven, så er det ikke muligt at forestille sig, at der er hjemmel til, at man begynder at bortadoptere børn lige fra fødslen. Det kan være, at Dorrit Sylvest kan uddybe det.

Men hvis man ser på Menneskerettighedsdomstolens praksis og også på de bemærkninger, der kommer her, forudsætter det altså, at vi har at gøre med forældre, som varigt er ude af stand til at drage omsorg for deres børn, eller hvor det i hvert fald vil være til alvorlig skade for barnets tarv at vokse op i den familie. Det forudsætter jo, at man kan foretage en konkret vurdering, og den skal baseres på de aktuelle forhold.

Hvis man ser på de sager, jeg har læst fra Menneskerettighedsdomstolen, så siger de netop, at det forhold, at man har ældre børn, som er fjernet og måske fjernet på en sådan måde, at man har afbrudt kontakten til moderen, ikke er det samme, som at moderen ikke ville være i stand til at tage vare på det her nye barn eller ikke er i stand til at have kontakt med det nye barn og bevare en eller anden form for kontakt.

Så det ville jo i hvert fald under alle omstændigheder, mener jeg, forudsætte, hvis man skal være i overensstemmelse med menneskerettighedskonventionen, at man har et grundlag for at foretage den vurdering, og det forudsætter, at der går en rum tid. Om der så skal gå så lang tid, som den danske praksis nu lægger op til, er jeg ikke sikker på. Vi kan jo også høre, at der trods alt er variationer, altså der er eksempler på et barn på 5 år, så mere fast er den heller ikke.

Men at forestille sig, at man alene på grundlag af, at der er tale om en mor, der er narkoman, og som har fået tvangsfjernet måske tre børn i forvejen, at det er tilstrækkeligt, det mener jeg simpelt hen ikke er nok.

Ordstyrer:

Jeg synes, det kunne være spændende at høre, om Dorrit har en kommentar til det.

Dorrit Sylvest Nielsen:

Altså der, hvor det er en prognose, hvor man ikke kan gå ind og foretage en konkret vurdering af barnets relation til forældrene, er jeg i hvert fald rimelig sikker på, at vi ville komme i konflikt med Menneskerettighedskonventionen ved ikke at kunne foretage det.

En udvidelse af den praksis, vi har nu, er jeg også ret sikker på - i forhold til de forarbejder og den praksis, vi har kørt - kræver en udtrykkelig lovhjemmel i hvert fald, hvis vi skal gå meget længere ned i den periode, der ikke har været kontakt og barnets alder osv. Men selvfølgelig vil man med en lovgivning godt kunne åbne op uden at komme i konflikt med menneskerettighedskonventionen, det er jeg ikke i tvivl om.

Men når man kigger på de svar, der er givet til Folketinget, så er det i situationen, hvor det var prognosesynspunktet, og det var umiddelbart i tilknytning til fødslen, man ville bortadoptere på grund af prognosen med ældre søskende.

Men jeg tror ikke på, man kan gå ind og sige til Civilretsdirektoratet og statsamterne, at nu skal I bare gå i gang med børn i hvert fald fra 3-års-alderen, uden at Folketinget tager stilling til hjemmelsgrundlaget og giver retningslinjerne for, hvornår man ønsker, at der skal tvangsadopteres. Selvfølgelig kan man da også lave om på den danske lovgivning uden at komme i strid med de internationale konventioner.

Den eneste, der ikke er nævnt her i dag, er i og for sig Haagerkonventionen omkring beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til international adoption. Der fremgår det, at man i hver enkelt medlemsstat skal arbejde for at træffe passende foranstaltninger for at sikre, at barnet kan forblive i sin oprindelige familie. Det er i hvert fald et udgangspunkt, selv når man overvejer international adoption. Det er kun lige for at sige, at i forskellige konventionssammenhænge har vi altså også nogle bindinger på, hvad man skal gøre. Men det er selvfølgelig ikke ensbetydende med, at man ikke kan regulere og rette lidt ind i forhold til den praksis, vi har. Men det er altså noget, der er grundfæstet, at man skal prøve at få barnet til at fungere i sin biologiske familie, inden man begynder at overveje at bortadoptere børn.

Ordstyrer:

Ja tak. Så skal vi have nogle spørgsmål fra de tilhørere, der er tilmeldt.

Grethe Laurberg:

Jeg har faktisk to kasketter på i dag, for jeg skulle hilse Dorrit Sylvest Nielsen fra Maria på 11 år, som meget gerne vil vide, hvorfor det skal være så besværligt, at hun sådan rent juridisk må få lov til

at få en ny far og mor, når vi i forvejen har forældremyndigheden. Hjemme hos os - nu har vi forsøgt et par gange - har vi mere en fornemmelse af, at »det bruger vi ikke her«, at det er den holdning.

Så vil hun også gerne vide, om ikke hun kan blive spurgt, nu hun er 11 år, og i hvor høj grad man vil tillægge hendes ord værdi. Hun er for øvrigt syg, men jeg er blevet sendt herind alligevel, for, som hun siger, det er også mit liv, det gælder.

Så har vi talt meget firkantet, synes jeg, om tvangsadoptioner: ja eller nej osv. Jeg kunne sådan set godt tænke mig, at vi vælger en blødere model, nemlig at der skal gives lettere mulighed for at overdrage forældremyndigheden. Det kunne passende være til en eller to personer i barnets egen biologiske familie. På den måde undgår vi nemlig det begreb, som vi vel nok egentlig forsøger at undgå ved tvangsadoptioner, netop det der med svingdørsbørn, at de skifter plejefamilie, og så giver plejefamilien op, og så kommer de på institution, og så prøver man måske at sende børnene hjem til forældrene igen, og det går ikke, og så kommer de på en ny institution.

Hvorfor ser man ikke noget mere på familien og så giver lettere adgang til at overføre forældremyndigheden? På den måde kan biologiske forældre jo stadig væk blive ved med at have kontakt til bioforældre. Tak.

Ordstyrer:

Vi tager lige et spørgsmål mere.

Majken Frost (Familiens Børneråd):

Jeg hedder Majken Frost, jeg kommer fra det, der hedder Familiens Børneråd, som er en privat sammensat organisation, hvis vi kan kalde det sådan, dannet i betænkelighed ved adfærdsvidenskabernes store indflydelse på vores sociale lovgivning og praksis.

Jeg er præst, og jeg har i adskillige tilfælde siddet som bisidder for tvangsfjernede børns forældre. Jeg er også kirkebogsførende præst, og det vil sige, at jeg adskillige gange har været ude for henvendelser fra bortadopterede børn, som søger deres baggrund, som søger deres virkelige forældre. Det er så det, jeg står her med i dag.

Jeg skal nok slutte med et spørgsmål, det er fortrinsvis til Charlotte Guldberg, men der er én ting, jeg ikke kan lade være at tænke på i de her måneder, hvor der er kommet nogle ganske

tankevækkende bøger. Det er, at en af de mest effektive udveje, de totalitære samfund kendte, var jo bortadoptering af dissidenternes børn. Så straffede man de forkerte folk, som ikke havde de rette meninger, og så havde man hånd om den nye generation. Det synes jeg man hele tiden skal have i sit bagehoved. Selv om vi ikke kalder os totalitære her, så er vi dog blevet en meget, meget rationel stat, et meget, meget rationelt samfund.

Så vil jeg gerne takke Charlotte Guldberg mange gange for indlægget. Jeg mener at have hørt dig for et par måneder siden i radioen, hvor du netop nævnede det om de små børnehjem. Jeg mener netop, at det måske ikke er en løsning på ganske uløselige situationer, for de er jo grundlæggende uløselige, men det er måske noget, man skulle overveje, fordi der er så mange ting involveret i disse plejeforhold, som du gjorde opmærksom på, og som jeg vil sige jeg har oplevet i virkeligheden også. Der er mange, skal vi sige, dobbeltinteresser i det, økonomi osv. osv.

Jeg kunne tænke mig at spørge dig: Hvad er mulighederne, hvad er de rent praktiske muligheder for at gå den vej? Det er nemlig min opfattelse, at mange børn, der har været anbragt på børnehjem, fordi forældrene ikke kunne - og det er vi enige om. Der findes forældre, der ikke kan tage sig af deres børn, som så har været anbragt på børnehjem af en overskuelig størrelse med et vedvarende personale - som jo er svært at opdrive i dag - men netop med den sammenhæng, med den kontinuitet i tilværelsen, som er afgørende. De har jo haft en fortræffelig barndom. Og de har opretholdt kontakten til deres forældre, og det har ikke væltet deres tilværelse, at de har haft den dobbelthed.

Men hvad er muligheden, den rent praktiske mulighed, den rent politiske mulighed, kan vi sige, for at gennemføre det? For det er for mig at se helt oplagt, at plejefamiliedyrkelsen har taget overhånd. Den er ofte så problematisk - ikke altid, men mange gange - at jeg virkelig synes, man skal til at sætte spørgsmålstegn ved den og tænke i de der gammeldags baner med de små overskuelige børnehjem med sammenhæng og kontinuitet i.

Ordstyrer:

Ja tak. Så går vi over til at svare, og første spørger efter den her runde er Margrethe Vestager, når vi vender om igen.

Men Dorrit, havde du et svar på spørgsmålet her fra første række?

Dorrit Sylvest Nielsen:

Jeg kan ikke andet end sige, at du må også hilse igen derhjemme. Men jeg kan ikke sige noget om en konkret sag, for selvfølgelig er der også en klageadgang, når man får et afslag, og jeg tør simpelt hen ikke at gå ind i en sag, jeg slet ikke kender noget som helst til.

Grethe Laurberg:

Inden afgørelsen i statsamtet skal sagen forelægges Civilretsdirektoratet, og gæet, hvem klagemuligheden er? Det er Civilretsdirektoratet.

Hvor er borgerens retssikkerhed henne dér?

Ordstyrer:

Jeg vil lige understrege, at vi selvfølgelig ikke kan gå ind i en konkret sag.

Grethe Laurberg:

Det skal I heller ikke, for det var også meget generelt, det dér.

Dorrit Sylvest Nielsen:

Det, jeg lige ville, var, at nu har vi jo koncentreret os om selve hjemmelen for adoptioner, men de øvrige betingelser, der gælder for at adoptere i adoptionsloven, skal selvfølgelig også være opfyldt. Inden man kan gennemføre en adoption, spørger man jo også børnene efter de almindelige regler.

Det var kun lige for at svare på, om hun selv ville blive spurgt.

Ordstyrer:

Der var også et spørgsmål om det kommunale. Eva Caspersen, har du en kommentar?

Eva Caspersen:

Jamen jeg er da enig i, at hvis man kan bygge på familien, så skal man da gøre det. Jeg er altså overhovedet ikke enig med dem, som siger, jamen de bedsteforældre er alt for gamle i forhold til det barn, og de skal have bedsteforælderrollen, ikke forælderrollen. Det er jeg helt uenig i. Hvis det er

velfungerende bedsteforældre, så mener jeg, at dér får barnet den ægte kærlighed, som ikke kan købes for penge. Så det er jeg helt enig med dig i.

Hvad angår det med, at man i videre omfang skulle kunne overføre forældremyndigheden: jamen det er jo forældremyndighedsloven, der gælder, og der kan man overføre forældremyndighed efter aftale, men det skal den, der har forældremyndigheden, jo være enig i, ikke også?

Men jeg er ganske enig med dig i, at man ikke kan overvurdere den biologiske families betydning.

Grethe Laurberg:

Nej, men selv om man er enig i dag, kan det ikke lade sig gøre.

Ordstyrer:

Vi er nødt til lige at holde rækken her. Så er det Charlotte Guldberg.

Charlotte Guldberg:

Ja, jeg vil sige tak for dine komplimenter, det blev jeg glad for.

Jeg har ikke løsningen, men jeg ser en nødvendighed i, at den politiske vilje tager ildsjæle, tager forskningen, tager den viden og den kundskab, vi har fra det virkelige liv, som jeg repræsenterer, alvorligt.

Og det er ikke, fordi jeg forestiller mig, at vi skal tænke i gammeldags baner. Jeg synes, at vi skal tænke i innovative baner, at vi skal nytænke. Men det kan kun lade sig gøre, hvis der er den politiske vilje til det.

Ordstyrer:

Ja tak. Så har Peter Grevsen meldt ind.

Peter Grevsen:

Du talte om mulighederne. Dertil kan jeg sige - hvis jeg lige tager en anden kasket på - at jeg er leder af landsforeningen Ungdommens Vel, som har oprettet to barndomshjem og kommer nok med fire inden for de næste 2 år. Hvis det er af nogen interesse, kan jeg sende konceptet til jer, hvis jeg får en

e-mail-adresse. Det bygger på, at børnene - for at sige det lige ud - ikke kan smides ud. Er der nogen, der rejser, så er det ansatte. Børnene kan blive der langt ud over behandlingstiden og altid vende tilbage, og samtidig så får personalet en uddannelse over 3 år i kultur- og værdigrundlag i fællesskab.

Men er der nogle i salen, der måske ønsker materialer tilsendt, så kan vi ordne det bagefter.

Ordstyrer:

Ja tak. Så er det Margrethe Vestager.

Margrethe Vestager (RV):

Først vil jeg sige tak til udvalget, som har arrangeret, også for at I har vist så mange facetter af denne problemstilling. For jeg synes, at det med al ønskelig tydelighed illustrerer, at der næppe findes én god løsning. Der findes en løsning for hvert enkelt barn, og den må man forsøge at bestræbe sig på at finde.

Jeg vil gerne spørge lidt mere ind til den norske diskussion, for I må også have diskussioner af denne her type. Jeg tror, at den diskussion, som Børnesagens Fællesråd har sat sig for, afspejler sig lidt i, at vi oplever en magtesløshed. Vi er så kede af og så trætte af at høre om svingdørsbørn og kommuner, der tager ét barn hjem, når de skal anbringe et andet, og så økonomiserer de lidt, hvis de hører om en familie, der er billigere osv. osv. Så får vi en diskussion, som ligesom bliver meget ekstrem, og så siger vi, o.k., så skærer vi igennem, og så kan de blive tvangsadopteret alle sammen.

Det afslører også lidt vores magtesløshed i forhold til at få det her til at fungere på en ordentlig måde, ikke kun med de økonomiske, men også med de menneskelige ressourcer, som skal sættes ind på det.

For når man hører om den norske erfaring, så tvangsadopterer I jo i virkeligheden lige så marginalt, som vi gør, når man ser på det store billede. Hvordan diskuterer I den her type af problemstillinger, og har I kommuner, som har fundet en god løsning, og som forhindrer, at børn bliver anbragt 5, 6, 8, 10 gange, eller at et omsorgssvigt måske først bliver opdaget, når de er i 6-7-8-års-alderen?

Det synes jeg er et af de store problemer med den danske debat om det her: vi kan ikke få det til at fungere. Den ekstrem, vi så måske overvejer at sætte i stedet for, er faktisk uacceptabel, ikke

kun ifølge konventionerne, men også i forhold til en almindelig rimelighedsbetragtning. Der kunne jeg godt tænke mig, at vi trak os lidt væk fra konventionerne, så de ikke bliver et skjold for, at vi kan gøre, som vi måske gerne vil. Vi skal kunne sige, at vi faktisk vil gøre det af en række gode grunde, fordi vi vil gerne have det til at fungere, som det også blev sagt til allersidst i panelrunden.

Ordstyrer:

Ja tak, så lader vi Lise Gundersby svare.

Lise Gundersby:

Adopsjon som barneverntiltak har flere ganger vært drøftet av Stortinget, senest i forbindelse med behandlingen av St. meld. Nr. 40 (2001-2002) Om barne- og ungdomsvernet.

Ordstyrer:

Tak for det. Peter Grevsen har lige en bemærkning til det her.

Peter Grevsen:

Jeg vil lige sige til Margrethe Vestager, at Børnesagens Fællesråd ikke går ind for ændring af tvangsadoptionsloven. Vi mener, at man skal følge konventionens regler om, at familieansvaret er det gældende, men der kan være situationer, hvor det kan komme på tale, og der nævnte jeg misbrug og vanrøgt.

Men tager jeg helikopterperspektivet, så må jeg sige, at hovedproblemet jo er, at den gældende servicelov, som jeg synes er udmærket, ikke bliver udmøntet. Lov er altså lov for mig. Og der ligger hovedproblemet i den danske socialpolitik, og netop socialpolitik trænger vi til at drøfte i dagens Danmark. Det er jo mange år siden, man har haft den store debat.

Samtidig med, at man skal have en debat om socialpolitikken, har vi også det næste problem, som er borgernes retssikkerhed. Den er vidt forskellig, alt efter hvilken region man bor i i Danmark.

Ordstyrer:

Mette Hartlev har også en kort bemærkning, og så går vi videre til den næste spørger.

Mette Hartlev:

Jeg hæftede mig ved, at Lise Gundersby tidligere i et af sine indlæg sagde, at man faktisk havde haft en vældig god diskussion af de her kriterier, som man kunne bruge i forbindelse med tvangsadoption af børn, og at det havde påvirket praksis ude i kommunerne. Så man kan sige, at den værdidiskussion eller værdiopmærksomhed, som Margrethe Vestager efterlyser, har man måske etableret i Norge. Og generelt vil jeg også sige, at når man læser norske stortingsmeldinger og betækningsbidrag osv., så har de generelt en meget, meget høj kvalitet og er netop også meget præget af, at man bruger tid og kræfter på at skitsere, hvad det er for nogle grundlæggende værdier, som er på spil inden for det her område. Det er en meget stor ros til Norge på det område.

Ordstyrer:

Ja tak. Og den næste spørger er her.

Jens Vegge Bjørck (Plejefamiliernes Landsforening):

Det, vi er samlet for i dag, er egentlig at diskutere, hvordan vi hjælper de børn, som af en eller anden underlig grund ikke kan forblive i deres biologiske familier. Vi har nogle muligheder, bl.a. at tvangsadoptere dem væk til nogen.

Men i dag anbringer vi faktisk mange af de her børn - 6.500 af dem - i plejefamilier. Der bor de, fordi de af en eller anden grund ikke kan bo hos deres biologiske forældre. Som Charlotte Guldberg var inde på, findes der børn, som det måske ikke er hensigtsmæssigt at anbringe i en plejefamilie, men der findes altså også en masse børn, som ikke har andet problem, end at deres forældre faktisk ikke er i stand til at varetage deres interesser. Man anbringer dem så i nogle plejefamilier, som i dag er et stort set ureguleret område. Man oplever, som Margrethe Vestager sagde, at kommunerne fjerner børnene fra plejefamilierne igen, man tager dem hjem, og man varetager faktisk ikke børnenes rettigheder i den sammenhæng.

Man kan så diskutere, hvorvidt denne diskussion mellem den biologiske forælders rettighed og barnets rettighed kan tilgodeses. Det kunne man måske gøre ved, som Peter Grevsen var modstander

af, at sige, at når børnene har været anbragt i en eller anden periode i en plejefamilie, så må man altså vurdere, hvorvidt det gør for stor en skade på børnene igen at udsætte dem for et skift. Det er noget, børnene vil opleve som et omsorgssvigt, når de rent faktisk insisterer på at blive og lever i en velfungerende plejefamilie, en plejefamilie, som holder af dem, som tager sig af dem 24 timer i døgnet 7 dage om ugen 365 dage om året.

I stedet for at snakke om at fjerne børnene fra plejefamilien, som man rent faktisk indimellem gør, skulle man hellere se på, hvordan man kunne understøtte de her plejefamilier til rent faktisk at kunne varetage den opgave et helt liv igennem for de her børn, for det er der faktisk mange plejefamilier, der kan og vil gøre.

Ordfører:

Ja tak. Charlotte Guldborg vil gerne sige noget, men inden du gør det, vil jeg gerne bede Anne Baastrup om at stille et spørgsmål, hun har meldt sig med.

Anne Baastrup (SF):

Jeg ved i virkeligheden ikke, hvem jeg skal stille det til. Men når der har været diskussion omkring tvangsadoption, så har jeg i hvert fald ofte hørt modargumentet: Kan vi så ikke derved sikre, at mødre ikke ville drømme om at rette henvendelse til de offentlige myndigheder af frygt for, at de endegyldigt, irreversibelt, som Mette siger, vil miste deres barn.

Har der ikke i bl.a. Norge været de overvejelser, at hvis der er for meget diskussion omkring tvangsadoption, så står man i en situation, hvor forældre, der kan se, at der er behov for omsorg for deres børn fra det offentlige side, simpelt hen er bange for at rette henvendelse til de offentlige myndigheder?

Jeg oplever nu, at kommunerne kan se, at der er en udvikling i retning af, at folk er åbne over for at bede om hjælp til deres børn, og der er jeg bange for, at vi kan komme i en situation, hvor forældrene i stedet for gemmer sig.

Laila Walther (Dansk Socialrådgiverforening):

Jeg vil gerne starte med at sige, at jeg er meget enig med Margrethe Vestager i, at vi skal passe på

ikke at gøre diskussionen mere primitiv, end den fortjener, og skride til meget hurtige konklusioner på baggrund af enkeltsager, som vi risikerer her på børneområdet. Det vil jeg gerne starte med at advare imod.

Jeg tror på, at vi kan lære meget ved at kigge på vores nabolande, på den lokale vidensbasering som er i Sverige, og på inddragelsen af slægten i så langt højere grad, som I gør i Norge, end vi har haft tradition for at gøre her i landet. Det tror jeg på at vi kan lære noget af.

Så har der været en diskussion hen over panelet om de her enten masser af børn eller meget få børn. Jeg vil gerne konkret spørge Charlotte Guldberg, som er leder af et spædbørnehjem om, hvor mange børn med tvangsfjernelsesgrundlag hun har, som ikke har nogen skader?

Charlotte Guldberg:

Ingen.

Ordstyrer:

Der var også et spørgsmål mere til Charlotte Guldberg.

Charlotte Guldberg:

Nej, det tror jeg ikke, der var. Men jeg har sådan en lyst til lige at kommentere det, der blev sagt fra Plejefamiliernes Landsforenings side om, om børnene ikke kan få lov til at bo længere i familierne.

Så vidt jeg er orienteret, har der været fremsat et lovforslag den 3. marts i år 2000, som indeholdt det, at det i højere grad skulle være muligt, at barnet kunne blive anbragt i plejefamilien. Men lovforslaget blev ikke vedtaget, så det er der ikke politisk stemning for.

Ordstyrer:

Så har Eva Caspersen bedt om ordet.

Eva Caspersen:

Jamen det drejer sig faktisk om det samme. Den paragraf, du efterlyste, hed § 42 B, og vi havde jo håbet, at den kunne komme igennem, men den gik ikke igennem i Folketinget, da serviceloven blev ændret sidste gang. Lige præcis det, du spørger efter.

Jeg ved ikke, om jeg må kommentere lidt på det med frykten for at henvende sig til socialforvaltningen, hvis man er bange for, at det kan medføre, at ens barn bliver adopteret bort. Det er selvfølgelig et dilemma, at i dag er der da også mødre, der er bange for at henvende sig, fordi de er bange for, at deres barn bliver anbragt.

Det er et af dilemmaerne, det er et meget dilemmabelagt område. Det må vi jo indrømme.

Ordstyrer:

Der var en kort kommentar.

Jens Vegge Bjørck:

Jeg har lyst til at sige, når vi snakker om dilemmaet mellem børnenes rettigheder og forældrenes rettigheder, at man altså godt kan hjælpe plejefamilierne til at fungere, altså lave et samarbejde mellem de biologiske forældre og den plejefamilie, som de bor i.

Jeg ved godt, at det lovforslag desværre bortfaldt. Jeg mener faktisk, at i og med at man skal skabe en stabil tilværelse for et barn, så kan man da også skabe det overskud i den plejefamilie til at rumme barnets historie, hvilket også vil sige de biologiske forældre, der er. Jeg kender mange eksempler på et utrolig godt fungerende samarbejde mellem plejefamilier og biologiske forældre.

Det er bl.a. nogle af de ting, vi arbejder for, nemlig at lære vores plejefamilier at håndtere samarbejdet med de biologiske forældre. Børnene har nemlig brug for deres historie, de har ikke brug for at blive tvangsadoptet.

Ordstyrer:

Så vil jeg give ordet til Lise Gundersby med hensyn til forældres frygt.

Lise Gundersby:

Det er en generell udfordring at innholdet i barnevernet er både hjelp og kontroll, og at tjenesten har mulighet for bruk av tvang.

Adopsjon mot foreldrenes vilje vil imidlertid være et tiltak som skal benyttes i helt ekstraordinære tilfelle og bare der barnets beste er det overordnede motivet.

Avgjørelsen vil komme som resultat av en grundig og omfattende

saksbehandling.

Ordstyrer:

Så går vi videre til den næste spørger.

Karen J. Klint (S):

Jeg tror, vi skal være meget opmærksomme på, at i hvert fald der hvor jeg kommer, der handler den politiske debat ikke om, at man ønsker at lukke en ladeport op og gå rundt og stjæle folks børn eller gøre noget andet. Det er faktisk en meget, meget lille muselem til de få eksempler på børn, der måske ikke engang en gang om året dukker op, som har behov for nogle livslange forældre, fordi deres egne forældre aldrig nogen sinde vil kunne komme til at fungere som forældre. Man kunne komme med mange sjove, eller rettere tragiske eksempler på det, hvis det skulle være.

Mit spørgsmål går mere på, hvilke etiske spilleregler vi bør lægge ind i en eventuel ny lovgivning, sådan at den muselem bliver så lille og på barnets betingelser, og ikke nødvendigvis bedømt ud fra den voksnes ret til at have et barn, for der er vel også børn, som må have en meget stor ret til at have nogle forældre.

Jeg har været med det gamle socialudvalg i Norge og hørt om deres erfaringer, men vi var også i Irland, og i Irland bygger man i høj grad den sociale politik på retten til en identitet, til at kunne vokse op et sted, så man, når man er voksen, kan prale af, at der kommer jeg fra. Endvidere indgår også lidt blodbeslægtet livshistorie og noget andet. Så hvilke etiske værdier skal vi tage højde for, hvis vi lemper lidt på lovgivningen eller giver de meget, meget få børn en ekstra ret, for så er det også andre, der skal afgøre, om man skal udnytte den ret.

Ordstyrer:

Jeg synes, vi skal prøve at tage det lidt fra en ende af, Mette Hartlev først, og så må I andre gerne melde ind, hvis I også vil kommentere det her.

Peter Grevsen:

Jeg kan godt starte. Jeg mener, at muselemmen allerede er til stede i dag, men kigger man nærmere på det, så bliver der behov for støtte til adoptivforældrene, hvis man får meget belastede børn. Det

kan også blive nødvendigt at finde en aftale om samvær, selv om barnet bliver adopteret. Jeg mener, man er nødt til at finde den løsning, hvordan skal forældrene ellers kunne vide, hvornår deres deres barn får at vide, at de er dets mor og far?

Samtidig er det også nødvendigt, at de kulturelle baggrunde, man kommer med som barn, bliver fastholdt i en ny opvækst, eller i hvert fald at man tager hensyn til dem.

Karen J. Klint (S):

Må jeg lige komme med et lille indspark her? Jeg glemte at sige, at der, hvor jeg har været med til at debattere det, taler vi faktisk om de meget små børn også ud fra den erfaring, at der nok er forskel på potentielle adoptivforældre og så de plejefamilier, som har det mere eller mindre som profession, uanset hvor dygtige de er. Det skal jeg ikke sætte mig til dommer over, men kunne der være forskel på de typer voksne, der melder sig som adoptanter og dem, der melder sig? For det er jo adoptanten, vi er ude efter til de her børn.

Jeg taler ikke om de handicappede børn eller de meget sammensatte børn eller abstinensbørnene. Det kunne lige så godt være et sundt og rask barn, der bare på tragisk vis fødes i en situation, hvor de biologiske forældre ikke kan fortsætte med det. Det ville heller ikke være fremmed for mig, at et sådant adoptivbarn og sådanne adoptivforældre har pligt til at have en kontakt til de biologiske forældre.

Mette Hartlev:

Hvis man skal se på de etiske principper, så ville det allervigtigste princip, man skulle lægge vægt på, jo være barnets tarv. Det er der på en måde slet ingen tvivl om. Men som man også kan høre på de forskellige indlæg her i dag, er der jo ganske forskellige opfattelser af, hvad der egentlig tjener barnets tarv bedst.

Ved vi med sikkerhed, at det tjener det lille barns tarv bedst at blive tvangsbortadopteret? Kan man overhovedet sige noget generelt om det? Eller ville det ikke netop, som du siger, bero på en meget konkret vurdering afhængig af, om vi snakker om børn, som er født af mødre, der er misbrugere eller børn, som fødes helt sunde, uden abstinenser, men hvor moderen af en eller anden grund absolut ikke er i stand til at tage vare på dem?

Så altså at prioritere barnets tarv, men også samtidig være opmærksom på, at ved en tvangsmæssig bortadoption gør man noget irreversibelt. Man bryder simpelt hen de juridiske bånd til den biologiske familie, og derfor skal der ligesom noget ekstra til. Det vil sige, at hvis man kan klare sig, og måske i virkeligheden gør det meget bedre, ved at lave de små børnehjem, hvorfor i alverden så ikke gøre det? Hvis det er bedst for børnene, og man så oven i købet kan undgå at bryde de der bånd.

Det ville for mig at se være vældig væsentligt at få det udredt, men som sagt, så tror jeg, det er svært at sige noget meget firkantet om det. Det vil bero på en konkret vurdering fra barn til barn.

Jeg vil godt sige en enkelt ting til. Jeg er meget usikker på, hvor mange børn vi taler om, for når I stiller de spørgsmål, så lyder det for mig, som om vi taler om mange, mange flere end de 14 børn, man taler om i Norge. De børn, der har forældre, der ikke kan tage vare på dem fra fødslen, er nemlig en ret stor gruppe trods alt. Den er i hvert fald større end de 14 stk.

Ordstyrer:

Så vil Eva Caspersen lige melde ind.

Eva Caspersen:

Uanset om man vil det eller ej, og man ikke synes, man skal snakke om forældrene, så må blive det ene element, at forældrene ikke varigt kan varetage omsorgen, og at der heller ikke er noget at bygge på hos den øvrige biologiske familie. Det må blive det ene element.

Det andet element, hovedkriteriet, er selvfølgelig, at det er absolut nødvendigt af hensyn til barnets tarv, og at det vil blive skadet på sin sundhed og udvikling, såfremt det ikke bliver adopteret.

Så er der også det element, som vi også kommer til at tage hensyn til, nemlig den kontakt, der har været mellem barnet og den biologiske familie: Har der slet ikke været nogen kontakt? Er det en skadelig kontakt?

Jeg tror altså, det er rigtigt, at vi i givet fald snakker om et meget lille antal, som man gør i Norge med tvangsadoptioner. Men der er ingen tvivl om, at hvis man begynder at tale og tænke på tvangsadoption, så begynder man altså også at tale og tænke om frivillige adoptioner.

Jeg har da været med til, at biologiske mødre er kommet til mig og har sagt: Nu synes jeg

faktisk, at denne her plejefamilie skal have lov til at adoptere mit barn, for de er så gode ved mit barn, og jeg kan aldrig nogen sinde magte at have det barn, så nu synes jeg, at plejefamilien skal have lov at adoptere barnet.

Jeg er helt sikker på, at hvis vi åbner den der lille bitte muselem og laver en regel, som de har i Norge, så vil man komme mere ind på den tanke, at der altså er en mulighed i adoption.

Så tror jeg, vi vil se, at det bliver de biologiske forældre, som selv siger, at de synes, det ville være det bedste for barnet, fordi den plejefamilie har vist sig at være så enestående.

Jeg tror altså, at vi vil få et lille bitte antal, hvis vi åbner, og så vil vi sikkert få nogle andre frivillige adoptioner, sådan tror jeg, det vil gå.

Ordstyrer:

Ja, tak. Charlotte Guldborg.

Charlotte Guldborg:

Når jeg tænker på etik i forhold til hele denne her problemstilling, kommer jeg til at tænke på Immanuel Kant, og han levede jo i 1700-tallet.

Hans overordnede etiske princip var, at det enkelte menneske er et mål i sig selv og aldrig må blive et middel til opnåelse af et mål for andre. Det synes jeg er relevant i denne her sammenhæng. Det er det enkelte menneske, der er et mål i sig selv. Deri ligger forpligtelsen, samvittigheden til at bevare det enkelte menneskes værdighed.

Ordstyrer:

Jeg synes, vi skal tage en spørger til, hvis der er flere, der har spørgsmål til panelet her til sidst.

Der er ikke flere, der melder ind, så vil jeg også give panelet mulighed for at komme med en sidste bemærkning, hvis der er nogen af jer, der har noget, I brænder inde med? Det er der heller ikke.

Så vil jeg give ordet til Anne Baastrup, som vil runde af for i dag.

Anne Baastrup (SF):

Jeg vil godt sige tusind tak for en spændende dag med nogle fremragende oplægsholdere. Det var

været dilemmaernes dag, hvor vi virkelig er kommet omkring. Jeg vil citere en nordjysk amtsborgmester, der på et tidspunkt sagde:

»Der findes ofte en enkelt simpel løsning, men den er som regel forkert.« Og som Margrethe Vestager sagde, så findes der ikke nogen god løsning.

Det, vi skal gøre nu i Folketingets Retsudvalg, fordi det er os, der har forpligtelsen til at kigge på den her adoptionslov, de andre udvalg kan bare skubbe til os, er, at vi skal tænke os rigtig, rigtig godt om.

I øvrigt har vi i Socialudvalget foran os i det her forår et lovforslag, som socialministeren kommer med, som der er kollektiv opbakning til. Det er bl.a. en ændring af opholdskommunebegrebet, dvs. det er barnets opholdskommune, der følges hele vejen, så vi ikke får nogle skift der. Kontinuitet og sammenhæng i behandling af barnet.

Vi får også en ændring, der går ud på, at der skal snakkes med børn, der er anbragt uden for eget hjem. Vi vil ikke fremover se en SFI-undersøgelse, hvoraf det fremgår, at der er ingen, der har talt med barnet. Men at barnet i øvrigt er blevet bragt rundt omkring.

Derudover er vi blevet enige om, at vi skal holde en forespørgselsdebat, hvor vi samler op på, hvad vi har lært inden for de sidste 2 år, siden vi fik ændret lovgivningen omkring særlige støtteforanstaltninger til børn og unge, og hvor vi vil tage mange af de elementer med, der er kommet her i dag.

Så har vi i øvrigt både i § 71-tilsynet og i Socialudvalget fået en lang række andre henvendelser. Jeg ved, at bl.a. også bedsteforældrene har været på banen. Familierådslagning er noget, som socialministeren er meget optaget af. Jeg ved også, at det bliver et element i vores forespørgselsdebat, for der er enighed i Folketingets Socialudvalg om, at lov er lov, og lov skal holdes. Det, det så bare handler om for os, er at komme ud med de rigtige budskaber, således at alle forstår punkt 1: Hvad loven indeholder, og punkt 2: Hvordan vi sikrer, at den bliver overholdt - også ude i kommunerne. Der er ikke mange fra Kommunernes Landsforening, der har været her i dag, men sådan skal det være.

Så vil jeg sige tusind tak for i dag. Vi har en række af flasker til jer. Tak, fordi I ville komme og for en god eftermiddag.

Socialudvalget
(Alm. del - bilag 453)
diverse
(Offentligt)

§71, Alm. del - bilag 129 (Løbenr. 8588)

15. januar 2003

Notat

om mulighed for at adoptere et barn uden samtykke fra barnets forældre.

Sammenfatning:

Det fremgår af adoptionslovens § 7, at adoption af en person, som er under 18 år og umyndig, som udgangspunkt kræver samtykke fra barnets forældre. I medfør af lovens § 9, stk. 2, kan adoptionsbevilling, selv om der ikke kan opnås samtykke efter § 7, i særlige tilfælde meddeles, **såfremt hensynet til barnets tarv afgørende tilsiger det.** Er barnet med bistand fra kommunen anbragt uden for hjemmet, kræves samtykke fra Den Sociale Ankestyrelse. Efter § 10 kan statsamtet tillige efter anmodning fra Den Sociale Ankestyrelse tillade, at et barn, der med bistand fra kommunen er anbragt uden for hjemmet, senere bortadopteres, selv om samtykke ikke kan opnås fra forældrene. Tilladelse kan efter bestemmelsen kun gives, hvis betingelserne i § 9, stk. 2, er opfyldt.

Tvangsadoption kan dog kun gennemføres, hvis de øvrige betingelser for adoption i adoptionsloven er opfyldt, herunder at plejeforældrene er godkendt som adoptanter.

Adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 2 og § 10 sker på betingelse af, at barnets tarv afgørende skal tilsige dette. Denne bestemmelse er meget restriktiv, hvilket understøttes af, at adoption mod de biologiske forældres vilje er et særdeles indgribende og uigenkaldeligt skridt, som medfører alvorlige konsekvenser for forældrene og barnet. Samtidig må det konstateres, at **det ikke direkte i loven eller bemærkningerne er bestemt, præcis hvilke betingelser, der skal være opfyldt for at en tvungen adoption kan gennemføres.**

Justitsministeriet oplyser, at praksis vedrørende adoption uden samtykke på baggrund af forarbejderne har udviklet sig således, at **en adoption i dag kun kan gennemføres uden samtykke når,**

- barnet har en vis alder,
- der har været manglende kontakt mellem barnet og de biologiske forældre i en vis årrække, typisk i 6-8 år, og
- den manglende kontakt til de biologiske forældre, som udgangspunkt skyldes forældrenes manglende forsøg på kontakt.

Bestemmelserne om adoption uden samtykke kan umiddelbart efter deres ordlyd rumme andre situationer end hovedanvendelsesområdet, det vil sige situationer, hvor et barn igennem længere tid

har været anbragt i privat familiepleje, og hvor de biologiske forældre har undladt at opretholde en rimelig kontakt med barnet. Retspraksis har dog udviklet sig særdeles restriktivt og stiller krav om, at de nævnte forudsætninger er opfyldt. En **ændring af praksis over for et så indgribende og uigenkaldeligt indgreb forudsætter imidlertid efter Lovsekretariatets vurdering en klar og utvetydig lovhjemmel**. Justitsministeriet peger således også på, at adgangen til tvangsadoptioner i tilfælde, der ligger uden for hovedanvendelsesområdet, forudsætter en lovændring.

Endelig bemærkes, at **Børnerådet** i vedlagte debatoplæg fra 1998 blandt andet foreslår **en øget anvendelse af adoption uden samtykke i de særlig kritiske tilfælde**, hvor det tidligt står klart, at forældrene hverken er motiverede for eller på inden måde magter forældreopgaven.

1. Problemstilling

I det følgende redegøres for muligheden for at adoptere et barn uden samtykke fra barnets forældre, såkaldt tvangsadoption, hvilket adoptionslovens § 9 og § 10 giver mulighed for i særlige tilfælde. Spørgsmålet om meddelelse af adoptionsbevilling i tilfælde af, at et meddelt samtykke til adoption tilbagekaldes af forældrene jf. adoptionslovens § 9, stk. 1, vil dog ikke blive behandlet her.

2. Adoptionslovens bestemmelser om adoption af et barn uden samtykke fra barnets forældre

Det fremgår af adoptionslovens § 7, at adoption af en person, som er under 18 år og umyndig, som udgangspunkt kræver samtykke fra barnets forældre.

I medfør af lovens § 9, stk. 2, kan adoptionsbevilling, selv om der ikke kan opnås samtykke efter § 7, i særlige tilfælde meddeles, *såfremt hensynet til barnets tarv afgørende tilsiger det*. Er barnet med bistand fra kommunen anbragt uden for hjemmet, kræves samtykke fra Den Sociale Ankestyrelse.

Efter § 10 kan statsamtet efter anmodning fra Den Sociale Ankestyrelse tillade, at et barn, der med bistand fra kommunen er anbragt uden for hjemmet, senere bortadopteret, selv om samtykke ikke kan opnås fra forældrene. Tilladelse kan efter bestemmelsen kun gives, hvis betingelserne i § 9, stk. 2, er opfyldt.

Det bemærkes, at tvangsadoption i øvrigt kun kan gennemføres, hvis de øvrige betingelser for adoption i adoptionslovens er opfyldt, herunder at plejeforældrene er godkendt som adoptanter.

3. Baggrunden for adoptionslovens § 9, stk. 2 og § 10.

Bestemmelserne i adoptionsloven om adoption uden samtykke blev indført i forbindelse med revision af adoptionsloven ved lov nr. 279 af 7. juni 1972 som blev revideret ved lov nr. 623 af 21. december 1972, da Den Sociale Ankestyrelse blev oprettet. Bestemmelserne er udformet i overensstemmelse med de overvejelser, herunder forslag til § 9, stk. 2 og § 10, der er indeholdt i betænkning nr. 624/1971 om ændring af adoptionsloven, bortset fra ændringen som følge af oprettelsen af Den Sociale Ankestyrelse. Betænkningen blev afgivet af et udvalg under Justitsministeriet.

Justitsministeriet havde bedt udvalget om at gennemgå adoptionsloven blandt andet særligt med henblik på en eventuel ændring af reglerne om samtykke til adoption. Det fremgår således af betænkningen s. 5, at det *"har for udvalget været særlig væsentligt at søge åbnet mulighed for adoption af de såkaldte "glemte" børn, især børn, som opholder sig på børneforsorgens institutioner, uanset om forældrene samtykker, når disse børn ikke har haft en rimelig kontakt med deres forældre*

og i øvrigt er egnede til bortadoption".

I bemærkningerne til lovforslaget henvises der for så vidt angår lovforslagets enkelte bestemmelser til udvalgets betænkning. Heraf fremgår, at bestemmelsen i adoptionslovens § 9, stk. 2, navnlig kan anvendes over for børn, der igennem længere tid af kommunen har været anbragt i privat familiepleje, og hvor de biologiske forældre har undladt at opretholde en rimelig kontakt med barnet og i øvrigt at vise interesse for barnet. Bestemmelsen anføres dog efter omstændighederne også kunne anvendes i situationer, hvor der har været kontakt mellem barn og forældre, hvis kontakten skønnes nærmest at have været til skade for barnet.

Om bestemmelsen i § 9, stk. 2, fremgår således bl.a. følgende af betænkningen side 23:

"Ved ordet afgørende er det tilsigtet at udtrykke, at denne udvej kun bør benyttes i sjældne tilfælde, hvor det er helt klart, at barnets tarv kræver, at adoption gennemføres.

...

afgørende er det tilsigtet at udtrykke, at denne udvej kun bør benyttes i sjældne tilfælde, hvor det er helt klart, at barnets tarv kræver, at adoption gennemføres.

Ved afgørelsen vil det være af væsentlig betydning, om forældrene har undladt at holde sig i rimelig kontakt med barnet og i øvrigt at vise interesse for det. Udvalget har dog ikke ønsket at fremhæve dette moment som eneafgørende, idet bestemmelsens formål er at hjælpe de pågældende børn og ikke at reagere over for uefterrettelige forældre. Der kan forekomme tilfælde, hvor der har været en kontakt, som nærmest er til skade for barnet. Det vil næppe heller være heldigt, om tvangsadoption bruges som en trussel mod forældrene for at få dem til at søge kontakt med barnet. En på denne måde fremtvungen kontakt kan ikke forventes at være til gavn for barnet. I øvrigt er selve begrebet rimelig kontakt ret uskarpt.

Udvalget har herefter ikke ment at burde foreslå, at der skal være forløbet et bestemt tidsrum, hvori der ikke har været rimelig kontakt mellem barnet og dets forældre, inden en tvungen adoption kan gennemføres."

Det fremgår endvidere af betænkningen, at bestemmelsen i § 10 tager særligt sigte på de såkaldte "glemte" børn på institutioner og skal sikre, at plejeforældrene på forhånd inden barnets anbringelse kan opnå en væsentlig sikkerhed for, at adoptionen ikke senere vil strande på grund af forældrenes modstand. Det sikres derfor ved bestemmelsen, at plejeforældre, der er interesseret i at adoptere et institutionsanbragt barn, får rimelig sikkerhed for, at de, hvis en passende observationsperiode i hjemmet fungerer tilfredsstillende, kan adoptere barnet, selv om barnets forældre ikke vil give samtykke. Betingelserne for at tillade en senere bortadoption er de samme som efter § 9, stk. 2. Det vil sige, at hensynet til barnets tarv afgørende skal tilsige, at tilladelsen meddeles.

Om bestemmelsen i § 10 fremgår bl.a. følgende af betænkningen side 25:

"Det forventes, at der vil blive udvist en betydelig forsigtighed ved udøvelsen af det skøn, der her er tale om, og antallet af børn, der vil blive adopteret ad denne vej, vil næppe blive stort, men udvalget har ment, at det ville være urigtigt ikke at åbne en mulighed for barnets anbringelse i et privat hjem med adoption for øje trods forældrenes protest, når dette er af afgørende betydning for barnets trav."

Sammenfattende må det konstateres, at adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 2 og § 10 sker på betingelse af, at barnets tarv afgørende skal tilsige dette. Denne bestemmelse er meget restriktiv, hvilket hænger sammen med, at adoption mod de biologiske forældres vilje er et særdeles

indgribende og uigenkaldeligt skridt, som medfører alvorlige konsekvenser for forældrene og barnet. Samtidig må det konstateres, at det ikke direkte i loven eller bemærkningerne er bestemt, som en forudsætning for, at en tvungen adoption kan gennemføres, at barnet skal have en vis alder, at der skal være forløbet et bestemt tidsrum, hvori der ikke har været rimelig kontakt mellem barnet og dets biologiske forældre, eller at den manglende kontakt til de biologiske forældre som udgangspunkt skyldes de biologiske forældres manglende forsøg på kontakt.

4. Socialministeriets vejledning om særlig støtte til børn og unge

I Socialministeriets vejledning af 16. januar 2002 om særlig støtte til børn og unge anføres om tvangsadoption efter de nævnte bestemmelser bl.a. følgende:

"Bestemmelserne i adoptionslovens §§ 9, stk. 2, og 10 betyder, at kommunen i de tilfælde, hvor det må anses for udelukket, at et barn kan vende tilbage til sit hjemlige miljø, må overveje disse muligheder for adoption. Det må herunder undersøges, om barnets tilbagevenden til det oprindelige miljø vil stride afgørende imod barnets tarv, bl.a. som følge af svingende kontakt mellem barn og forældre."

"Finder kommunen efter en grundig undersøgelse og vurdering, at betingelserne for anvendelse af bestemmelsen i adoptionslovens § 9, stk. 2, er opfyldt, herunder at det er plejefamiliens alvorligt mente ønske at adoptere barnet, sendes sagens akter til Den Sociale Ankestyrelse tillige med en redegørelse for barnets forhold under anbringelsen og en udførlig begrundelse for anbefalingen af at gennemføre adoption mod forældrenes eller værgens ønske."

Forinden fremsendelse til Ankestyrelsen bør kommunen sikre sig, at plejefamilien er godkendt af adoptionsmyndighederne som adoptanter, og dette bør fremgå af sagen."

En beslutning om anbefaling af at anvende adoptionslovens § 9, stk. 2, træffes af børn og unge-udvalget, jf. § 62, stk. 1 [i lov om social service]."

"Er tilladelse givet efter adoptionslovens § 10, skal forældrene ikke på ny spørges, når adoption til sin tid søges gennemført. Fremgangsmåden vil i øvrigt være den samme som oven for om anvendelsen af adoptionslovens § 9, stk. 2."

For at sikre at mulighederne for adoption anvendes i disse særlige tilfælde, hvor hensynet til barnet tarv afgørende tilsiger dette – påhviler det kommunen at være opmærksom på sådanne tilfælde med henblik på en vurdering af, om der skønnes grundlag for at søge en adoption fremmet. Det vil således efter omstændighederne være et forhold, som må inddrages i overvejelserne i forbindelse med revision af planen."

5. Praksis

Justitsministeriet oplyser, at praksis vedrørende adoption uden samtykke på baggrund af forarbejderne har udviklet sig således, at en adoption i dag kun kan gennemføres uden samtykke når,

- barnet har en vis alder,
- der har været manglende kontakt mellem barnet og de biologiske forældre i en vis årrække, typisk i 6-8 år, og
- den manglende kontakt til de biologiske forældre, som udgangspunkt skyldes forældrenes manglende forsøg på kontakt.

Efter Justitsministeriets¹ opfattelse giver bestemmelserne ikke hjemmel til at gennemføre tvangsadoptioner i et væsentligt videre omfang, end det er tilfældet i dag. Det skal navnlig ses i lyset

af forarbejderne til adoptionsloven, hvorefter tvangsadoptioner klart skal have undtagelsens karakter, og at hovedanvendelsesområdet for bestemmelsen er børn, der i en længere periode har været anbragt i private plejefamilier, og som ønskes adopteret af plejeforældrene.

Bestemmelserne om adoption uden samtykke kan umiddelbart efter deres ordlyd rumme andre situationer end hovedanvendelsesområdet, det vil sige situationer, hvor et barn igennem længere tid har været anbragt i privat familiepleje, og hvor de biologiske forældre har undladt at opretholde en rimelig kontakt med barnet. På trods heraf vurderer Lovsekretariatet, at en ændring af praksis over for et så indgribende og uigenkaldeligt indgreb forudsætter en klar og utvetydig lovhjemmel, hvilket følger af den almindelige forvaltningsretlige grundsætning, hvorefter foranstaltninger, som er meget indgribende for borgerne, kræver klar og utvetydig lovhjemmel.

Justitsministeriet¹ peger således på, at adgangen til tvangsadoptioner i tilfælde, der ligger uden for hovedanvendelsesområdet, som beskrevet i forarbejderne, forudsætter en lovændring.

6. Særligt vedrørende børn, der ikke er anbragt uden for hjemmet

Da bestemmelserne efter Justitsministeriets¹ opfattelse ikke giver hjemmel til at gennemføre tvangsadoptioner i et væsentligt videre omfang, end det er tilfældet i dag, mener Justitsministeriet således heller ikke, at der er hjemmel til at gennemføre en adoption uden samtykke fra forældrene i et tilfælde, hvor barnet (endnu) ikke er anbragt uden for hjemmet, men stadig opholder sig hos forældrene.

7. Særligt vedrørende børn, der ikke er født

Adoptionsudvalget har ikke i betænkningen forholdt sig til adoption uden samtykke i tilfælde af, at en mor, som er gravid, tidligere har fået tvangsfjernet flere børn på grund af manglende forældreevne. Adoptionsudvalget har imidlertid blandt andet anført, at det vil være af væsentlig betydning, om forældrene har undladt at holde sig i rimelig kontakt med barnet og i øvrigt at vise interesse for det, og at den foreslåede bestemmelse vil navnlig kunne få betydning for børn, der er anbragt i private plejehjem, hvad enten anbringelsen er sket direkte af barnets forældre eller gennem børne- og ungdomsværnet.

Gennemførelse af adoption uden samtykke umiddelbart efter fødslen falder derfor opfattelse uden for bestemmelsens anvendelsesområde og vil kræve en lovændring.

Justitsministeriet bemærker endvidere, at det næppe vil være foreneligt med til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, hvis tvangsadoption af et nyfødt barn besluttet alene på baggrund af, at det tidligere er fastslået, at moderen manglede forældreevne, herunder at moderen tidligere har fået tvangsfjernet ældre søskende, uden at der er foretaget en konkret vurdering af hendes forhold til det barn, som afgørelsen vedrører, og uden at inddrage faderens mulighed for at varetage omsorgen for barnet.

8. Forholdet til internationale konventioner

Det bemærkes, at Danmark ifølge Haagerkonventionen af 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner er forpligtet til at træffe passende foranstaltninger for at sikre, at barnet kan forblive i dets oprindelige familie. Dette princip vurderes dog at være helt i overensstemmelse med gældende dansk ret.

Danmark er i følge FN's børnekonventions artikel 3, 1.pkt forpligtet til at barnets tarv skal komme i første række i alle foranstaltninger vedrørende børn, der træffes af det offentlige og barnet har i følge konventionens art. 7, 1. pkt. ret til at kende og blive passet af sine forældre. Der er heller ikke her

holdepunkter for at adoptionslovens bestemmelser om tvangsbortadoption skulle være i strid med børnekonventionen.

Hertil kommer, at spørgsmålet om adgangen til at gennemføre tvangsadoptioner også må vurderes i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, EMRK.

Tvangsmæssig bortadoption af et barn udgør et indgreb i børns og forældres ret til respekt for deres familieliv, som er beskyttet af artikel 8 i EMRK. Det indebærer, at betingelserne i artikel 8 skal være opfyldt, for at et sådant indgreb kan anses for at være i overensstemmelse med konventionen. Der er dog ikke holdepunkter for at antage, at adoptionslovens bestemmelser om adoption mod den ene eller begge forældres ønske er i strid med artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

9. Antal sager om adoption uden samtykke

Justitsministeriet oplyser på baggrund af den viden om praksis, som i dag eksisterer i Civilretsdirektoratet, at praksis har udviklet sig siden lovens ikrafttræden i 1972, men Justitsministeriet er ikke i besiddelse af en samlet oversigt over sager, der vedrører tvangsadoption siden 1972. Civilretsdirektoratet har imidlertid foretaget en gennemgang af direktoratets sager om tvangsadoption inden for de seneste 10 år. Det fremgår heraf, at der er tale om 12 sager, hvor spørgsmålet om tvangsadoption har været behandlet. Heraf vedrører 6 sager børn bosiddende i Danmark og 6 sager børn bosiddende i Grønland.

Gennemgangen af sagerne viser, at der i 3 tilfælde er meddelt tilladelse til tvangsbortadoption efter adoptionslovens § 9, stk. 2, og i ét tilfælde til adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 1. Tre af tilladelserne er givet i perioden 1994-1996, heraf én tilladelse vedrørende et barn bosiddende i Grønland, og én tilladelse er givet i 2000, ligeledes vedrørende et barn bosiddende i Grønland.

I de 4 sager, hvor der blev givet tilladelse til adoption uden samtykke, havde barnet typisk været anbragt i plejefamilien fra omkring 1 års alderen.

Justitsministeriet oplyser endvidere, at ministeriet er bekendt med, at der aktuelt verserer to sager om tvangsadoption efter adoptionslovens § 9, stk. 2, heraf én vedrørende et barn bosiddende i Grønland.

10. Konkrete afgørelser om adoption uden samtykke

Som ovenfor anført er bestemmelserne om adoption uden samtykke kun yderst sjældent anvendt .

Justitsministeriet oplyser³, at i de 4 sager, hvor der blev givet tilladelse til adoption uden samtykke inden for de sidst 10 år, havde barnet typisk været anbragt i plejefamilien fra omkring 1 års alderen. De nærmere omstændigheder i de fire sager var som følger:

I en sag havde barnet været anbragt hos plejeforældrene, fra det var 7 måneder gammelt. Barnet var ved afgørelsen 14½ år, og den biologiske mor havde kun været i kontakt med barnet én gang siden anbringelsen. Den Sociale Ankestyrelse samtykkede i adoptionen.

I en anden sag havde barnet været hos plejefamilien, siden det var 14 måneder

gammelt. Barnet var ved afgørelsen knapt 10 år, og der havde ikke været kontakt med den biologiske mor, siden barnet var 10 måneder gammelt. Den Sociale Ankestyrelse samtykkede i adoptionen.

I en tredje sag var barnet ca. 1½ år, da det blev anbragt hos plejefamilien. Barnet var på afgørelsestidspunktet 13 år gammelt. Moderen havde haft meget lidt kontakt til barnet under

anbringelsen, men ønskede barnet hjemgivet. Der havde endvidere kun været sporadisk kontakt til den biologiske far. Parterne boede i Grønland, og Direktoratet for Sociale Anliggender samtykkede i adoptionen.

I den sidste sag blev adoptionen tilladt efter § 9, stk. 1, efter at den biologiske mor havde tilbagekaldt samtykket til adoption. Alle parter boede i Grønland. Moderen meddelte senere under domstolsbehandlingen af sagen samtykke til adoptionen. Der var tale om et barn, der havde boet hos plejeforældrene, siden det var ca. 2 år. Barnet var 5 år på tidspunktet for afgørelsen om tvangsadoption.

Den Sociale Ankestyrelse gengiver endvidere 3 af styrelsens afgørelser i sager om samtykke til adoption uden forældremyndighedsindehaverens samtykke.

I en sag fra 1995 gav Ankestyrelsen samtykke til plejeforældrenes adoption af et barn på 9 år, som havde været anbragt i familiepleje fra det var 15 måneder gammelt. Moderen havde ikke haft kontakt med barnet, siden barnet var 10 måneder gammelt og havde ikke ønsket kontakt.

I en anden sag fra 1995 gav Ankestyrelsen ikke samtykke til plejeforældrenes adoption af et barn på 5 år, som havde været anbragt i familiepleje fra det var 4 måneder gammelt. Ankestyrelsen lagde vægt på, at årsagen til den manglende kontakt med barnet ikke var moderens manglende interesse for barnet, da barnet, siden det var få måneder gammelt, havde været anbragt uden for hjemmet uden samtykke på et for moderen anonymiseret opholdssted og uden adgang for moderen til at have samvær med barnet. Moderen havde forsøgt at opspore barnet. Ankestyrelsen fandt ikke, at det var udelukket, at der på længere sigt kunne etableres samvær mellem den biologiske mor og barnet under barnets fortsatte ophold i plejefamilien.

I en tredje sag fra 1980 fandt Ankestyrelsen ikke grundlag for at meddele samtykke til adoption af en 17-årig ung mand, som i mere end 10 år havde været anbragt i familiepleje. Plejeforældrene ønskede at adoptere ham for derved at opnå, at han blev ligestillet med familiens øvrige børn. Ankestyrelsen fandt ikke, at der forelå en sådan særlig situation, at barnets tarv afgørende tilsagde, at samtykke meddeltes. Ankestyrelsen lagde herved vægt på dels barnets alder, dels at der ikke var noget, der tydede på, at moderen ville forlange barnet hjemgivet, således at barnets situation kunne anses for truet.

Endelig er der i Ugeskrift for Retsvæsen gengivet 3 ældre afgørelser i sager om samtykke til adoption uden forældremyndighedsindehaverens samtykke.

I U.1975.851 B opretholdes Amtets beslutning om bortadoption uden samtykke af en knap 11-årig pige, der siden fødslen havde været anbragt på institutioner og de sidste 3 år havde været anbragt i familiepleje. Moderen havde ikke haft kontakt med barnet i de sidste 3 år. Efter det foreliggende, herunder at barnet igennem lang tid har været uden forbindelse med sin mor, som det derfor ikke

antages at have nogen klar erindring om,finder retten, at der foreligger et særligt tilfælde, hvor hensynet til barnets tarv afgørende tilsiger, at det i overensstemmelse med amtets beslutning bortadopteret uden samtykke.

I U.1975.887 Ø opretholdes Amtets beslutning om bortadoption uden samtykke af en knap 9-årig pige, der siden fødslen i alt kun havde haft ophold hos moderen i ca. 20 måneder. Der havde ikke været forbindelse med moderen i de sidste ca. 5 år, og barnet havde i næsten 4 år haft ophold hos en plejefamilie.

I U.1978.709 V opretholdes ligeledes Amtets beslutning om bortadoption uden samtykke af en 15-årig pige som siden hun var 1 år – bortset fra nogle måneders ophold – havde været anbragt i pleje. Retten fandt det uden betydning, at der ikke havde forligget plejetilladelse til barnet. Barnet havde

under det meste af sin opvækst kun haft ringe kontakt til sin mor.

11. Børnerådets anbefalinger.

Det skal i denne sammenhæng særlig nævnes, at Børnerådet i november 1998 fremlagde et debatoplæg med forslag til styrkelse af indsatsen for truede 0-3 årige børn med titlen "Anbringelse til barnets bedste". I debatoplægget kommer Børnerådet med en række forslag til alternativer til den nuværende praksis på anbringelsesområdet, hvor Børnerådet blandt andet foreslår en øget anvendelse af adoption uden samtykke, som bør komme på tale i større udstrækning end i dag i de særlig kritiske tilfælde, hvor det tidligt står helt klart, at forældrene hverken er motiverede for eller på ingen måde magter forældreopgaven. Debatoplægget vedlægges som bilag til notatet.

12. Bilag

1. Uddrag af betænkning nr. 624/71 om ændring af adoptionsloven fra Justitsministeriets adoptionsudvalg
2. REU (2002-02), alm. del – bilag 304
3. § 71-tilsynet (2002-03), alm. del – bilag 93
4. § 71-tilsynet (2002-03), alm. del – bilag 112
5. Børnerådets debatoplæg; Anbringelse til barnets bedste, forslag til styrkelse af indsatsen for truede 0 –3 årige børn, november 1998

§71-TILSYNET
Alm. del - bilag 153 (offentligt)
SOU, Alm. del - bilag 519

§71-tilsynet
(Alm. del - bilag 153)
tvangsjernelser af børn
(Offentligt)

SOU, Alm. del - bilag 519 (Løbenr. 9770)

Til Folketingets § 71 udvalg

Børnerådet

Vesterbrogade 35A
1620 København V
Tlf.: 3378 3300
Fax: 3378 3301
E-mail: brd@brd.dk
www.boerneraadet.dk

Vedr. adgang til adoption uden samtykke

Børnerådet udgav i november 1998 et debatoplæg med forslag til en styrkelse af indsatsen for de truede 0-3 årige børn, under navnet "Anbringelse til barnets bedste".

28. januar 2003
Journalnr.: 3.6-2002-0221
bef

Dette oplæg er omtalt i "Notat om mulighed for at adoptere et barn uden samtykke fra barnets forældre" til § 71 udvalget, Alm. Del - bilag 129. I notatet omtales kort et par af de forslag som Børnerådets oplæg behandler, og det nævnes at Børnerådet blandt andet foreslår en øget anvendelse af adoption uden samtykke i de særlig kritiske tilfælde.

Børnerådet har siden 1998 løbende drøftet de problemstillinger der knytter sig til spørgsmålet om tvangsadoption, herunder de forslag som rådet selv fremsatte i 1998. Med baggrund i disse drøftelser og i forlængelse af høringen i § 71 udvalget den 22. januar 2003, ønsker Børnerådet overfor § 71 udvalget, Social og Retsudvalget, at tilkendegive sine synspunkter vedrørende adoption uden samtykke fra forældrene.

I Børnerådets debatoplæg fra 1998, fremsattes to forslag.

1. Dels et forslag om at øge anvendelsen af adoption uden samtykke. Forslaget tog sigte på at skabe en holdningsændring, således at også helt små børn kunne bringes i forslag til adoption.
2. Dels et forslag om at skabe en ny hjemmel til at etablere en slags "åben adoption", hvor forældremyndigheden skifter uden at barnet slipper sin kontakt med sit biologiske ophav.

Begge forslag havde det sigte at bidrage til en holdningsændring, som ville kunne føre til at flere adoptionsansøgninger fra nuværende plejefamilier kunne godkendes af de sociale myndigheder, og dels til politiske skridt til at ændre hjemmel til hhv. adoption af børn under 5 år og til nye adoptionsformer.

Børnerådet vil imidlertid på baggrund af den efterfølgende debat anbefale at den eksisterende hjemmel bevares uændret. Børnerådet anerkender at der er tilfælde hvor en adoption uden samtykke kan være til barnets bedste, men ønsker ikke generelt at omfanget af adoption uden forældrenes samtykke bringes i vækst, hvis formålet først og fremmest har et socialpolitisk sigte,

dvs. har til formål at løse vanskelige sociale sager, som ikke har kunnet finde en for barnet tilfredsstillende løsning indenfor rammerne af den sociale lovgivning.

Børnerådet ønsker ikke at der sker en sammenblanding af formålet med foranstaltninger efter Serviceloven og formålet med adoption, herunder adoption uden samtykke. Børnerådet finder at der i visse kommunalpolitiske tilkendigelser finder en sådan sammenblanding sted.

Adoption er et skridt som først og fremmest skal begrundes i meget tætte relationer mellem et (pleje)barn og dets plejefamilie, og hvor initiativet udgår fra plejefamilien, og kan netop være resultatet af en vellykket foranstaltning for et barn, som er anbragt, med eller uden samtykke.

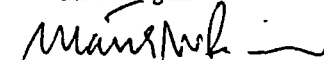
Foranstaltninger efter Serviceloven har som mål, at børnene hjembringes igen, efter konkret skøn. Det indebærer ikke nødvendigvis, efter Børnerådets opfattelse, at anbringelser skal administreres således at hjembringelse altid er et mål. Børnerådet anerkender at der vil være tilfælde, hvor en livslang anbringelse må anses at være til barnets bedste. Børnerådet finder imidlertid samtidig at tæt kontakt mellem anbragte børn og deres biologiske forældre under alle omstændigheder er vigtig, også hvor anbringelsesperioden rækker ud over et eller to år. Det behøver ikke at være modsætningsfyldt at forene ønsket om kontinuitet for anbragte børn, gennem længere anbringelsesforløb og hensigter om at sikre børnenes en tæt og hyppig kontakt med forældre.

Børnerådet finder det u hensigtsmæssigt hvis den politiske interesse for adoption uden samtykke, er et resultat af frustration og utilfredshed med resultaterne af den kommunale indsats på foranstaltningsområdet. Såfremt Serviceloven ikke sikrer ønsker om længerevarende anbringelser, bør det diskuteres hvorledes loven kan ændres, frem for at bringe Adoptionsloven i spil.

Og Børnerådet finder det direkte usympatisk når den samme interesse for at udvide adgangen til adoption uden samtykke begrundes med kommunaløkonomiske interesser, som det også er sket i den aktuelle debat.

Børnerådet skal endelig foreslå at der foretages en europæisk sammenligning af regler og praksis. Det har været forestillinger i den offentlige debat om at regelgrundlaget i f.eks. Danmark og Norge var væsentlig forskellige. En umiddelbar sammenligning af dansk og norsk lov, afslører ikke grundlæggende forskellighed, hvorfor norske eksperter peger på en lidt anderledes norsk forvaltning, når et noget større antal tvangsadoptioner i Norge skal forklares.

Med venlig hilsen

Klaus Wilmann
Formand

Bente Ingvarsen
Sekretariatschef

NS

B25

Når tvang bliver nødvendig

30 NOV. 2002

ARVEN

Stædighed kan være en dyd. Og det modsatte.

Om justitsminister Lene Espersen (K) er en stædig nordjyde kan kun et mere personligt kendskab afgøre. Men et og andet tyder på, at der ligger en god portion stædighed i ministerens bagage. I hvert tilfælde har massiv opbakning til en lempelse af reglerne for at tvangsbortadoptere børn ikke påvirket ministeren.

NORDJYSKE tog spørgsmålet om tvangsbortadoption op i forbindelse med regeringens udmelding om, at den sociale arv skal brydes. Mange eksperter, politike-

re og mennesker med indsigt i den sociale arvs barske virkelighed har efterlyst en opblødning af bestemmelserne om tvangsbortadoption i situationer, hvor barnets tarv lider under forældrenes ret til at bestemme, selv om de i op til otte år ikke har vist interesse for kontakt med deres barn.

I dag har selv statsminister Anders Fogh (V) erkendt, at der kan være situationer, der er så belastende, at den bedste løsning for barnet er, at det bliver fjernet fra den eller de forældre, der ikke er i stand til at tage sig ordentligt af det, og i stedet kommer i kærli-

gheder hos en ny familie. Et flertal af de nordjyske kommuner bakkede i gårsdagens avis op om synspunktet. Holdningen er, at skal den sociale arv brydes, må der være mulighed for at gennemtvinge en bortadoption mod forældrenes vilje i de tilfælde, hvor alt andet har spillet fællit.

Det er vigtigt at holde fast i, at tvangsbortadoption er et alvorligt og alafgørende indgreb i et menneskeliv, og at en lempelse af mulighederne derfor også skal holdes i et stramt lovgreb. Det må og skal kun være den yderste mulighed, sådan som de nordjyske kommu-

ner også understreger det.

Måske er det massive budskab endnu ikke nået gennem mure og gange til justitsministerens kontor. Man må næsten håbe det. Ellers forekommer det uforståeligt, at ministeren holder så enøjjet fast ved det allerede udmeldte nej til en lempelse. Måske behøver en

justitsminister ikke lytte til sin statsminister, men gode argumenter fra folk, der arbejder med og kender virkelighedens hårde kædsgeringer, bør give anledning til at genoverveje et så centralt element i bruddet med den allertungeste sociale arv.

§71-TILSYNET
Alm. del -
SOU, Alm. del -
REU, Alm. del -

§71-tilsynet
(Alm. del - bilag 135)
tvangsfjernelser af børn
(Offentligt)

SOU, Alm. del - bilag 476 (Løbenr. 9023)
REU, Alm. del - bilag 583 (Løbenr. 9024)

Utilfredshed med ministersvar

TVANGSBORTADOPTION: Karsten Nonbo (V) vil afkræve Lene Espersen (K) et nyt svar

Af Dorte Rohde

dorte.rohde@nordjyske.dk

AALBORG: Justitsminister Lene Espersen (K) står tilsyneladende fast på sin modstand mod at lempe på mulighederne for tvangsbortadoption.

I et svar til Venstre-politiker, Karsten Nonbo, der ar bedt ministeren svare på, om hun mener, der er mulighed for, at ikke plejeførelde, men også tvangsbortadoption er et middel til at indgribende og udløst skridt. Det vil efter Justitsministerens påftælse forudsætte, at

personen står fast på

den holdning, hun tidligere har givet udtryk for i **NORDJYSKE** Stiftstidende, men egentlig er det jo en gang sludder for en sladder, jeg har fået. En gang uden omsnak. Det er typisk, også spekulerer jeg på, om ministeriet kan komme tættere på at sige en løgn, kommenterer Karsten Nonbo.

Det er en passus om praksis på området, han føler sig oprørt over. I svaret står der således: "Praksis har på baggrund af forarbejderne udviklet sig således, at der i dag skal være tale om, at barnet har en vis alder, før en adoption kan gennemføres uden samtykke. Desuden skal der have været manglende kontakt mellem barnet og de biologiske forældre i en vis årrække, typisk i en periode på mellem 6-8 år, og den manglende kontakt skal som ud-

gangspunkt skyldes forældrenes manglende forsøg på kontakt".

- Der er jo ingen praksis! Det vil jeg have hudflettet. Karsten Nonbo har svært ved at skule sin forargelse over Justitsministeriets udlægning, når han tidligere har fået oplyst, at kun to børn er tvangsbortadopteret inden for de seneste fem år, og han erkender, at det kræver hårdt benarbejde i meget lang tid, hvis han skal komme videre.

- Men det må jeg så indstille mig på, lyder det fra Karsten Nonbo, der har arbejdet på at få ændret lovgivningen igennem flere år, fordi han som socialudvalgsformand i Fladså Kommune har fået indsigt i så mange familietragedier, at det danske samfund efter hans opfattelse skylder børn at lempe på adoptionsmuligheder-

ne.

Som det første vil Karsten Nonbo skrive, hvad han kalder en længere motiveret afhandling for at forklare, hvorfor han mener, der er brug for en ændring af lovgivningen - og med den vil han afkræve Justitsminister et nyt svar.

Dernæst vil han afvente den høring, som den nordjyske venstrepolitiker Inge-Lene Ebdrup har fået op at stå i paragraf 71-udvalget i januar.

- Da vil jeg lytte - og snakke og derpå vurdere, om jeg skal have tvangsbortadoption op som emne i gruppen i Venstre.

- Det kan ikke passe, at vi efter 30 år ikke er kommet videre, men stadig tager mere hensyn til forældrene end til børnene, siger Karsten Nonbo.

Karsten Nonbo ønsker en lempelse af adoptionsmulighederne.

BzU

MF'er vil ændre lov om tvangsadoption

NS

Af Dorte Rohde
dorte.rohde@nordjyske.dk

17 DEC. 2002

BzU

NORDJYLLAND: Folketingspolitiker Karsten Nonbo (V) har anmodet Justitsministeriet om teknisk bistand til et ændringsforslag, som giver mulighed for tvangsbortadoption af nyfødte i situationer, hvor moderen har fået tvangsfjernet flere børn, og hvor der ikke er tegn på bedring af moderens situation.

Anmodningen er fremsat i forbindelse med at Karsten Nonbo har bedt justitsminister Lene Espersen (V) skriftligt uddybe sine svar på sin holdning til tvangsbortadoption.

- Det er min fornemmelse, at der er langt flere, der stiller sig positive over for tvangsbortadoption i de virkelige grelle tilfælde, end jeg havde troet. For eksempel dér, hvor forældrene allerede har fået fjernet flere børn og venter et nyt barn uden at have vist nogen tegn på bedring.

- Det glæder mig selvfølgelig, at folk - også i min egen gruppe - tilsyneladende er parate til at tænke mere på børnene end på forældrene, men før vi har et ændringsforslag at forholde os til, har jeg kun fornemmelser at bygge på, forklarer Karsten Nonbo sin anmodning.

Han tilføjer, at anmodningen selvfølgelig også skal ses som et forsøg på at komme i dialog med Lene Espersen.

Før høringen om tvangsbortadoption 22. januar vil han dog ikke foretage sig yderligere.

NS

BeU

TEMA

29 NOV. 2002

Tvangsbortadoption

At sikre en god barndom. Det er det, det handler om. Hvornår er barndoms-prognosen god nok? Hvornår bliver den så dårlig, at systemet må skride ind. Sige til forældrene: Desværre, du er ikke. Vi tager dit barn. For evigt. Avisen har spurgt sig for i de nordjyske kommuner.

ARDEN

Arden Kommunes socialudvalg stormmand Jens Peter Ellisen (S), bakker statsministeren op:

- Jeg er helt enig med Anders Fogh Rasmussen og hilser hans udmelding særdeles velkommen.

I visse tilfælde kan det ikke gå hurtigt nok med at få et barn tvangsfortaget fra moderen, fordi vi kan se, at hun aldrig vil være i stand til at leve op til forældrerollen. Barnet vil kun lide opretholdende ved at forblive hos moderen bare i få måneder.

- Vi havde for nogle år siden en sag i Arden Kommune, hvor vi alle følte, at en tvangsadoption var eneste fornuftige udgang, men da vi undersøgte sagen hos de overordnede sociale myndigheder, fik vi at vide, at det kunne vi godt gøre med et om.

Som det er i dag, sættes forældreretten over barnets tarv, siger Jens Peter Ellisen.

SKORPING

Forvaltningsleder for Skørping Kommunes børn, stolt og kulturforsker Bruno Borella sikret, at tvangsadoption "ikke lige er det bedste, der vil kunne redde verden".

Han siger også, at det er en vigtig politisk diskussion, om der skal tages hensyn til forældrene eller barnene.

- Hvis politikerne beslutter sig for tvangsadoption, så vil det indgå i den buket af muligheder, som socialrådgiverne har i deres arbejde, siger Bruno Borella og tilføjer, at det er i forvejen er sjældent, at kommunen tvangsfortager børn.

- De fleste tilfælde er der tale om frivillige anbringelser, hvor forældrene har givet deres accept, siger han.

PANDURUP

Intentionen om at give kommunerne ret til at tvangsadoptere børn er god nok, men kommunerne skal kun benytte sig af muligheden i allerlyderste konsekvens, og det skal ikke være et økonomiske årsager. Det mener Pandurups borgmester

Ekspertter siger ja - men...

TVANGSBORTADOPTION: - Vi burde lempe reglerne, siger rådmand i Aalborg

At strøme Pigevarer i tvangsforvaltningsmyndighederne i Aalborg: - Reglerne for at børn kan blive bortadoptet uden forældrenes samtykke er for stramme i dag. De bør laves mere sociale, siger statsrådene, Birgit Ekstrøm, der tidligere i mange år har været formand for kommunens børns-unge udvalg.

Hun er børns-ungdommer i Vestsjælland udvalget af KL, i børns-unge, der ikke vedrører Aalborg Kommune.

- Vi skal mest tage hensyn til barnene, og derfor skal vi have mulighed for at tvangsadoptere, men det er et meget følsomt område. Det er jo meget alvorligt, at for-

ældre i fremtiden heller ikke vil kunne bage sig af deres børn. Det skal være et tvangsforvaltningsmyndighederne, der skal tage sig af dem.

Hun peger på, at et barn bliver nødt til at høre til nogen steder.

- Barnet bliver evigt splittet og vil altid have den følelse,

se, at det ikke bliver hjemme nogen steder med på den ene side en plejefamilie og den anden en familie, der har ret til samvær. Barnet ved jo godt, at når det er hos en plejefamilie, så bliver familien betalt. Samtidig kan der også være problemer i kommunikationen med barnets forældre. Barnet kommer til at føle sig uden for kontakt, selv om det kan være heldigt og have en plejefamilie i mange år.

Barnet kan blive usikker på sig selv. Det er vigtigt at have forbindelse mellem barn og forældre ved lige, dog er der undtagelsestilfælde, siger Eva Caspersen.

Hun gør opmærksom på, at det ikke er nok at ændre på lovgivningen vedrørende tvangsadoption.

- Der skal også ændres i serviceloven, hvor det står, at man er forpligtet til at holde kontakten mellem barn og forældre ved lige, siger Eva Caspersen.

DRONNINGLUND

Kommunaldirektør Ove Thomsen mener:

- Det er noget, vi har arbejdet med i mange år, og jeg mener nok, at vores redskaber på området er nogenlunde gode nok. Spørgsmålet er så, om vi er gode nok til at bruge disse redskaber. Det tror jeg måske ikke, at vi hele tiden er. Men vi skal også passe på, at det ikke bliver for nemt at tvangsadoptere børn.

NIBE

- Der er en sandhed i, at vi ikke altid blot varetager barnets tarv. Vi har jo også et hensyn til bage til forældrene. Tvangsadoption mener jeg dog generelt er en måde for barnet at hense til både barn og forældre, men vi burde forsøge mere på familier med problemer, ingen tvivl om det, siger Keld Nielsen, socialchef i Nibe Kommune.

HIRTSHALS

- Hvis det er noget der sikrer, at vi i højere grad kan varetage barnets tarv, er jeg da med på, at man kan undersøge, om det skal gøres lettere at tvangsadoptere børn, siger byrådsmedlem og formand for Hirtshals Kommunes børne- og ungdomsvalg Kai Møller (Borgerlisten).

Han har været formand for udvalget siden januar og har i de snart ti måneder endnu ikke oplevet at skulle holde møde i udvalget i konkrete sager om tvangsadoption.

- Her i Hirtshals er det mit indtryk, at embedsrettet på dette område fungerer særdeles godt. Der har været en enkelt sag under opstilling, men den løste embedsmændene også. Så det er bestemt ikke med baggrund i konkrete sager i Hirtshals, at jeg er åben for at undersøge mulighederne yderligere, siger Kai Møller.

AARS

Socialchef ved Aars Kommune Jørgen Østergaard siger: - Vi har haft én kontrakt-sag her i

BH

opstilling, men den fleste embedsmændene også. Så det er bestemt ikke med baggrund i konkrete sager i Hirtshals, at jeg er åben for at undersøge mulighederne yderligere, siger Kai Møller.

AARS

■ Socialchef ved Aars Kommune Jørgen Østergaard siger:
- Vi har haft en konkret sag her i kommunen på atten år, hvor vi har følt, at reglerne var lidt stive. Så det er ikke for vores skyld, at man skal lave en forandring. Men reglerne er da umådeligt tunge. Men det skal de nok også være, da der i disse sager er tale om store beslutninger, der aldrig kan fortrydes eller gøres om, som det jo er tilfældet med tvangsbringelse, der kun er midlertidig.

SÆBY

■ Sæby Kommunes borgmester, Folmer Hansen (V), siger klart nej.
- Jeg ser ikke noget behov for at gøre det lettere for kommunerne at skilte til tvangsadoption af børn, siger han. Tvangsadoption er et meget drastisk skridt at tage. Det kan lade sig gøre med den nuværende lovgivning. Men det er meget svært. Og det skal det stadig være.

LØKKEN-VRA

■ Der er ikke ret mange fjernelsesager i Løkken-vrå Kommune, men i enkelttilfælde kunne man godt forestille sig at tvangsadoption var den rette løsning.

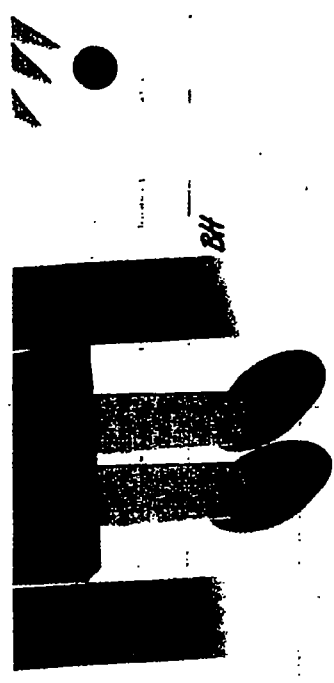
Muligheden for at tvangsadoptere børn har stort set aldrig været overvejet i Løkken-vrå, af den simple grund at det hidtil har været praktisk taget umuligt at gennemføre.

- Men jeg tror nok, der er nogle, der kan se eksempler på at "her havde det været både bedre og billigere at bortadoptere for 15 år siden", siger Kurt Bennetsen, chef for person- og kulturforvaltningen i Løkken-vrå Kommune.

FREDERIKSHAVN

■ Det er et meget komplekst problem, hvor vi i første omgang bør bruge så mange ressourcer som muligt til støtte for familierne i eget hjem, siger formanden for socialudvalget i Frederikshavn Kommune, Laurids Korsgaard (V).

- Der vil være situationer, hvor man bør have en lettere adgang til tvangsadoption af børn. Hvis forældrene helt klart ikke er til stede, bør muligheden for tvang være lettere, tilføjer han.

Esperen trodser Fogh og fastholder sit nej

tolkes på den måde, at han er åben for en lovændring på området.

- Der kan være situationer, der er så belastende, at den bedste løsning for barnet er, at det bliver fjernet fra den eller de forældre, der ikke er i stand til at tage sig ordentligt af det og kommer i berøring med barnet, siger han. Lovændringen er et meget drastisk skridt at tage, og det skal det stadig være.

Det var i går ikke muligt at træffe statsministeren for en uddybende kommentar.

situationerne, hvor plejeforældre får mulighed for - efter en observationsperiode - at adoptere de pågældende børn.

Praktisk på området er, at der skal være mangfoldige alternativer mellem barnet og de biologiske forældre i en situation, hvor barnet er i berøring med forældrene. Det er vigtigt, at der er mulighed for at gøre det lettere for forældrene at tage sig af barnet, siger han.

Men statsministeren har på en måde, som kan lade sig gøre, sagt nej til en lovændring, der ville gøre det lettere for forældrene at tage sig af barnet, siger han.

ren i går i en udtalelse fra Justitsministeriet.

Adoption har kun været brugt ganske få gange i løbet af de sidste fem år. Det fremgår af forarbejderne til adoptionen, at bestemmelsen om tvangsadoption navnlig kan anvendes over for børn, der igennem længere tid har været anbragt i familielejre, og hvor de biologiske forældre har uddøet at holde en rimelig kontakt med barnet. Men bestemmelsen gælder også de "glemte" børn på institutioner.

Men statsministeren har på en måde, som kan lade sig gøre, sagt nej til en lovændring, der ville gøre det lettere for forældrene at tage sig af barnet, siger han.

PANDRUP

■ Intentionen om at give kommunerne ret til at tvangsadoptere børn er god nok, men kommunerne skal kun benytte sig af muligheden i allerførste konsekvens, og det skal ikke være af økonomiske årsager.

Det mener Pandrups borgmester Flemming Jansen (V), som har en ambivalent holdning til problemstillingen. Umiddelbart kommer han til at tænke på forholdene i det gamle Sparta, hvor børn blev fjernet ved fødslen og adopteret.

Men i ganske få tilfælde kan det være bedst for barnet at blive fjernet fra forældrene for at bryde den sociale arv, mener borgmesteren.

- Forældrene er i dag beskyttet af lovgivningen, og det skal de også være. Der skal være meget tungtvejende grunde til at bortadoptere børn, siger Flemming Jansen.

HOBRO

■ Borgmester i Hobro Kommune Jørgen Pontoppidan (V) er enig i, at der er børn, der bør adopteres med at blive bortadopteret ved tvang.

Det er ikke i barnets tarv, at barnet "kører frem og tilbage" mellem plejeforældrene og de biologiske forældre, i de tilfælde, hvor forældrene kræver børnenes tilbage, mener borgmesteren.

På den anden side synes han det er vigtigt, at barnet ved en bortadoption bevæger en vis forbindelse til sine biologiske forældre.

HERRÅGER

■ Borgmester Poul Larsen (K) stiller sig ikke afvisende over for tvangsadoption.

- En sådan løsning vil i enkelte tilfælde være den mest hensigtsmæssige og fornuftige, for at vi som kommune kan værelage barnets tarv. I sjældne tilfælde er det nemlig om, at det mere er forældrenes og ikke barnets tarv, der er udgangspunktet i lovgivningen, påpeger Poul Larsen.

Høje formand for kultur- og socialudvalget i Nørager Kommune, Orla Kasttrup Kristensen (V), tvangsloven kommunen gennemfører 10 børn fra hjemmet hvert år.

- Men inden der kommer så langt, gør vi en stor indsats for at hjælpe de kriseramte familier mest muligt for at få taget sig af børnene i hjemmet. Umiddelbart vil jeg vurdere, at en tvangsadoption i Nørager Kommune ville være den optimale løsning i et enkelt tilfælde hvert andet år.

HÅDRUND

■ Hådrund Kommune siger ledelsen af kommunens familie- og kulturafdeling Jens Peter Gavn, at han godt kan have sympati for tanken om, at tvangsadoption gøres lettere.

Men han siger samtidig, at der er meget, der skal være på det rene. - Der er lang tid fra tvangsforanstaltninger, hvor forældrene har mulighed for samvær, under en eller anden form til fuldstændigt at cutte forbindelsen.

Jens Peter Dam siger, at spørgsmålet har været til diskussion i hans tid, men også at man aldrig har stået i den konkrete situation.

Han siger, at han tror på tvangsadoption i de enkelte tilfælde, hvor man er helt sikre på, at forældrene aldrig kommer til at kunne passe deres børn, og hvor en misbruger overhovedet ikke viser nogen vilje til at gå i behandling.

- Ellers ser jeg ingen mening med det, og så skal det absolut kun være spædbørn - aldrig frivillige, siger Jens Peter Gavn.

BRANDERSLEV

■ Min holdning til tvangsadoption er håbløs. - Jeg mener, der skal åbnes op for, at det bliver mere at give børn bedre vilkår hos en anden familie.

Brigitte Josefsen (V) amtsrådsmedlem og byrådsmedlem i Branderslev har gennem en årrække været tæt på problemerne med børn og unge, som er landet i en nedslæbning mellem forældre, plejefamilier og institutioner.

- Jeg mener, der er stor berøringssag til et emne både inden for politiske kredse og blandt sæsonarbejdere - men vi er nødt til at se i øjnene, at nogle forældre ganske enkelt ikke magter at opstøpe deres egne børn.

Brigitte Josefsen har sidet i bestyrelse for to børne- og familicentre og har set adskillige eksempler på, hvordan børn og unge har måttet lide under manglende omsorg.

- Vi må i langt højere grad bage udgangspunktet i børnenes tarv og se i øjnene, at der er visse forældre, vi ganske enkelt ikke kan nå.

AARSBYRO

■ Aarsbyro Kommune oplyser titet behov for at ændre loven om tvangsadoption af børn, oplyser borgmester Ole Lykkegaard Andersen (V).

- Vi har meget få tilfælde, hvor vi vurderer, det er nødvendigt med tvangsadoption. Det sker cirka hvert andet år, og disse tilfælde har det været muligt med den nuværende lov i blandede, siger han.

Derfor efterlader det et mere vanskeligt og etisk spørgsmål i forbindelse med biologiske forældres ret til samvær med barnet efter tvangsadoptionen. Men det er svært at forgive sig ud til, siger Ole Lykkegaard Andersen.

HALLS

■ Borgmester Bent Sørensen (S) - Jeg kan ikke til nogle eksempler på, hvordan børn og unge har måttet lide under manglende omsorg.

Vi har i det hele taget lidt mange udgangspunkt i børnenes tarv og se i øjnene, at der er visse forældre, vi ganske enkelt ikke kan nå.

HJERRING

■ Jeg ser gerne en lømpelse af de meget stive regler, så tvangsadoption bliver lettere. Vi skal dog gøre os klart, at tvangsadoption skal bruges til meget få børn, da det er en særdeles alvorlig sag at lægge børns forbindelse til forældrene, siger Kurt Mikkelsen (V), formand for Hjørring Kommunes børne- og ungdomsvalg.

Hvis reglerne bliver lømpet meget, når han, at man bør oprette en helt ny ansigt instans til at beslutte tvangsadoptioner i samråd med kommunens egne udvalg. Efter Kurt Mikkelsens mening er tvangsadoption så alvorlig en sag, at man skylder børnene et indstyre denne ekstra sikkerhedsinstans.

Tvangsadoptioner kan, ifølge Kurt Mikkelsen, kun komme på tale i de meget få tilfælde, hvor det er helt klart, at forældrene ikke kan tage ansvar for barnet under to år, alle andre tilfælde bør man fastholde den nuværende praksis med tvangsforældre, der bærer en vis forbindelse mellem barn og forældre.

SÅDAN FORHOLDER NORDJYSKE KOMMUNER SIG

Nordjysk krav: Flere børn skal bortadopteres

OPBAKNING: Nordjyske kommuner støtter Fogh:
Nemmere at fjerne børn mod forældres vilje

Af Lars Teilmann
lars.teilmann@nordjyske.dk

NORDJYLLAND: Et flertal af de nordjyske kommuner bakker statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) op i, at det i visse situationer skal gøres nemmere at bortadoptere børn fra deres forældre.

- Jeg er helt enig med Anders Fogh Rasmussen og hilser hans udmelding særdeles velkommen. Kunne man tilmed kombinere tvangsadoption med muligheden for straks at lade barnløse forældre overtage den fulde juridiske forælderret over barnet, hilser jeg også det velkomment, siger Ardens socialudvalgsformand Jens Peter Ellefsen (S).

Samme meget klare holdning møder statsministeren hos sin partifælle Birgitte Josefsen, byrådsmedlem i Brønderslev.

- Min holdning til tvangsadoptioner er klokke-ren. Jeg mener, der skal åbnes op for, at det bliver nemmere at give børn bedre vilkår hos en

anden familie.

Også i Aalborg, er holdningen klar:

- Reglerne for at børn kan blive bortadopteret uden forældrenes samtykke er for stramme i dag. De bør lempe, siger socialrådmand i Aalborg Kommune, Birgit Ekstrøm, der tidligere i mange år har været formand for kommunens børne-unge udvalg.

Hun er børnesagkyndig dommer i Vestre Landsret udpeget af Kommunernes Landsforening i børnesager, der ikke vedrører Aalborg.

- Jeg er enig i, at vi bør kunne tvinge en bortadoption igennem uden forældrenes samtykke. Men det skal kun være i de helt klare og alvorlige tilfælde, hvor man kan se, at forældrene i fremtiden heller ikke vil kunne tage sig af deres barn. Det skal være ekstraordinært. Der må ikke være nogen tvivl, understreger Eva Caspersen, der er jurist i Aalborg Kommune og i mange år har siddet med de

helt tunge børnesager.

Hun tilføjer, at det ikke er nok at ændre på lovgivningen vedrørende tvangsbortadoption.

- Der skal også ændres i serviceloven, hvor det står, man er forpligtet til at holde kontakten mellem barn og forældre ved lige, dog er der undtagelsestilfælde.

I Frederikshavn lægger socialudvalgsformand Laurids Korsgaard (V) vægt på, at der først og fremmest bruges mange ressourcer på at støtte familierne i eget hjem. Men i enkelte tilfælde bør det være lettere at få adgang til tvangsbortadoption.

- Der vil være situationer, hvor man bør have en lettere adgang til at tvangsbortadoptere børn, specielt når en mor får et barn, som tvangsfjernes, for dernæst at få endnu et barn, som tvangsfjernes og så fremdeles. Hvis forældreoven helt klart ikke er til stede, bør muligheden for tvang være lettere, siger han.

Tema 1. sektion side 4

Udgifterne løber løbsk

CHOKTAL: Selv om indsatsen over for børn og unge får dumpe-karakter, løber udgiften i år op i ni mia. kr. - og 25 mia. kr. i 2010

Al Børns Beskide *derfor robt for dyrt*

NORDJYLLEND: Selv om indsatsen over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, får dumpekarakterer i vide kredse både i og uden for Nordjylland, løber udgifterne til netop den gruppe børn i år op i ni mia. kr. på landsplan.

Alene fra 1995 til 2000 voksede udgifterne på området med 35 procent realt, hvilket svarer til 6-7 procent om året. Det gør området til den hurtigst voksende udgiftspost i kommunalt regi, og med mindre der gribes ind og laves om, når udgiften til gruppen af de mest udsatte børn og unge i år 2010 op på 25 mia. kr.

Det viser tal fra Kommunernes Landsforening. Ca. halvdelen af stigningen fra 1995 til 2000 skyldes, at opholdspriserne steg, men den øvrige stigning skyldes udvidelse i antallet af børn og unge, som har fået hjælp.

Ved udgangen af 2001 var antallet af børn og unge anbragt uden for hjemmet allerede oppe på 14.200, hvilket

Et spørgsmål om tarv

Alle børn skal have det godt. Og kan forældrene ikke sørge for det, så må samfundet skride ind. Det sker i stadig større omfang og koster stadig flere milliarder - men får børnene det godt?

Udgifterne til tvangsopbragte børn stiger eksponentielt. Men bliver pengene brugt til børnenes bedste?

- Det er en afklarings- ne på, at langt fra alle anbringelser er lige succesfulde.

En anden er at grundholdningen blandt pædagoger alt for længe har været, at barnet bliver placeret et sted, hvor det får gode relationer og omsorg, skal det nok rettes op.

Stal vi gøre det bedre, skal vi ikke bare forbedre udredningen men også forbindelse mellem udredningen og foranstaltningen, siger Poul Nissen.

At vi først nu begynder at interessere os for, hvad de anbragte børn får ud af et ophold hænger sammen med, at udgifterne er blevet andre udfordringer end

hænger også sammen med, mener Poul Nissen, at vi alt for længe har manglet viden.

- Hele området har i mange år været lavt prioriteret og manglet status.

Men med Socialministeriets begyndende interesse ser vi, at der nu begynder at ske noget.

Og det vil forhåbentlig betyde, at børnene får de bedste

målige uddannelsesmuligheder men også, at de nødvendige ressourcer bliver brugt bedst muligt.

For det er ikke realistisk, mener Poul Nissen, at foreslå sig, at den økonomiske udvidelse af Kommunernes har gånke enkelt ikke rtd.

ANBRINGELSE AF BØRN

● 14.200 børn og unge var ved udgangen af 2001 anbragt uden for hjemmet. Det er fire procent flere end året før, da 13.641

af børn og unge, som har fået hjælp.

Ved udgangen af 2001 var antallet af børn og unge anbragt uden for hjemmet således oppe på 14.200, hvilket er 23 procent flere end i 1997

ningen blandt pædagoger alt for længe har været, at bare barnet bliver placeret et sted, hvor det får gode relationer og omsorg. Men det er ikke nok. Vi ser ofte, at et barn bliver anbragt uden for hjemmet, og det er ikke retfærdigt, at barnet bliver anbragt uden for hjemmet.

forstyrrelse, dem, som vi tidligere kaldte grænspekidsne, som i følge Poul Nissen udgør omkring halvdelen af alle anbragte børn, kræver opmærksomhed og særlig indsats. Det er vigtigt, at de får den rette hjælp og omsorg.

ger Poul Nissen. At vi først nu begynder at interessere os for, hvad de anbragte børn får ud af et hjem, er et stort skridt fremad. Og det vil forhåbentlig betyde, at børnene får de bedste betingelser for at udvikle sig og blive aktive borgere.

men Poul Nissen, at foreville sig, at den økonomiske udvikling får lov at fortsætte. Kommunerne har ganske enkelt ikke råd til det.

unge var ved udgangen af 2001 anbragt uden for hjemmet. Det er fire procent flere end året før, da 13.641 børn var anbragt uden for hjemmet. Heraf var de 12.353 i frivillig anbringelse, 1274 var tvangsanbragt.

● Det samlede antal anbragte er steget med 23 procent til den 14.200, der i slutningen af 2001 var anbragt uden for hjemmet.

● Den mest benyttede anbringelsestype er familiepædagogik, som i 2000 udgjorde 5746 anbringelser i 1999 til 6163.

● 3371 børn og unge i 2000 anbragt på institutioner og 1930 på socialpædagogiske institutioner/privatværesteder.

● De resterende børn og unge er anbragt på hjemmet og i familiepædagogik.

● Antallet af børn, der får hembesøgende hjælp i form af læstimer, er steget fra 2000 til 2001 med 12 procent til 12.700.

Bred opbakning til tvangsbortadoption

TARV: Nordjyske Inge-Lene Ebdrup, der står bag høring i januar, vil sikre, at et økonomisk motiv ikke må blive afgørende

Al Dorte Røhde
dorte.roehde@nordjyske.dk

NORDJYLLAND: - Det er godt, at praktikerne nu er ettes frem og har sagt, at det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

Den nordjyske vneuropoliker Inge-Lene Ebdrup lægger ikke skjul på, at hun er overrasket over, at fagfolk og bredt i den offentlige debat om tvangsbortadoption, som har tilknytning til de afsluttede afslutningsforløb, som er kommet på plads, er så positive. Det er et stort skridt fremad, og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

om tvangsbortadoption. Det sker med deltagelse af blandt andre Peter Greven, Bernersagens Fællesråd, Eva Caspersen, jurist i Aalborg Kommune, hvor hun i mange år har arbejdet med unge berørte, Mette Hartlev, jurist ved Københavns Universitet og næstformand i Det Etsråd, Charlotte Guldberg, leder af Skolebørn Observations- og Behandlingscenter, der bl.a. tager sig af børn anbragt fra udlandet, samt Dorrit Styvet Nielsen, direktør i Civilretsdirektoratet, som har tilknytning til de danske adoptionsorganisationer.

Men også fra Norge, hvor tvangsbortadoption anvendes, staves der på en kapacitet til høringen, som er blevet til på initiativ af netop Inge-Lene Ebdrup. Som medlem af det såkaldte pædagogiske råd, der holder til i Aalborg, har hun samarbejdet med institutioner, der anbrager børn, og hun har været med til at sætte fokus på tvangsbortadoption.

- De børn er efter min overbevisning bedst tjent med at få sig en familie. At blive tvangsbortadopteret, kommenterede hun i oktober.

Det var efter, at stoleder Lindsa Schanberg, formand for Aalborg Øst, i Nordjyske Stiftstidende - som følge af statsminister Anders Fogh Rasmussens udsagn om at ville bryde den negative sociale arv - havde sagt, at så må danskerne droppe hensynet til forældrene og i stedet sætte fokus på børnenes behov.

Med Lindsa Schanbergs udtalelse var signalet givet til høring på tvangsbortadoption.

ing-Lene Ebdrup er overrasket over, at så mange fagfolk efterlyser bedre behandling af børn, og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

Man vil give 100 børn nogle forældre, så længe det er muligt, siger Vanstran Karsten Nombø.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

igt for de interviewede at pointere, at det er børnenes tarv, der er det essentielle. Og de fik i slutningen af november opbakning fra en stor del af de nordjyske kommuner. Anders Fogh Rasmussen (V) meddelte, som følge af en opfordring fra syv vestjyske kommuner, at han ikke vil udelukke en udvidelse af mulighederne for tvangsbortadoption.

Men udmeldingen fra kommunerne er ikke en, Inge-Lene Ebdrup vil bruge. - Jeg vil helst være fri for at kommentere deres opbakning.

Til gengæld vil jeg gerne slå fast, at når jeg gerne vil drejde tvangsbortadoptioner taler er det alene fordi, jeg tror, at det kan være til nogle børns bedste. Kommunernes økonomi har slet, det indtægt med min holdning er gode. Og hvis vi når frem til at se på tvangsbortadoptioner, vil det være vigtigt for mig samtidig at sikre, at et økonomisk motiv aldrig nogen sinde må blive brugt.

- Det er så vigtigt, at vi ikke svigter de børn, der er anbragt uden for hjemmet, og det er vigtigt, at de får den rette hjælp og omsorg.

bragt uden for hjemmet mere, end de allerede er blevet. Karsten Nombø, social-udvalgsformand i Flåds Kommune og Venstremand, mener, at det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

og til at få så stort rum for tvangsbortadoptioner end de to, der er set inden for de seneste fem år, tog hun sig selv i at tænke på, at det er et stort skridt fremad. Og det er vigtigt, at de arbejder efter, ikke er tilstrækkeligt.

Resultatet var, at samarbejdet med Poul Nissen kom i stand. Henrik Klausen erklærede, at de resultater, Poul Nissen i denne sammenhæng har fremlagt, bygger på en meget snævert grundlag. - Men vi er nødt til at starte her, fortsatte med at svigte om unge og nye penge ud af vinduet.

- I forbindelse med Pilot-projektet forbejdede vi samarbejdet til 75, siger Henrik Klausen. 17 af 21 unge, der indgik i undersøgelsen fik det bedre og klarede sig godt socialt på men de manglende noget på den uddannelsesmæssige side. Samarbejdet skyldes, at Aalborg Kommune tidligere har gjort en indsats for at have den såkaldte succesrate.

undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske. Det er vigtigt, at de undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske.

undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske. Det er vigtigt, at de undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske.

undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske. Det er vigtigt, at de undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske.

undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske. Det er vigtigt, at de undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske.

undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske. Det er vigtigt, at de undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske.

undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske. Det er vigtigt, at de undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske.

undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske. Det er vigtigt, at de undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske.

undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske. Det er vigtigt, at de undersøgelser, der skal for bedre indsatsen, er det ikke nok, at vi har brug for Socialministeriet, som har haft bogen fremme til den aktuelle undersøgelse i det nordjyske.

LevGoodt

1 DMG
1000

INDHOLD	
Nej til racisme	side 3
Kultur	side 4
Natur	side 6
Radio/tv	side 15-16
	Pligtloven Socialnærretstat er blussert op igen. Side 5

-Jeg tror, at det at være en del af et levende fællesskab er afgørende vigtigt for et godt liv, siger Audun Edvardsen og lægger ikke skjul på, at han gerne så en liberalisering af adoptionsloven.

FOR: CORNELIUS ROFF

ADOPTION

På norsk

- For at fylkesnemnda kan give samtykke til adoption skal forældrene være friløstet foraldrensvarer og nedestående punkter skal illeige Barnevernsløven paragraf 4-20 være opfyldt.
- a) det regnes for sandtynligt, at forældrene vørigt ikke vil kunne gi ve barnet forsvarlig omsorg, eller barnet har fået sådan en tilknytning til mennesker (pleje/forældre - red.) og miljøet der, at det efter en samlet vurdering kan føre til alvorlige problemer for barnet, hvis det bliver flyttet.
- b) adoption vil være til barnets bedste.
- c) adoptivsagerne har

Adoption til glæde hele livet

ADVARSEL: Man må ikke bruge bortadoption som et socialpædagogisk tiltag dér, hvor alt andet er slået fejl, mener Audun Edvardsen, jurist og overdommer i adoptionsager i Oslo

At Dorte Bekke
NORDYSSER skredde
derfor rulle omstyrt

Man kan ikke bruge bortadoption som et socialpædagogisk tiltag dér, hvor alt andet er slået fejl, mener jeg, at bortadoption som mål på sig selv er absolut berettiget. Et barn kan livet igennem have glæde af at være et fuldt ligeværdigt medlem af en familie. Personligt ville jeg gerne være mere liberal.

Fylkesnemnden Audun Edvardsen tager imod i sit kontor med blynd, der må være en af Oslo's bedste udsigter ud over den frysede fjord og op mod den smaltledede middeleldeborg fra 1299, Akershus.

Det er i Fylkesnemnda for sociale sager - et særskilt, domstolslignende organ - at nordmændene behandler det, vi danskere kalder vægportadoptionssager efter indstilling fra de kommunale børneråder.

Når de biologiske forældre er blevet frataget forældreskabet, kan Fylkesnemnda give samtykke til adoption. Samtykket skal hilsmønstret i Børne-, ungdoms- og familieforsynetingskommissionen for, at Fylkesnemnda ikke har begået formelle fejl.

Og fåtter over denne der til Børne- og familiedepartementet, der er sammenlignelig med det danske socialministerium.

Men Fylkesnemnda har altså den centrale rolle i forbindelse med bortadoption og i den forbindelse ikke mindst bosteden, som er jurist og en af fem dommere, når afgørelsen skal træf-

ADOLE GAV STUF TIL EFTERTANKE
I 1990 blev nordmanden Adele Johansen frataget forældreskabet for sin et-årige datter, som blev frataget.

Adele Johansen blev, og tvungen er det ved Den Europæiske menneskerettighedsret i Strasbourg, hvor man fastsætter, at Norge havde begået brud på menneskerettighedskonventionens artikel 8 om respekt for familieleven.

ADOLE HAR HANDELT FOR BURTIL
Moderen var ikke blevet informeret om, at hun havde givet hende til en anden familie.

Selv om moderen i Strasbourg var blevet informeret om, at hun havde givet hende til en anden familie, var hun ikke blevet informeret om, at hun havde givet hende til en anden familie.

DE REINCOMER SELVVALGTE MANGELPUNKTER
Hvorfor blev Adele Johansen frataget forældreskabet?

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

DE REINCOMER SELVVALGTE MANGELPUNKTER
Hvorfor blev Adele Johansen frataget forældreskabet?

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

DE REINCOMER SELVVALGTE MANGELPUNKTER
Hvorfor blev Adele Johansen frataget forældreskabet?

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

DE REINCOMER SELVVALGTE MANGELPUNKTER
Hvorfor blev Adele Johansen frataget forældreskabet?

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Han lægger ikke skjul på, at den nye Børnemærkelov fra 1993 har ændret kravene og gjort det vanskeligt at bevare vægportadoption.

Læs mere side 2

- Skal være mere præcis

FORSKNING: Lena Renate Lauritsen tror, konklusion bliver, at loven upræcis

Al Dorte Rabold

den norske adoptionslov ber måske være lidt mere præcis for at undgå de store fortælle, der i dag er i begrundelsen fra Fylkesnemningen, men helt undgå dem i loven, der omhandler børns tarv, kan man ikke. Cand. jur. Lena Renate Lauritsen, der på universitetet i Tromsø er vicedirektør for den norske adoptionslov, er det er forskere, der igennem årene har været optaget af bortadoption mod forældrenes vilje, såldes det i Danmark kaldes tvangsadoption, og hun afviser ikke at blive kaldt stemor.

Trods indvendinger mod elementer i loven fra 1993, der allerede den gamle fra 1953, der ikke direkte talte om tvangsadoption men ifølge en Højesteretsdom fra 1982 gav hjemmel til det, er hun alligevel ikke modsvarer af tvangsadoption.

meget mere. - Skov er helt nødvendig for den slags taler. Oprindeligt er der noget, der tyder på, at den konkrete anvendelse er påvirket i lidt for høj grad af den enkelte mening, og den skal ikke være afgørende.

På baggrund af en opførelse fra Højesteret har Lena Renate Lauritsen foreslået omhyggeligheden for at give barn og biologiske forældre ret til at sige nej.

Og meget talte for. I mange sager har jeg set, at fylkesnemnda må vælge mellem at give barnet adoption eller at give det forsat mulighed for kontakt til sine biologiske forældre.

Bevægelse, adoption og kontakt med de biologiske forældre, kan i kontakt tilfælde være til barnets bedste, og det må de kunne beslutte sig for.

Blandt andet talte det vigtige biologiske princip i Barnevernloven for denne løsning, lige som at forældre ofte accepterer ikke at have den daglige omsorg mod at have samvær/kontakt med barnet. Også den lovgivning, at adoption giver tryk på stabilitet og kontinuitet vil være for en adoptionsberettiget.

Men denne løsning vil imidlertid blandt andet, at barnet forsat ville have to forældre at skulle forholde sig til, at færre plejefamilier måske ville være interesserede i at adoptere børn, og at en sådan beslutning ville kunne gøres.

Men denne løsning vil imidlertid blandt andet, at barnet forsat ville have to forældre at skulle forholde sig til, at færre plejefamilier måske ville være interesserede i at adoptere børn, og at en sådan beslutning ville kunne gøres.

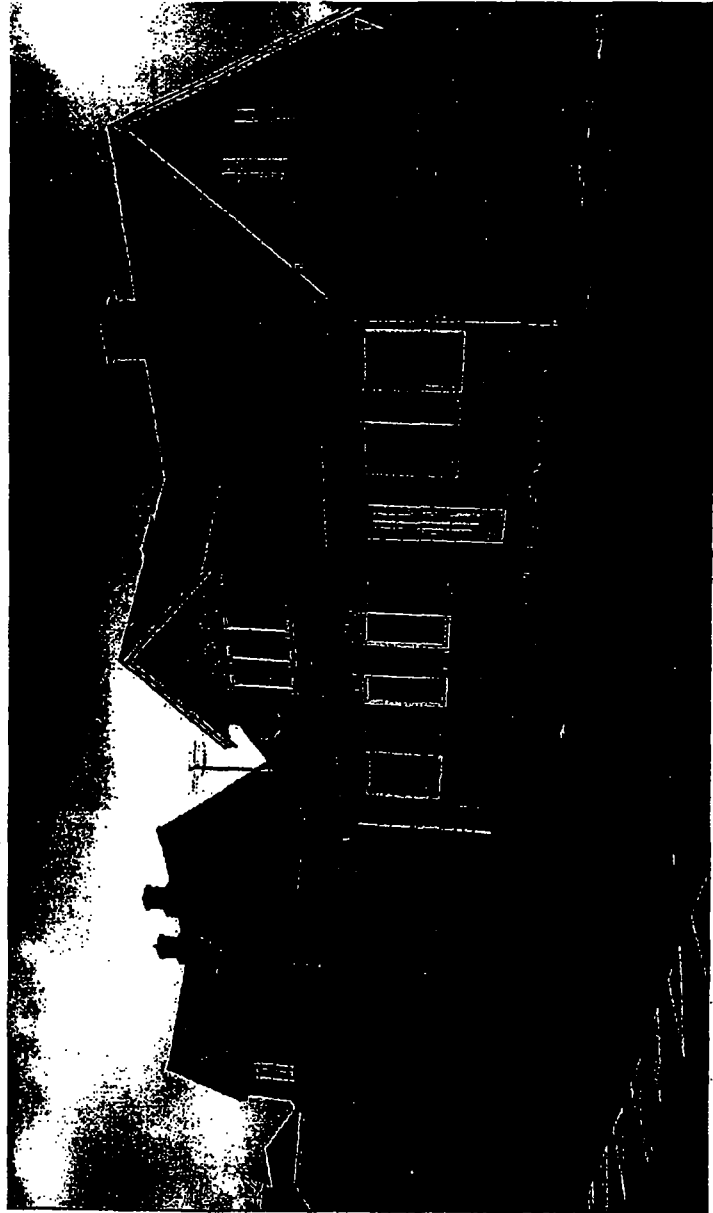
Den norske debat ruller

HJEMMEL: Loven om adoption mod forældrenes vilje har længe optaget broderfolk

Al Dorte Rabold

Underdirektør Lise Qvanderby og adoptionsleder Tone B. Smith, Barne- og familieforsvaret, Morten Steinhilber, og den ansvarende lektor, ungdoms- og familieforsvaret, Morten Steinhilber, er med på at diskutere den norske debat om adoption mod forældrenes vilje, fungerer godt.

efter mere præcise retningslinjer for hvordan en adoption bør

Fredeg aften 11. oktober 2002 stimlede beboerne i Ullits sammen foran Låby Svendens hus på Foulumvej, så flere pårørelsesoplysninger og flere repræsentanter fra Farsø Kommune mødte op for at hente to små børn fra en familie, man ikke kendte meget til i forvejen. Det blev en dramatisk begivenhed.

Hit med børnene

JVANG: På en fredag aften i oktober 2002 blev der holdt en møde i Ullits sammen foran Låby Svendens hus på Foulumvej, så flere pårørelsesoplysninger og flere repræsentanter fra Farsø Kommune mødte op for at hente to små børn fra en familie, man ikke kendte meget til i forvejen. Det blev en dramatisk begivenhed.

Tommy Wæpper og familien vil gerne flytte fra Låby Svendens hus. Men de har ikke tænkt sig at forlade Farsø Kommune.

alle andre i familien meget på gik galt, fordi de kommer fra København og er flyttet her, selv om han faktisk kom fra et af Låby Svendens hjem: senere om aftenen huser De udsatte børn på...

TVANG: På en anonym henvendelse og udenkendskab til familien i øvrigt skred Farsø Kommune drastisk til værks og hentede to små børn. Fem døgn efter var børnene hjemme igen. Men sagen har sat spor

Af Lars Teilmann
lars.teilmann@nordjyske.dk

ULLITS: Fredag 11. oktober 2002 begynder som en rolig dag i familien Wagners liv. Vibeke Wagner er taget på arbejde. Hendes mand Tommy sidder og drikker morgenkaffe. Kristoffer på to og seks-årige Karoline, som er forkleet og derfor ikke er i skole, sidder og ser fjernsyn. Den store datter på 14 er i skole, og ovenpå ligger de to store drenge og sover. Klokkeren ni banker det på døren.

Udenfor står en mand og en kvinde, der præsenterer sig som socialrådgivere fra Farsø Kommune. De oplyser, at de har fået en anonym henvendelse om familien. Tommy er rystet. Han kan ikke få at vide, hvad den anonyme henvendelse går ud på, ud over at det var noget med "påfaldende barnegråd". Han mener, at det må være katten, nogen har hørt. Han viser beredvilligt rundt i huset. Socialrådgiverne spørger, om de må tale med børnene alene.

- I må snakke med de store alene. Men hvis I skal snakke med de små, vil jeg også være der, siger Tommy.

Lige inden de to socialrådgivere går, aftaler de med Tommy, at han og hans kone skal henvende sig til socialforvaltningen i Farsø Kommune om mandagen, så de kan aftale et møde. Derefter går de.

Besøget gik stille og roligt. I onsdags - tre måneder senere - i Retten i Nibe, hvor Tommy og hans søn stod tiltalt, forklarede den ene socialrådgiver, at de fik en "fornuftig dialog" med Tommy den formiddag.

- Men forholdene var be-

kymrende, sagde socialrådgiveren også.

Klokken halv fem om eftermiddagen kommer Vibeke hjem fra arbejde. Også hun er forskrækket over henvendelsen, men ægteparret beroliger hinanden. Kommunen skal jo reagere på en henvendelse.

- Men de kunne nu godt lige skrive eller ringe, inden de tropper op, siger Vibeke.

Det nævnedte besøg om formiddagen var imidlertid ikke kommunens sidste besøg den dag. De to socialrådgivere tager tilbage til forvaltningen. Det er ikke deres opfattelse, at der er indgået en aftale om et møde med Wagner-ægteparret ugen efter, forklarede socialrådgiveren i retten, og man beslutter at handle. 12 timer senere vender de tilbage til Ullits. Og denne gang er politiet med.

Væk fra båndet

Familien kommer fra Høje Taastrup. Af de seks stykker papir, som Taastrup Kommune har på familien fremgår, at familien flytter på grund af trusler og vold fra unge indvandrere. Det skete i begyndelsen af 2002.

- Vi liggede os om efter noget andet i København, men det var umuligt at finde noget, vi havde råd til. Vi har jo brug for meget plads, fortæller Vibeke.

Til gengæld så de en annonce for et hus i Ullits ved

Farsø. Der var ikke noget indskud, og det passede godt til familiens træge økonomi. På det tidspunkt var Tommy blevet sygemeldt. Indtil da havde den 40-årige specialarbejder været på Arla, men han fik en bakterie i maven, som gav en lang sygeperiode, og som stadig volder ham problemer.

Huset i Ullits var i dårlig stand, men Tommy var optimist. Han var sikker på, at han hurtigt kunne få det i nogenlunde stand. Men det var før, han fik dårlig ryg.

Det var en kvinde, der viste huset frem, og at udlejeren hed Jens Svendsen gav ikke anledning til uro. Familien vidste ikke, at den Jens Svendsen også er

Låsby Svendsen, som er blevet berøgtet - ikke mindst i Jylland - for at leje totalt nedslidte boliger til socialt udsatte grupper, og at væremøderne som regel er enorm.

Familien - bestående af far, mor og fem børn fra to til 17 år - flyttede til Jylland. Senere er Tommys 20-årige søn fra et tidligere forhold og Tommys bror også flyttet ind i det store gamle hus.

- Vi er en stor familie, og vi passer os selv, så det er gået meget godt, fortæller Vibeke Wagner.

Familien snakkede med naboerne og hilste på dem, men små gnidninger var der alligevel, og det er familiens opfattelse, at nogen har set sig onde på dem. Kommunen kendte ikke familien forud for 11. oktober. Efter otte måneder i Farsø havde familien ikke haft kontakt til Farsø Kommunes familieafdeling, som heller ikke har et eneste stykke papir på familien. Familien lever af Vibekes løn og har færre penge end et par på kontanthjælp.

Kaos

Klokken 20.30 11. oktober sidder familien og ser "Hit

med Sangen" med Amin Jensen. Pludselig bliver døren ind til stuen åbnet.

- Det er politiet, råber en stemme.

To politifolk træder ind i stuen sammen med to socialrådgivere.

- Vi tog derud for at lave en ny vurdering, fortalte socialrådgiveren i retten i denne uge.

En politimand udtalte sig som vidne i samme sag.

- Vi skulle assistere kommunen ved en tvangsfjernelse, fordi der havde været uro, da kommunen besøgte adressen om formiddagen, forklarede betjenten i retten i klar modstrid med socialrådgiveren, som i retten sagde, at det havde været en fornuftig dialog med Tommy om formiddagen.

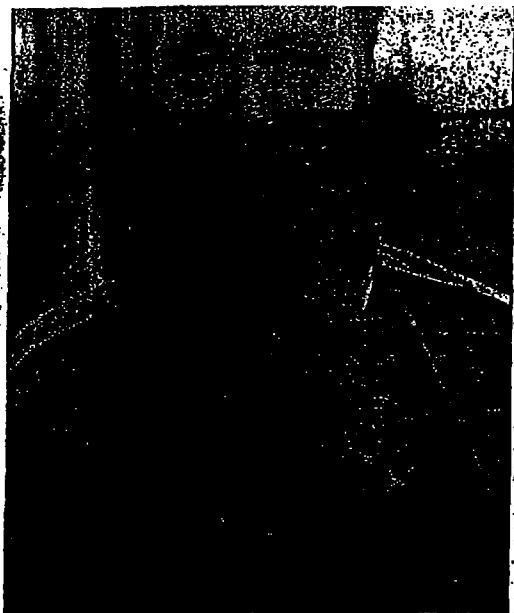
Vibeke og Tommy opfatter ikke situationen som en vurdering. Når politiet braser ind i deres stue med folk fra kommunen, forstår de besøget på den måde, at man kommer for at fjerne deres børn, og kort tid efter bliver de da også spurgt, om de vil skrive under på en frivillig anbringelse af de to mindste børn. Det siger de nej til.

Vibeke er stærkt ophidset. Hun vil ikke give sine børn fra sig uden kamp. Hun skubber til betjentene for at få dem ud af huset. Det ender i tumult. De to politifolk trækker hende med ud af huset. Råbende og skrigende bliver hun lagt på maven på vejen og får håndjern på. Politifolkene tilkalder assistance.

Der kommer også flere repræsentanter fra kommunen til. Folk begynder at stimle sammen om det falddefærdige hus på Foulumvej i Ullits. Midt i kaos prøver Tommy at bevare fatningen. Det bekræfter politimanden i den efterfølgende retssag.

- Tommy opførte sig meget fornuftigt. Han tog sig af børnene, der sad henne i et hjørne af stuen og krøb sammen. De overværede alt det her. Det skulle Tommys kone nok have tænkt på, sagde betjenten i retten.

Vibeke blev kørt til detentionen i Aalborg og bliver

først lukket ud til midnat, da den sidste bus er gået.

Trusler

En ældre politiasistent overtaler Tommy til at bære børnene ud i bilen selv. Den 14-årige datter i familien forsøger at få lov til at tage med sine to mindre søskende. Hun har fået lov af en socialrådgiver, men senere bliver beslutningen omstødt og politiet må holde hende tilbage, da Tommy bærer børnene ud i bilen. Da han har lukket bildøren, mister også han besindelsen. Han begynder at true repræsentanterne fra kommunen.

- Jeg smadrer dig, siger han til en socialrådgiver og til lederen af familieafdelingen i Farsø siger han, at han ville rive hovedet af hende. En politibetjent oplyser i retten, at Tommy også har truet med at slå lederen af familieafdelingen ihjel.

- Jeg sagde nogle grimme ting, som jeg ikke mener noget med. Jeg var meget vred, forklarede Tommy i retten i denne uge, da han skulle stå til ansvar for truslerne. Tommy Wagner er ikke tidligere straffet.

Advokat Kirsten Moesgaard, Farsø, var forsvarer for Tommy.

- Tommys og hans kones reaktion var efter min mening helt naturlig i den situation. Det havde da været værre, hvis de bare havde siddet og set apatisk til, siger hun.

Tommys søn var også tiltalt i retten. Han var ligesom

alle andre i familien meget berørt af den dramatiske aften, selv om han først kom hjem senere om aftenen. Næste morgen stod han og kiggede over på genboens søn, der kom kørende i sin bil. Genboens søn stod ud af bilen og smilede over til Tommys søn, som fandt smilet hånligt og provokerende. Han løb over gaden og tog fat i genboens søn, råbte ham ind i hovedet og nikkede en skalle, som gav genboens søn en hævet læbe.

Tommys søn fik 30 dages fængsel, som blev gjort betinget, fordi han ikke er straffet tidligere, og fordi personundersøgelsen viser, at han har "gode personlige forhold". Han er i gang på en produktionsskole og skal ind at aftjene sin værnepligt til foråret.

Fem hårde døgn

Efter at de to små børn var blevet fjernet, fulgte nogle hårde døgn uden søvn for familien. De kunne ikke få at vide, hvor børnene var sendt hen, men fik besked på, at sagen skulle op i Børn- og Ungeudvalget om onsdagen.

Mens tre-fire betjente sad klar i et tilstødende lokale, behandlede udvalget sagen. Kommunen tabte med et brag. Alle andre end udvalgsformand Ryan Christiansen (S) - der havde truffet beslutningen om at sætte tvangsfjernelsen i værk den aften - stemte for, at børnene skulle hjem med det samme.

Om aftenen blev familien genforenet. Seks-årige Karoline vil ikke tale om oplevelsen. Især nu tre-årige Kristoffer virker påvirket.

- Han vågner ofte om natten og råber, at han vil hjem til mor, fortæller Tommy.

Ægteparret er nu gået ind i et samarbejde med kommunen, hvilket de i øvrigt aldrig har modsat sig. De har fået en kontaktperson, som de har fortalt om Kristoffers mareridt. Hun har forsøgt at hjælpe ved at forklare ham, at nu kommer der ikke mere nogen efter ham og hans søster, men det har ikke hjulpet på drengens mareridt.

Set i bakspejlet mener Tommy og Vibeke, at tinge-

ne gik galt, fordi de kommer fra København og er flyttet ind i et af Lasby Svendsens huse. De erkender, at selv om de har sat huset lidt i stand, er det noget gammelt bras.

Der næst har Tommys udseende måske betydning. Han er en stor mand med et karakteristisk, langt skæg. Og så tror de også, at det har betydning, at børnene var møgbeskidte den aften. Men under alle omstændigheder føler de sig rigtigt dårligt behandlet.

- Hvad bilder de sig ind at dømme os uden at kende os og uden at vide noget som helst, siger Vibeke.

Forklaring

Parret synes, at de har krav på en undskyldning. De mener også, at de burde have en grundig information om sagen - og ikke mindst om, hvad deres børn var igennem i de fem døgn, de var fjernet fra hjemmet.

- Men det vigtigste er, at de sørger for, at det her ikke sker igen, siger Tommy Wagner.

Familien vil blive boende i kommunen.

- Ellers kunne det se ud som om, vi stikker af. Og vi har ikke nogen grund til at stikke af, siger Tommy.

Lederen af familieafdelingen i Farsø Kommune Anne Løngaa ønsker ikke at kommentere den konkrete sag, og med hensyn til de generelle spørgsmål opfordrer hun NORDJYSKE til at stille en række skriftlige spørgsmål, som Farsø Kommune så vil overveje, om man kan svare på.

Det har ikke været muligt at træffe socialdirektør Aksel Nyby for en kommentar. Kommunaldirektør Henning Olsen siger generelt om anbringelsesområdet.

- Det er en speciel situation, når en formandsbeslutning bliver underkendt i udvalget. Når det sker, er det naturligt at se nærmere på, hvorfor det er sket, siger han.

Han hverken kan eller vil oplyse, om Wagner-sagen har været genstand for en nærmere granskning i Farsø Kommune.

"Af hensyn til familiens retssikkerhed er det vigtigt, at der i hele sagsforløbet sker en grundig orientering af familien om de oplysninger, der ligger i sagen..."

Vejledning om særlig støtte til børn og unge - Lov om social service

Der skal: "vælges den eller de mindst indgribende formålstjenlige foranstaltninger" og "problemerne skal så vidt muligt afhjælpes i hjemmet eller i det nære miljø".

Vejledning om særlig støtte til børn og unge - Lov om social service

Børn fjernet på tyndt grundlag

STRAF: Ægtepar fik børnene tilbage, men skal nu igennem en række retssager

Af Lars Tellmann

lars.teilmann@nordjyske.dk

ULLITS: Far er på vej bag tremmer, og mor må måske samme vej efter en dramatisk sag, hvor Farsø Kommune først fjernede ægteparrets to små børn, og fem døgn senere fortrød beslutningen.

Børnene på to og seks år blev fredag aften 11. oktober 2002 kørt væk under et stort opbud af politi og med mindst fem repræsentanter fra kommunen. Men tvangsfjernelsen, som var et stort tilløbsstykke for landsbyens beboere, holdt ikke i Børn- og Ungeudvalget, som med en meget klar afgørelse besluttede, at børnene skulle hjem igen.

Nu følger retssagerne mod forældrene og den store søn på grund af deres kraftige reaktioner i forbindelse med anbringelsen.

delse med anbringelsen.

Faderen Tommy Wagner modtog i denne uge 14 dages fængsel for trusler. Tommys 18-årige søn fik 30 dages fængsel for vold. Dommen blev dog gjort betinget med henvisning til, at sønnen ikke er straffet tidligere og på grund af hans gode personlige forhold. I næste uge skal Vibeke Wagner i retten, hvor hun skal stå til ansvar for et slag mod en betjents skulder, da hun prøvede at smide betjentene ud.

- Retssikkerheden for familien Wagner er meget svær at få øje på i den her sag, siger advokat Kirsten Moesgaard.

Hun henviser til Service-loven, hvor det hedder, at "af hensyn til familiens retssikkerhed er det vigtigt, at der i hele sagsforløbet sker en grundig orientering af familien om de oplysninger, der

ligger i sagen.....".

Kommunen kendte ikke familien Wagner inden 11. oktober. Men en anonym anmeldelse om påfaldende barnegråd fik to socialrådgivere til at besøge familien om formiddagen. Selv om de fik en "fornuftig dialog" med Tommy Wagner, valgte de at slå til samme aften.

Formanden for Børn- og Ungeudvalget Ryan Christiansen (S) vil ikke kommentere konkrete sager.

- Men generelt vil jeg afvise, at vi skrider til akut anbringelse i sager, hvor vi kun har en anonym henvendelse og et hjemmebesøg som grundlag, siger han.

Men der var ikke andre papirer i Wagner-sagen, da Ryan Christiansen 11. oktober 2002 traf formandsbeslutningen om tvangsfjernelse af de to små børn.

1. sektion side 4

HJEMTUR: HAVARI

Amtet i kløerne på elkartel

Af Torben O. Andersen

torben.andersen@nordjyske.dk

AALBORG: Nordjyllands Amt overvejer nu erstatningskravets størrelse mod en række elfirmaer, der som deltagere i et elkartel har taget overpris for det udførte arbejde på flere nordjyske sygehuse og institutioner.

Ifølge amtsdirektør Per Okkels, Nordjyllands Amt, har amtet indtil videre fokus på fire firmaer, der over for bagmandspolitiet har erkendt at have været med i karteldannelsen og betalt bøder for det.

De fire firmaer - herunder Semco, der offentligt har indrømmet karteldannelsen - har alle arbejdet for Nordjyllands Amt i perioden 1997-98, da amtet fik udført elarbejde for hele 29 millioner kr. fordelt på 28 firmaer.

Per Okkels siger til NORDJYSKE Stiftstidende, at der for ham ikke er nogen tvivl om, at amtet har været offer for en såkaldt "mestergris", hvor de involverede firmaer har fordelt markedet imellem sig, hvilket er ulovligt.

- Vi har nu skrevet til de pågældende firmaer og bedt

dem om at sætte tal på deres snyderi over for os og forslag til et erstatningsbeløb, men indtil dato har vi kun hørt fra Semco, der dog postulerer, at amtet ikke har lidt noget økonomisk tab ved den ulovlige karteldannelse, oplyser amtsdirektøren, der ikke ønsker at sætte navn på de øvrige tre firmaer.

- Bagmandspolitiet er endnu ikke færdige med at behandle sagen, og når de er klar med en udmelding, så er vi også parate til at gå videre med den og sætte tal på et erstatningskrav, siger Per Okkels.

AALBORG: Det F-16 fly, som for luft under vingerne for en kort småstumper for at kunne pække hjembasen i Aalborg, og så vent mindst et halvt år på at gøre fly